

продано
5,3
млн. примірників

Чоловік на ім'я Уве

Фредрік
БАКМАН

Анотація

Уве — старий буркотливий цинік і невинуватий зануда, який, здається, терпіти не може нікого і нічого в цілому світі. Він живе сам-один у своєму будинку, день за днем дотримуючись чітких правил та принципів, а на інших людей дивиться так, ніби вони тільки те й роблять, що намагаються зіпсувати йому життя. Та одного листопадового ранку в Уве з'являються нові сусіди — жвава й говірка сімейка, яка перевертає його світ з ніг на голову. Нові пригоди, кумедні й сумні ситуації і несподівана дружба — все це покаже, що за маскою роздратованого й злого буркотуна ховається справжній Уве, який береже у серці зворушливу й щемку життєву історію...

ISBN 978-617-7563-02-9

Copyright © Fredrik Backman, 2012

Published by agreement with Salomonsson Agency © Ольга Захарченко, переклад з англійської, 2017

© ТОВ «КНИГОЛАВ», 2018

Фредрік Бакман

ЧОЛОВІК НА ІМ'Я УВЕ

Люба Недо. Усе це завжди заради того,
щоб ти сміялася.
Завжди.

1. Чоловік на ім'я Уве купує комп'ютер, який зовсім не комп'ютер

Уве п'ятдесят дев'ять років.

Він їздить на «Саабі». Він із тих, хто тикає пальцем на людей, які йому не подобаються, так, ніби вони злодії, а його палець — ліхтарик полімена. Уве стоїть біля прилавка магазину, куди власники японських автомобілів приходять купувати білі кабелі. Довго вдивляється у продавця-консультанта, потім трясє білою коробочкою середнього розміру в нього перед носом.

— Отже, це один із тих «О-Падів», так? — вимогливо питає Уве.

Продавець, молодий хлопчина з однозначним індексом маси тіла, геть знервований. Він явно ледь стримується, щоб не видерти коробочку з рук Уве.

— Так і є. Айпад. Чи не могли б ви перестати так ним трусити?..

Уве кидає на коробку скептичний погляд, наче це дуже підозріла коробка — наче це коробка, яка їздить на скутері, носить спортивні штани і щойно назвала Уве «друже мій» перед тим, як упарити йому годинник.

— Ясно. То це комп'ютер, так?

Продавець киває. Потім вагається і швидко хитає головою.

— Так... тобто, я маю на увазі, що це айпад. Хтось називає його «планшетом», ще хтось — пристроєм для серфінгу. Все залежить від того, як його сприймати.

Уве дивиться на продавця так, наче той щойно говорив задом наперед, і знову трясе коробочку.

— То вона хороша, ця штука?

Продавець розгублено киває.

— Так. Хоча... Що ви маєте на увазі?

Уве зітхає і починає говорити повільно, артикулюючи слова так, наче єдина проблема полягає в тому, що його опонент погано чує.

— Чи. Він. Хоро-о-оший? Це хороший комп'ютер?

Консультант чухає підборіддя.

— Ну, тобто... авжеж... він справді хороший... але все залежить від того, якого саме плану комп'ютер ви хочете.

Уве блискає на нього очима.

— Я хочу комп'ютер! Звичайний чортів комп'ютер!

На мить між двома чоловіками западає тиша. Продавець прочищає горло.

— Ну... це не зовсім звичайний комп'ютер. Може, вам краще взяти...

Продавець робить паузу і, схоже, намагається дібрати слово, яке би вписалося в межі розуміння людини, що стоїть перед ним. Потім він знову прочищає горло й продовжує: — ...лептоп?

Уве роздратовано хитає головою і загрозово нависає над прилавком.

— Ні, я не хочу якийсь «лептоп». Я хочу комп'ютер.

Продавець киває, ніби вчитель, який дає новий матеріал.

— Лептоп — це комп'ютер.

Ображений Уве блискає очима й замахується вказівним пальцем над прилавком.

— Ви думаєте, я цього не знаю?!

Знову западає тиша, наче це зійшлися два бандити, які раптово усвідомили, що забули прихопити свої пістолети. Уве

довго дивиться на коробочку, ніби чекає, що вона в чомусь зізнається.

— Звідки тут висувається клавіатура? — буркоче він зрештою.

Продавець тре долонями об край прилавка й нервово переступає з ноги на ногу, як це часто роблять молоді консультанти у роздрібних магазинах, коли починають розуміти, що щось явно відбере значно більше часу, ніж вони спочатку сподівалися.

— Ну, в цьому пристрої, насправді, немає клавіатури.

Уве робить щось своїми бровами.

— А, ну звісно, — бурмоче він. — Бо її ще треба «придбати додатково», чи не так?

— Ні, я маю на увазі, що цей комп'ютер не має окремої клавіатури. Ви керуєте всім просто з екрана.

Уве недовіжливо хитає головою, наче на його очах продавець щойно обійшов прилавок і лизнув заклеєну вітрину.

— Але мені потрібна клавіатура. Ви розумієте це?

Хлопчина зітхає так глибоко, ніби подумки терпляче рахує до десяти.

— Гарзд. Я розумію. У такому разі не думаю, що цей комп'ютер вам підійде. Думаю, натомість вам краще придбати щось на кшталт макбука.

— Макбук? — перепитує Уве, якого це аж ніяк не переконало.

— Це одна з тих клятих «електронних книжок», про які всі говорять?

— Ні. Макбук — це... це... лептоп з клавіатурою.

— Ясно! — шипить Уве. Якусь мить він роззирається по магазину. — Ну а вони, виходить, хороші?

Продавець-консультант опускає очі до прилавка, намагаючись не виказати ледь стримуване бажання почати

роздирати власне обличчя. Аж раптом він починає сяяти, і на його обличчі з'являється бадьора усмішка.

— А знаєте що? Я зараз подивлюся, чи мій колега вже закінчив зі своїм клієнтом. Тоді він підійде до вас і все вам покаже.

Уве зиркає на годинник і неохоче погоджується, нагадуючи консультанту, що деякі люди мають важливіші справи, ніж стовбичити весь день в очікуванні. Консультант швидко киває, зникає і за кілька секунд повертається вже з колегою. У колеги дуже щасливий вигляд, як у людини, яка вже давненько не працювала продавцем-консультантом.

— Вітаю, чим я можу вам допомогти?

Уве свердлить прилавок своїм «поліцейсько-ліхтарним» пальцем.

— Я хочу комп'ютер!

Тепер колега не має аж такого щасливого вигляду. Він кидає на першого продавця-консультанта погляд, який явно обіцяє відплату за таку витівку. Тим часом перший бурмоче: — Я більше не можу. Я йду на обід.

— Обід, — пирхає Уве. — Це єдине, що турбує людей у наші дні.

— Прощу? — промовляє колега й обертається.

— Обід! — Уве криво всміхається, кидає коробку на прилавок і швидко йде геть.

2. Чоловік на ім'я Уве робить обхід свого кварталу

(ЗА ТРИ ТИЖНІ ДО ЦЬОГО)

Була за п'ять хвилин шоста ранку, коли Уве й кіт зустрілися вперше. Котові Уве не сподобався одразу й категорично. І почуття це було дуже взаємним.

Уве, як завжди, прокинувся на десять хвилин раніше. У нього в голові не вкладалося, як можна проспати та ще й валити всю провину на будильник, бо він, мовляв, не задзвонив. У самого Уве ніколи в житті не було будильника. Він прокидався за чверть до шостої, тоді ж і вставав.

Щоранку, вже майже чотири десятиліття, упродовж яких вони жили в цьому будинку, Уве вмикав свій кавовий перколятор^[1], завжди, в будь-який день, насипаючи однакову кількість кави, а потім вони з дружиною випивали по чашці. Одну міру для кожної чашки й додаткову — для кавника перколятора. Не більше, не менше. Люди тепер уже не знають, як це — зварити каву як слід. Так само, як мало хто сьогодні може писати ручкою. Бо зараз, бачте, всюди ці комп'ютери та еспreso-машини. То куди ж тоді котиться світ, якщо вже ніхто не вміє ні писати, ні каву варити?

Поки готувалася його ідеальна чашка кави, Уве одягнув свої темно-сині штани й куртку, встромив ноги у дерев'яні клоги^[2] й засунув руки в кишені — з тим особливим виглядом, який мають

чоловіки середнього віку, впевнені, що нікчемний світ за дверима їх неодмінно розчарує.

А потім він розпочав свій ранковий обхід вулиці. Коли Уве вийшов надвір, навколишні блокові будинки^[3] потопали в тиші й темряві, ніде не було видно ні душі. «Хто б сумнівався», — подумав собі Уве. На цій вулиці ніхто не завдавав собі клопоту вставати раніше, ніж потрібно. Тепер тут жили лише самозайняті особи та інші сумнівні типи.

Кіт сидів із безтурботним виглядом посеред проходу між будинками. Мав він половину хвоста й тільки одне вухо. Там і сям на ньому світило голе тіло, ніби хтось навмисне повидирав жмутки шерсті. Малопривабливий представник родини котячих.

Уве потупав далі. Кіт підвівся. Уве зупинився. Якусь мить вони міряли одне одного поглядами, наче двоє потенційних забіяк у барі маленького містечка. Уве роздумував, чи не швиргонути в нього черевиком. А кіт дивився так, ніби явно шкодував, що не взув власні клоги, аби було чим відбиватися.

— Пішов геть! — гаркнув Уве так раптово, що кіт аж відскочив. Він окинув поглядом п'ятдесятидев'ятирічного чоловіка з його клогами, повернувся і перевальцем пішов собі. Уве міг заприсягтися, що перш ніж забратися, той закотив очі.

«От зараза», — подумав Уве, зиркнувши на годинник. За дві хвилини шоста. Час іти, бо чортовому коту мало не вдалося зірвати йому весь обхід. Чудово б вийшло, нічого сказати.

Він методично пройшовся всіма пішохідними доріжками між будинками. Зупинився перед дорожнім знаком, який забороняв водіям заїжджати в житловий район. Добряче копнув металевий стовп, на якому тримається знак. Не те щоб стовп хитався або що, але завжди краще перевірити. Уве з тих людей, які перевіряють стан речей, даючи їм добрячого копняка.

Він обійшов усю автостоянку й оглянув з усіх боків кожен гараж, аби переконатися, що жоден не був пограбований чи підпалений уночі якимись хуліганами. Такого тут ніколи не траплялося, але й Уве ніколи не пропускав свій обхід. Він тричі сіпнув ручку на воротах власного гаража, де стояв «Сааб». Усе так самісінько, як і щоранку.

Після цього Уве оглянув гостьову стоянку, де автомобілі можна було лишати не більше, ніж на двадцять чотири години. Ретельно переписав усі номерні знаки в маленький блокнот, який завжди носив у кишені куртки, і порівняв їх із номерами, записаними напередодні. І якщо раптом якісь номери збіглися б із записаними в блокноті, Уве пішов би додому, зателефонував би у Відділ реєстрації транспортних засобів, щоб отримати інформацію про власника автомобіля, а потім зателефонував би йому особисто, аби повідомити, що той — чортів нікчемний придурок, який навіть знаки читати не вміє. Звісно, Уве було начхати на те, чиї машини були припарковані на гостьовій автостоянці. Але це було питання принципу. Якщо на знаку написано «двадцять чотири години», значить, саме стільки тобі дозволено тут лишатися. Що ж це буде, якщо всі почнуть паркуватися, де й коли їм заманеться? Буде хаос. Тоді машини тут будуть просто всюди, чорт забирай.

На щастя, сьогодні на гостьовій стоянці не було жодного несанкціонованого автомобіля, і Уве міг перейти до наступного пункту щоденного обходу: приміщення для контейнерів зі сміттям. Не те щоб це був його обов'язок. Навіть навпаки — він від самого початку непохитно був проти цієї дурні, яку нав'язали новоприбулі активісти: що побутове сміття «мусить бути відсортоване». Ще й заявили, що раз було ухвалене рішення про сортування сміття, то хтось має стежити за тим, аби його таки виконували. Звісно, ніхто не просив Уве цього робити, але ж якби люди — такі, як він, — не виявляли

ініціативу, запанувала б анархія. Усе навколо було б засипане мішками зі сміттям.

Уве кілька разів копнув контейнери, вилаявся і з контейнера для скла витягнув банку, бурмочучи щось про «недоумків» і відкручуючи з неї металеву кришечку. Скляну банку він вкинув назад у контейнер для скла, а кришечку — в контейнер для металу.

Раніше, коли Уве очолював Асоціацію мешканців, він усім голову прогриз, наполягаючи встановити камери відеоспостереження в приміщенні для контейнерів зі сміттям, щоб відучити людей кидати абищо абикуди. На превелике роздратування Уве, пропозицію відхилили. Сусіди заявили, що їм буде «трохи ніяково» під прицілом відеокамер, до того ж зберігання всіх цих записів стало би суцільною морокою. І це навіть не зважаючи на те, що Уве завжди стверджував: хто має «чесні наміри», той не стане боятися «правди».

Через два роки після того, як Уве усунули з поста голови Асоціації (у результаті зради, яку Уве потім називав ледь не «державним переворотом»), це питання постало знову. Нова керівна група швиденько пояснила мешканцям, що вже з'явилася новомодна камера, що активується датчиками руху й відправляє відео просто в інтернет. За допомогою цієї камери можна спостерігати не лише за приміщенням з контейнерами для сміття, а й за автостоянкою, запобігаючи таким чином вандалізму й крадіжкам. Більше того, відеоматеріал автоматично видаляється через двадцять чотири години, а отже, «право мешканців на недоторканність приватного життя» не порушується. Для встановлення камери потрібна була одноголосна згода всіх мешканців. Проголосував проти лише один.

А все тому, що Уве не довіряв інтернету. Він писав це слово з великої літери «І» та наголошував склад «Ін-», хоча дружина

постійно діймала його тим, що треба ставити наголос на складі «-нет». Дуже скоро керівна група усвідомила, що інтернет буде спостерігати, як Уве викидає сміття, тільки через труп самого Уве. Жодної камери так і не встановили. Тим краще, казав Уве. У будь-якому разі щоденний обхід був ефективнішим. Усі знали, хто що робить і хто тримає все під контролем. І це було ясно будь-кому, хто мав хоч дрібку мізків.

Оглянувши приміщення з контейнерами для сміття, він замкнув двері, як робив це щоранку, і тричі добряче сіпнув їх, аби переконатися, що вони зачинені як слід. Потім він обернувся й помітив велосипед, притулений до стіни ззовні велосипедного гаража. І це попри величезний знак, який забороняв мешканцям лишати тут свої велосипеди. Поряд із ним хтось із сусідів приліпив гнівну записку, написану від руки: «Тут не парковка для велосипедів! Учїться читати знаки!» Уве щось пробуркотів про безнадійних ідіотів, відімкнув двері гаража, взяв велосипед, акуратно поставив його всередину, замкнув гараж і тричі сіпнув ручку дверей.

Він зірвав зі стіни гнівну записку. І подумав запропонувати керівному комітету почепити на цю стіну відповідний знак: «Не чіпляти повідомлень!» Люди нині чомусь вирішили, що можуть вештатися зі своїми гнівними записками і тут, і там, і де їм взагалі заманеться. Та це стіна, а не бісова дошка оголошень.

Уве пройшов невеличкою доріжкою поміж будинками. Зупинився перед своїм будинком і нахилився над бруківкою, обурено принохуючись до тріщин між камінням.

Сеча. Вони смерділи сечею.

Із цим спостереженням він увійшов у свій будинок, замкнув свої двері й випив свою каву.

Допивши, Уве скасував оренду своєї телефонної лінії та передплату на газету. Полагодив змішувач у маленькій ванній кімнаті. Вкрутив нові шурупи в ручку дверей, що ведуть із кухні

на веранду. Переставив коробки на горищі. Поскладав свої інструменти в сараї та переклав зимові шини «Сааба» на нове місце. Ну, ось і все.

Хто б міг подумати, що все так обернеться.

Зараз четверта година пополудні листопадового вівторка. Він вимкнув усі батареї, кавовий перколятор і все світло. Змастив усі дерев'яні поверхні на кухні, хай там що кажуть ті впертюхи з «ІКЕА» про те, що дерево не потребує змащення. У цьому домі всі дерев'яні робочі поверхні змащуються кожні півроку, є у цьому потреба чи ні. Що б там не казала про це дівуля в жовтому светрі з величезного магазину самообслуговування.

Він стоїть у вітальні двоповерхового блокового будинку з крихітним горищем позаду й дивиться у вікно. Повз пробігає підтюпцем сорокарічний неголений піжон із будинку через дорогу. Андерс, здається, так його звать. Нещодавно переїхав, живе тут заледве чотири–п'ять років. А вже примудрився пролізти в керівну групу Асоціації мешканців. Слизька змія. Думає, що ця вулиця — його. Певно, переїхав сюди після розлучення, ще й, либонь, приплатив немало. Такий, як усі ті покидьки, що з'являються тут і піднімають ціни для чесних людей. Наче це якийсь квартал багатіїв. І також їздить на «Ауді», зауважив Уве. Так він і знав. Усі самозайняті індивідуальники та інші ідіоти їздять на «Ауді». Уве засовує руки в кишені. Похазяйськи постукує ногою по плінтусу. Цей блоковий будинок таки завеликий для Уве та його дружини, треба визнати. Але за все вже заплачено. Не лишилося ні копійки кредитів. Чого не скажеш про тих піжонів. Тепер навколо самі кредити. Усі знають, як доводиться виживати. Уве виплатив свою іпотеку. Виконав свій обов'язок. Ходив на роботу. Жодного дня не був на лікарняному. Підставляв плечі під свою частку тягара. Брав на себе відповідальність. Цього ніхто вже не робить, ніхто не хоче

ні за що відповідати. Тепер одні тільки комп'ютери, консультанти, великі «шишки», які ходять у стриптиз-клуби й потай під столом продають договори на оренду квартир. Офшори і портфелі акцій. Ніхто не хоче працювати. Повна країна людей, які тільки того й хочуть, що цілий день ходити на обід.

— Як ви дивитеся на те, щоб трохи збавити темп? — спитали Уве вчора на роботі. Розводились про «відсутність перспектив для працевлаштування», через що вони вирішили «відправити на пенсію старше покоління». Третину століття на одному робочому місці, й ось як вони звертаються до Уве. Ні з того, ні з сього він — бісове «покоління». Тому що в наші дні усі тридцятиоднорічні, усі носять облиплі штани і більше не п'ють нормальну каву. І не хочуть ні за що відповідати. Достобіса чоловіків з викоханими бородами, які міняють роботи, міняють дружин і міняють марки машин. От так просто. Щойно їм засвербить в одному місці.

Уве глипає у вікно. Той піжон усе ще бігає. Не те щоб біг підтюпцем так дратував Уве. Зовсім ні. Йому не було діла до того, хто як бігає. Але чого це треба робити з такою помпою, він ніяк не може второпати. Із цими самовдоволеними посмішками на фізіономіях, наче вони таким чином емфізему легень лікують. Усе, що роблять оті бігуни, — швидко йдуть чи повільно біжать. Це — спосіб сорокарічного бовдура заявити всьому світу, що він нічого не може робити до ладу. І невже справді конче треба при цьому одягатися, як чотирнадцятирічний румунський гімнаст? Або як олімпійська збірна із санного спорту? Щоб просто сорок п'ять хвилин безцільно почовгати кварталом?

У того піжона ще й подружка є. На десять років молодша від нього. Білява Шкапа, так Уве її називає. Дріботить по доріжках, як п'яна панда на підборах, довжелезних, як гайкові ключі, з розмальованим, як у клоуна, обличчям, і такими здоровенними

сонцезахисними окулярами, що не скажеш точно — це окуляри чи захисний шолом. А ще вона тягає за собою одну з отих кишенькових тваринок, які часто зриваються з повідка і паскудять на бруківку перед будинком Уве. Вона думає, що Уве цього не помічає, але Уве помічає все.

Його життя не мусило бути таким. Крапка.

— Може, спробуйте не сприймати все так близько до серця, — казали Уве вчора на роботі. І ось тепер Уве стоїть перед своєю змащеною кухонною стільницею. Це не те, що треба робити у вівторок після обіду.

Він дивиться з вікна на такий самий будинок навпроти. Туди тільки-но заїхала родина з дітьми. Вочевидь, іноземці. Він ще не з'ясував, яка в них машина. Точно щось японське, помагай їм Бог. Уве киває собі, наче він тільки-но сказав щось, з чим він цілковито згоден. Дивиться на стелю вітальні. Сьогодні він збирається вкрутити туди гак. І не просто якийсь там гачок. Будь-який консультант з інформаційних технологій, котрий всюди базикає про діагностику програмного коду і про один із тих унісекс-кардиганів, які вони всі змушені носити у наші дні, вкрутив би перший-ліпший гачок. Але гак Уве буде міцний як скеля. Він вкрутить його так надійно, що коли будинок будуть зносити, то гак триматиметься до кінця.

За кілька днів тут з'явиться якийсь зарозумілий агент із нерухомості, з вузлом на краватці завбільшки з голову дитини, й торохтітиме про «потенціал оновлення» та «просторову ефективність». І цей покидьок може думати що завгодно про Уве. Але він і слова кривого не зможе сказати про гак, який вкрутить Уве.

У вітальні на підлозі стоїть один із ящиків Уве — з «корисними речами». Так вони розділили будинок. Усі речі, куплені дружиною Уве, — «милі» або «домашні». Все, що купує Уве, — корисне. Речі, які виконують конкретні функції. Він

тримає їх у двох різних ящиках — у великому й маленькому. Цей — маленький. У ньому повно гвинтів, цвяхів, наборів гайкових ключів і тому подібного. Люди більше не мають корисних речей. Вони оточують себе всіляким лайном. У них є двадцять пар черевиків, але вони не знають, де лежить ріжок для взуття. Повна хата мікрохвильовок і плоских телевізорів, але які дюбелі підходять до бетонної стіни, вони не скажуть, навіть якщо приставити їм канцелярський ніж до горла.

У ящику Уве з корисними речами є ціла шухлядка з дюбелями для бетонних стін. Він стоїть і дивиться на них, наче це шахові фігури. У нього немає проблем із дюбелями для бетонних стін. Речі мусять дочекатися свого часу. Кожен дюбель — це якийсь рух у певному напрямку, кожен дюбель має своє призначення. Нині люди більше не мають поваги до гідної, чесною функціональності, їм достатньо, щоб на екрані комп'ютера все виглядало гарненько й рівненько. Але Уве усе робить так, як воно має бути зроблене.

У понеділок він прийшов на роботу в свій офіс, і вони сказали, що не хотіли повідомляти йому про це в п'ятницю, бо це могло б «зіпсувати йому вихідні».

— Вам не завадило б трохи збавити темп, — сказали вони, розтягуючи слова. Збавити темп? Що вони знають про те, як це — прокидатись у вівторок, не маючи більше жодної мети? Зі своїми інтернетами й кавою еспресо, що вони знають про те, як брати на себе хоч трохи відповідальності?

Уве дивиться на стелю. Примружується. Важливо, щоб гак був у центрі, вирішує він.

Він стоїть, заглиблений у роздуми про важливість цього всього, аж раптом хід його думок безжально перериває довгий скреготливий звук. І поза всяким сумнівом, це саме той звук, коли якийсь телепень здає назад, сидячи за кермом японського

автомобіля, до якого прилаштований причеп, що шкребе зовнішню стіну будинку Уве.

3. Чоловік на ім'я Уве здає назад з причепом

Уве відсмикує зелені квітчасті штори, які його дружина вже хтозна відколи просила замінити. І бачить невисоку чорняву жінку, явно іноземку, віком десь під тридцять. Вона несамовито жестикулює в бік такого ж за віком довготелесого білявого чоловіка, втиснутого у водійське крісло сміховинно маленького японського автомобіля з причепом, що саме шкребе зовнішню стіну будинку Уве.

Довготелесий, за допомогою ледь уловимих жестів і знаків, схоже, намагається пояснити жінці, що це не так просто, як здається. Жінка ж, схоже, навпаки, розмахистими жестами хоче довести, що виною всього лиха є, мабуть, ідіотська вдача самого Довготелесого.

— Та що за чорт... — вибухає за вікном Уве, коли колесо причепа заїжджає на його клумбу. Через кілька секунд вхідні двері його будинку ніби самі собою відлітають убік, наче бояться, що інакше Уве вийде просто крізь них.

— Якого біса ви робите? — гримає Уве на жінку.

— Так, це саме те, про що я себе питаю! — репетує жінка у відповідь.

Уве моментально виходить із себе. Він витріщається на неї. Вона витріщається на нього.

— Тут не можна їздити машиною! Ви що, читати не вмієте?

Маленька іноземка підступає до нього, і тільки тепер Уве помічає, що вона або дуже вагітна, або ж страждає на те, що Уве назвав би вибірковим ожирінням.

— Я ж не за кермом, правда?

Уве мовчки дивиться на неї кілька секунд. Потім повертається до її чоловіка, якому саме вдалося витягти себе з японського автомобіля і який уже йде до них, емоційно здійнявши вгору обидві руки й приліпивши широченну вибачливу усмішку на обличчя. На ньому в'язаний кардиган, а його постава свідчить про значний дефіцит кальцію в організмі. Зростом він, мабуть, метрів зо два. До всіх людей, вищих за метр вісімдесят п'ять, Уве відчуває інстинктивний скептицизм; кров просто не може долати цілком такий шлях до мозку.

— І хто ж ви такий? — цікавиться Уве.

— Я — водій, — емоційно каже Довготелесий.

— О, та невже? Щось не схоже! — гнівно кричить вагітна жінка, яка, мабуть, на півметра нижча за нього. Вона намагається обома руками ляпнути його по руці.

— А це хто? — питає Уве, дивлячись на неї.

— Це — моя дружина, — усміхається він.

— Не будь такий упевнений, що так воно й лишиться, — огризається вона, а її вагітний живіт підскакує вгору й униз.

— Це не так легко, як здає...— намагається сказати Довготелесий, але його різко переривають.

— Я сказала ПРАВОРУЧ! А ти продовжував здавати назад ЛІВОРУЧ! Ти не слухаєш! Ти НІКОЛИ не слухаєш!

Потім вона поринає у півхвилинну натхненну промову, з якої Уве може зробити висновок про доволі складні й химерні лайки в арабській мові.

Чоловік лише киває їй у відповідь із невимовно гармонійною усмішкою. Це така усмішка, яка змушує порядну людину захотіти дати ляпаса буддійському монахові, думає собі Уве.

— Ну облиш. Вибач, — весело каже він, витягає з кишені бляшанку з жувальним тютюном і формує кульку завбільшки з

волоський горіх. — Це просто маленьке непорозуміння, ми все владнаємо!

Уве дивиться на Довготелесого так, наче той щойно присів на капот його авто і наклав купу лайна.

— Владнаємо? Та ви ж на моїй клумбі!

Довготелесий задумливо дивиться на колеса причепа.

— Навряд чи це клумба, еге ж? — він безстрашно усміхається і поправляє кінчиком язика тютюнову кульку в роті. — Та ну, це ж просто ґрунт, — наполягає він так, наче Уве з ним жартує.

Лоб Уве стискається в одну велику загрозливу зморшку.

— Це. Клумба.

Довготелесий чухає голову так, наче в його сплутаній чуприні застряг тютюн.

— Але ж ви тут нічого не вирощуєте...

— Не вашого бісового ума діло, що я роблю на своїй власній клумбі!

Довготелесий швидко киває, щоб не провокувати більше цього незнайомця. Він повертається до дружини, мовби чекає від неї підтримки. Але вона й бровою не веде. Тоді Довготелесий знову повертається до Уве.

— Вагітні, знаєте. Гормони і всяке таке... — намагається він забалакати тому зуби, усміхаючись.

Вагітна не усміхається. Уве теж. Вона схрещує руки. Уве пхає руки за пояс. Довготелесий явно не знає, куди приткнути свої ручища, тож трохи сором'язливо хилитає ними вперед-назад вздовж тіла, наче вони — ганчір'я, що теліпається на вітрі.

— Зараз я від'їду і спробую ще раз, — нарешті каже він і знову сяє щонайширшою усмішкою до Уве.

Уве не відповідає взаємністю.

— На цю територію не можна заїжджати автомобілем. Тут знак.

Довготелесий відступає і завзято киває. Підбігає до машини й знову скоцюрблюється, щоб влізти у японський автомобіль-недомірок.

— Господи, — втомлено зітхають Уве і вагітна жінка в унісон. Після чого Уве вже трохи менше на неї злиться.

Довготелесий просувається вперед на кілька метрів. Уве бачить, що він так і не вирівняв причеп як слід. Тепер він знову їде заднім ходом. Просто в поштову скриньку Уве, зминаючи зелений листовий метал.

Уве кидається вперед і ривком відчиняє дверцята.

Довготелесий знову починає розмахувати руками.

— Винен, винен! Вибачте, просто не помітив поштову скриньку в дзеркало заднього виду, знаєте. Щось важко із цим причепом, ніяк не второпаю, куди крутити кермо...

Уве грюкає по даху автомобіля з такою силою, що Довготелесий підскакує і вдаряється головою об раму дверцят.

— Геть із машини!

— Що?

— Геть із машини, я сказав!

Довготелесий приголомшено витріщається на Уве, але в нього не стає духу сперечатися. Натомість він вилазить зі свого автомобіля і мнеться поряд, наче школяр у кутку для двічників. Уве вказує на доріжку між блоковими будинками, яка веде до гаража для велосипедів і автостоянки.

— Ідіть отуди подалі, не стійте на дорозі.

Дещо спантеличений Довготелесий слухняно киває.

— Святий Боже. Безрукий інвалід із катарактою провів би цей причеп заднім ходом акуратніше, ніж ти, — бурчить Уве, сідаючи в машину.

Як можна не зуміти провести причеп заднім ходом, дивується Уве. Як? Невже так важко запам'ятати, де праворуч, де ліворуч, і повертати навпаки? І як ці люди живуть на світі?

Це ще й автомат, на додачу відзначає Уве. Мусив би здогадатися. Краще б цим придуркам взагалі не кермувати своїми автомобілями, що вже казати про маневрування заднім ходом. Він поставив передачу в режим «їхати» і поволі просунувся вперед. Чого варте водійське посвідчення, якщо його вже видають за вміння кермувати не справжньою машиною, а якоюсь японською роботизованою цяцькою? Уве сумнівається, чи варто взагалі дозволяти голосувати тим, хто не вміє нормально паркувати машину.

Проїхавши вперед і вирівнявши машину — як роблять культурні люди перш ніж маневрувати з причепом — Уве вмикає задній хід. Автомобіль негайно здіймає страшенний вереск. Уве розлючено оглядається.

— Якого ти чорта... чого ти розкричалась? — шипить він на панель управління і дає керму стусана.

— Замокни, я сказав! — гарчить він на червону лампочку, що вперто блимає.

У цей же час Довготелесий з'являється біля машини та обережно стукає у вікно. Уве опускає скло і кидає на того роздратований погляд.

— Цей шум просто від радара заднього ходу, — каже Довготелесий і киває.

— А вам не здається, що я це знаю? — клекоче від гніву Уве.

— Цей автомобіль трохи незвичний. Я просто подумав, що, може, я б вам показав елементи управління, якщо хочете...

— Я не ідіот, щоб ви знали! — пирхає Уве.

Довготелесий гарячково киває.

— Ні, ні, звісно, що ні.

Уве втуплюється в панель управління.

— Що це вона зараз робить?

Довготелесий киває з ентузіазмом.

— Вона визначає, скільки енергії залишилось в акумуляторі. Знаєте, перш ніж переключитися з електродвигуна на бензиновий двигун. Бо це гібрид...

Уве не відповідає. Він просто потихеньку піднімає скло, лишаючи Довготелесого за вікном із напіввідкритим ротом. Уве перевіряє ліве бокове дзеркало. Потім — праве бокове дзеркало. Він задкує під переляканий вереск японського автомобіля, маневрує причепом і заводить його точнісінько між своїм будинком і будинком нового сусіда-недотепи, вилазить і кидає тому кретину його ключі.

— Радар заднього ходу, паркувальні датчики, камери і подібне лайно... Людині, якій треба все це для того, щоб завести причеп заднім ходом, не слід за це братися взагалі.

Довготелесий весело йому киває.

— Дякую за допомогу, — гукає він, наче Уве не шпетив його впродовж останніх десяти хвилин.

— Тобі не можна дозволяти навіть касету перемотувати, — бурчить Уве.

Вагітна жінка так і стоїть зі схрещеними руками, але, видно, вже не сердиться. Вона дякує йому з такою перекривленою усмішкою, наче насилу стримується від сміху. У неї найбільші карі очі, які Уве колись бачив.

— Асоціація мешканців забороняє їздити на цій території автомобілем, і вам, чорт забирай, доведеться на це зважати, — пирхає Уве, перш ніж протупати до себе додому.

Він зупиняється на брукованій доріжці на півдорозі між будинком і своїм сараєм. Морщить носа так, як це роблять чоловіки його віку — зморшка гуляє по всій його верхній частині обличчя. Потім він стає на коліна, наближує ніс майже впритул до камінців бруківки, які він акуратно й без винятків раз на два роки знімає і перекладає по-новому, потрібно це чи ні. Знову принохується. Киває сам собі. Підводиться.

Нові сусіди досі спостерігають за ним.

— Сеча! Тут скрізь ця сеча! — хрипко каже Уве.

Він вказує на каміння бруківки.

— Ну... гаразд, — промовляє чорнява жінка.

— Ні! Ніде гаразду й близько нема!

Із цими словами Уве заходить у свій будинок і зачиняє двері.

У коридорі він важко опускається на стілець і довго там сидить. Чортова жінка. Чого пертися сюди з усім сімейством, якщо ти навіть не можеш прочитати знак у себе перед носом? Не можна їздити по кварталі машиною. Усі це знають.

Уве йде до вішака, щоб почепити свою куртку серед цілого моря пальт дружини. Про всяк випадок бурмоче «ідіоти» в бік зачиненого вікна. Потім заходить до вітальні й довго дивиться на стелю.

Він не пам'ятає, скільки так простояв. Губиться у власних думках. Відлітає кудись, немов у тумані. Уве ніколи не був таким, і мрійником він ніколи не був, але останнім часом все наче переплуталось у нього в голові. Йому стало все важче зосереджуватися на чомусь. І Уве це категорично не подобається.

Коли у двері дзвонять, він наче виринає з теплої дрімоти. Сильно тре очі й роззирається довкола, ніби хвилюючись, що його хтось міг побачити.

Знову дзвонять. Уве озирається і втуплюється у дзвінок так, ніби хоче, щоб тому стало соромно. Робить кілька кроків коридором і відчуває, що все його тіло ніби загіпсоване; і йому ніяк не вдається зрозуміти, чи то скриплять дошки підлоги, чи він сам.

— А тепер що треба? — питає він у дверей, перш ніж їх відчинити, наче двері можуть щось сказати. — Тепер що треба? — повторює Уве й відчиняє двері так рвучко, що від цього руху

трирічна дівчинка, яка стояла за дверима, сахається і несподівано для себе падає на п'яту точку.

Поряд із нею стоїть ще одна дівчинка, років семи, — вкрай перелякана. У них обох чорне, як смола, волосся. І найбільші карі очі, які Уве колись бачив.

— Ну? — питає Уве.

У старшої дівчинки насторожений вигляд. Вона простягає йому пластиковий контейнер.

Уве неохоче бере його. Він теплий.

— Рис! — щасливо проголошує трирічна дівчинка, швиденько спинаючись на ноги.

— Із шафраном. І куркою, — киває семирічна, зі значно більшою пересторогою.

Уве дивиться на них із підозрою.

— Ви це продаєте?

Семирічна ображено фиркає.

— Ми ТУТ ЖИВЕМО, між іншим!

Уве на секунду замовкає. Потім киває, ніби готовий прийняти цю умову як пояснення.

— Гарзд.

Менша теж задоволено киває і ляскає задовгими рукавами.

— Мама сказала, що ти «лодний»!

Уве зовсім збитий з пантелику невеличким дефектом мовлення малої.

— Що?

— Мама сказала, що у вас був голодний вигляд. І що ми повинні принести вам вечерю, — трохи роздратовано пояснює семирічна дівчинка. — Ходімо, Насанін, — додає вона, бере сестричку за руку, ображено глянувши на Уве, і вони рушають додому.

Уве спостерігає, як вони потихеньку йдуть. Він бачить вагітну жінку, яка стоїть у себе у дверях і всміхається до нього,

поки дівчатка забігають у дім. Трирічна мала повертається і весело махає йому. Її мама теж махає. Уве зачиняє двері.

Він знову стоїть у коридорі. Дивиться на теплий контейнер із куркою, рисом і шафраном так, наче це коробка з вибухівкою. Потім іде на кухню й кладе його у холодильник. Уве не дуже звик їсти недоїдки, які приносять йому на поріг чужі нетутешні діти. Але в домі Уве їжу не викидають. Це питання принципу.

Він заходить у вітальню. Засовує руки в кишені. Дивиться на стелю. Стоїть там довгенько, роздумуючи, який дюбель для бетонної стіни найкраще підійде для справи. Він стоїть і мружиться, поки в нього не починають боліти очі. Тоді переводить збентежений погляд униз на пощерблений наручний годинник. Знову визирає у вікно й розуміє, що вже стемніло. Заперечливо хитає головою.

Не можна свердлити після настання темряви, це всі знають. Тоді йому довелося б увімкнути все світло, і хтозна, коли його потім знов вимкнуть. А він не збирається тішити електричну компанію тим, що його лічильник накрутить ще пару тисяч крон. Хай обличуться.

Уве спаковує свій ящик із корисними речами й відносить його у великий коридор нагорі. Бере ключі від горища з їхнього постійного місця за батареєю в маленькому коридорі. Іде назад, простягає руку й відчиняє люк на горище. Витягає звідти драбину. Залазить на горище і ставить ящик із корисними речами на його місце за кухонними стільцями, які дружина змусила Уве сюди перенести, бо вони надто скрипіли. Вони взагалі не скрипіли. Уве чудово знав, що це був просто привід, тому що його дружині хотілося купити нові стільці. Наче це було головне в житті. Купувати кухонні стільці, їсти в ресторанах і легковажно до всього ставитися.

Він знову спускається. Кладе ключі від горища на місце за батареєю у маленькому коридорі. «Не беріть так близько до

серця», — так вони йому сказали. Купа тридцятиоднорічних фіглярів, які сидять за комп'ютерами й відмовляються пити нормальну каву. Ціле суспільство, в якому ніхто не вміє провести причеп заднім ходом. А потім вони приходять і заявляють, що він більше не потрібен. Це нормально взагалі?

Уве йде у вітальню і вмикає телевізор. Він не дивиться якісь певні програми, але й сидіти вечорами на самоті, як ідіот, розглядаючи стіни, теж не збирається. Дістає з холодильника ту іноземну їжу і їсть її виделкою прямо з пластикового контейнера.

Це — вечір вівторка, і він скасував свою передплату на газету, вимкнув усе опалення і все світло.

А завтра він уже вкрутить той гак.

4. Чоловік на ім'я Уве не платить націнку в три крони

Уве дарує їй квіти. Дві квітки. Звичайно ж, у нього й на думці не було купувати їх дві. Але ж мусить бути якась межа. Це було питання принципу, пояснює їй Уве. Ось чому зрештою в нього в руках опинилися дві квітки.

— Все не до ладу, коли тебе немає вдома, — бурмоче він, злегка копаючи ногою мерзлу землю.

Його дружина не відповідає.

— Вночі піде сніг, — каже Уве.

У новинах повідомляли, що снігу не буде, але, як часто зауважує Уве, все, що б вони не передбачали, ніколи не збувається. Так він їй і каже; вона мовчить. Уве засовує руки в кишені та злегка киває їй.

— Яюсь це дико – цілими днями никати по хаті, коли тебе там немає. Це не життя. Ось що я хочу сказати.

Вона не відповідає і на це.

Уве киває і знову копає носом землю. Не розуміє він людей, які рвуться на пенсію. Як можна прожити все життя, мріючи про день, коли стаєш непотрібним? Тинятися без діла, бути тягарем для суспільства — та хто взагалі може такого хотіти? Сидіти вдома, чекати на смерть. Або ще гірше: чекати, поки по тебе прийдуть і потягнуть у притулок. Не могли навіть дійти до вбиральні без чиеїсь допомоги. Уве й уявити нічого гіршого не може. Дружина часто дражнить його, каже, що він — єдиний з усіх, кого вона знає, хто радше лежав би в труні, ніж

їздив у фургоні для перевезення інвалідів. І це вона дуже влучно підмітила.

Уве встав за чверть до шостої. Зробив каву дружині й собі, пройшовся по дому, перевірів, чи вона тихцем не повмикала батареї. З учорашнього дня нічого не змінилося, але він про всяк випадок прикрутив їх ще трохи. Потім зняв куртку з гачка в коридорі, єдиного гачка із шести, на якому не висів гронами її одяг, і вирушив на свій обхід. Він помітив, що вже стає холодніше. Майже настав час змінити свою темно-синю осінню куртку на темно-синю зимову.

Уве завжди знає, коли ось-ось має випасти сніг, тому що його дружина починає канючити, що треба ввімкнути опалення в спальні. Дурість, щороку повторює він. Дозволяти директорам електрокомпаній нагрівати руки лише через невеличкі зміни сезону? Підкрутити тепло на п'ять градусів вище коштуватиме тисячі крон на рік. Він знає, бо сам це підрахував. Отож щозими він стягає з горища старий дизель-генератор, який виміняв за грамофон на благодійному розпродажі. Уве під'єднав його до тепловентилятора, котрий купив на розпродажу за тридцять дев'ять крон. Генератор заряджає тепловентилятор, і той працює хвилин із тридцять від маленької батарейки, яку Уве до нього причепив, і дружина ставить його зі свого боку ліжка. Вона пару разів умикає його перед тим, як вони лягають спати, але не більше — таке марнотратство ні до чого («Дизельне пальне не безкоштовне, знаєте»). А дружина Уве робить те, що й завжди: киває і погоджується, що Уве, певно, має рацію. А потім усю зиму тихцем вмикає батареї. Щороку та сама чортівня.

Уве знову копає землю носакон черевика. Він міркує, чи розповісти їй про кота. Якщо можна назвати котом те шолудиве, напівлисе створіння. Він знову там розсівся, коли Уве повернувся зі свого обходу, прямісінько під їхніми вхідними дверима. Він тицьнув на тварину пальцем і гаркнув так голосно,

що його голос прокотився луною між будинками. А кіт сидів собі й дивився на Уве. Потім він поволі підвівся, наче підкреслюючи, що іде геть не через Уве, а тому, що в нього є важливіші справи, і зник за рогом.

Уве вирішує не розповідати дружині про ката. Він боїться, що вона тільки розсердиться на нього за те, що він прогнав того. Якби її воля, то весь будинок був би напханий бродяжками, і не важливо, є у них хутро чи ні.

Уве одягнув темно-синій костюм і застібнув усі до одного гудзика на білій сорочці. Дружина каже йому, щоб він не застібав верхнього гудзика, якщо не надіває краватку. А Уве впирається, що він же не якийсь голодранець, який здає в оренду лежаки, і демонстративно застібається наглухо. На руці в нього старий пощерблений годинник, той самий, який дістався у спадщину його татові від його батька, коли йому було дев'ятнадцять, і якого передали Уве на шістнадцятий день народження, через кілька днів після смерті його батька.

Дружина Уве любить цей костюм. Вона завжди каже, що він у ньому такий гарний. Як будь-яка розсудлива людина, Уве дотримується думки, що тільки піжони одягають найкраще вбрання по буднях. Але цього ранку він вирішив зробити виняток. Він навіть узув свої чорні вихідні черевики й старанно наваксував їх достатньою кількістю блиску для взуття.

Знімаючи перед виходом осінню куртку з гачка в коридорі, він уважно оглянув колекцію жіничиних пальт. Йому було дивно, як у такої маленької людської істоти може бути стільки зимового вбрання. «Таке відчуття, що ось пройдеш крізь цю купу одягу – й опинишся в Нарнії^[4]», – пожартувала якось одна з подруг дружини. Уве гадки не мав, що вона мала на увазі, але погодився, що тих пальт було до біса.

Він вийшов з дому, коли всі сусіди ще спали. Пройшовся до парковки. Відімкнув двері свого гаража ключем. У нього був пульт дистанційного керування дверима, але Уве не бачив у ньому сенсу. Чесна людина може відчинити двері і вручну. Відімкнув дверцята «Сааба», теж ключем. Система завжди працювала ідеально, не було причин її міняти. Він сів на водійське крісло, покрутив туди-сюди ручку налаштування радіоприймача, потім вирівняв кожне дзеркало, як робив завжди, сідаючи в «Сааб». Наче якийсь зловмисник постійно залазив у той «Сааб» і навмисне збивав радіоканали й положення дзеркал.

Виїжджаючи з парковки, він проминув ту вагітну іноземку із сусіднього будинку. Вона тримала трирічну дівчинку за руку. Білявий Довготелесий ішов поряд із нею. Усі троє помітили Уве й весело йому помахали. Уве не помахав у відповідь. Спочатку він хотів зупинитися й дати жінці прочухана за те, що вона дозволяє дівчорі гасати по парковці, наче то якийсь дитячий майданчик. Але вирішив, що не має на це часу.

Він їхав далі, ряд за рядом минаючи такі самі будинки, як у нього. Коли вони тільки сюди переїхали, тут було всього шість будинків, а тепер їх були сотні. Раніше тут був ліс, зараз самі будинки. Певна річ, все у кредит. Так воно тепер робиться. Купують все у кредит, їздять на електрокарах, а щоб замінити лампочку, викликають майстра. Кладуть ламінат, вбудовують електрокаміни й подібну дурню. Суспільство, яке, напевно, не бачить різниці між правильним дюбелем для бетонної стіни й ляпасом по обличчю. Очевидно, так і було задумано.

Щоб доїхати до квітникаря в торговому центрі, йому треба рівно чотирнадцять хвилин. Уве дотримується всіх обмежень швидкості, навіть на тій дорозі, де дозволені лише 50 кілометрів на годину, що на ній новоприбулі ідіоти в костюмах витискають до 90. У своїх районах вони порозкладали «лежачих

поліцейських» і порозвішували до біса знаків «Обережно, діти!», але біля чужих будинків це їм уже до лампочки. Усе це Уве повторював дружині щоразу, як вони там проїжджали, впродовж останніх десяти років.

І стає все гірше й гірше, зазвичай додавав він, просто на той випадок, якщо вона якимось дивом не почула його з першого разу.

Сьогодні Уве не встиг проїхати й двох кілометрів, як чорний «Мерседес» прилаштувався позаду його «Сааба» на відстані долоні. Уве тричі блимнув йому стоп-сигналами. «Мерседес» істерично заблимав у відповідь усіма вогнями. Уве пирхнув у заднє дзеркало. Наче він був зобов'язаний забиратися з дороги, щойно якимось ідіотам стукне в голову, що обмеження швидкості їх не стосується. Ну правда. Уве не реагував. «Мерседес» знову сяйнув до нього всіма вогнями. Уве пригальмував. «Мерседес» посигналив клаксоном. Уве знизив швидкість до 20. Коли вони доповзли до вершини пагорба, «Мерседес» із ревінням наздогнав його. Водій, чоловік віком десь за сорок, у краватці та з білими дротами, що звисали у нього з вух, показав піднятий палець, порівнявшись із Уве. Уве відповів на цей жест так, як усі належним чином виховані чоловіки його віку: повільно постукав кінчиком пальця по скроні. Чоловік у «Мерседесі» лементував, поки не забризкав слиною все лобове скло зсередини, потім натиснув на газ і зник.

Через дві хвилини Уве зупинився на червоне світло. «Мерседес» стояв у хвості черги. Уве блимнув на нього фарами. Він побачив, як водій витяг шию, озираячись. Білі навушники вискочили з вух і впали на панель управління. Уве задоволено кивнув.

Увімкнулося зелене світло. Черга не ворухнулася. Уве надавив на клаксон. Нічого не сталося. Уве похитав головою. Мабуть, жінка-водій. Або ремонт доріг. Або «Ауді». Коли минуло

тридцять секунд, і нічого не змінилося, Уве поставив автомобіль на нейтральну передачу, відчинив дверцята і вийшов із машини, не вимикаючи двигун. Він стояв на дорозі, вдивляючись уперед, вперши руки в стегна, із якимось титанічним роздратуванням. Так міг би стояти Супермен, застрягнувши у заторі.

Чоловік у «Мерседесі» щосили натиснув на клаксон. Ідіот, подумав Уве. У цей момент затор почав рухатися. Машини попереду Уве рушили. Автомобіль позаду нього — «Фольксваген» — посигналив йому. Водій нетерпляче махав. Уве озирнувся. Він повернувся в «Сааб» і неквапом зачинив дверцята. «Ну ти подумай, як усі поспішають», — глузливо посміхнувся він у дзеркало заднього виду й рушив.

На наступному червоному світлофорі він знову опинився позаду «Мерседеса». Знову черга. Уве подивився на годинник і з'їхав ліворуч на меншу, порожню дорогу. Ця дорога до торгового центру була довша, але на ній менше світлофорів. Уве не скупий. Але як людина, яка хоч у чомусь розбирається, він знав, що автомобілі споживають менше палива тоді, коли постійно їдуть, а не зупиняються раз за разом. І, як часто каже дружина Уве: «Якщо й можна щось написати в некролозі Уве, то це “Принаймні він економив бензин”».

Під'їжджаючи до торгового центру вузькою бічною дорогою, Уве виявив, що на парковці лишилося тільки два вільних місця. Що всі ці люди робили в торговому центрі у звичайний будень, було за межами його розуміння. Вочевидь, у людей вже не було й роботи, на яку можна ходити.

Зазвичай дружина Уве починає зітхати, ще коли вони тільки наближаються до таких парковок. Уве намагається припаркуватися близько до входу. «Наче це якесь змагання: хто знайде краще місце для парковки», — завжди каже вона, коли він намотує коло за колом і лається на тих імбецилів, які лізуть

поперед нього на своїх іномарках. Іноді вони намотували по шість–сім кіл, поки не знаходили гарне місце, і якщо Уве змушений був визнати свою поразку й задовольнитися місцем на двадцять метрів далі, то настрої у нього був зіпсований на решту дня. Його дружина ніколи не розуміла цього. Знову ж таки, коли щось упиралося винятково у принцип, це було недоступно її розумінню.

Уве вирішив, що пару раз повільно об'їде парковку, щоб роздивитися, що тут і як, але раптом помітив «Мерседес», який гуркотів до торгового центру головною дорогою. То ось куди він рвався, цей костюм із пластиковими дротами у вухах. Уве не вагався ні секунди. Він натиснув на газ і вирвався з бічної дороги на головну. «Мерседес» ударив по гальмах, заревівши клаксоном, і тепер напірав ззаду. Перегони почалися.

Знаки на в'їзді на парковку направляли рух праворуч, та коли вони туди дісталися, «Мерседес», мабуть, також побачив два вільних місця і спробував прослизнути повз Уве з лівого боку. Уве вдалося маневром заблокувати йому дорогу. Двоє чоловіків почали асфальтове полювання один на одного.

У дзеркало заднього виду Уве побачив, як позаду них з дороги з'їжджає маленька «Тойота», рухається за вказівниками, і, зробивши великий гак, заходить на парковку з правого боку. Уве провів її поглядом, несучись уперед у протилежному напрямку з «Мерседесом» на хвості. Звісно, він міг заїхати на одне з вільних місць, поближче до входу, а потім великодушно дозволити «Мерседесу» зайняти інше. Але ж що б це була за перемога?

Натомість Уве різко загальмував перед першим паркувальним місцем і став пнем. «Мерседес» почав дико сигналити. Уве й вухом не повів. Маленька «Тойота» наближалася десь із правого боку. «Мерседес» також її помітив, і тільки тепер, коли вже було надто пізно, зрозумів диявольський

план Уве. Його клаксон люто ревів, коли він намагався проштовхнутися повз «Сааб», але шансів у нього не було: Уве вже помахав «Тойоті», запрошуючи зайняти одне з вільних місць. І тільки коли вона благополучно там розмістилася, Уве незворушно прилаштувався на останнє вільне місце.

Бокове вікно «Мерседеса» було настільки забризкане слиною, коли він проїжджав повз, що Уве навіть не міг розгледіти водія. Він триумфально вийшов із «Сааба», як гладіатор, який щойно розквитався з ворогом. Потім глянув на «Тойоту».

— От чорт, — пробурчав він роздратовано.

Дверцята «Тойоти» були розчинені навстіж.

— Привіт! — весело проспівав Довготелесий, видобуваючи себе з водійського крісла.

— Привіт, привіт! — загукала його дружина з другого боку «Тойоти», витягаючи з машини трирічну доньку.

Уве з каяттям дивився, як «Мерседес» щезає вдалині.

— Дякуємо за паркувальне місце! Просто збіса чудово! — саяв Довготелесий.

Уве не відповів.

— Яке твоє ім'я? — випалила трирічна мала.

— Уве, — відповів Уве.

— Моє ім'я Насанін! — радісно повідомила вона.

Уве кивнув їй.

— А я Пат... — почав Довготелесий.

Та Уве вже розвернувся й пішов.

— Дякуємо за місце, — гукнула йому вслід Вагітна Іноземка.

Уве здалося, що в її голосі бринить сміх. Йому це не сподобалось. Він тільки буркнув: «Добре, добре», не озираючись, і покрокував крізь обертові двері в торговий центр. На першому ж повороті він звернув ліворуч, і кілька разів оглядався, наче боявся, що сусідське сімейство ходитиме за ним по п'ятах. Але вони звернули праворуч і зникли.

Уве з підозрою зупинився перед супермаркетом, розглядаючи плакат зі спеціальними пропозиціями на цей тиждень. Не те щоб він збирався купувати в цьому магазині шинку. Але ніколи не завадить орієнтуватися в цінах. От чого Уве не терпить у цьому житті, то це коли хтось намагається його надурити. Дружина Уве часом жартує, що п'ять найгірших для нього слів — це «Батарейки в комплект не входять». Люди зазвичай сміються, коли вона це каже. Але Уве зазвичай не сміється.

Уве рушив далі від супермаркету і зайшов до квітникаря. І тут йому не знадобилося багато часу, щоб зчинити «колотнечу», як називала це дружина Уве. Або розпочати «дискусію» — саме на такій назві наполягав Уве. Він виклав на прилавок купон, де було сказано: «2 квітки за 50 крон». Але Уве потрібна була лише одна квітка, як він пояснив продавчині, й він збирався заплатити за неї 25 крон, що було цілком логічно, бо це була половина від 50-ти. Однак продавчиня, дев'ятнадцятирічна шмаркачка з відмерлими мізками, що клацала СМС-ки, з цим не погоджувалась. Вона наполягала, що одна квітка коштує 39 крон, а формула «2 за 50» діє лише при купівлі двох квіток. Довелося кликати менеджера. В Уве пішло п'ятнадцять хвилин на те, щоб менеджер нарешті зрозумів суть і погодився, що Уве мав рацію.

Хоча, якщо по правді, то менеджер пробурчав собі під ніс щось типу «клятий пень старий», і з такою силою вибив 25 крон на касовому апараті, що можна було подумати, ніби його зауваження стосувалося саме машинки. Та Уве було байдуже. Він знав, що ці торгаші завжди стараються витрясти зайву копійчину, але з Уве в них цей номер не пройде. Він поклав на прилавок свою платіжну картку. Менеджер ледь помітно всміхнувся, зверхньо кивнув і тицьнув у табличку «При оплаті карткою суми, меншої за 50 крон, доплата — 3 крони».

Тепер Уве стоїть перед дружиною з двома квітками. Бо це було питання принципу.

— Ну, я ніяк не міг заплатити ці три крони, — сердиться Уве, дивлячись додола на гравій.

Дружина Уве часто свариться з Уве, бо той завжди про все сперечається.

Та він, чорт забирай, не сперечається. Просто вважає: що правильно — те правильно. Хіба це аж таке нерозсудливе ставлення до життя?

Він здійсмає очі й дивиться на неї.

— Ти, мабуть, сердишся, що я не прийшов учора, як обіцяв? — бурмоче він.

Вона нічого не відповідає.

— Уся вулиця перетворюється на божевільню, — каже він, виправдовуючись. — Цілковитий хаос. Тепер муσιш навіть виходити й розвертати їм їхні причепи. Не можна навіть гак спокійно вкрутити, — додає Уве, ніби вона не погоджується.

Він прокашлюється.

— Я ж не міг вкручувати гак, коли вже стемніло. Бо в такому разі невідомо, коли потім вимкнуть світло. Ймовірно, не вимкнуть, і лічильник буде крутитися. Це вже точно.

Вона не відповідає. Він буцає мерзлу землю. Наче добирає слова. Знову коротко прокашлюється.

— Все не до ладу, коли тебе немає вдома.

Вона не відповідає. Уве торкається квітів.

— Я вже втомився тинятися по хаті цілими днями, коли тебе немає.

Вона не відповідає і на це. Уве киває. Тримає квіти так, щоб їй було видно.

— Вони рожеві. Такі, як ти любиш. У магазині сказали, що вони багаторічники, але насправді вони якомсь не так називаються. Очевидно, вони не витримають такої холоднечі,

це теж сказали в магазині, але, мабуть, тільки для того, щоб продати мені ще купу всілякого лайна.

У нього такий вигляд, ніби він чекає від неї схвалення.

— Сусіди кладуть шафран у свій рис і всяке таке; вони іноземці, — тихо каже він.

Знову тиша.

Уве стоїть, повільно прокручуючи на пальці обручку. Ніби думає, що б іще сказати. Йому й досі надзвичайно важко бути ініціатором у розмові. Це завжди було те, за що відповідала вона. А він зазвичай просто відповідав. Тож це нова ситуація для них обох. Нарешті Уве присідає, викопує квітку, яку приніс минулого тижня, і дбайливо кладе її в пластиковий пакет. Тоді ретельно відгортає мерзлу землю, перш ніж закопати нові квіти.

— Знову підняли ціни на електроенергію, — повідомляє він їй, підводячись.

Він довго дивиться на неї. Нарешті обережно кладе руку на великий камінь і ніжно гладить його, ніби торкається її щоки.

— Я сумую за тобою, — шепоче він.

Минуло шість місяців, як вона померла. Але Уве й досі двічі на день обходить весь будинок і мацає батареї, перевіряючи, чи дружина була тихенько не увімкнула опалення.

5. Чоловік на ім'я Уве

Уве чудово знав, що її подруги не могли зрозуміти, чому вона вийшла за нього заміж. Та він і не думав їм за це дорікати.

Люди вважали його злостивим. Може, вони мали рацію. Він ніколи про це особливо не задумувався. А ще люди називали його «асоціальним». Наскільки Уве розумів, це означало, що він не дуже жалував людей. І тут він з ними повністю погоджувався. В основному він вважав, що всі люди — несповна розуму.

Уве був не мастак до світських бесід. Він дійшов висновку, що, принаймні в наш час, це серйозна вада характеру. Тепер кожен мусив плескати язиком про що завгодно з першим-ліпшим старим пнем, який наблизиться до тебе на відстань витягнутої руки, тільки тому, що це «мило». Уве на це був не здатен. Можливо, так його виховали. Мабуть, чоловіки його покоління не були належним чином підготовлені до світу, де всі базикають про необхідність робити те, чого вже давно й робити не треба. Сьогодні люди стоять перед своїми відремонтованими будинками й хизуються, наче власними руками їх побудували, хоча насправді вони й до викрутки не доторкнулися. І навіть не намагаються це приховати. Вони цим хизуються! Схоже, тепер більше не цінують уміння самому настелити підлогу, чи відремонтувати кімнату, де сиріють стіни, чи поставити зимові шини. Якщо можна піти й купити практично все, то яка тоді у цього всього цінність? Чого тоді варта сама людина?

Її подругам невтямки було, чому вона щоранку прокидалася й добровільно проводила з ним цілісінький день. Уве теж не міг

цього зрозуміти. Він зробив їй книжкову полицю, і вона заповнила її книжками, у яких люди сторінка за сторінкою описували свої почуття. Уве розумів те, що можна було побачити й помацати. Цемент і бетон. Скло і сталь. Інструменти. Речі, у яких можна розібратися. Він розумів прямі кути й чіткі інструкції з експлуатації. Монтажні схеми й креслення. Те, що можна намалювати на папері.

Він був людиною чорного й білого.

А вона була кольором. Усіма кольорами його життя.

Єдиним, що він любив у своєму житті, поки не побачив її, були числа. Більше нічого особливого про свої молоді роки він не пригадував. До нього ніхто не чіплявся, і він сам не був забіякою. Він не був надто успішним у спорті, але й задніх не пас. Він ніколи не був у центрі подій, але й осторонь не лишався. Він просто був. Також невиразно пригадував своє дитинство; він ніколи не був людиною, яка порпається у спогадах, хіба якщо тільки виникала потреба пригадати щось конкретне. Він пам'ятав тільки, що був досить щасливим, а потім, через кілька років, не був — оце й усе.

А ще йому згадувалась арифметика. Числа, що заповнювали його голову. Згадувалось, з яким нетерпінням він чекав уроків математики в школі. Може, для когось вони й були мукою, але не для нього. Він не знав, чому було саме так, і не аналізував це. Він ніколи не розумів, навіщо постійно розмірковувати, чому щось сталося так, а не інакше. Ти — це ти, і ти робиш те, що робиш, і для Уве цього було достатньо.

Йому було сім років, коли одного серпневого ранку мама більше не пішла на роботу. Вона працювала на хімічному заводі. У ті часи люди надто мало знали про очищення повітря, зрозумів пізніше Уве. До того ж, вона весь час курила. Найяскравішим спогадом Уве про неї був той, у якому вона кожного суботнього ранку сиділа біля кухонного вікна у їхньому

маленькому будиночку за містом, навколо неї вилася хмарка диму, а вона дивилася в небо. І як вона іноді співала своїм хрипким голосом, а Уве в цей час сидів під вікном з підручником математики на колінах, і він пам'ятає, що йому подобалося її слухати. Він пам'ятає це. Звісно, голос у неї був хрипкий, і якась зайва нота могла здатися комусь надто фальшивою, але він пам'ятає, що йому все одно подобалося.

Батько Уве працював на залізниці. Його долоні мали такий вигляд, наче хтось ножем повирізав на шкірі якісь малюнки. А зморшки на щоках були такі глибокі, що коли він напружувався, то піт стікав по них йому аж на груди. Батько мав ріденьке волосся й худорляве тіло, але м'язи на його руках були такі рельєфні, що здавалося, ніби їх витесали з каменю. Якось, коли Уве був ще малий, йому дозволили піти з батьками на велику вечірку в компанії батькових друзів із залізниці. Після того, як тато осушив пару пляшок пільзнеру^[5], хтось із гостей запропонував йому позмагатися в армрестлінгу. Уве ще ніколи не бачив таких здорованів, як ті, що сідали на лавку навпроти його батька. Деякі з них точно важили кілограмів з двісті. Батько поборов кожного з них. Коли того вечора вони йшли додому, він обійняв Уве за плечі й сказав: «Уве, тільки свиня думає, що розмір і сила — це одне й те саме. Запам'ятай це». І Уве ніколи цього не забував.

Батько ніколи не піднімав ні на кого руку. Ні на Уве, ні на когось іще. Деякі однокласники Уве приходили до школи з підбитими очима, або синцями від ремінної пряжки після прочуханки. Але Уве — ніколи. «У нашій сім'ї ніхто не б'ється, — заявляв батько. — Ні один з одним, ні з кимось іще».

Його — мовчазного, але доброго — любили на залізниці. Дехто казав, що він був «занадто добрий». Уве згадує, як у дитинстві не міг зрозуміти, що в цьому поганого.

Потім померла мама. І батько став ще мовчазнішим. Наче вона забрала із собою навіть ті кілька слів, які були в його розпорядженні.

Отож Уве з батьком ніколи багато не розмовляли, але їм подобалась компанія одне одного. Вони мовчки сиділи по обидва боки кухонного столу, і кожен чимось собі займався. Через день вони годували пташине сімейство, яке жило в трухлявому дереві позаду будинку. Чомусь було важливо робити це через день, розумів Уве. Чому саме, він не знав, та це не мало значення.

На вечерю в них була картопля із сосисками. Потім вони грали в карти. Багатства не водилося, але їм всього вистачало.

Єдині слова, які залишились у батька, були про двигуни (очевидно, їх мати вирішила лишити). Він міг говорити про них скільки завгодно. «Двигуни дають тобі те, на що ти заслуговуєш, — пояснював він. — Якщо ти ставишся до них із повагою, вони дадуть тобі свободу, якщо ж ти поводишся, як дурень, вони заберуть її в тебе».

У нього довго не було своєї машини, але в 1940-50-х роках, коли начальники різних рівнів на залізниці почали купувати власні автомобілі, в конторі поширилася чутка, що мовчазний чоловік, який працює на колії, міг стати корисним знайомим. Батько Уве не закінчив школу, мало що розумів у підручниках Уве з математики, але в двигунах таки розбирався.

Коли дочка директора виходила заміж, а весільна машина зламалась, замість того, щоб урочисто доставити наречену до церкви, покликали батька Уве. Він приїхав на велосипеді з таким важким ящиком інструментів на плечі, що знадобились одразу двоє чоловіків, щоб тримати його, поки батько злазив з велосипеда. Якою б не була проблема, коли він приїхав, вона вже більше не була проблемою, коли він поїхав. Дружина директора запросила його на весільні урочистості, та він

відповів, що не годиться сидіти біля елегантних людей чоловіку, в якого руки були такі брудні від мастила, що здавалося, ніби це їхній природній колір. Але він охоче прийме пакунок з хлібом і м'ясом для хлопчини, який залишився вдома. Уве тільки-но виповнилося вісім. Коли батько того дня приготував вечерю, Уве здалося, що він на королівському бенкеті.

Через кілька місяців директор знову покликав батька Уве. На автостоянці перед конторою стояв старезний, добряче пошарпаний «Сааб 92». Це була перша модель автомобіля, яку випустила компанія «Сааб», і її вже давно зняли з виробництва, відколи на ринку з'явилася відчутно вдосконалена модель «Сааб 93».

Батько Уве чудово знав цю машину. Передній привід, двигун з боковим монтажем, який хурчав, як кавовий перколятор. Вона потрапила в аварію, пояснив директор, засунувши великі пальці за підтяжки під курткою. Пляшково-зелений кузов був добряче пом'ятий, а стан того, що було під капотом, не викликав оптимізму. Але батько витяг маленьку викрутку з кишені свого брудного комбінезона й після тривалого огляду автомобіля виніс вердикт, що, маючи час, гарні інструменти, та доклавши зусиль, він зміг би повернути її до життя.

— Чия вона? — на повен голос поцікавився він, випроставшись і витираючи ганчіркою мастило з рук.

— Вона належала одному моєму родичу, — сказав директор, виловив ключ із кишені штанів і вклав батькові в долоню. — А тепер вона ваша.

Поплескавши батька по плечу, директор повернувся в контору. Батько Уве так і застиг у дворі, намагаючись звести дух. Того вечора він мусив знову й знову розповідати всю цю історію своєму сину, який зачудовано дивився на нього широко розплющеними очима, а також показувати все, що треба було знати про цього чарівного монстра, що стояв тепер у їхньому

садку. Він півночі сидів у водійському кріслі з хлопчиком на колінах і розповідав, як поєднуються усі механічні частини. Він знав усе про кожен гвинтик, про кожну трубочку. Уве ніколи не бачив, щоб людина так сяяла від гордості, як його батько в ту ніч. Йому було вісім років, і тієї ночі він вирішив, що їздитиме тільки на «Саабі» й ніколи не сяде за кермо іншого автомобіля.

Щоразу, коли в нього була вільна субота, батько приводив Уве у двір, відчиняв капот і розповідав, як називається та чи інша деталь і як вони працюють. По неділях вони ходили до церкви. Не тому, що палко вірили в Бога, а тому, що мама Уве завжди на цьому наполягала. Вони сідали десь ззаду, втуплювалися в якусь пляму на підлозі й чекали, поки все закінчиться. І, чесно кажучи, вони не так думали про Бога, як сумували за мамою. Це був, так би мовити, її час, хоча її вже не було з ними. А потім вони довго каталися на «Саабі» по окрузі. Для Уве то була найкраща частина тижня.

Того року, щоб не тинятися самотою по хаті, він після школи почав приходити на роботу до батька на сортувальну станцію. Це була брудна робота, платили за неї копійки, але, як бурчав його батько: «Це чесна робота, а це чогось варте».

Уве подобались усі чоловіки на станції, крім Тома. Том був високим, галасливим чоловіком з кулачищами кожен завбільшки з вантажівку, і з очима, які, здавалося, постійно вишукували поблизу якусь беззахисну тварину, яку би він міг копнути ногою.

Коли Уве було дев'ять років, батько послав його допомогти Тому прибрати поламаний вагон. Із несамовитою радістю Том ухопив якусь валізу, котру, очевидно, забув якийсь пасажир-роззява. Вона впала з багажної полиці, і її вміст розсипався по підлозі. Том став рачки й почав підгрібати до себе усе, що бачив.

— Хто знайшов, той забрав, — зашипів він на Уве. Хлопчик відчув, як від його погляду мурашки побігли по тілу.

Уве повернувся, щоб піти, та раптом спіткнувся об гаманець. Він був зроблений із такої м'якої шкіри, що вона здавалася бавовною під його загрубілими пальцями. Навколо нього не було такої гумки, як на батьковому старезному гаманці, що не давала йому розвалитися на шматки. На ньому була маленька срібляста кнопочка, яка клацала, коли його відкривали. Всередині лежало більше шести тисяч крон. Справжнє багатство на ті часи.

Том помітив гроші й спробував видерти гаманець із рук Уве. Вражений своєю несподіваною рішучістю, хлопчик уперся. Він побачив, як це шокувало Тома, і краєм ока встиг помітити, що цей здоровило стискає кулаки. Уве розумів, що втекти йому не вдасться, тому заплющив очі, щосили вчепився в гаманець і приготувався до удару.

Але тут з'явився батько Уве й став між ними. Томові розлючені, налиті ненавистю очі на мить зустрілися з його очима, та батько не рушив з місця. Нарешті Том опустив кулак і насторожено відступив на крок назад.

— Хто знайшов, той забрав — так завжди було, — прогарчав він, тицяючи в гаманець.

— Це вирішує той, хто знайшов, — промовив батько Уве, не відводячи погляду.

Томові очі почорніли. Але він відійшов іще на крок, усе ще стискаючи валізу в руках. Він багато років працював на залізниці, але Уве ніколи не чув, щоб хтось із батькових колег сказав про Тома хоч одне добре слово. Він був нечесний і злостивий: ось що вони казали про нього після пари пляшок пільзнера на вечірках. Але від батька він ніколи такого не чув. «Четверо дітей і хвора дружина, — тільки й казав він товаришам, дивлячись кожному з них у вічі. — Навіть кращі за Тома люди могли б дійти до ще гіршого». І тоді його товариші зазвичай переходили на іншу тему.

Батько вказав на гаманець в руці Уве.

— Вирішувати тобі, — сказав він.

Уве вперто дивився додолу, відчуваючи, як очі Тома пропікають йому тім'я. Потім він тихо, але твердо сказав, що найкраще буде віднести його в бюро знахідок. Батько мовчки кивнув, узяв Уве за руку, і вони з півгодини йшли назад уздовж колії, не зронивши ні слова. Уве чув, як позаду кричав Том, і його голос був сповнений холодною люттю. Уве назавжди запам'ятав це.

Жінка за столом бюро знахідок не повірила очам, коли вони поклали гаманець на прилавок.

— І він отак просто лежав на підлозі? Ви не знайшли сумки чи чогось такого? — спитала вона. Уве запитально подивився на батька, але він просто мовчки стояв поряд, тому Уве зробив те ж саме.

Жінку за прилавком відповідь, здається, задовольнила.

— Мало хто приносив сюди такі гроші, — сказала вона, усміхаючись до Уве.

— Багато в кого й порядності зовсім нема, — промовив батько здавленим голосом і взяв Уве за руку. Вони повернулись і пішли назад на роботу.

Пройшовши кількасот метрів уздовж залізниці, Уве прокашлявся, набрався рішучості й запитав, чому батько нічого не сказав про валізу, яку знайшов Том.

— Ми не з тих людей, які розпускають теревені про чужі справи, — відповів батько.

Уве кивнув. Вони йшли мовчки.

— Я думав лишити ті гроші, — прошепотів Уве згодом і сильніше стиснув батькову руку, ніби боявся її відпустити.

— Я знаю, — сказав батько й теж міцніше стиснув руку Уве.

— Але я знав, що ти б віддав їх, а ще я знав, що така людина, як Том, цього б не зробила, — сказав Уве.

Батько кивнув. І більше вони про це не промовили й слова.

Якби Уве мав звичку роздумувати над тим, як і коли хтось став таким, яким став, то він би сказав, що в той день зрозумів, що правда має бути за тим, хто правий. Але він був не з тих, хто ламав голову через такі речі. Уве лише запам'ятав, що саме в цей день він вирішив бути якомога більше схожим на батька.

Йому щойно виповнилося шістнадцять, коли батько помер. Його на повному ходу збив вагон. Усе, що залишилося в Уве, — це «Сааб», благоденний будиночок за кілька кілометрів од міста та старий пощерблений наручний годинник. Він ніколи не міг точно пояснити, що з ним сталося в той день. Але він перестав бути щасливим. Він не був щасливим протягом ще кількох років потому.

На похороні вікарій завів із ним розмову про прийомні сім'ї, та дуже скоро зрозумів, що Уве був не з тих, хто приймає милостиню. Заразом Уве дав зрозуміти вікарію, щоб найближчим часом той не лишав для нього місце на лавці на час недільної служби. Не тому, що Уве не вірив у Бога, пояснив він вікарію, а тому, що, на його думку, Бог, схоже, був шматком триклятої свині.

Наступного дня він пішов у касу залізничної контори й віддав зарплату за решту місяця. Жінки в конторі не зрозуміли, тож Уве довелося нетерпляче пояснювати, що його батько помер шістнадцятого, і, очевидно, не зможе прийти й допрацювати ті чотирнадцять днів місяця, що лишилися. А оскільки він отримав гроші наперед, то Уве прийшов віддати решту.

Жінки нерішуче запропонували йому сісти й почекати. Десь хвилин за п'ятнадцять вийшов директор і подивився на дивного шістнадцятирічного підлітка, який сидів у коридорі на дерев'яному стільці, тримаючи в руці пакет із зарплатнею свого мертвого батька. Директор чудово знав, що то був за хлопець. І,

переконавшись, що вмовити юнака взяти ті гроші не вдасться, тому що він, як йому здається, не мав права, директор не знайшов кращого виходу, як запропонувати Уве попрацювати до кінця місяця і таким чином заробити це право. Уве ця пропозиція здалася слухною, і він повідомив школу, що буде відсутній наступні два тижні. Назад у школу він так і не повернувся.

Він пропрацював на залізниці п'ять років. Потім одного ранку сів у потяг і вперше побачив її. Тоді ж він і засміявся вперше після батькової смерті.

І життя вже не було таким, як раніше.

Люди казали, що Уве бачить світ лише чорним і білим. А от вона була кольором. Усіма його кольорами.

6. Чоловік на ім'я Уве та велосипед, який слід залишати там, де належить залишати велосипеди

Уве просто хоче спокійно померти. Невже він так багато просить? Уве так не думає. Ясна річ, це треба було зробити шість місяців тому, одразу після її похорону. Але тоді він вирішив, що так, чорт забирай, робити не годиться. У нього була робота, за яку він відповідав. Що це буде, якщо люди скрізь перестануть ходити на роботу, бо понакладають на себе руки? Дружина Уве померла в п'ятницю, поховали її в неділю, а в понеділок Уве пішов на роботу. Бо так і годиться робити. І от минуло шість місяців, і ні сіло ні впало чорти принесли тих менеджерів у понеділок — і ось вони сказали, що не хотіли цього робити в п'ятницю, тому що «боялися зіпсувати йому вихідні». А вже у вівторок він стоїть і натирає мастилом кухонні поверхні.

Отож, він усе приготував. Заплатив трунарям і погодив своє місце на цвинтарі біля неї. Зателефонував юристам, написав листа з чіткими інструкціями й поклав його в конверт із усіма важливими квитанціями й документами стосовно будинку та історією техобслуговування «Сааба». Він поклав цей конверт у внутрішню кишеню піджака. Сплатив усі рахунки. У нього немає ні кредитів, ні боргів, і нікому не доведеться нічого після нього залагоджувати. Він навіть помив свою чашку для кави й скасував підписку на газету. Він готовий.

І все, чого він хоче, — це спокійно померти, думає Уве, сидячи в «Саабі» й дивлячись у відчинені двері гаража. І якби не всюдисущі сусіди, то він уже до обіду міг би забратися звідси.

Він бачить дуже повного хлопця із сусіднього будинку, який, сутулячись, минає двері гаража на автостоянці. Не те щоб Уве не любив товстих людей. Звісно, що ні. Люди можуть мати такий вигляд, який їм заманеться. Він просто ніколи не міг їх зрозуміти, не міг збагнути, як це в них виходить. Ну, скільки може з'їсти одна людина? Як можна примудритися перетворити себе на людину розміром «2 в 1»? Це треба дуже постаратися, думає він.

Хлопець помічає його і весело махає рукою. Уве коротко йому киває. Хлопець стоїть і махає, від чого його товсті груди починають колихатися під футболкою. Уве часто каже, що це єдина людина з його знайомих, яка може атакувати миску чипсів з усіх боків одразу, та щоразу, як він відпускає це зауваження, його дружина шикає на нього й каже, що не годиться таке говорити.

Тобто, казала.

Казала.

Вона любила цього товстого хлопця. Коли його мати померла, дружина Уве раз на тиждень носила йому контейнер з якоюсь їжею. «Щоб він іноді поїв чого-небудь домашнього», — казала вона. Уве зауважив, що контейнери назад ніколи не повертаються, і припустив, що той хлопець, мабуть, не помітив різниці між коробкою і їжею всередині. А дружина Уве на це казала йому, що годі вже. Ну, годі, то й годі.

Уве чекає, поки любитель контейнерів піде, потім вилазить із «Сааба». Тричі смикає ручку дверцят. Зачиняє за собою двері гаража. Тричі смикає ручку дверей. Іде вузькою доріжкою між будинками. Зупиняється біля гаража для велосипедів. До його стіни притулений жіночий велосипед. Знову. Просто під знаком, який забороняє ставити велосипеди саме в цьому місці.

Уве піднімає його. Передня шина пробита. Він відчиняє гараж, акуратно ставить велосипед у кінець ряду. Зачиняє двері

Й устигає тричі посмикати за ручку дверей, аж раптом чує, як просто в його вухо джергоче вже майже остаточно зламаний підлітковий голос.

— Гей! Якого це чорта ви робите?

Уве повертається і зустрічається поглядом із якимось щеням, що стоїть за кілька кроків він нього.

— Ставлю велосипед у велосипедний гараж.

— Ви не можете цього робити!

На вигляд років вісімнадцять, прикидає Уве. Тож скоріше вже юнак, а не зовсім щеня, якщо вже бути зовсім точним.

— Ще й як можу.

— Але ж я його ремонтую! — вигукує хлопець, його голос зривається на фальцет.

— Але ж це жіночий велосипед, — протестує Уве.

— Так, то й що?

— Значить, навряд чи він твій, — поблажливо пояснює Уве.

Хлопчина стогне, закочуючи очі. Уве засовує руки в кишені на знак того, що розмову закінчено.

Западає напружена тиша. У погляді хлопця читається, що він вважає Уве аж надміру тупим. Уве, натомість, дивиться на створіння перед собою так, ніби воно лише й здатне, що марнувати кисень. Позаду цього парубка Уве помічає ще одного. Ще худіший від першого, навколо очей намазюкано чимось чорним. Цей другий хлопчина обережно сіпає першого за куртку і белькоче щось про те, що вони «не хочуть створювати проблем». Його товариш задерикуватого копає ногою сніг, наче це сніг винен.

— Це велосипед моєї подруги, — бурмоче він нарешті.

Він говорить це швидше покірно, ніж обурено. Уве помічає, що його кросівки завеликі, а джинси затісні. Спортивна куртка застібнута аж до підборіддя, щоб захистити його від холоду. Його виснажене обличчя із ледве помітним пушком на

підборідді вкрите вуграми, а на голові щось таке, наче хлопець тонує у бочці, і його витягали з води за волосся.

— То де ж вона живе?

Із величезним зусиллям, наче в нього поцілили дротиком із транквілізатором, це створіння всією рукою вказує на будинок у кінці вулиці Уве. Туди, де живуть зі своїми дочками ті комуністи, які проштовхнули реформу про сортування сміття. Уве стримано киває.

— Тоді вона може прийти й забрати велосипед із гаража, — каже Уве, промовисто постукавши по знаку із заборною залишати велосипеди на цій території, а потім розвертається і прямує до свого дому.

— Занудний старий покидьок! — верещить молодик йому вслід.

— Тссс! — шипить його супутник із наквацьованими очима.

Уве не відповідає.

Він минає знак, який чітко забороняє заїжджати авто-транспортном у житлову зону. Той самий, котрий, очевидно, не змогла прочитати вагітна іноземка, хоча Уве чудово знає, що його неможливо не помітити. Ще б йому не знати — він же сам його там встановив. Уве сердито йде вузькою доріжкою між будинками, так тупаючи ногами, що кожен, побачивши його, подумав би, що він трамбує асфальт. Наче тут своїх придурків не вистачає, думає він. І без того вся округа перетворилася вже на якесь чортове гальмо на шляху еволюційного прогресу. Той піжон на «Ауді» зі своєю білявою шкапою живуть якраз навпроти Уве, а в кінці ряду — оте комуняцьке сімейство зі своїми дочками-підлітками, зі своїми рудими чупринами, із шортами поверх штанів, і з обличчями, схожими на дзеркально відображені мордочки єнотів. Ну, найімовірніше, вони зараз у відпустці в Таїланді, та все ж.

У сусідньому з Уве будинку живе двадцятип'ятирічний хлопець вагою майже з чверть тонни. Він носить по-жіночому довге волосся і дивні футболки. Він жив разом зі своєю матір'ю, поки вона десь рік тому не померла від якоїсь хвороби. Здається, його звать Джиммі, наче так казала Уве дружина. Уве не знає, чим займається Джиммі; найімовірніше, щось незаконне. А може, він заробляє на життя, дегустуючи бекон?

У будинку з іншого боку від Уве живуть Руне з дружиною. Уве не назвав би Руне своїм «ворогом»... хоча, мабуть, назвав би. Саме через Руне в Асоціації мешканців усе пішло коту під хвіст. Вони з дружиною, Анітою, оселилися тут того ж дня, що й Уве із Сонею. У той час Руне їздив на «Вольво», проте згодом купив «БМВ». З людиною, яка так поводить, каші не звариш.

Саме Руне був заводієм того «державного перевороту», після якого Уве зіпхнули з поста голови асоціації. І подивіться, до чого тут усе докотилося. Рахунки за електрику підскочили, велосипеди ніхто не ставить у спеціальний гараж, у житловій зоні хто хоче, той і розвертається зі своїми причепами, хоча перед носом висить знак, який це забороняє. Уве попереджав, що цим закінчиться, та хто ж його слухав. Відтоді ноги його не було на їхніх зборах Асоціації мешканців.

Його рот кривиться, ніби він збирається плюнути, щоразу, як він подумки промовляє слова «асоціація мешканців». Наче самі вони — гидка непристойність.

Будучи метрів за п'ятнадцять від своєї поламаної поштової скриньки, він помічає Біляву Шкапу. Спочатку він не може зрозуміти, що вона взагалі там робить. Вона розгойдується на своїх здоровенних підборах на доріжці, істерично розмахуючи руками й тицяючи ними в бік фасаду будинку Уве.

Миршаве гавкітливе створіння — більше схоже на дворняжку, ніж на порядного пса, — що постійно оббурює бруківку Уве, бігає навколо її ніг.

Шкапа верещить так надсадно, що її сонцезахисні окуляри з'їжджають на кінчик носа. Дворняжка гавкотить ще голосніше. Ну що ж, дівчина зовсім з глузду з'їхала, думає Уве, обачно зупинившись за кілька метрів позаду неї. І тільки тепер він розуміє, що вона не жестикулює чи тицяє пальцями в будинок. Вона жбурляє каміння. І жбурляє вона його не в будинок. А в кота.

Кіт зіщулився у дальньому кутку за сараєм Уве. На його шубці, чи на тому, що від неї лишилось, видніються невеликі плями крові. Собака шкірить зуби, кіт шипить у відповідь.

— Ану не шипи на Принца! — репетує Шкапа, хапає ще один камінь із клумби Уве й кидає його в кота. Кіт відскакує, камінь влучає у підвіконня.

Вона бере ще один камінь і готується його швиргонути. Уве робить два швидких кроки вперед і стає так близько від неї, що вона, мабуть, відчуває його дихання.

— Тільки-но киньте оту каменяку в мою власність, і я швиргону вас у ваш садок!

Вона різко обертається. Їхні очі зустрічаються. Уве тримає обидві руки в кишенях, дівуля розмахує кулаками в нього перед носом, ніби намагається вбити двох мух розміром із мікрохвильову піч кожна. Але обличчя Уве лишається незворушним.

— Ця гидота подряпала Принца! — спромагається сказати вона, її очі переповнені люттю. Уве дивиться на цуцика. Той гарчить на нього. Потім він дивиться на кота, який сидить перед його будинком, переляканий, у крові, але з демонстративно піднятою головою.

— У нього оно кров. Можна вважати, що в результаті — нічия, — каже Уве.

— Ще чого. Я вб'ю цей шматок лайна!

— Ні, не вб'єте, — холодно каже Уве.

Вигляд його божевільної сусідки стає загрозливим.

— У нього, мабуть, повно жахливих болячок, сказ, і чого там тільки нема!

Уве дивиться на кота. Дивиться на Шкапу. Киває.

— У вас цього, мабуть, теж вистачає. Але ми через це не закидаємо вас камінням.

Її нижня губа починає тремтіти. Вона підтягує окуляри до очей.

— На себе подивіться! — шипить вона.

Уве киває. Показує на цуцика. Той намагається вкусити його за ногу, та Уве тупає так сильно, що цуцик відступає.

— На території житлової зони ця тварина має бути на повідку, — спокійно каже Уве.

Шкапа сіпає фарбованим волоссям і пирхає так, що Уве не здивувався б, якби в неї аж полетіли бризки з носа.

— А як щодо цієї тварини? — люто киває вона на кота.

— Не ваше чортове діло, — відрізає Уве.

Вона дивиться на нього з тим особливим виразом обличчя, як у людей, які вважають себе пупом землі і жертвою небаченого приниження одночасно.

Цуцик шкірить зуби й беззвучно гарчить.

— Ви думаєте, що це ваша власна вулиця, чи що, чортів ви псих? — питає Шкапа.

Уве знову спокійно показує на пса.

— Якщо воно ще раз надзюрить на мою доріжку, — каже він холодно, — я підведу до каміння струм.

— Принц не дзюрив на вашу паскудну доріжку, — вигукує Шкапа, захиляючись, і, здійнявши кулаки, підступає до нього.

Уве не ворушиться. Шкапа зупиняється. Здається, вона зараз задихнеться від надлишку кисню.

Потім ця жінка величезним зусиллям згрібає до купи залишки здорового глузду й каже, махнувши рукою: — Ходімо,

Принце.

А тоді тицяє вказівним пальцем в Уве.

— Я все розкажу Андерсу, і тоді ви про це пошкодуєте.

— Передайте своєму Андерсу, щоб він перестав трусити сідницями в мене під вікнами.

— Божевільний старий дурень, — злісно проціджує Шкапа й рушає до автостоянки.

— І його машина — лайно. Так і передайте! — гукає Уве навздогін.

Вона робить якийсь жест, якого він ще не бачив, але про значення якого може здогадатися. А потім вона та її пришиблений пес ретируються в бік Андерсового будинку.

Уве розвертається до свого сараю. Бачить свіжі сліди сечі на доріжці біля клумби. Якби він не був зайнятий важливішими справами сьогодні в обід, то прямо зараз пішов би й зробив із отієї шавки килимок собі під двері. Та зараз йому нема коли. Він іде у свій сарай, дістає перфоратор і коробку зі свердлами.

Коли він виходить, кіт сидить там і дивиться на нього.

— Можеш забиратися, — каже Уве.

Кіт не рухається. Уве сумирно хитає головою.

— Гей! Я не твій друг.

Кіт не рушає з місця. Уве здіймає руки перед собою.

— Господи, от чортів кіт. Якщо я захистив тебе, коли та дурепа кидала в тебе каміння, то це тільки тому, що я ненавиджу тебе менше, ніж паскудну шкапу, яка живе через дорогу. А це не таке вже й досягнення. Так собі на вус і намотай.

Схоже, кіт усе це гарненько обдумує. Уве вказує на доріжку.

— Забирайся!

Кіт на це й вухом не веде, а заходжується вилизувати своє закривавлене хутро. Кіт дивиться на Уве так, ніби між ними тривають переговори, і він обмірковує пропозицію. Потім повільно підводиться, нечутно проходить і зникає за рогом

сараю. Уве навіть не дивиться на нього. Він іде прямо в будинок і грюкає дверима.

Бо з нього вже досить. Тепер Уве збирається померти.

7. Чоловік на ім'я Уве свердлить дірку під гак

Уве одягнув свої найкращі штани й вихідну сорочку. Він старанно накриває підлогу захисною поліетиленовою плівкою, наче оберігає коштовний витвір мистецтва. Підлога не те щоб дуже нова (хоча не минуло ще й двох років, як він її шліфував). І він точно знає, що коли вішаєшся, то крові багато не буде, і не переживає через пилюку чи сміття, що лишаться після свердління. Або через сліди, коли він відштовхне табуретку: взагалі-то він понаклеював пластмасові накладки знизу на ніжки табуретки, тому ніяких слідів і не буде. Ні, товстий шар поліетилену, який Уве старанно порозстеляв, вкривши весь коридор, вітальню і мало не всю кухню, зовсім не заради Уве.

Він уявляє, який тут підніметься переполох і яка почнеться біганина. Як понабігають сюди нетерплячі, пихаті агенти з продажу нерухомості, намагаючись ускочити в хату перед тим, як приїде швидка й санітари винесуть тіло. Та ці виродки сюди не увійдуть і не дряпатимуть підлогу Уве своїми черевиками. Ні через труп Уве, ні ще яким побитом. І хай зарубають це собі на носі.

Він ставить табуретку посеред кімнати. На ній щонайменше сім різних шарів фарби. Дружина Уве вирішила, що він мусить перефарбовувати одну з кімнат їхнього будинку раз на шість місяців. Чи то пак, вона вирішила, що їй хочеться інший колір в одній із кімнат кожні шість місяців. І коли вона довела до відома Уве своє рішення, він сказав, що вона може про це забути. Тоді дружина покликала професійного декоратора, щоб

той оцінив вартість робіт. А потім сказала Уве, скільки вона збирається заплатити декоратору. І тоді Уве пішов по свою табуретку для фарбування.

Коли когось втрачаєш, то починаєш сумувати за найдивнішими речами. Зовсім незначними. За усмішками. За тим, як вона поверталася уві сні. Навіть за перефарбовуванням кімнати для неї.

Уве йде по свою коробку зі свердлами. Це, без сумніву, найважливіші речі при свердлінні. Не так сам дріль, як свердла. Це як купити нормальні шини для автомобіля і не морочити голову керамічними гальмами та іншими дурницями. Той, хто хоч трохи розбирається, знає. Уве стає посеред кімнати й приміряється. Потім, наче хірург, розглядає свої інструменти, уважно придивляючись до свердел. Вибирає одне, вставляє в дріль, злегка натискає пускову кнопку, від чого дріль починає гарчати. Хитає головою, вирішує, що це свердло зовсім не підходить, бере інше. Повторює так чотири рази, поки не лишається задоволеним, а потім крокує вітальною, тримаючи дріль у руці, наче здоровенний револьвер.

Він стоїть посеред кімнати, витріщаючись на стелю. Треба ще раз усе виміряти перед тим, як починати, розуміє Уве. Щоб отвір був точно в центрі. Уве терпіти не може, коли хтось свердлить дірку в стелі абияк, просто навмання тицьнувши свердлом.

Він іде по рулетку. Робить заміри, починаючи з кожного кута — про всяк випадок повторює двічі — і хрестиком позначає центр стелі.

Він злазить з табуретки. Обходить навколо й перевіряє, щоб захисна плівка лежала правильно. Відмикає двері, щоб їх потім не ламали, коли прийдуть по нього. Це гарні двері. Вони ще довго прослужать.

Він надіває піджак, перевіряє конверт у внутрішній кишені. Потім розвертає фотографію дружини обличчям до вікна, так, що вона тепер дивиться на сарай. Уве не хоче, щоб вона дивилася, що він збирається зробити, але й покласти фото обличчям донизу теж не наважується. Дружина Уве завжди нервувалася, коли вони опинялись у місці без вікон, звідки не було куди виглянути. Вона потребувала, «щоб перед очима було щось живе», так вона казала. Тому Уве розвертає її обличчям у бік сараю, думаючи, що, може, там їй на очі потрапить отой Кіт-Набрида. Дружина Уве любила Кота-Набриду.

Він приносить дріль, бере гачок, залазить на табуретку й починає свердлити. Коли у двері дзвонять вперше, Уве думає, що йому почулося, і з цієї причини не зважає. Після другого дзвінка Уве розуміє, що у двері таки хтось дзвонить, і тепер ігнорує дзвінок вже з цієї причини.

Після третього разу Уве перестає свердлити і витріщається на двері. Наче хоче самою лише силою думки переконати того, хто стоїть за дверима, зникнути. Не допомагає. Той хтось за дверима, вочевидь, думає, що єдине раціональне пояснення, чому Уве не відчинив після першого разу полягає в тому, що він не почув дзвінка.

Уве злазить з табуретки, йде по захисній плівці з вітальні в коридор. Невже не можна спокійно накласти на себе руки, щоб хтось постійно не сіпав?

— Що таке? — вибухає Уве, різко відчиняючи двері.

Довготелесий ледве встигає відсмикнути свою здоровенну голову, щоб двері не вцілили йому в обличчя.

— Привіт! — весело вигукує Вагітна Іноземка з-за спини чоловіка, хоч і на півметра нижче.

Уве дивиться на неї, потім піднімає погляд на нього. Довготелесий мимоволі обмацує своє обличчя, наче хоче переконатися, що всі його опуклості на місці.

— Це для вас, — каже вона дружелюбно й тицяє йому в руки синій пластиковий контейнер.

Уве налаштований скептично.

— Печиво, — пояснює Вагітна Іноземка підбадьорливо.

Уве повільно киває, ніби на підтвердження її слів.

— Ви прямо при повному параді, — каже вона з усмішкою.

Уве знову киває.

І так вони стоять утрюх, чекаючи, що хтось скаже щонебудь. Нарешті жінка кидає погляд на Довготелесого і смиренно хитає головою.

— О, будь ласка, перестань чухати свою фізіономію, любий!
— шепоче вона, штурхаючи його в бік.

Довготелесий блимає на неї очима, зустрічає її погляд і киває. Дивиться на Уве. Уве дивиться на Вагітну Іноземку. Довготелесий вказує на контейнер, і його обличчя ясніє.

— Вона іранка, розумієте? Вони всюди носять із собою їжу.

Уве дивиться на нього порожнім поглядом. Довготелесий зовсім збивається.

— Знаєте... тому мені так добре ведеться з іранцями. Вони люблять готувати їжу, а я люблю... — починає він із надмірно широкою усмішкою.

Потім замовкає. Уве демонстративно не слухає.

— ...попоїсти, — закінчує Довготелесий.

Здається, він хоче пальцями зобразити в повітрі барабанний дріб. Але, глянувши на Вагітну Іноземку, вирішує, що це, певно, погана ідея.

— І? — розгублено питає він.

Вона випрямляється, кладе руки на живіт.

— Ми просто хотіли познайомитися, раз уже будемо сусідами...

Уве коротко й виразно киває.

— Гарзд. Бувайте.

Він намагається зачинити двері. Вона зупиняє його.

— А ще ми б хотіли подякувати вам за те, що ви допомогли нам упоратися з причепом. Це було дуже мило з вашого боку!

Уве пирхає. Неохоче притримує двері відчиненими.

— Мені тут нема за що дякувати.

— Так, так, це було дуже мило, — наполягає вона.

— Ні, я маю на увазі, що мені нема за що дякувати, бо кожна доросла людина мусить вміти ставити причеп, — відповідає він, кидаючи на Довготелесого дещо розчарований погляд, а той, у свою чергу, дивиться на нього, намагаючись зрозуміти, чи це була образа. Уве вирішує не полегшувати йому задачу. Він відступає назад і знову намагається зачинити двері.

— Мене звать Парване! — каже жінка, ставлячи ногу на його поріг.

Уве дивиться на ногу, потім на обличчя тієї, кому ця нога належить.

Наче він ніяк не зрозуміє, що вона оце робить.

— А я — Патрик! — каже Довготелесий.

Ні Уве, ні Парване не звертають на нього жоднісінької уваги.

— Ви завжди такий непривітний? — щиро цікавиться Парване.

Уве ображається.

— Ніякий я, в біса, не непривітний.

— Все ж трохи непривітний.

— Ні, це не так!

— Ні, ні, ні, насправді кожне ваше слово — це теплі обійми, — запевняє вона таким тоном, що Уве розуміє: вона геть не має цього на увазі.

На якусь мить Уве відпускає ручку дверей. Роздивляється коробку з печивом у себе в руці.

— Гарзд. Арабське печиво. Варто скуштувати, так? — бурмоче він.

— Перське, — виправляє вона.

— Що?

— Перське, не арабське. Я з Ірану — ну, знаєте, там, де розмовляють на фарсі? — пояснює жінка.

— Фарсове? Ну так би зразу й сказали, — погоджується Уве.

Її сміх повністю обеззброює його. Наче це — газований напій, який хтось дуже швидко налив, і тепер піна і бризки летять в усі боки. Він зовсім не вписується в сірий цемент і прямокутні плитки садової доріжки. Це неслухняний, пустотливий сміх, який ламає всі правила й інструкції.

Уве відступає на крок. Його підошва прилипає до якоїсь стрічки на порозі. Він роздратовано намагається струсити її і надриває кутик захисної плівки. Намагається струсити вже стрічку й плівку, відступає, човгаючи, і відриває ще більше плівки. Сердиться, нарешті розплутується. Стоїть біля порогу, намагаючись трохи заспокоїтися. Знову хапається за ручку дверей, дивиться на Довготелесого і намагається швидко змінити тему.

— А ви тоді хто?

Той знизує плечима й усміхається, злегка ошелешений.

— Я — айті-консультант.

Уве й Парване хитають головами так злагоджено, що вони завиграшки могли би податися у синхронні плавці. На якусь мить вона починає йому не подобатись ще трохи менше, хоча Уве й визнає це дуже неохоче.

Довготелесий, здається, всього цього не помічає. Натомість він здивовано витріщається на перфоратор, який Уве міцно стискає в руці, ніби якийсь партизан — автомат АК-47.

Надивившись, Довготелесий нахилиється вперед і зазирає в будинок Уве.

— А що ви робите?

Уве дивиться на нього, як тільки й можна дивитися на людину, котра питає «А що ви робите?» у чоловіка, що стоїть перед нею з перфоратором у руці.

— Я свердлю, — в'їдливо відповідає він.

Парване кидає погляд на Довготелесого й закочує очі, і якби не її живіт, який свідчить про її готовність сприяти виживанню генотипу Довготелесого, то Уве міг би сказати, що в той момент майже відчув до неї певну приязнь.

— А, — каже Довготелесий, киваючи.

Потім він нахиляється вперед і роздивляється підлогу вітальні, акуратно вкрити захисною поліетиленовою плівкою.

Його обличчя ясніє, і він обертається до Уве з усмішкою.

— Виглядає так, ніби ви хочете когось убити!

Уве мовчки дивиться на нього. Довготелесий прокашлюється і намагається пояснити: — Я маю на увазі, що це схоже на епізод із «Декстера», — каже він уже зі значно менш впевненою усмішкою. — Це такий телесеріал... про хлопця, який убиває людей.

Він замовкає, потім починає длубати носом черевика проміжок у плитках садової доріжки перед вхідними дверима Уве.

Уве хитає головою. Невідомо, кому було призначене це тонке спостереження Довготелесого.

— Я ще маю закінчити деякі справи, — коротко пояснює він Парване й рішуче береться за ручку дверей.

Парване дає Довготелесому промовистого штурхана ліктем у бік. Довготелесий намагається надати собі рішучого вигляду; він кидає погляд на Парване, дивиться на Уве з виразом людини, яку весь світ от-от почне розстрілювати гумовими стрічками.

— Власне кажучи, ми прийшли, аби я міг позичити кілька речей...

Уве піднімає брови.

— Яких це «речей»?

Довготелесий прокашлюється.

— Драбину. І ключ Ейлін.

— Ви маєте на увазі «ключ Аллена» — шестигранний ключ?

Парване киває. Довготелесий явно спантеличений.

— Але ж це ключ Ейлін, так?

— Ключ Аллена, — в один голос виправляють Парване й Уве.

Парване гарячково киває йому і переможно показує на Уве.

— Ось, чув, як воно називається?

Довготелесий бурмоче щось нерозбірливе.

— А ти мені: «Тю, та це ж ключ Ейлін!», — передражнює Парване.

У нього пригнічений вигляд.

— Я ніколи такого не казав.

— Казав!

— Ні!

— Так, ти КАЗАВ!

— Я НЕ КАЗАВ!

Уве переводить погляд з нього на неї і навпаки, наче великий пес, який спостерігає за двома мишенятами, котрі заважають йому спати.

— Ти казав, — заявляє вона.

— Це тобі так здається, — відповідає він.

— Усі так кажуть!

— Більшість не завжди має рацію.

— То, може, подивимося в Гуглі, чи як?

— Обов'язково! І в Гуглі! І у Вікіпедії!

— Дай мені свій телефон.

— Своїм користуйся!

— Пф! Я не взяла його із собою, телепню!

— Щиро співчуваю!

Уве спостерігає за їхньою жалюгідною сваркою. Вони нагадують йому два несправні радіатори, які пронизливо свистять один на одного.

— Боже мій, — бурмоче він.

Парване починає імітувати, як здогадується Уве, якусь летючу комаху. Вона робить губами ледве чутне дзижчання, дратуючи чоловіка. Це діє безвідмовно. Як на Довготелесого, так і на Уве. Уве здається.

Він іде в коридор, вішає піджак, кладе перфоратор, взуває клоги й прямує повз ту парочку до сараю. Він упевнений, що вони навіть уваги на нього не звернули. Повертаючись із сараю з драбиною, він чує, як вони там усе ще гиркаються.

— Піди, допоможи йому, Патрику, — вигукує Парване, помітивши його.

Довготелесий робить кілька кроків в його бік, рухаючись при цьому доволі незграбно. Уве пильно стежить за ним, ніби за сліпим, який раптом опинився за кермом переповненого міського автобуса. І тільки тепер Уве помічає, що за час його відсутності на його територію зазіхнула ще одна особа.

Дружина Руне, Аніта, із будинку далі по вулиці, стоїть біля Парване, весело спостерігаючи за видовищем. Уве вирішує, що найправильніше буде вдати, що її тут немає. Він відчуває, що будь-яка інша поведінка її тільки заохотить. Він простягає Довготелесому циліндричний футляр зі старанно відсортованими шестигранними ключами.

— О, ви тільки гляньте, скільки їх тут, — задумливо каже цей кретин, зазираючи у футляр.

— А який розмір вам потрібен? — питає Уве.

Довготелесий дивиться на нього, як людина, якій бракує витримки сказати те, що вона думає.

— Ну... звичайний розмір?

Уве довго, дуже довго дивиться на нього.

— А навіщо вам ці речі? — питає він нарешті.

— Зібрати шафу ІКЕА, яку ми розібрали, коли переїжджали. А потім я забув, куди запхав ключ Ейлін, — пояснює він навіть без натяку на сором.

Уве дивиться на драбину.

— І ця шафа стоїть у вас на даху, так?

Довготелесий пирскає і хитає головою.

— А-а, точно, я розумію, про що ви! Ні, драбина мені потрібна, бо вікно нагорі заклинило. Не відчиняється. — Він додає останню фразу, наче Уве міг не зрозуміти значення слова «заклинило».

— І ви збираєтеся спробувати відчинити його ззовні? — цікавиться Уве.

Довготелесий киває і незграбно бере драбину з рук Уве.

Уве наміряється ще щось сказати, та, схоже, передумує. Розвертається до Парване.

— А для чого конкретно прийшли ви?

— Моральна підтримка, — цвірінчить вона.

Це не дуже переконує Уве. Так само, як і Довготелесого.

Погляд Уве неохоче пересувається на дружину Руне. Вона й досі тут. Здається, минули роки відтоді, як він бачив її востаннє. Чи, принаймні, відтоді, як він на неї уважно дивився. Вона дуже постаріла. Останнім часом усі, як змовилися, — страшенно старіють у нього за спиною.

— Слухаю, — каже Уве.

Дружина Руне м'яко усміхається і впирає руки у стегна.

— Уве, знаєш, мені б дуже не хотілося тебе турбувати, але це щодо батарей у нас вдома. Вони чомусь весь час холодні, — обережно каже вона й усміхається по черзі до Уве, Довготелесого й Парване.

Парване і Довготелесий усміхаються їй у відповідь.

Уве дивиться на свій подряпаний годинник.

— Невже на цій вулиці вже ні в кого нема роботи, на яку треба ходити? — цікавиться він.

— Я на пенсії, — каже дружина Руне майже вибачливо.

— Я в декретній відпустці, — каже Парване, з гордістю погладжуючи свій живіт.

— Я — айти-консультант, — гордо заявляє Довготелесий.

Уве й Парване знову не втримуються від синхронного похитування головою.

Дружина Руне робить ще одну спробу.

— Мені здається, всьому виною батареї.

— Ви спускали з них повітря? — питає Уве.

Жінка хитає головою і запитально дивиться на нього.

— Думаєш, причина в цьому?

Уве заковчує очі.

— Уве! — відразу ж прикрикує на нього Парване, наче сувора вчителька на бешкетника. Уве витріщається на неї. Вона — на нього. — Припиніть грубіянити, — наказує вона.

— Я вже казав, що я не грубіяню!

Парване не зводить з нього погляду. Уве злегка пирхає і знову стає у дверях. Він думає, що це вже, мабуть, занадто. Усе, чого він хоче, — це померти. Чому ці божевільні не дадуть йому спокою?

Парване заспокійливо кладе руку на плече дружини Руне.

— Я не сумніваюся, що Уве зможе допомогти вам із батареями.

— Це було б надзвичайно мило з твого боку, Уве, — каже дружина Руне, вже значно радісніша.

Уве засовує руки в кишені. Буцає краєчок плівки, що відстав біля порога.

— А твій чоловік не може владнати таку проблему у власному домі?

Дружина Руне сумно хитає головою.

— Ні, розумієш, Руне останнім часом дуже хворіє. Кажуть, що це хвороба Альцгеймера. До того ж він весь час в інвалідному візку. Йому важко вставати...

Уве киває, ніби невиразно пригадуючи. Наче йому нагадали те, про що дружина тисячу разів розповідала, а він щоразу примудрявся це забути.

— Гарзд, гарзд, — каже він нетерпляче.

— Ви ж зможете піти й продути їхні батареї, правда ж, Уве! — каже Парване.

Уве зиркає на неї, наче хоче різко відповісти, та натомість опускає очі додолу.

— Чи це вас дуже обтяжить? — продовжує вона, свердлячи його своїм поглядом і рішуче склавши руки на животі.

Уве хитає головою.

— Батареї не продувають, з них спускають повітря... Господи. Він підводить голову й змірює кожного уважним поглядом.

— Ви що, ніколи не спускали повітря з батареї, чи що?

— Ні, — незворушно каже Парване.

Дружина Руне з певною тривогою дивиться на Довготелесого.

— Не маю жоднісінького уявлення, про що вони говорять, — каже він їй спокійно.

Дружина Руне покійно киває. Знову дивиться на Уве.

— Ми були б надзвичайно вдячні, Уве, якщо це, звичайно, не великий клопіт для тебе...

Уве мовчки стоїть, втупившись у поріг.

— Може, треба було про це подумати, перш ніж ви влаштувати переворот в Асоціації мешканців, — каже він тихо, перемежовуючи кожне слово стриманим покашлюванням.

— Перш ніж вона що? — питає Парване.

Тепер прокашлюється дружина Руне.

— Але ж, дорогий Уве, не було ніякого перевороту...

— Ні, був, — роздратовано каже Уве.

Дружина Руне дивиться на Парване, знічено всміхаючись.

— Ну, розумієте, Руне й Уве не завжди добре ладнали. До хвороби Руне був головою Асоціації мешканців. А до того головою був Уве. І коли вибрали Руне, то між Уве і Руне почалися, так би мовити, суперечки.

Уве зводить на неї погляд і тицяє вказівним пальцем, поправляючи.

— Переворот! От що це було!

Дружина Руне киває Парване.

— Ну, гаразд, нехай так. Перед зборами Руне порахував голоси за його пропозицію про те, щоб змінити систему опалення для будинків, а Уве подум...

— А що, в біса, Руне знає про системи опалення? Га? — гарячково вигукнув Уве, і отримав такий погляд від Парване, що враз перехотів розвивати свою думку.

Дружина Руне киває.

— Може, й твоя правда, Уве. Та, хай там як, він зараз дуже хворий... тож, насправді, це більше не має ніякого значення.

Її нижня губа злегка тремтить. Потім вона бере себе в руки, з гідністю піднімає голову й прокашлюється.

— Представники влади повідомили, що вони заберуть його від мене й відвезуть у притулок, — встигає сказати дружина Руне.

Уве знову засовує руки в кишені й рішуче переступає поріг. Він уже достатньо наслухався.

Тим часом Довготелесий, здається, вирішив, що час змінити тему й розрядити обстановку. Він вказує на підлогу в коридорі Уве.

— Що це?

Уве повертається, щоб подивитися на підлогу, яка видніється з-під порваної плівки.

— Схоже, що у вас, наче... сліди шин на підлозі. Ви що, катаєтесь у хаті на велосипеді? — питає Довготелесий.

Парване не зводить уважного погляду з Уве, а він робить іще крок назад, заступаючи собою підлогу від очей Довготелесого.

— То дрібниці.

— Але ж я бачу, що... — починає Довготелесий розгублено.

— Це дружина Уве, Соня, вона була... — дружелюбно перебиває його дружина Руне, але ледве вона встигає вимовити ім'я «Соня», як Уве перебиває вже її — і обертається, спопеляючи їх розлюченим поглядом.

— Досить! ЗАМОВКНИ зараз же!

Усі четверо враз змовкають, однаково шоковані. Руки в Уве тремтять, коли він повертається в коридор і грюкає дверима.

Він чує за дверима м'який голос Парване, яка питає у дружини Руне, «що це все значить». Потім чує, як дружина Руне щось нервово бурмоче і вигукує: — Ой, ви знаєте, я краще піду додому. Те, що я казала про дружину Уве... забудьте. Старі дурепи, як я, ми завжди забагато базікаємо, знаєте...

Уве чує її натягнутий сміх, а потім — легке човгання, яке швидко затихає за рогом його сараю. Наступної миті Вагітна Іноземка й Довготелесий теж ідуть.

Лишається тільки тиша коридору Уве.

Важко дихаючи, він опускається на табуретку. У нього й досі тремтять руки, наче він стояв по пояс у крижаній воді. У грудях бухає серце. Останнім часом це трапляється все частіше. Йому ніяк не вдається вдихнути повітря, і він хапає його ротом, як риба у перевернутому акваріумі. Лікар на роботі сказав, що це в нього хронічне, і що йому не можна перенапружуватися. Легко йому говорити.

— Вам краще зараз побути дома й відпочити, — сказали йому начальники на роботі. — Ваше серце почало давати збої. — Вони назвали це «достроковий вихід на пенсію», але могли б і прямо

сказати, що то було насправді. «Ліквідація». Третина століття на одній роботі, і ось вони беруть і скорочують його.

Уве не знає, скільки так просидів на табуретці, з перфоратором у руці, відчуваючи, що серце гупає так, що пульс відчувається аж у голові. На стіні біля вхідних дверей висить фотографія, на якій зображені Уве й Соня. Цій світлині майже сорок років. Тоді вони їздили в Іспанію на туристичному автобусі. Вона засмагла, у червоній сукні, така щаслива. Уве стоїть поряд із нею, тримаючи її за руку. Він сидить так майже годину й дивиться на фотографію. Із усього, за чим він сумує, згадуючи її, найдужче йому зараз хочеться тримати її руку у своїй. У неї була звичка вкладати вказівний палець у його долоню, ховаючи його всередині. І коли вона так робила, він відчував, що у світі немає нічого неможливого. Із усього, за чим би він міг сумувати, саме цього йому не вистачало найбільше.

Він повільно встає. Іде у вітальню. Залазить на драбину. А потім раз і назавжди свердлить дірку і вставляє туди гак.

Тоді злазить із драбини й дивиться на свою роботу.

Уве йде в коридор і надягає піджак. Намацує конверт у кишені. Він вимкнув усе світло. Помив чашку з-під кави. Почепив гак у вітальні. З усім розібрався.

Він знімає мотузку з вішака для одягу в коридорі. Ніжно, тильним боком долоні востаннє гладить її пальта. Потім іде у вітальню, робить зашморг на мотузці, пропускає її крізь гак, залазить на табуретку, засовує голову в зашморг.

Відштовхує табуретку.

Заплющує очі й відчуває, як зашморг змикається навколо його горла, наче щелепи величезного дикого звіра.

8. Чоловік, якого звали Уве, йде батьковими слідами

Вона вірила в долю. У те, що всі дороги, якими ти йдеш у житті, рано чи пізно «приводять до того, що тобі судилося». Коли вона починала ці розмови, Уве завжди бурчав собі щось під ніс, брався за викрутку й старанно лагодив щось дуже нагальне. Але ніколи з нею не сперечався. Може, для неї долею було «щось», що його зовсім не стосувалося. Але для нього долею був «хтось».

Дивна річ — залишитися сиротою в шістнадцять. Утратити сім'ю задовго до того, як настане час створювати власну, яка б могла її замінити. Це дуже особливий вид самотності.

Старанно й відповідально відпрацював Уве ті два тижні на залізниці. І з подивом виявив, що йому це сподобалось. У праці було якесь звільнення. Коли він тримав у власних руках якусь річ і бачив результат своїх зусиль. Не те щоб Уве не любив школу, та особливого сенсу в ній він не бачив. Він любив математику і на добрих два класи випереджав у ній своїх однокласників. Що ж до інших предметів, то ними він не дуже переймався, чесно кажучи.

Але це було щось зовсім інше. Те, що підходило йому значно більше.

Закінчивши останню зміну останнього дня, Уве був пригнічений. Не тільки тому, що мав повернутися до школи, але й тому, що він лише зараз зрозумів, що не знає, як зароблятиме на життя. Звісно, батько багато у чому був хорошим, та Уве мусив визнати, що великого майна він після себе не залишив:

тільки старий будинок, заїжджений «Сааб» і подряпаний наручний годинник. Про милостиню з церкви не могло бути й мови, хай їхній Бог так собі й знає. Так промовляв Уве подумки, стоячи в роздягальні, швидше навіть собі, ніж Богу.

— Якщо вже тобі так треба було забрати і маму, й тата, то забери і свої клятві гроші! — вигукнув він у стелю.

Потім спакував речі й пішов. Чи чув його Бог чи хтось інший, він так і не дізнався. Та вийшовши з роздягальні, Уве зіткнувся з чоловіком із управління, який стояв чекаючи на нього.

— Уве? — спитав він.

Уве кивнув.

— Директор хотів би висловити вам свою вдячність за те, що ви так гарно працювали останні два тижні, — сказав чоловік коротко й до ладу.

— Дякую, — сказав Уве й рушив далі.

Чоловік поклав руку йому на плече. Уве зупинився.

— Директор цікавиться, чи не захочете ви лишитись і працювати далі так само добре?

Уве мовчки стояв і дивився на чоловіка. Мабуть, щоб упевнитися, чи це, бува, не якийсь жарт. Потім він повільно кивнув.

Він зробив ще кілька кроків, і чоловік гукнув йому вслід:

— Директор каже, що ви такий самий, як ваш батько!

Уве не обернувся. Але коли він вийшов, його спина стала прямішою.

Ось так він і зайняв батькове місце. Працював Уве старанно, ніколи не скаржився і ніколи не хворів. Товариші по роботі з його зміни вважали його трохи потайним, та ще й дивакуватим до всього. Він ніколи не пив із ними пиво після роботи, не цікавився жінками, що саме собою було вкрай дивно. Але у роботі він був точною копією батька, і ніколи не давав жодного приводу поскаржитися на нього. Коли хтось просив Уве про

допомогу, він допомагав, коли хтось просив його відпрацювати за нього зміну, Уве відпрацьовував, не ремствуєючи. Час минав, і скоро виявилось, що майже кожному він зробив послугу, а то й не одну. І вони прийняли його.

Коли стара вантажівка, якою вони їздили туди-сюди вздовж колії, зламалася в одну з ночей за двадцять кілометрів від міста та ще й потрапила у найбільшу зливу того року, Уве примудрився відремонтувати її самою лише викруткою і половиною рулончика пластиру. Відтоді в Уве все було добре, принаймні у тому, що стосувалося взаємин із товаришами, котрі працювали на коліях.

Вечорами він варив сосиски й картоплю і дивився у вікно, поки вечеряв. Наступного ранку — знову йшов на роботу. Йому подобалася буденність, подобалося завжди знати, чого чекати. Після батькової смерті Уве почав усе активніше ділити людей на тих, хто виконує свій обов'язок, і тих, хто ні. На людей, які роблять, і людей, які лише базікають. Уве розмовляв усе менше, а робив усе більше.

У нього не було друзів. Але, з іншого боку, не було у нього і ворогів. Крім Тома, який, вибившись у бригадири, усе норотив зробити життя Уве якомога складнішим. Він давав Уве найбруднішу й найтяжчу роботу, кричав на нього, чіплявся до нього під час сніданку, посилав під вагони для перевірки, а сам приводив їх у рух, коли Уве лежав під ними без захисту на самих шпалах. Коли Уве ледве встигав вчасно вихопитися з-під коліс, Том презирливо реготав і кричав:

— Не лови ґав, а то закінчиш, як твій старий!

Та Уве тримав голову опущеною, а рот — на замку. Він не бачив сенсу дражнити чоловіка, вдвічі більшого за себе. Він щодня ходив на роботу, і робив усе так, щоб бути чесним із собою — якщо так робив його батько, значить, для Уве це теж буде добре. Колеги з часом почали його за це поважати.

— Коли люди говорять небагато, вони тоді й дурниць усяких не стануть розпатякувати, — сказав якимось біля колії по обіді один зі старших колег. І Уве кивнув. Хтось здатен це зрозуміти, а хтось ні.

Так само були й ті, хто зрозумів, що Уве зрештою зробив одного разу в кабінеті директора, хоча до інших так і не дійшло.

Це сталося майже через два роки після похорону батька. Уве тільки-но виповнилось вісімнадцять. Тома спіймали на крадіжці грошей в одному з вагонів. Вийшло так, що це бачив тільки Уве. Але, коли зникли гроші, у вагоні були лише Том і Уве. І коли серйозний чоловік з дирекції пояснив, що Тома й Уве викликали для розбору ситуації, ніхто не вірив, що злодієм був Уве. І він, звісно, ним не був.

Уве попросили зачекати на дерев'яному стільці в коридорі під дверима дирекції. Він просидів там, утупившись у підлогу, хвилин з п'ятнадцять, перш ніж двері відчинилися. Звідти вийшов Том. Він так сильно стиснув кулаки, що в нього навіть передпліччя побіліли.

Том усе намагався піймати погляд Уве, та Уве не відривав очей від підлоги, аж поки його не запросили в кабінет.

У кабінеті побільшало серйозних чоловіків у костюмах. Сам директор міряв кроками простір позаду столу. Обличчя в нього розчервонілося, він був такий сердитий, що не міг устояти на місці.

— Ви не хочете присісти, Уве? — нарешті спитав один із чоловіків у костюмі.

Уве зустрівся з ним поглядом і впізнав його. Якимось батько ремонтував йому автомобіль. Синій «Опель Манта». З великим двигуном. Чоловік приязно усміхнувся Уве, вказавши на стілець посеред кімнати. Ніби хотів цим сказати, що Уве серед друзів і може розслабитися.

Уве похитав головою. Власник «Опеля Манта» кивнув з розумінням.

— Ну, що ж, це проста формальність, Уве. Жоден із присутніх тут не вірить, що це ви взяли ті гроші. Усе, що вам треба зробити, — це сказати, хто їх узяв.

Уве втупився в підлогу. Минуло півхвилини.

— Уве?

Уве не відповідав. Нарешті різкий голос директора порушив тишу:

— Уве, відповідайте на запитання!

Уве мовчки стояв. Дивився додолу. На обличчях чоловіків у костюмах упевненість змінилася легким збентеженням.

— Уве... ви ж розумієте, що вам треба відповісти на це запитання. Ви взяли ці гроші?

— Ні, — твердо сказав Уве.

— То хто ж це був?

Уве мовчав.

— Відповідайте на запитання! — наказав директор.

Уве підняв голову. Випрямив спину.

— Я не з тих, хто пліткує про те, що роблять інші, — сказав він.

У кімнаті на кілька хвилин запала мертва тиша.

— Ви ж розумієте, Уве... що, якщо ви не скажете нам, хто це був, і в нас буде хоча б один свідок, який скаже, що то були ви... Тоді ми будемо змушені винести рішення, що то були ви? — сказав директор, тепер уже не так приязно.

Уве кивнув, але більше не сказав ні слова. Директор вивчав його, ніби шулера у картковій грі. На обличчі Уве не здригнувся жоден м'яз. Директор похмуро кивнув.

— Ну, що ж, тоді можете йти.

І Уве пішов.

Том звинуватив у крадіжці Уве, коли був у кабінеті директора за п'ятнадцять хвилин перед тим. Увечері того ж дня двоє молодиків зі зміни Тома, яким хотілося, як усім молодикам, вислужитися перед старшими, заявили, що на власні очі бачили, як Уве взяв гроші. Якби Уве вказав на Тома, то було би слово одного проти слова іншого. А так були слова Тома проти мовчання Уве. Наступного ранку бригадир звелів йому забрати свої речі з шафки та зайти до кабінету директора.

Том стояв у дверях роздягальні та знущався з Уве, коли той виходив.

— Злодій, — прошипів Том.

Уве пройшов повз нього, не підводячи погляду.

— Злодій! Злодій! Злодій! — радісно наспівував на всю роздягальню котрийсь із тих молодиків, які свідчили проти Уве, аж поки один зі старших чоловіків на їхній зміні не зацідив йому у вухо, щоб той заткнувся.

— ЗЛОДІЙ! — демонстративно верещав Том так голосно, що ці слова ще кілька днів дзвеніли Уве в голові.

Уве, не обертаючись, вийшов на вечірнє повітря. Глибоко вдихнув. Він не тямився з люті, але не тому, що його обізвали злодієм. Він ніколи б не став людиною, яку хвилює, як там її хтось називає. Але сором через те, що він втратив роботу, якій батько присвятив усе своє життя, пік йому груди, мов розпечене залізо.

Поки Уве востаннє йшов у контору до директора, несучи в руках оберемок свого робочого одягу, в нього було доволі часу, щоб обдумати своє життя. Йому подобалося тут працювати. Пристойні завдання, пристойні інструменти, реальна робота. Він вирішив, що коли поліція закінчить усі формальності, чи те, що їм належить робити зі злодіями в подібних випадках, він спробує поїхати кудись, де можна знайти схожу роботу. Треба буде поїхати кудись подалі, думалося йому. Імовірно, його

кримінальне минуле й судимість тим скоріше зблякнуть і не будуть нікого цікавити, чим більша буде відстань звідси до того місця, де він нарешті опиниться. Його тут нічого не тримає, думав Уве. Та принаймні він не перетворився на пліткаря. Уве сподівався, що цей факт змусить батька бути поблажливішим, коли вони знову зустрінуться, і той менше сердитиметься, що Уве втратив роботу.

Він просидів на дерев'яному стільці в коридорі хвилин із сорок. Потім вийшла середніх літ жінка у вузькій чорній спідниці й загострених окулярах, запросила його до кабінету й зачинила за ним двері. Він стояв, усе ще тримаючи в руках свій робочий одяг. Директор сидів за столом, склавши перед собою руки. Двоє чоловіків так довго вивчали поглядом один одного, ніби кожен із них був надзвичайно цікавою картиною в музеї.

— Це Том узяв ті гроші, — сказав директор.

Це прозвучало, не як запитання, а просто як твердження. Уве промовчав. Директор кивнув.

— Але чоловіки у вашій сім'ї не з тих, хто наговорює на інших.

Це теж не було запитанням. І Уве не відповів.

Та директор зауважив, що він трохи випрямився на словах «чоловіки у вашій сім'ї».

Директор знову кивнув. Начепив окуляри, проглянув стосик паперів і почав щось писати. Наче Уве в той момент просто зник із кімнати. Уве стояв перед ним так довго, що вже й справді завагався, чи директор, бува, не забув, що він тут. Директор глянув на нього.

— Так?

— Чоловіки є тими, ким вони є, завдяки своїм вчинкам, а не словам, — промовив Уве.

Директор подивився на нього здивовано. Це була найдовша послідовність слів, яку в залізничному депо чули від цього

хлопчини відтоді, як два роки тому він почав тут працювати. Чесно кажучи, Уве й сам не знав, звідки вони взялися. Просто відчув, що ці слова треба сказати.

Директор перевів погляд знову на купу своїх паперів. Щось написав. Штовхнув через стіл якийсь папірець. Вказав туди, де Уве мав розписатися.

— Це — заява, що ви звільняєтеся з роботи за власним бажанням, — сказав він.

Уве поставив свій підпис. Випростався з якимось упертим виразом на обличчі.

— Ви можете сказати їм, щоб заходили, я готовий.

— Кому? — спитав директор.

— Поліції, — сказав Уве, стиснувши кулаки по боках.

Директор різко похитав головою і знову почав копирсатися у своїх паперах.

— Власне, мені здається, що показання свідків загубилися в цьому безладі.

Уве переступив з ноги на ногу, не знаючи, що на це сказати. Директор махнув рукою, не дивлячись на нього.

— Ви можете йти.

Уве розвернувся. Вийшов у коридор. Зачинив за собою двері. Й відчув, як у нього паморочиться у голові. Коли він доходив до вхідних дверей, та жінка, яка його впустила, енергійними кроками наздогнала його і, перш ніж Уве запротестував, всунула папірець йому в руку.

— Директор повідомляє, що вас найнято нічним прибиральником на потяг далекого прямування, і щоб ви завтра вранці сповістили про це свого бригадира, — сказала вона суворо.

Уве втупився в неї, потім у папірець. Вона нахилилася ближче.

— Директор попросив мене передати вам іще одне повідомлення: ви не взяли гаманець, коли вам було дев'ять років. І хай він буде проклятий, якщо ви взяли щось зараз. А ще, йому би було до біса прикро викидати на вулицю сина достойної людини тільки за те, що цей син має деякі принципи.

Ось так і вийшло, що Уве став нічним прибиральником. А якби цього не трапилось, він так би й не закінчив свою зміну того ранку й не побачив би її. У тих червоних черевичках, із золотою брошкою і сяйливим каштановим волоссям. Із таким її сміхом, що від нього Уве до кінця днів буде лоскітно в грудях, ніби там хтось бігає босоніж.

Вона часто казала, що «всі дороги приводять до чогось, що тобі судилося». Може, для неї це було «щось».

Але для Уве це був «хтось».

9. Чоловік на ім'я Уве спускає повітря з радіатора

Кажуть, що під час падіння мозок функціонує краще. Так, ніби раптовий вибух кінетичної енергії розганяє розумові здібності настільки, що сприйняття зовнішнього світу стає схожим на сповільнену зйомку.

Отож Уве мав час подумати про багато різних речей.

Переважно про радіатори.

Адже, як відомо, щось можна робити правильно або неправильно. Минуло багато років, і Уве вже зараз і не згадає, яке рішення він відстоював як найбільш прийнятне, коли на зборах визначали, яку саме систему центрального опалення запровадити в їхній Асоціації мешканців. Зате він точно пам'ятає, що варіант, який пропонував Руне, нікуди не годився.

Але справа була не лише у системі центрального опалення. Руне й Уве знали один одного вже майже сорок років, і тридцять сім із них вони відверто ворогували.

Чесно кажучи, Уве не пам'ятав, з чого це почалося. Це не була якась конкретна велика дискусія, яка б засіла в пам'яті. Це, радше, була суперечка, у якій невеличкі розбіжності збилися в такий заплутаний клубок, що кожне нове слово перетворювалося на підступну міну-пастку, і врешті вже не можна було й рота розкрити, щоб не зачепити принаймні чотири таких нерозірваних міни з попередніх конфліктів. Це була одна з тих суперечок, які тліють, і тліють, і тліють. А одного дня просто згасають.

Якщо вже на те пішло, то й машини були тут ні до чого. Зрештою, Уве їздив на «Саабі». А Руне — на «Вольво». Було зрозуміло, що добром це не скінчиться. Хоча спочатку вони були друзями. Принаймні настільки, наскільки могли бути друзями такі чоловіки, як Уве й Руне. Головним чином, заради своїх дружин, вочевидь. Усі четверо оселилися тут в один час, і Соня з Анітою одразу ж стали найкращими подругами, як зазвичай стають жінки, одружені з такими чоловіками, як Уве й Руне.

У той далекий час, як пригадує Уве, він принаймні міг спокійно витримувати Руне. Саме вони й створили Асоціацію мешканців. Уве був головою, а Руне — помічником голови. Вони трималися разом, коли рада вирішила вирубати ліс за будинками Уве й Руне, щоб набудувати тут іще більше будинків. Звісно, рада наполягала, що плани забудови існували ще до того, як Уве й Руне тут оселилися. Та це не ті аргументи, якими можна було похитнути Руне й Уве. «Це війна, чуєте, мерзотники!» — ревів Руне на них по телефону. І це справді була війна: нескінченні апеляції, позови, клопотання й листи в газети. Через півтора року рада здалася і почала будівництво десь в іншому місці.

Того вечора, сидячи на веранді Руне, вони вдвох перехилили по склянці віскі. Щось не дуже вони раділи своїй перемозі, зауважили їхні дружини. Чоловіки були скоріше розчаровані тим, як швидко здалася рада. То були найкращі вісімнадцять місяців їхнього життя.

— Невже більше ніхто не збирається відстоювати свої принципи до кінця? — патетично питав Руне.

— Жодна душа, — відповідав Уве.

І вони виголосили тост за нікчемних ворогів.

Певна річ, що це було задовго до «перевороту» в Асоціації мешканців. І до того, як Руне купив «БМВ».

— Ідіот, — подумав Уве того дня, як думає і тепер, через стільки років. Як і щодня впродовж цього часу, власне. — Про що, в біса, можна розмовляти з людиною, яка купує «БМВ»? — завжди питав Уве Соню, коли вона цікавилась, чому чоловіки перестали спілкуватися. На що Соня завжди закочувала очі й буркотіла:

— Ти безнадійний.

Уве не був безнадійним, принаймні він так вважав. Просто йому здавалося, що у глобальній системі речей мало би бути трохи більше порядку. Він відчував, що не можна жити так, наче все навколо взаємозамінне. Ніби відданість уже нічого не варта. Сьогодні люди міняють своє барахло так часто, що ніхто вже не забиває собі голову тим, щоб воно було якісне й довго служило. Якість? Та хто про неї сьогодні думає! Ані Руне, ані інші сусіди, ані ті менеджери там, де Уве працював. Сьогодні все мусить бути комп'ютеризоване, наче не можна побудувати будинок, поки якийсь консультант у надто тісній сорочці не навчиться відкривати лептоп. Наче так будували Колізей чи піраміди в Гізі. Господи, вони спромоглися побудувати Ейфелеву вежу в 1889 році, а сьогодні вони не ладні навіть простий одноповерховий будинок намалювати без того, щоб побігти й зарядити мобільні телефони.

Це світ, у якому людина виходить в тираж задовго до того, як настає її час. І вся країна стоячи аплодує тому, що ніхто нічого більше не вміє робити як слід. Відверте торжество посередності.

Ніхто не може поміняти шини. Встановити перемикач світлорегулятора. Покласти плитку. Поштукатурити стіни. Заповнити свої податкові декларації. Усі ці знання й уміння втратили своє значення. Про це все Уве якось говорив з Руне. А потім Руне пішов і купив «БМВ».

Хіба можна називати безнадійною людиною, яка вірить у те, що мусять бути якісь межі? Уве так не думає.

І так, він точно не пам'ятає, з чого саме почалася та сварка з Руне. Але вона продовжилась. Вони сварились і щодо батарей, і щодо системи центрального опалення, і щодо паркувальних місць, і щодо дерев, які треба зрубати, і щодо прибирання снігу, і щодо газонокосарок, і щодо щурячої отрути в басейні Руне. Більше тридцяти п'яти років вони ходили по своїх однакових двориках позаду своїх однакових будинків, і красномовно зиркали один на одного через паркан. А потім якось одного дня, десь із рік тому, все це закінчилося. Руне захворів. І більше не виходив із дому. Уве навіть не знав, чи є ще в нього той «БМВ».

Але якась частка його все ж сумує за цим бісовим старим занудою.

Отож, як кажуть, під час падіння мозок функціонує краще. Ніби продукує тисячі думок за якусь частку секунди. Іншими словами, Уве мав досить часу на роздуми після того, як відштовхнув табуретку, зірвався й гепнувся на підлогу, сиплячи прокльонами. І ось йому здається, що він лежить на спині вже десь половину вічності, втупившись у гак, який і досі стирчить зі стелі. Тоді, все ще шокований, він дивиться на мотузку, що розірвалася на два довгі шматки.

Ну й суспільство, думає Уве. Чи вони вже й мотузки розучилися виробляти? Він немилосердно лається, відчайдушно намагаючись розплутати ноги. Боже правий, як можна так паскудно зробити мотузку? Як узагалі можна паскудно зробити мотузку?

Ні, вирішує Уве, немає більше якості. Він підводиться, обтрушується, роззирається по кімнаті й кругом по першому поверху свого блокового будинку. Відчуває, як у нього горять щоки, чи то від люті, чи то від сорому.

Він дивиться на вікна, запнуті шторами, наче боїться, що хтось міг його побачити.

Ну ось, будь ласка, чорт забирай, думає Уве. Уже й руки на себе накласти нормально не можна. Він збирає шматки мотузки й кидає їх у відро для сміття. Згортає поліетиленову плівку і пхає її в мішки ІКЕА. Кладе на місце перфоратор і свердла; потім виходить і виносить усе це в сарай.

Тут він на кілька хвилин спиняється, згадуючи, як Соня завжди просила його поприбирати в сараї. А він завжди відмовлявся, бо знав – щойно з'явиться вільне місце, відразу ж з'явиться привід піти й закупити ще більше нового непотребу, щоб заповнити порожнечу. А тепер уже пізно прибирати, розуміє Уве. Тепер уже немає когось, хто хотів би виходити з дому й купувати усякий непотріб.

Тепер після того прибирання залишиться сама тільки порожнеча. А Уве не любить порожнечу.

Він підходить до верстака, бере розвідний гайковий ключ і невеличку пластикову пляшку. Виходить, зачиняє двері й тричі сіпає ручку дверей. Потім іде вузькою доріжкою між будинками, завертає біля останньої поштової скриньки й дзвонить у двері. Відчиняє Аніта. Уве мовчки дивиться на неї. Бачить Руне, який сидить в інвалідному візку, байдуже дивлячись у вікно. Здається, тільки це він і робив останні кілька років.

— То де ж ваші батареї? — бурчить Уве.

На обличчі Аніти з'являється легенька здивована усмішка, вона гарячково й розгублено киває.

— О, Уве, це надзвичайно мило з твого боку, якщо це тебе не дуже обтяж...

Уве заходить у коридор, не даючи їй закінчити і не знімаючи черевиків.

— Гаразд, гаразд, однаково цей паскудний день уже зіпсований.

10. Чоловік, якого звали Уве, і будинок, котрий він побудував

Через тиждень після того, як йому виповнилося вісімнадцять років, Уве склав іспит з водіння, відгукнувся на оголошення і пройшов пішки двадцять п'ять кілометрів, аби купити свій перший власний автомобіль: синій «Сааб 93». Щоб заплатити за нього, він продав старий батьків «Сааб 92». Правда, новим автомобіль можна було назвати умовно, до того ж, цей «Сааб 93» був добряче пошарпаний, але Уве був переконаний, що чоловік стає справжнім чоловіком, тільки купивши свій власний автомобіль. Тож так і було.

У країні почалися зміни. Люди знімалися з місць, шукали нову роботу, купували телевізори, газети заговорили про «середній клас». Уве не знав до пуття, що воно таке, але відчував, що він не був його частиною. Середній клас переїжджав у нові житлові комплекси з прямими стінами й ретельно підстриженими газонами, і скоро Уве зрозумів, що його батьківська хата опинилася на шляху прогресу. А якщо й було щось, від чого середній клас не бився в екстазі, так це коли що-небудь опинялося на шляху його прогресу.

Уве отримав кілька листів від ради про так звану «зміну меж муніципальних утворень». Він не дуже розумів зміст цих листів, але йому було ясно, що його батьківський дім не пасував до новозведених будинків на вулиці. Рада повідомляла Уве про свій намір змусити його продати свою земельну ділянку, щоб вони могли знести будинок і на тому місці збудувати новий.

Уве й сам не розумів, чому саме він уперся. Може, йому не сподобався тон того листа з ради. А може, тому що цей будинок — усе, що залишилося від його сім'ї.

Так чи інакше, а того вечора Уве припаркував свій перший власний автомобіль у садку і просидів кілька годин у водійському кріслі, дивлячись на будинок. Сказати по правді, це таки була розвалина. Спеціалізацією його батька були машини, а не будинки, та й сам Уве розбирався в них не краще. Останнім часом він користувався лише кухнею і з'єднаною з нею маленькою кімнаткою. А весь перший поверх повільно перетворювався на мишачий заповідник. Уве роздивлявся будинок з машини, ніби сподівався, що той почне ремонтуватися сам собою, якщо достатньо й терпляче почекати. Будинок стояв точно на кордоні між двома муніципальними утвореннями, на лінії на карті, яку в будь-якому разі збиралися посунути. Це були рештки маленького, давно зниклого сільця на узліссі, просто під боком у новісінького житлового комплексу, в якому люди у костюмах тепер оселилися зі своїми сім'ями.

Костюмам не подобався самотній юнак, який жив у кінці вулиці в хатині, котру планували зносити. Дітям забороняли гратися біля будинку Уве. Костюми воліли жити в оточенні інших костюмів, розумів Уве. Він не мав нічого проти, але це вони до нього присусідились, а не він до них.

Тому, сповнений якоїсь дивної рішучості, що вперше за останні роки змусила серце Уве битися частіше, він вирішив не продавати свій будинок раді. Він надумав зробити навпаки. Відремонтувати його.

Звісно, він і уявлення не мав, як це зробити. Він не відрізняв з'єднання «ластівчин хвіст» від горщика з картоплею. Тож усвідомивши, що з його новим розкладом у нього фактично залишається вільним увесь день, Уве пішов на найближче будівництво й попросився на роботу. Йому здавалося, що це

найкраще місце, щоб навчитися тонкощам будівельної справи, а на сон йому багато часу і не було потрібно. Майстер сказав, що може запропонувати йому тільки важку фізичну працю. Уве погодився.

Отож ночами він прибирав у поїздах, які прямували в південному напрямку від міста; потім, поспавши зо три години, впродовж часу, що лишився до нової зміни, він бігав угору-вниз по риштуваннях на будівництві, прислухаючись заразом до того, що чоловіки в касках говорили про технології будівництва. Один день на тиждень Уве був вільний, і тоді, по вісімнадцять годин поспіль, сам-один, обливаючись потом, він тягав туди-сюди мішки з цементом і дерев'яні балки, розбираючи й перебудовуючи єдине, що батьки лишили йому в спадок, крім «Сааба» й наручного годинника. Його м'язи міцнішали, він швидко вчився.

Майстру на будівництві полюбився цей завзятий, працьовитий хлопчина, і якось у п'ятницю, під вечір, він підвів Уве до купи бракованих дощок та мірного бруса, які потріскались і підлягали спаленню.

— Якщо я часом відвернусь, а щось, потрібне тобі, зникне, я буду вважати, що ти його спалив, — сказав він і пішов геть.

Щойно чутки про те, що Уве буде будинок, поширилися серед старших колег, як час від часу то один, то інший підходив до нього й розпитував, як у нього справи. Коли Уве вибив стіну у вітальні, жилавий чоловік із кривими передніми зубами хвилин із двадцять розповідав йому, який він ідіот, що робив усе навмання, а потім навчив його розраховувати параметри тримального навантаження. Коли він стелив підлогу на кухні, вже значно міцніший чолов'яга без мізинця на одній руці, разів із тридцять обізвавши його телепнем, показав йому, як правильно робити виміри.

Якось увечері, збираючись додому після зміни, Уве знайшов невеликий ящик із вживаними інструментами біля свого одягу. До нього була причеплена записка з простим повідомленням: «Для цуценяти».

Будинок поступово набував форми. Гвинт за гвинтом, дошка за дошкою. Ніхто, звичайно, цього не бачив, та й не треба було нікому цього бачити. «Гарно зроблена робота — це вже сама собою нагорода», як часто казав його батько.

Уве намагався якомога далі триматися від своїх нових сусідів. Він знав, що вони його не любили, і не бачив сенсу підливати масла у вогонь. Єдиним винятком були літній чоловік та його дружина, які жили в сусідньому з Уве будинку. Цей чоловік єдиний з усієї їхньої вулиці не носив краватку.

Після смерті батька Уве продовжив сумлінно через день годувати пташок. Але одного ранку він забув про них. Коли наступного ранку Уве пішов, щоб виправити свою помилку, то мало лобом до лоба не зіткнувся з літнім чоловіком біля паркану під годівницею. Сусід сердито зиркнув на нього: він також ніс корм для пташок. Вони не сказали один одному ні слова. Уве просто кивнув, і старий кивнув у відповідь. Уве повернувся додому і з того часу старався годувати пташок у свої дні.

Вони ніколи не розмовляли один з одним. Але якось уранці, коли той літній чоловік вийшов на ганок, Уве саме фарбував паркан зі свого боку. А закінчивши, пофарбував паркан і з другого боку. Старий нічого не сказав, але коли Уве ввечері проходив повз його кухонне вікно, вони кивнули один одному. А наступного дня Уве знайшов домашній яблучний пиріг у себе на ганку. Уве не їв домашніх яблучних пирогів, відколи померла його мати.

Листи з ради почастишали. Їхній тон ставав усе загрозливішим, у них постійно звучало незадоволення, що він

досі не звернувся у раду щодо продажу свого майна. Зрештою, він почав викидати ці листи, навіть не відкриваючи їх. Якщо їм потрібен будинок його батька, хай прийдуть і спробують його забрати, як колись давно Том спробував забрати в нього той гаманець.

Кілька днів потому Уве проходив повз сусідський будинок і побачив літнього чоловіка, який годував пташок разом із маленьким хлопчиком. Його внук, як зрозумів Уве. Він нишком спостерігав за ними з вікна спальні. Старий і хлопчик розмовляли тихенько, наче розповідали один одному якісь великі таємниці. Це збудило в ньому спогади.

Того вечора він вечеряв у «Саабі».

Через кілька тижнів Уве забив останній цвях у свій будинок, і коли сонце з'явилося на обрії, він стояв у садку, засунувши руки в кишені синіх штанів, і гордо оглядав результати своєї роботи.

Він відчув, що полюбив будинки. Може, тому, що вони були зрозумілі. Їх можна було розрахувати, намалювати на папері. Вони не протікали, якщо їх робили водонепроникними, не розвалювалися, якщо їх будували правильно. Будинки були чесні: вони давали тобі те, на що ти заслужив. Чого, на жаль, не можна було сказати про людей.

Так минали дні. Уве ходив на роботу, повертався додому, вечеряв сосисками й картоплею. Він жив сам, але ніколи не почувався самотнім. Однієї неділі, коли Уве переносив дошки, біля його воріт з'явився якийсь веселий кругловидий чоловік у погано припасованому костюмі. По лобі в нього стікав піт, і він спитав, чи не знайдеться в Уве «зайвої склянки води холодного типу». Чого б і не дати, подумав Уве, і поки чоловік пив біля воріт, між ними зав'язалася коротка розмова. Хоча говорив переважно кругловидий чоловік. Виявилося, що він дуже цікавився будинками. У нього самого десь в іншій частині міста ремонт будинку був у розпалі. І якось так сталося, що

кругловидий чоловік напросився до Уве на кухню на чашку кави. Уве не звик до таких настирливих гостей, але після годинної розмови про будівництво й ремонт він уже був готовий зізнатися самому собі, що не так воно й погано: посидіти й погомоніти з кимось на кухні, суто для різноманіття.

Перед тим, як піти, чоловік мимохідь поцікавився, чи застрахував Уве свій будинок. Уве відверто сказав, що йому ніколи не спадало таке на думку. Його батько ніколи не цікавився страховими полісами.

Веселий кругловидий чоловік просто вжахнувся й заходився пояснювати Уве, що коли щось станеться з будинком, то для Уве це обернеться справжньою катастрофою. Наслухавшись його численних застережень, Уве просто не міг із ним не згодитись. Він про це якось не задумувався досі. І тепер почувався страшеним дурнем.

Потім чоловік спитав, чи може він зателефонувати від Уве; Уве дозволив. Виявилось, що кругловидий знайшов спосіб віддячити Уве за доброту і таку гостинність до нього, незнайомця, в спекотний літній день. Виявилося також, що він працював у страховій компанії і міг замовити слівце, щоб виклопотати для Уве якусь вигідну пропозицію.

Спершу Уве був налаштований скептично. Він знову попросив чоловіка показати документи, що той з готовністю зробив. А потім Уве довго торгувався за кращу ціну.

— Та з вас добрячий бізнесмен, — засміявся кругловидий чоловік. Уве аж трохи запишався, почувши «добрячий бізнесмен». Чоловік глянув на годинник, подякував Уве і сказав, що йому вже час іти. Виходячи, він дав Уве папірець із номером свого телефону і сказав, що з радістю ще би зайшов днями, щоб випити кави й погомоніти про секрети ремонту. Це вперше хтось захотів стати другом Уве.

Уве заплатив кругловидому чоловіку страховий внесок за цілий рік готівкою. Вони потисли один одному руки.

Кругловидий чоловік більше не з'являвся. Якось Уве спробував зателефонувати йому, але ніхто не відповів. Він відчув легкий укол розчарування, але вирішив більше про це не думати. Принаймні, коли йому телефонували з інших страхових компаній, він із чистою совістю міг сказати, що вже застрахований. А це вже щось.

Уве й далі уникав сусідів. Він не хотів мати з ними зайві проблеми. Та, на жаль, проблеми, здається, вирішили самі знайти Уве. Через кілька тижнів після того, як ремонт його будинку було закінчено, хтось пограбував одного з його сусідів-костюмів. Це було вже друге пограбування в цьому районі за відносно короткий проміжок часу. Наступного дня рано-вранці костюми зібралися, щоб вирішити, що їм робити з тим молодим негідником із триклятої халупи, без якого тут точно не обійшлося. Вони точно знали, «звідки в нього взяли гроші на весь цей ремонт». Увечері хтось підкинув під двері Уве записку, у якій було написано: «Забирайся звідси, якщо не хочеш неприємностей!» Наступної ночі хтось кинув камінь у його вікно. Уве прибрав камінь і замінив шибку. Уве не йшов на конфлікт із костюмами. Не бачив у тому ніякого сенсу. Але й переїжджати нікуди не збирався.

Наступного ранку він прокинувся від запаху диму.

Уве миттєво злетів з ліжка. Перше, що спало йому на думку: це ніяк не вгмониться той, хто швиргонує каменяку. Збігаючи сходами, він інстинктивно вхопив молоток. Уве не був жорстокою людиною, але подумав, що ніколи не знаєш, як воно вийде.

На веранду він вискочив у самому спідньому. За останній місяць, тягаючи будівельні матеріали, Уве непомітно для себе перетворився на дивовижно мускулястого молодого чоловіка.

Його оголений торс і молоток, міцно затиснутий у правій руці, відразу прикували до себе увагу натовпу, який до того витріщався на пожежу, а тепер інстинктивно відступив на крок.

І тоді Уве зрозумів, що горів не його будинок, а сусідський.

Костюми стояли на вулиці й дивилися на пожежу, як барани на нові ворота. Із диму з'явився літній чоловік із дружиною, яка спиралася на його руку. Вона надсадно кашляла. Коли літній чоловік передав її в руки дружини одного з костюмів і повернувся до палаючого будинку, кілька костюмів гукали йому, щоб він зупинився.

— Надто пізно! Чекайте пожежників! — репетували вони.

Старий не слухав. Охоплений полум'ям уламок упав на поріг, коли він спробував зайти у море вогню.

Уве стояв біля своїх воріт, відчуваючи, що вітер дує в його бік, і бачив, що клубки полум'я, які порозносив вітер, уже підпалили суху траву між його й сусідським будинками. За кілька дуже довгих секунд він оцінив ситуацію, як тільки зміг: вогонь охопить його будинок буквально через кілька хвилин, якщо він негайно не увімкне шланг. Уве бачив, як старий намагався проштовхнутися в будинок повз книжкову шафу, що перекинулася й загородила двері. Костюми вигукували його ім'я і намагалися його зупинити, але дружина старого викрикувала інше ім'я.

Ім'я їхнього онука.

Уве застиг, спостерігаючи, як язики полум'я пробираються крізь траву. Чесно кажучи, він думав не так про те, що збирався робити сам, як про те, що би зробив його батько. І щойно в нього виникла ця думка, вибору вже не було.

Він щось роздратовано пробурчав, кидаючи останній погляд на свій будинок і несвідомо підраховуючи, скільки годин пішло на його ремонт. А тоді помчав до вогню.

Із будинку валив настільки густий, липкий дим, ніби хтось лопатами кидав його просто в обличчя. Старий намагався відсунути книжкову шафу, яка блокувала вхідні двері. Уве відштовхнув її, наче вона була паперова, і звільнив дорогу нагору. Коли в перших променях світанкового сонця вони вийшли з диму, старий ніс хлопчика на закіптюжених руках. Груди й руки Уве були обідрані до крові.

Очевидці лише бігали туди-сюди у паніці й верещали. Пронизливо завивали сирени. Старого й Уве оточили пожежники у формі.

Уве, все ще у спідньому і з болем у попечених легенях, побачив, що перші язики полум'я вже охопили його будинок. Він побіг додому через галявину, але його відразу ж перехопила група пожежників. Несподівано виявилось, що вони всюди.

І вони не пускали його додому.

Чоловік у білій сорочці, хтось на кшталт головного пожежника, як зрозумів Уве, стояв перед ним, широко розставивши ноги, і пояснював, що вони не можуть дозволити йому гасити вогонь у його власному будинку. Бо це було надто небезпечно. На жаль, вів далі цей, у білій сорочці, пожежна бригада теж не може почати гасіння пожежі до отримання відповідного дозволу від влади.

Виявилось, річ у тім, що будинок Уве стояв на муніципальній межі, а тому, перш ніж гасити пожежу, вони мали отримати по радіо наказ із центру управління. Треба було оформити дозвіл і поставити печатки на папірцях.

— Правила є правила, — монотонно пояснював чоловік у білій сорочці, коли Уве запротестував.

Уве таки вирвався і, не тямлячись від люті, помчав вмикати шланг. Та все було марно — поки пожежники отримали команду, будинок уже був повністю охоплений полум'ям.

Уве стояв у садку й безпорадно спостерігав, як догорає його дім.

Коли через кілька годин він стояв у телефонній будці, набравши номер страхової компанії, йому сказали, що вони ніколи не чули про веселого кругловидого чоловіка. Не існувало також чинного страхового полісу на його будинок. Жінка зі страхової компанії зітхнула й нетерпляче пояснила, що шахраї часто ходять по домівках людей, наче від імені їхньої компанії, і сказала, що сподівається, що Уве принаймні не дав йому ніяких грошей.

Уве поклав слухавку і стиснув кулак у кишені.

11. Чоловік на ім'я Уве і довготелесий, який не може відчинити вікно, щоб не впасти при цьому з драбини

За чверть шоста. Перший у цьому році справжній сніг накрив холодною ковдрою сонний гурт блокових будиночків. Уве знімає з гачка куртку й виходить надвір на свій щоденний обхід. Із подивом і незадоволенням водночас він бачить kota, який сидить у снігу мало не в нього під дверима. Схоже, він просидів тут усю ніч.

Уве щосили грюкає вхідними дверима, щоб відлякати його. Та, очевидно, йому не вистачає здорового глузду, щоб злякатися. Натомість кіт так і сидить у снігу, вилизуючи своє черевце. Підкреслено байдуже. Така котяча зухвалість зовсім не подобається Уве. Він хитає головою і сильно тупає ногою. Кіт зиркає на нього впівока й далі вилизується. Уве махає на нього руками. Кіт не зрушує з місця ані на йоту.

— Це приватна територія! — каже Уве.

Кіт і далі нахабно не звертає на нього уваги — й Уве уривається терпець. Наступної миті він пошпурює дерев'яний черевик у бік kota. Пригадуючи, він не зміг би запрягтися, що це було ненавмисно. Якби його дружина це побачила, вона б розізлилася не на жарт.

Та це ніяк не подіяло на тварину. Черевик летить по пологій дузі, відхилившись на добрі півтора метра лівіше наміченої цілі, та, м'яко вдарившись об стіну сараю, падає у сніг. Кіт безтурботно дивиться спершу на черевика, потім — на Уве.

Нарешті підводиться, заходить за ріг сараю і зникає.

Уве шкандибає по снігу в одній шкарпетці, щоби встромити ногу в клог. Дивиться на нього так, наче хоче присоромити черевика за те, що той має таке кепське чуття цілі. Потім збирається із силами й вирушає на обхід.

Те, що Уве збирається сьогодні померти, не означає, що всіляким вандалам усе має сходити з рук.

Повернувшись додому, він прокладає собі шлях крізь сніг і відчиняє двері в сарай. Тут пахне спиртовим розчинником і цвіллю, як і має пахнути в сараї. Уве переступає через літні шини для «Сааба», ховає подалі від очей банки з невідсортованими гвинтами. Протискається повз верстак, намагаючись не перекинути горщики з розчинником, у яких відмокають пензлі. Відсуває вбік садові стільці та мангал для барбекю. Відкладає гайковий ключ для обода й витягає лопату для снігу. Зважає її в руці, наче це дворучний меч. Мовчки роздивляється.

Уве виходить із сараю з лопатою, а біля дверей його будинку знову сидить кіт. От же нахабний, дивується Уве. Його мокра шерсть злиплась. Чи що там залишилося від тієї шерсті. На цьому створінні більше залисин, ніж власне шерсті. Ще й на морді довгий шрам, що тягнеться повз око аж до носа. Якщо в котів дев'ять життів, то цей явно проживає щонайменш своє сьоме, а то й восьме.

— Забирайся, — каже Уве.

Кіт змірює його оцінювальним поглядом, наче роботодавець на співбесіді.

Уве бере лопату, загібає трохи снігу й кидає просто на kota. Той відскакує, обурено дивлячись на Уве. Викашлює трохи снігу. Фиркає. Потім розвертається і, м'яко ступаючи, знову зникає за сараєм Уве.

Уве бере лопату й починає працювати. За п'ятнадцять хвилин розчищає доріжку від будинку до сараю. Він працює старанно. Прямі лінії, рівні краї. Тепер так ніхто не чистить сніг. Тепер вони просто відкидають сніг у себе з-під ніг, використовують снігоочисники та інші подібні штуки. Що завгодно, аби порозкидати той сніг. Аби лишень пропхатися вперед. Наче це найголовніше в житті.

Закінчивши, він на мить спирається на лопату, встромлену в кучугуру снігу біля коротенької доріжки. Переносить на лопату всю вагу тіла й спостерігає, як над сонними будинками сходить сонце. Він не спав усю ніч, обдумуючи, як йому краще померти. Навіть малював якісь схеми й діаграми, перебираючи варіанти. І, ретельно зваживши всі за і проти, вирішив, що те, що він зібрався сьогодні зробити, буде найкращим варіантом серед найгірших. Правда, йому не подобається, що «Сааб» потім надовго лишиться працювати на нейтральній передачі і що чимало дорогого бензину згорить задарма, але він просто має з цим змиритися, якщо хоче втілити свій задум.

Уве відносить лопату в сарай і повертається в будинок. Знову одягає свій вихідний синій костюм. Він забрудниться й смердітиме після всього цього, але Уве вирішив, що дружині доведеться змиритися з цим, принаймні коли він туди дістанеться.

Він снідає і слухає радіо. Миє посуд і витирає стіл. Потім обходить будинок і перевіряє батареї. Вимикає все світло. Перевіряє, чи вимкнений перколятор. Одягає синю куртку на костюм, взуває клоги, знову йде в сарай. Повертається з довгою скрученою пластмасовою трубкою. Зачиняє сарай і вхідні двері, тричі сіпає кожну ручку. Потім рушає вузькою доріжкою між будинками.

Зліва вирулює біла «Шкода». Вона з'являється так зненацька, що від несподіванки Уве мало не падає в замет за сараєм. Уве

женеться за нею, погрожуючи кулаком.

— Ти що, читати не вмієш, чортів ідіот? — репетує він.

Водій — худорлявий чоловік із цигаркою в руці — здається, почув його. «Шкода» повертає біля велосипедного гаража, і їхні погляди зустрічаються крізь бокове вікно. Чоловік дивиться прямо на Уве й опускає скло. З байдужим виразом обличчя піднімає брови.

— Заборонено їздити на автотранспорті! — повторює Уве, вказуючи пальцем на знак, де це написано. Стиснувши кулаки, він наближається до «Шкоди».

Чоловік звішує ліву руку з вікна й неспішно струшує попіл із цигарки. Його блакитні очі абсолютно непорушні. Він дивиться на Уве, як дивляться на тварину за огорожею. Без агресії, цілком байдуже. Ніби Уве — це щось, що можна взяти і стерти вологою ганчіркою.

— Знаки треба чит... — різко кидає Уве, підійшовши ближче, але чоловік уже підняв скло.

Уве кричить услід «Шкодi», але чоловік не звертає на нього уваги. Він навіть не газує з прокручуванням коліс і вищанням шин. Він просто собі котиться до гаражів, а потім виїжджає на головну дорогу. Метушня Уве цікавить його не більше, ніж розбитий вуличний ліхтар.

Уве стоїть, як укопаний, такий знесилений, що в нього тремтять кулаки. Коли «Шкода» зникає, він повертається і йде назад між будинками. Він так поспішає, що мало не перечіпається через власні ноги. Біля будинку Руне й Аніти, де, вочевидь, зупинялася ця біла «Шкода», на землі валяються два недопалки. Уве піднімає їх, ніби це важливі докази у кримінальній справі.

— Добрий день, Уве, — чує він позаду обережний голос Аніти.

Уве розвертається до неї. Вона стоїть на сходах, загорнувшись у сірий кардиган, який чіпляється за її тіло так, ніби дві руки, що намагаються втримати мокрий шматок мила.

— Так, так. Привіт, — відповідає Уве.

— Це був чоловік від ради, — каже вона, киваючи у напрямку, куди поїхала «Шкода».

— Тут не можна їздити на автотранспорті, — каже Уве.

Вона знову обережно киває.

— Він сказав, що в нього є спеціальний дозвіл від ради під'їжджати просто до будинку.

— Немає в нього НІЯКОГО чортового... — починає Уве, потім замовкає і ковтає решту слів.

Губи Аніти тремтять.

— Вони хочуть забрати від мене Руне, — каже вона.

Уве мовчки киває. Він так і тримає пластмасову трубку в руці. Інший стиснутий кулак засовує в кишеню. Якусь мить він думає щось сказати, але потім опускає голову, розвертається і йде. Відійшовши на кілька метрів, Уве раптом згадує про недопалки у нього в кишені, та вже запізно щось із цим робити.

На вулиці стирчить Білява Шкапа. Її шавка починає істерично гавкати, побачивши Уве. Двері позаду них відчинені, і вони, як здогадується Уве, чекають на оту істоту на ім'я Андерс. У шавки в пащі затиснуте щось, схоже на шерсть; його хазяйка задоволено шкіриться. Уве кидає на неї погляд, проходячи повз. І вона не відводить очі. А її посмішка навіть ширшає, наче стосується саме Уве.

Він проходить між своїм будинком та будинком Довготелесого й Вагітної Іноземки і бачить, що Довготелесий стоїть у дверях.

— Привіт, Уве! — дурнувато кричить він.

Уве бачить свою драбину, притулену до будинку Довготелесого. Довготелесий весело махає йому рукою. Мабуть,

він сьогодні рано встав, або принаймні, рано за стандартами айти-консультантів. Уве помічає в нього в руці тупий срібний столовий ніж. Уве усвідомлює, що Довготелесий, найімовірніше, збирається підважити ним вікно на другому поверсі, яке заклинило. Драбина Уве, на яку Довготелесий явно збирається залізти, під кутом встромлена у велику кучугуру снігу.

— Гарного дня!

— Так, так, — відповідає Уве, не обертаючись.

Шавка несамовито дзявкає перед будинком того Андерса.

Краєм ока Уве зиркає на Шкапу, яка все ще стоїть і шкіриться до Уве. Це турбує Уве. Невідомо чому, але він відчуває, як десь усередині нього росте занепокоєння.

Йдучи між будинками, повз гараж для велосипедів, у бік парковки, він неохоче визнає, що виглядає kota, але ніде його не знаходить.

Він відчиняє двері гаража, відмикає дверцята «Сааба», а потім стоїть так, запхавши руки в кишені, десь із півгодини. Він не знає, навіщо це робить, просто йому здається, що в такій ситуації мусить встановитися якась велична тиша, перш ніж людина відійде.

Уве переживає, чи не пошкодиться й не забрудниться лакофарбове покриття «Сааба» після цього всього. А, вочевидь, так і буде. Шкода й сором, думає він, та що вдієш. Він дає шинам кілька оцінювальних копняків. Вони в повному порядку, це точно. Ще прослужать із три зими, не менше, вирішує він, судячи з останнього удару. І тут-таки згадує про лист у внутрішній кишені піджака. Уве витягає його, щоб перевірити, чи він, бува, не забув залишити розпорядження про літні шини. Ні, не забув. Ось вони, у розділі «Сааб + Аксесуари»: «Літні шини в сараї», а потім — чіткі інструкції, завдяки яким навіть повний ідіот розбереться, де в багажнику лежать болти для коліс. Уве

вкладає лист у конверт і засовує його назад у внутрішню кишеню піджака.

Він оглядається через плече на парковку. Ясна річ, не тому, що переживає за того клятого кота. Звісно, Уве сподівається, що з ним таки все гаразд, бо інакше йому перепаде на горіхи від дружини, в цьому нема жодних сумнівів. Тож він просто не хоче, щоб йому перепало через якогось чортового кота. Та й усе.

Здалеку чути сирени швидкої допомоги, що наближається, та він майже не звертає на це уваги. Просто сідає за кермо й запускає двигун. Сантиметрів на п'ять відчиняє заднє вікно з електричним склопідіймачем. Вилазить з машини. Зачиняє двері гаража. Міцно надіває пластикову трубку на вихлопну трубу. Дивиться, як вихлопні гази повільно клубочаться на іншому кінці трубки. Потім вставляє трубку в прочинене заднє вікно. Сідає в машину. Зачиняє дверцята. Поправляє бокові дзеркала. Налаштовує радіоприймач, крутнувши ручку на поділку вперед і на поділку назад. Відкидається на спинку сидіння. Заплющує очі. Відчуває, як густий дим із вихлопної труби поступово, кубічний сантиметр за кубічним сантиметром, заповнює гараж і його легені.

Це не мало б статися так. Ти працюєш, виплачуєш іпотеку, сплачуєш податок і робиш те, що повинен. Ти одружуєшся. І в горі, і в радості, поки смерть не розлучить нас, хіба не так вони домовлялися? Уве точно пам'ятає, що так. І це не вона мусила б померти першою. Невже не ясно було, чорт забирай, що мова йшла про його смерть? Ну, хіба ж ні?

Уве чує, як у двері гаража щосили грюкають. Не звертає на це уваги. Поправляє складки на штанях. Дивиться на себе у дзеркало заднього виду. Думає, що, мабуть, треба було надіти краватку. Вона любила, коли він надягав краватку. Тоді вона дивилася на нього, як на найгарнішого чоловіка у світі. Цікаво, чи подивиться вона на нього так само зараз? Чи їй буде

соромно, що на той світ він прийде безробітним і в брудному костюмі? Чи вона вважатиме його ідіотом, який не зумів утриматися на гарній роботі, якого скоротили, бо якийсь комп'ютер вирішив, що Уве бракує знань? Чи буде вона й далі дивитися на нього, як раніше, — як на чоловіка, на якого можна покластися? Як на чоловіка, який може взяти на себе відповідальність і відремонтувати водонагрівач у разі потреби? Чи любитиме вона його так само зараз, коли він перетворився на звичайного старого, який безцільно живе на світі?

У двері гаража грюкають просто несамовито. Уве розлючено дивиться на них. Знову грукіт. Уве вирішує, що це вже занадто.

— Та скільки ж можна! — горлає він і ривком відчиняє дверцята «Сааба» — так, що пластикова трубка вискакує зі щілини між склом і рамою й падає на бетонну підлогу. Клубки вихлопного газу вириваються з неї і розлітаються на всі боки.

Вагітна Іноземка вже, мабуть, мусила запам'ятати, що краще не стояти надто близько до дверей, коли з іншого боку них — Уве. Але цього разу вона не встигла ухилитися від удару гаражними дверима просто в обличчя, коли Уве різко їх розчахнув.

Уве бачить її і застигає. Вона тримається за ніс. Дивиться на нього з виразом людини, яка щойно отримала дверима гаража по носі. Туга хмара вихлопних газів вивалюється з гаража і розповзається майже по всій парковці густим смердючим туманом.

— Я... вам треба чор... треба бути уважною, коли двері відчиняються... — видушує з себе Уве.

— Що ви робите? — у відповідь питає Вагітна Іноземка, роздивляючись «Сааб» із заведеним вхолосту двигуном і з пластиковою трубкою, яка лежить на підлозі та плюється вихлопним газом.

— Я?.. Нічого, — каже Уве обурено, з таким виглядом, наче він зараз знову зачинить двері гаража.

Густі червоні краплі з'являються з її ніздрів. Вагітна Іноземка закриває обличчя однією рукою, а другою махає Уве.

— Мені треба до лікарні, — каже вона, закидаючи назад голову.

Уве скептично дивиться на неї.

— Якого це чорта? Візьміть себе в руки. Це просто носова кровотеча.

Вона лається якоюсь мовою, яку Уве сприймає як фарсі^[6], і міцно затискає перенісся великим і вказівним пальцями. Потім нетерпляче трясє головою, розбризкуючи кров по всій куртці.

— Не через носову кровотечу!

Тепер Уве трохи спантеличений. Засовує руки в кишені.

— Ні, ні. Ну, гаразд.

Вона важко зітхає.

— Патрик упав із драбини.

Вона закидає голову назад, тож Уве тепер розмовляє з її підборіддям.

— Хто такий Патрик? — питає Уве в підборіддя.

— Мій чоловік, — відповідає підборіддя.

— Довготелесий? — допитується Уве.

— Це він, так, — каже підборіддя.

— І він звалився з драбини? — уточнює Уве.

— Так. Коли відчиняв вікно.

— Звісно. Хто б у біса сумнівався. За кілометр було видно, що цим закінчиться...

Підборіддя зникло, а на його місці знову з'явилися величезні карі очі.

І вони були дуже незадоволені.

— Ми будемо це обговорювати, чи що?

Уве трохи стурбовано чеше потилицю.

— Ні, ні... а чого ви самі його не відвезете? На отій маленькій японській швейній машинці, якою ви недавно приїхали? — захищається Уве.

— У мене немає водійських прав, — відповідає вона, витираючи кров з губи.

— Що значить «немає водійських прав»? — питає Уве, ніби її слова ніяк не вкладаються в його голові.

Вона знову нетерпляче зітхає.

— Послухайте, в мене немає водійських прав і все. В чому проблема?

— Скільки вам років? — питає Уве, вражений до глибини душі.

— Тридцять, — нетерпляче каже вона.

— Тридцять?! І немає водійських прав? З вами щось не так?

Вона стогне, однією рукою тримаючись за ніс і роздратовано клацаючи пальцями другої в Уве перед носом.

— Та зосередьтеся трохи, Уве! Лікарня! Ви маєте відвезти нас до лікарні!

Уве майже ображається.

— Що значить «нас»? Викликайте швидку допомогу, якщо людина, з якою ви одружені, не може відчинити вікно, щоб не гепнутися з драбини...

— Та я вже це зробила! Його забрали в лікарню. Але у «швидкій» для мене не знайшлося місця. А тепер, через сніг, усі таксі в місті зайняті, а автобуси скрізь позастрягли!

Цівочки крові стікають у неї по щоці. Уве так міцно стискає щелепи, що аж зуби скрегочуть.

— Не можна довіряти чортовим автобусам. Ті водії завжди п'яниці, — тихо промовляє він, а його підборіддя займає таке положення, наче він намагається сховати слова кудись собі за комір сорочки.

Може, вона помічає, як змінюється його настрої після слова «автобус». А, може, й ні. Так чи інакше, жінка киває, наче вони вже якимось чином домовились.

— Гарзд, тоді ви маєте нас відвезти.

Уве робить рішучу спробу загрозово вказати на неї пальцем. Та розгублено помічає, що цього разу цей жест виглядає не так переконливо, як він сподівався.

— Ніяких тут «маєте». Я вам не служба доставки! — нарешті спромагається він на різку заяву.

Але Вагітна Іноземка ще сильніше затискає перенісся великим і вказівним пальцями. І киває, наче вона все одно не слухала, що він казав. Вона роздратовано махає рукою в бік гаража й пластикової трубки на підлозі, з якої чадить вихлопний газ і все густішою хмарою збирається під стелею.

— У мене більше нема часу сперечатися. Підготуйте все, будь ласка, щоб ми могли вже їхати. Я піду по дітей.

— По ДІТЕЙ??? — кричить Уве їй услід, наче в порожнечу.

Та вона вже пурхнула далеко на своїх крихтних ніжках, які абсолютно не відповідали за розміром величезному вагітному животу, і зникла за рогом велосипедного гаража, поспішаючи в бік будинків.

А Уве застиг на місці, ніби чекав, що хтось зараз перехопить її і скаже, що він, взагалі-то, не закінчив говорити. Та ніхто не перехоплює. Він засовує кулаки за пояс і кидає погляд на трубку на підлозі. Це, насправді, не його клопіт, якщо люди не здатні встояти на драбині, яку в нього позичили, — ось так він вважає.

Та, звісно, він не може не думати і про те, що сказала б йому дружина в цій ситуації, якби була тут. Неважко здогадатися, думає Уве. Нічого доброго.

Нарешті він підходить до автомобіля і збиває черевиком трубку з вихлопної труби. Залазить у «Сааб». Перевіряє дзеркала. Вмикає першу передачу і виїжджає на парковку. Не те

щоб його дуже хвилювало, як Вагітна Іноземка добереться до лікарні. Але Уве навіть не сумнівається, що дружина потім без кінця пилятиме його за те, що останнє, що Уве зробив у цьому житті, — це розбив вагітній носа й не лишив їй жодного іншого вибору, крім як поїхати автобусом.

І якщо вже дурно палити той бензин, то можна підвезти її туди й назад. «Може, тоді ця жінка дасть мені спокій», — думає Уве.

Але, звісно, не дасть.

12. Чоловік, якого звали Уве, і день, коли йому урвався терпець

Люди завжди казали, що Уве й дружина Уве були ніби ніч і день. Уве, звісно ж, розумів, що він — ніч. Та йому й байдуже. А ось його дружину завжди веселило, коли хтось таке казав. І тоді вона сміялася й пояснювала, що то тільки так здається, що Уве схожий на ніч, бо він просто надто жадібний, щоби вмикати сонце.

Уве ніколи не міг зрозуміти, чому вона вибрала його. Вона любила тільки абстрактні речі: музику, книжки, дивні слова. Уве ж визнавав речі винятково матеріальні. Він любив викрутки й масляні фільтри. Він ішов по життю, міцно запхавши руки в кишені. А вона танцювала.

— Щоб порозганяти усі тіні, достатньо одного сонячного промінчика, — якось сказала вона, коли Уве спитав, як їй вдається завжди бути такою життєрадісною.

Це, мабуть, якийсь чернець на ім'я Франциск написав таке в одній із її книжок.

— Ти мене не обдуриш, любий, — казала вона з легкою грайливою усмішкою, ховаючись у його ручищах. — Ти танцюєш всередині себе, Уве, коли ніхто не бачить. І я завжди любитиму тебе за це. Подобається це тобі чи ні.

Уве ніколи до ладу не розумів, що вона цим хотіла сказати. Він ніколи не любив танцювати. Це заняття здавалося йому безсистемним і легковажним. Він любив прямі лінії та чіткі рішення. Ось чому йому завжди подобалася математика.

Відповіді в ній були або правильні, або неправильні. А не так, як в отих інших гіппівських предметах, які нав'язували в школі, де треба було «доводити свою правоту». Наче так можна було дійти істини: хизуючись одне поперед одного, хто знає більше довгих слів. Уве хотів, щоб правильне було правильним, а неправильне — неправильним.

Він чудово знав, що дехто вважав його просто старим сварливим занудою, який не мав ані граму віри у людей. Але, кажучи відверто, люди ніколи й не давали йому приводу ставитися до них інакше.

Бо в житті кожного чоловіка настає момент, коли він вирішує, яким чоловіком він збирається бути: тим, що дозволяє витирати об себе ноги, чи тим, що не дозволяє.

Кілька ночей після пожежі Уве спав у «Саабі». У перший ранок він спробував навести лад серед попелу й уламків. Та наступного ранку змушений був визнати, що це марна річ. Будинок був утрачений назавжди разом із зусиллями, які він у нього вклав.

На ранок третього дня з'явилися двоє чоловіків у точно таких білих сорочках, як і той головний пожежник. Вони стояли біля воріт, незворушно дивлячись на згарище перед собою. Чоловіки не назвали своїх імен, тільки згадали контору, яка їх сюди прислала. Наче роботи, які прибули з базового корабля.

— Ми надсилали вам листи, — сказав перший у білій сорочці, потрусивши купою документів перед Уве.

— Багато листів, — сказав другий у білій сорочці, занотувавши щось у записнику.

— Ви жодного разу не відповіли, — сказав перший, наче сварив собаку за непослух.

Уве затято мовчав.

— Це велике нещастя, — сказав другий, коротко киваючи в бік того, що колись було будинком Уве.

Уве кивнув.

— Пожежники сказали, що це було невинне коротке замикання, — вів далі перший голосом робота, тицяючи в якийсь папірець.

Уве несподівано дуже зачепило те, що він вжив слово «невинне».

— Ми надсилали вам листи, — повторив другий чоловік, розмахуючи записником.

— Муніципальні межі змінюються.

— На землі, де стоїть ваш будинок, буде зведено кілька нових будівель.

— На землі, де стояв ваш будинок, — виправив його напарник.

— Рада готова купити вашу землю за ринковою ціною, — сказав перший чоловік.

— Ну... за нинішньої ринковою ціною, коли на цій землі вже нема будинку, — пояснив другий.

Уве взяв папери. Почав читати.

— У вас немає іншого вибору, — сказав перший.

— Це не так ваш вибір, як вибір ради, — сказав другий.

Перший чоловік нетерпляче постукав ручкою по паперах, вказуючи на рядок у нижній частині, де було написано «Підпис».

Уве стояв біля своїх воріт і мовчки читав їхній документ. Раптом він відчув біль у грудях. Минуло багато, дуже багато часу, поки він зрозумів, що то було.

Ненавість.

Він ненавидів тих чоловіків у білих сорочках. Він не пам'ятав, щоб колись когось ненавидів, але тепер у нього в грудях ніби клекотів клубок вогню. Батьки Уве купили цей будинок. Уве тут виріс. Навчився ходити. Тут батько навчив його всього, що треба знати про двигун «Сааба». І ось якесь муніципальне начальство вирішило, що тут треба побудувати

щось інше. А кругловидий чоловік продав йому фальшиву страховку. Чоловік у білій сорочці не дав йому загасити вогонь. А тепер двоє інших у білих сорочках стоять тут і розказують про «ринкову ціну».

Але вибору в Уве і справді не було. Він міг стояти тут хоч до обіду, та це б нічого не змінило.

Отож він підписав їхній документ. Тримаючи в кишені стиснутий кулак.

* * *

Він пішов геть із того місця, де колись стояв батьківський дім, не озираючись. Зняв кімнатку в якоїсь бабусі в місті. Сидів увесь день, розпачливо втупившись у стіну. Ввечері пішов на роботу. Прибирав купе в потягах. Того ранку йому та іншим робітникам сказали поки не йти до своїх роздягалень, їм звеліли повернутися в головну контору й отримати нові комплекти робочого одягу.

Коли Уве йшов коридором, то зустрів Тома. Це вперше вони зустрілися відтоді, як Уве звинуватили в крадіжці в потязі. Хтось розумніший на місці Тома уникав би дивитися йому в очі. Або зробив би вигляд, що нічого такого не було. Але Том не належав до розумних.

— О, невже це наш маленький злодюжка? — вигукнув він, агресивно шкірячись.

Уве не відповів. Спробував оминати його, та отримав штурхана ліктем у бік від якогось молодика зі свити Тома. Уве підвів очі. Молодик презирливо посміхався.

— Ховайте гаманці, тут злодій! — вигукнув Том так голосно, що його крик луною розлетівся коридорами.

Уве лише міцніше притис однією рукою до себе купу одягу, але в кишені стис кулак. Зайшов у порожню роздягальню. Скинув старий брудний одяг, зняв батьків подряпаний годинник і поклав на лавку. Коли він розвернувся, щоб іти в душ, у дверях з'явився Том.

— Ми чули про пожежу, — сказав він. Уве помітив, що Том сподівався на його відповідь.

— Твій батько міг би пишатися тобою! Навіть він не був нікчемною настільки, щоб спалити власний чортів будинок! — вигукнув Том, коли Уве рушив у душ.

Уве чув, як зареготали Томові прихвосні. Він заплющив очі й сперся лобом об стіну, дозволивши гарячій воді просто стікати по його тілу. Так він простояв хвилин із двадцять. Це був найдовший душ у його житті.

Коли він вийшов з душу, батьків годинник щез. Уве перевернув увесь одяг на лавці, подивився на підлозі, перетрусив усі шафки.

У кожного чоловіка в житті настає момент, коли він вирішує, яким чоловіком він збирається бути: тим, що дозволяє витирати об себе ноги, чи тим, що не дозволяє.

Може, це було через те, що Том звинуватив його в тій крадіжці у вагоні. Може, виною була пожежа. Може, це був той фальшивий страховий агент. Або білі сорочки. Або просто його терпіння дійшло краю. У той момент наче хтось зняв запобіжник у голові Уве. В очах йому потемніло. Усе ще голий, він вийшов із роздягальні. Вода крапала з його напнутих м'язів. Уве рушив у кінець коридору в роздягальню бригадирів, ударом ноги розчохнув двері й проштовхнувся крізь ошелешений натовп чоловіків. Том стояв перед дзеркалом у дальньому кутку й підрізав свою кошлату бороду. Уве міцно вхопив його за плече й заревів так голосно, що аж луна прокотилася оббитими металом стінами.

— Віддай мій годинник!

Том зарозуміло глипнув на нього згори вниз. Його темна фігура тінню нависла над Уве.

— Нема в мене твого чорто...

— ДАЙ СЮДИ! — гаркнув Уве, перш ніж Том договорив, так люто, що решта чоловіків у кімнаті про всяк випадок посунулись ближче до своїх шафок.

Наступної миті куртка Тома була видерта в нього з рук із такою силою, що він і не думав опиратися. Він стояв, мов покарана дитина, а Уве витягав свій годинник із його внутрішньої кишені.

А потім Уве вдарив його. Один раз. Цього було достатньо. Том гепнувся, як мішок відсирілого борошна. До того моменту, коли важке тіло Тома впало на підлогу, Уве встиг розвернутися й піти геть.

Такий час приходить до кожного чоловіка — час, коли він вирішує, яким чоловіком він хоче бути.

А якщо ви цього не знаєте, то ви не знаєте чоловіків.

* * *

Тома забрали до лікарні. Знову й знову його допитували про те, що сталося, але Том тільки тупо блимав і в'яло мимрив, що «послизнувся». І дивна річ, ніхто з чоловіків, які на той час були в роздягальнях, ніяк не могли пригадати, що ж там сталося.

То був останній раз, коли Уве бачив Тома. А ще він твердо вирішив, що це був останній раз, коли він дозволив себе обдурити.

Він так і працював нічним прибиральником, але роботу на будівництві покинув. Будувати будинок йому вже не треба було,

а будівельну науку він опанував настільки, що ті чоловіки в касках уже нічому новому його не могли навчити.

На прощання вони подарували йому ящик з інструментами. Цього разу інструменти були новенькі. «Для цуценяти. Щоб це допомогло тобі побудувати щось тривале», — написали вони на папірці.

Нагальної потреби в інструментах саме зараз Уве не мав, тому кілька днів він просто безцільно їх перебирав. Зрештою, бабуся, яка здала йому кімнату, зглянулась над ним і почала знаходити роботу в хаті, де б він міг щось поремонтувати. Так було спокійніше для них обох.

Згодом того ж року Уве записався в армію. На іспитах з фізичної підготовки за кожне випробування він отримав найвищий бал. Начальникові призовного пункту сподобався цей мовчазний хлопець, який здавався сильним, як ведмідь, і він переконував його вибрати кар'єру професійного військового. Уве здалося, що це звучить непогано. Військовослужбовці носили форму й виконували накази. Кожен знав, що йому робити. У кожного була своя функція. Речі лежали на своїх місцях. Уве відчував, що він і справді міг би бути хорошим солдатом. І коли він спускався сходами, щоб пройти обов'язкову медичну комісію, на серці в нього було так легко, як не було вже багато років. Так, наче у нього несподівано з'явилася мета. Ціль. Якесь майбутнє.

Його радість тривала не більше десяти хвилин.

Начальник призовного пункту сказав, що медкомісія — це «проста формальність». Та коли до грудей Уве приклали стетоскоп, там почули таке, чого не мали почути. Його направили до лікаря в місті. Через тиждень йому повідомили, що в нього рідкісна вроджена серцева патологія. Його звільнили від подальшої військової служби. Уве телефонував і

протестував. Він писав листи. Він проконсультувався ще в трьох лікарів, сподіваючись, що то була помилка. Та все було марно.

— Правила є правила, — сказав йому черговий чоловік у білій сорочці з армійської канцелярії, коли Уве востаннє пішов туди, намагаючись оскаржити це рішення.

Уве був такий розчарований, що навіть не став чекати автобуса, й пішки пройшов усю дорогу до станції. Він сидів на платформі, почувуючись настільки пригнічено, як не почувався за весь час після смерті батька.

За кілька місяців він ітиме цією ж платформою з жінкою, з якою йому судилося одружитися. Але в той момент Уве, звісно, не мав про це жоднісінького уявлення.

Він повернувся до своєї роботи нічним прибиральником потягів. Став іще мовчазнішим. Старенька, в якій він винаймав кімнату, і якій краяв серце його похмурий вигляд, врешті не витримала й допомогла йому орендувати гараж неподалік. У хлопця ж є автомобіль, в якому він постійно колупається, казала вона. Може, це його якимось розрадить?

Наступного ранку Уве розібрав свій «Сааб» до гвинтика. Він почистив усі деталі, а потім знову склав їх до купи. Просто щоб подивитися, чи зможе він це зробити. І щоб чимось себе зайняти.

Закінчивши, Уве з вигодою продав цей «Сааб» і купив новіший, але такий самий «Сааб 93». І перше, що він зробив, — розібрав його до гвинтика. Щоб подивитися, чи впорається. І упорався.

Так і минали його дні, повільно й методично. А потім якимось уранці Уве побачив її. У неї було каштанове волосся, блакитні очі, червоні туфлі й велика жовта застібка у волоссі.

І тоді для Уве вже більше не було ні миру, ні спокою.

13. Чоловік на ім'я Уве та клоун на ім'я Беппо

— Уве смішний, — захоплено хихикає трирічна мала.

— Авжеж, — бурмоче семирічна, анітрохи не вражена. Вона бере молодшу сестру за руку й по-дорослому крокує до входу в лікарню.

У їхньої матері такий вигляд, ніби вона збирається задати Уве перцю, та вирішує, що зараз не час. Вона перевальцем поспішає до входу, поклавши руку на свій великий живіт, наче боїться, що дитинка втече.

Уве бреде за ними, повільно переставляючи ноги. Йому байдуже, що вона думає, ніби «легше просто заплатити й припинити сперечатися». Бо насправді це питання принципу. З якого це дива паркувальник випишує штраф тільки за те, що його питають, чому треба платити за парковку біля лікарні? Уве не з тих, хто стримається, аби не гаркнути на паркувальника: «Та ти просто підробка під поліцейського!» А що тут іще скажеш?

Уве знає, що в лікарню приходять помирати. Держава й так хоче, щоб ти їй платив за все, що робиш, поки живий. Але коли вона вимагає, щоб ти їй платив за парковку, йдучи помирати, то, на думку Уве, це вже занадто. Він дуже детально пояснив це паркувальнику. І саме тоді паркувальник почав розмахувати у нього перед носом своєю книжечкою. І тоді ж Парване скипіла й була готова із великим задоволенням заплатити за парковку. Наче це було головним у даній ситуації.

Схоже, жінки не знають, що таке принципи.

Він чує, як попереду семирічна мала скаржиться, що весь її одяг пропах вихлопними газами. Хоча всю дорогу вікна в «Саабі» були відчинені, позбутися смороду не вдалося. Їхня мати спитала в Уве, що ж він усе-таки робив там, у гаражі, та Уве відповів лише звуком, подібним до скреготу ванни, яку тягнуть по кахлях. Звісно, для трирічної дитини це була найвеселіша пригода в житті: їхати в машині, де всі вікна відчинені, хоча надворі нижче нуля. Її семирічна сестра, навпаки, зарилася обличчям у шарф і скептично пирхала. До того ж її дратувало, що вона не могла всидіти й увесь час ковзала на газетах, якими Уве позастеляв сидіння, щоб «вони тут нічого не позамазували». Уве й на переднє сидіння постелив газети, але її мати викинула їх, перш ніж сісти. Уве сидів як на голках, і все поривався їй щось сказати про газети, та зумів-таки промовчати. Натомість він усю дорогу до лікарні поглядав на її живіт, наче чекав, що звідти ось-ось щось полетіть просто на оббивку.

— Побудьте тут, — каже вона дівчаткам, коли вони заходять у приймальню лікарні.

Навколо — скляні стіни й лавки, пахне засобом для дезінфекції. Снують медсестри в білому одязі та яскравих капцях, літні люди човгають коридорами, спираючись на хиткі ходунці. На видноті висить оголошення про те, що Ліфт 2 на Вході А зламався і відвідувачів Відділення 114 просять користуватися Ліфтом 1 на Вході С. Нижче прикріплене інше оголошення — про те, що Ліфт 1 на Вході С зламався і відвідувачів Відділення 114 просять користуватися Ліфтом 2 на Вході А. Ще нижче висить третє оголошення — про те, що Відділення 114 цього місяця зачинене на ремонт. А під цим оголошенням причеплена картинка з клоуном і написано, що сьогодні Беппо, лікарняний клоун, відвідує хворих дітей.

— Ну й куди понесло того Уве? — вибухає Парване.

— Здається, він пішов до вбиральні, — бурмоче семирічна.

— Клаун! — пищить трирічна й радісно тицяє в картинку.

— А ви знаєте, що тут треба платити за похід у вбиральню? — вигукує Уве, вражений до глибини душі.

Парване обертається і кидає на Уве стривожений погляд.

— Вам потрібні дрібні гроші?

Уве ображається.

— Навіщо мені дрібні гроші?

— Для вбиральні.

— Та не треба мені до вбиральні.

— Але ж ви сказали... — починає жінка, але тоді ж умовкає й хитає головою. — Забудьте це, просто забудьте... Коли закінчується термін дії паркувального талона? — натомість запитує вона.

— За десять хвилин.

Парване стогне.

— Хіба ви не розумієте, що на це піде більше десяти хвилин?

— Тоді я вийду й заплачу лічильнику ще за десять хвилин, — каже Уве, наче це і так очевидно.

— А чому би просто не заплатити одразу за довший час і не морочити собі голову? — питає жінка, та, судячи з виразу її обличчя, вже жалкує, що не змовчала.

— Бо саме на це вони й розраховують! А так їм не дістанеться купа грошей за час, який ми можемо й не використати!

— О, ні, в мене немає на це сил... — зітхає Парване і прикладає долоню до лоба.

Вона дивиться на дочок.

— Ви посидите тут тихенько з дядечком Уве, поки мама піде й перевірить, як там тато? Будь ласка!

— Так, так, — сердито киває семирічна.

— Тааааак! — захоплено верещить трирічна.

— Що? — шепоче Уве.

Парване підводиться.

— Що значить «із Уве»? Куди це ви збираєтесь іти? — він із жахом бачить, що Вагітна Іноземка зовсім не вловлює той рівень тривоги, що лунає у його голосі.

— Вам треба посидіти тут і приглядіти за ними, — коротко заявляє вона і зникає в коридорі, перш ніж Уве встигає ще щось заперечити.

Уве застигає на місці, дивлячись їй услід. Ніби чекає, що вона зараз прибіжить назад і крикне, що просто пожартувала. Але цього не відбувається. Тож Уве розвертається до дівчаток. Упродовж кількох секунд він дивиться на них так, мовби зараз почне світити їм в очі настільною лампою, допитуючи, де саме вони були в момент убивства.

— КНИЖКА! — зненацька кричить трирічна й кидається в куток приймального відділення, де горою навалені різні цяцьки, настільні ігри та книжки з картинками.

Уве киває, і, переконавшись у тому, що трирічне дівча, схоже, саме дасть собі раду, повертається до семирічної.

— Чудово, а як щодо тебе?

— Що значить «щодо мене»? — з обуренням парирує дівчинка.

— Може, ти хочеш їсти, або тобі треба сходити «пі-пі», або ще щось?

Дитина дивиться на нього, наче він запропонував їй пиво з цигаркою.

— Мені майже ВІСІМ! Я можу піти до вбиральні САМА!

Уве робить руками вибачливий жест.

— Гарзд, гарзд. Вибач, чорт мене смикнув спитати.

— Ммм, — пирхає вона.

— Ти вилаявся! — верещить трирічна. Вона вже повернулася і тепер бігає туди-сюди між холошами Уве.

Уве скептично розглядає це граматично неповноцінне мале стихійне лихо. Дівчинка задирає голівку й сміється до нього

усім своїм личком.

— Читай! — наказує вона, охоплена нетерплячкою, і простягає руки з книжкою так високо вперед, що майже втрачає рівновагу.

Уве дивиться на книжку так, наче це йому щойно надіслали «лист щастя», запевняючи, що ця книжка насправді — нігерійський принц, який пропонує Уве «дуже привабливу інвестиційну можливість», і йому потрібен лише номер рахунку Уве, «аби дещо з'ясувати».

— Читай! — знову наказує трирічна, з дивовижною спритністю видираючись на лавку в приймальні.

Уве неохоче сідає на лавку десь за метр від неї. Трирічна нетерпляче зітхає і кудись зникає. Через секунду її голова опиняється під його рукою, при цьому її руки надійно спираються на його коліно, а ніс притискається до барвистих картинок у книжці.

— Жив собі колись маленький потяг, — читає Уве з таким же ентузіазмом, як читають податкову декларацію.

Потім перегортає сторінку. Трирічна зупиняє його і перегортає сторінку назад. Семирічна втомлено хитає головою: — Треба прочитати все, що написано на тій сторінці. І читати різними голосами, — пояснює вона.

Уве витріщається на неї.

— Якими ще, в біс...

Він прокашлюється посеред речення.

— Якими ще голосами? — виправляється Уве.

— Казковими голосами, — відповідає семирічна.

— Ти вилаявся! — радісно повідомляє трирічна.

— Ні, — каже Уве.

— Так, — каже трирічна.

— Ми не будемо читати ніякими чортов... Ми не будемо читати ніякими голосами!

— Бо ви, мабуть, не вмієте читати казки, — зауважує семирічна.

— Бо ви, мабуть, не вмієте їх слухати! — парирує Уве.

— Бо ви, мабуть, не вмієте ЇХ РОЗПОВІДАТИ!

Уве дивиться на книжку майже з відразою.

— А що це взагалі за лай... за нісенітниця? Якийсь балакучий поїзд? Там немає нічого про автомобілі?

— Може, там є щось про дурних старих натомість, — бурмоче семирічна.

— Я не «старий», — шипить Уве.

— Клаун! — радісно кричить трирічна.

— І не КЛОУН! — гарчить він.

Старша закочує очі на Уве — майже так само, як на Уве часто закочує очі її мати.

— Вона не має на увазі вас. Вона має на увазі клоуна.

Уве піднімає голову й помічає у дверях приймальні дорослого чоловіка, який на повному серйозі вирядився клоуном.

Ще й на обличчі в нього велика тупа посмішка.

— КЛААУУН! — завиває мала, стрибаючи вгору-вниз на лавці так, що Уве остаточно переконується — дитина на наркотиках.

Він чув про щось таке. У дітей буває синдром гіперактивності з дефіцитом уваги, і тоді їм призначають амфетамін.

— А що це за маленька дівчинка, га? А чи не хоче вона побачити чарівний фокус? — улесливо вигукує клоун і дигає до них, як п'яний лось, у своїх здоровенних червоних черевиках, котрі, на думку Уве, згодиться носити тільки повний нікчема, замість того, щоб знайти пристойну роботу.

Клоун весело дивиться на Уве.

— Чи не знайдеться часом у дядечка монетки в п'ять крон?

— Ні, у дядечка часом не знайдеться, — відповідає Уве.

У клоуна здивований вигляд. Що не дуже личить клоуну.

— Але... послухайте, це чарівний фокус, у вас же мусить бути якась монетка? — бурмоче клоун вже своїм звичайнішим голосом, який зовсім не схожий на голос зображуваного ним персонажа, і стає видно, що за личиною ідіотського клоуна ховається звичайнісінький ідіот, років, мабуть, двадцяти п'яти.

— Та ну ж бо, я просто лікарняний клоун. Це ж заради дітей. Я вам поверну її.

— Та дайте вже йому ті п'ять крон, — каже семирічна.

— КЛААУУН! — репетує трирічна.

Уве роздратовано дивиться вниз на цю крихітну недоріку й морщить носа.

— Добре, — каже він, витягаючи з гаманця монетку в п'ять крон.

А потім вказує пальцем на клоуна.

— Але я хочу, щоб ви мені її повернули. І чимшвидше. Мені треба заплатити нею за парковку.

Клоун нетерпляче киває і викидає монетку в нього з руки.

Через кілька хвилин Парване повертається коридором до приймальні. Там зупиняється, розгублено роззираючись по кімнаті.

— Ви шукаєте своїх дівчаток? — різко питає медсестра позаду неї.

— Так, — відповідає розгублена Парване.

— Отам, — не дуже привітно каже медсестра й показує на лавку біля великих скляних дверей, які ведуть на парковку.

Там, схрестивши руки на грудях, сидить дуже злий Уве.

По один бік від нього сидить семирічна дівчинка, втупившись у стелю з виразом безмежної нудьги на обличчі. З іншого боку сидить трирічна — з таким виглядом, наче вона щойно дізналася, що їстиме саме лише морозиво на сніданок цілий місяць. А по обидва боки лавки з грізним видом стоять два охоронці, найбільші з усієї лікарняної служби охорони.

— Це ваші діти? — питає один із них. З його виразу обличчя точно не скажеш, ніби він їсть морозиво на сніданок.

— Так, а що вони зробили? — цікавиться Парване, жахаючись.

— Вони нічого не зробили, — відповідає другий охоронець, вороже дивлячись на Уве.

— Я теж, — похмуро бурмоче Уве.

— Уве вдарив клауна! — захоплено верещить трирічна.

— Ябеда, — каже Уве.

Парване втуплюється в нього, роззявивши рота, не в змозі вимовити ні слова.

— Він усе одно не дуже знався на фокусах, — бурчить семирічна. — Ми вже можемо їхати додому? — питає вона, підводячись.

— Чому... зачекай... що за... який клоун?

— Клаун Беппо, — пояснює мала, поважно киваючи.

— Він збирався показати фокус, — додає її сестра.

— Тупий фокус, — каже Уве.

— Ну, він хотів, щоб монетка Уве в п'ять крон щезла, — пояснює семирічна.

— А потім він спробував повернути мені іншу монету в п'ять крон! — перебиває Уве, обурено дивлячись на охоронців, що стоять поряд, наче цього достатньо для пояснення.

— Уве ВДАРИВ клауна, мамо, — хихоче трирічна, наче це було найкраще, що сталося за все її життя.

Парване довго дивиться на Уве, на трирічну, на семирічну і на двох охоронців.

— Ми тут, щоб провідати мого чоловіка. З ним стався нещасний випадок. Зараз я хочу відвести дітей, щоб вони з ним побачилися, — пояснює вона охоронцям.

— Тато впасти! — каже трирічна.

— Без проблем, — киває один із охоронців.

— Але оцей залишиться тут, — категорично заявляє другий охоронець, показуючи на Уве.

— Та не дуже я його й бив. Тільки штурхнув трошки, — бурмоче Уве й додає про всяк випадок: — Бісові підробки під поліцейських.

— Чесно кажучи, він усе одно не дуже знався на фокусах, — сердито каже семирічна на захист Уве, коли вони йдуть провідати батька.

За годину вони знову повертаються до гаража Уве. Довготелесому наклали гіпс на одну руку й на одну ногу, і йому доведеться лишитися в лікарні на кілька днів, як розповіла Парване Уве. Коли вона йому це сказала, Уве довелося дуже сильно закусити губу, щоб не розсміятися. Йому здалося, що Парване зробила те ж саме. «Сааб» і досі смердить вихлопними газами, коли Уве прибирає газети із сидінь.

— Уве, будь ласка, може, все-таки я заплачу штраф за парковку? — питає Парване.

— Це ваш автомобіль? — буркає Уве.

— Ні.

— Ну от і все, — каже він.

— Але ж вийшло так, що це трохи й моя вина, — повторює вона занепокоєно.

— Ви не виписуєте штрафи за парковку. Це робить рада. Тож це вина цієї чортової ради, — каже Уве й зачиняє дверцята «Сааба». — І тих фальшивих поліцейських у лікарні, — додає він, очевидно, й досі сердитий на те, що вони примусили його сидіти, не рухаючись, на отій лавці, аж поки Парване не повернулася, щоб забрати його, й вони поїхали додому. Наче йому не можна було довірити навіть просто вільно потинятися лікарнею поруч з іншими відвідувачами.

Парване довго дивиться на нього, про щось зосереджено думаючи. Семирічній набридає чекати й вона вирушає через

парковку додому. Трирічна глипає на Уве з сьйливою усмішкою.

— Ти смішний! — усміхається вона.

Уве зиркає на неї і засовує руки в кишені штанів.

— Угу, угу. Ти теж виявилася не такою вже й поганою.

Трирічна радісно киває. Парване дивиться на Уве, переводить погляд на пластикову трубку на підлозі гаража. Тоді знову стурбовано поглядає на Уве.

— Мені б не завадила допомога, щоб прибрати драбину... — каже вона так, наче це лише частина того, що вона хотіла сказати.

Уве розгублено постукує ногою по асфальту.

— А ще в нас, здається, одна з батарей не гріє, — додає вона те, що раптом спало їй на думку. — Було б так мило з вашого боку, якби ви подивилися, що з нею. Знаєте, Патрик не розбирається в таких речах, — каже вона й бере трирічну за руку.

Уве повільно киває.

— Так. А мусив би.

Парване киває. Потім вона раптом задоволено всміхається.

— Ви ж не допустите, щоб дівчатка замерзли вночі на смерть, правда ж, Уве? Цілком достатньо того, що їм довелося побачити, як ви напали на клоуна.

Уве понуро дивиться на неї. Помовчавши, наче порадившись сам із собою, він визнає, що не може дозволити дітям загинути тільки тому, що їхній нікчемний батько не може відчинити вікно, не впавши з драбини. А скільки йому доведеться вислухати докорів від дружини, якщо він отак піде і явиться на той світ новоспеченим убивцею дітей.

Потім він піднімає з підлоги пластикову трубку й чіпляє її на гачок на стіні. Замикає «Сааб» ключем. Зачиняє гараж. Тричі сіпає двері, щоб переконатися, що вони зачинені. Потім іде в сарай по інструменти.

Завтрашній день нічим не гірший від сьогоднішнього, щоб
накласти на себе руки.

14. Чоловік, якого звали Уве, і жінка у потязі

У неї на грудях була приколата золота брошка, в якій крізь вікно потяга гіпноотично відбивалося сонячне світло. Було пів на сьому ранку, Уве саме закінчив зміну й мав сідати на потяг додому. Та потім він побачив на платформі її: її пишне золотисто-каштанове волосся, її блакитні очі та її іскристий сміх. І він знову сів на цей потяг. Звісно, він не дуже розумів, навіщо це робить. Досі він ніколи не діяв спонтанно. Та коли побачив її, щось у ньому наче дало збій.

Він умовив одного з провідників позичити йому запасні штани й сорочку, щоб не мати вигляд прибиральника вагонів, а потім пішов і сів біля Соні. І це було найкраще рішення, яке він взагалі коли-небудь міг ухвалити.

Уве не знав, що він їй скаже. Та не встиг опуститися в крісло, як дівчина сама жваво повернулася до нього, тепло всміхнулася і сказала «Привіт». І виявилось, що він зміг без будь-яких складнощів відповісти «Привіт». А коли вона побачила, що він дивиться на стосик книг у неї на колінах, вона трохи нахилила його, щоб він міг прочитати їхні назви. Уве зрозумів заледве половину слів.

— Ви любите читати? — спитала вона радісно.

Уве непевно хитнув головою, та її це не збентежило. Дівчина просто усміхнулася і сказала, що любить книжки понад усе, а потім почала збуджено розповідати йому, про що написано в кожній зі стосику на її колінах. І Уве зрозумів, що хоче слухати,

як вона розповідає про те, що їй подобається, до кінця свого життя.

Він ніколи не чув нічого дивовижнішого за цей голос. Вона розмовляла так, наче ось-ось розсміється. А коли вона сміялася, то це звучало так, як могли б звучати бульбашки шампанського, якби вмiли сміятися. Він не знав, що йому говорити, щоб не здатися неосвіченим і тупим, але це виявилось значно меншою проблемою, ніж він міг подумати.

Вона любила говорити, а Уве любив мовчати. Потім, згадуючи все, Уве припустив, що саме це й мають на увазі, коли кажуть про сумісність людей.

Через багато років вона розповідала йому, що він її зовсім збентежив, коли зайшов і сів біля неї в тому купе. Від нього віяло різкістю і грубуватістю. Але в нього були широкі плечі, а його руки були такі мускулясті, що аж напинали тканину сорочки. А ще в нього були добрі очі. Він слухав, коли вона говорила, і їй подобалося, коли він усміхався у відповідь. Однаково дорога до школи була така нудна, що мати компанію було просто приємно.

Вона вчилася на педагога. Щодня сідала на потяг, через десять або двадцять кілометрів пересідала на інший, а потім — на автобус. Загалом для Уве це виявилось півторагодинною мандрівкою не в той бік. Тільки коли вони того разу перетнули платформу, вперше йдучи поряд, і стояли вже на її автобусній зупинці, вона запитала, що він тут робить. А коли Уве зрозумів, що опинився за якихось п'ять кілометрів від військових казарм, де він і був би, якби не та проблема із серцем, то не зчувся, як слова самі злетіли в нього з язика:

— Я проходжу тут військову службу, — сказав він, невизначено махнувши рукою.

— То, може, тоді ще побачимося на зворотному потязі. Я їду додому о п'ятій...

Уве не придумав, що сказати. Він знав, звичайно, що ніхто не їздить із військових об'єктів додому о п'ятій, але вона цього точно не знала. Тому він просто знизав плечима. А потім вона сіла на свій автобус і поїхала.

Уве вирішив, що багато в чому це було, безсумнівно, дуже непрактично. Та нічого не вдієш. Тож він роззирнувся довкола, знайшов знак, який вказував шлях до крихітного центру маленького студентського містечка, де він опинився, добиратися від якого додому йому було щонайменше години зо дві. І рушив уперед. Через сорок п'ять хвилин він розпитав дорогу до єдиного кравця в цій місцині, та, знайшовши його нарешті, важко ступив усередину й поцікавився, чи можна тут випрасувати сорочку і штани, а якщо можна, то скільки часу на це піде.

— Десять хвилин, якщо почекаєте, — відповіли йому.

— Тоді я повернусь о четвертій, — сказав Уве й пішов.

Він побрів назад на станцію і приліг на лавку в залі очікування. О третій п'ятнадцять Уве пройшов усю дорогу до кравця, де йому випрасували сорочку й штани, поки він у спідньому чекав у вбиральні, потім повернувся на станцію, сів разом із нею на зворотний потяг і ще півтори години їхав до її станції. А після того ще півгодини добирався до своєї. Усе це він повторив наступного дня. А потім наступного дня після того. Ще через день чоловік із каси на вокзалі втрутився й пояснив Уве, що той не може спати там, наче якийсь волоцюга, він же розуміє? Уве все розумів, але пояснив, що на карту поставлена жінка. Почувши це, чоловік коротко кивнув і відтоді дозволяв йому спати в камері забутих речей. Навіть касири на станціях закохувалися.

Такі подорожі Уве робив щодня впродовж трьох місяців. Нарешті їй набридло чекати, поки він запросить її повечеряти. Тож вона запросила його сама.

— Я чекатиму тут завтра о восьмій вечора. Я хочу, щоб ти вдягнув костюм, і мені б хотілося, щоб ти запросив мене на вечерю, — коротко сказала вона, зійшовши з потяга якось у п'ятницю ввечері.

Так і сталося.

Уве ніхто ніколи не питає, як він жив до того, як зустрів її. Але якби його хтось про це спитав, то він би відповів, що взагалі не жив.

У суботу ввечері Уве одягнув старий батьків коричневий костюм, що був йому затісний у плечах. Потім з'їв дві сосиски й сім картоплин, приготувавши їх у кухонному кутку в себе в кімнаті, перш ніж пройтися по будинку й поприкручувати дещо, про що його просила старенька.

— У вас побачення? — спитала вона, привітно спостерігаючи, як він спускається сходами. Хазяйка ніколи не бачила, щоб він одягав костюм. Уве похмуро кивнув.

— Так, — чи то сказав, чи то вдихнув.

Старенька кивнула, мабуть, намагаючись приховати усмішку.

— Це, мабуть, хтось дуже особливий, раз ви так одяглися, — зауважила вона.

Уве знову вдихнув і коротко кивнув. Коли він був уже біля дверей, старенька гукнула з кухні:

— Квіти, Уве!

Спантеличений Уве зазирнув за перегородку й утупився в неї.

— Їй, певно, сподобаються квіти, — заявила старенька з притиском.

Уве прокашлявся і зачинив за собою вхідні двері.

Більше п'ятнадцяти хвилин він стояв, чекаючи її на станції у своєму затісному костюмі й начищених черевиках. Уве скептично ставився до людей, які запізнювалися. «Якщо ви не можете покластися на те, що людина прийде вчасно, то й в

інших, важливіших питаннях, ви не зможете їй довіряти», — буркотів він, коли люди, скрадаючись, пробіралися на свої робочі місця з картками реєстрації часу приходу, спізнюючись на три-чотири хвилини, ніби це нічого не значило. Ніби колія просто лежатиме, чекаючи на них вранці, не маючи кращого заняття.

Тому з кожною хвилиною із тих п'ятнадцяти, впродовж яких він стояв на станції, чекаючи на неї, його роздратування наростало. А потім роздратування переросло в якесь занепокоєння, а далі він вирішив, що Соня просто посміялася з нього, запропонувавши зустрітися. Ще ніколи в житті Уве не почувався таким дурнем. Звісно, вона й не збиралася нікуди з ним іти, як він взагалі міг убити собі таке в голову? Коли ця здогадка осінила Уве, його приниження ринуло через край, як потік лави, і йому захотілося швиргоннути ті квіти у найближчий смітник і піти звідси геть, не озираючись.

Згадуючи пізніше той вечір, Уве не міг пояснити, чому залишився чекати. Можливо, тому, що попри все він відчував: домовленість зустрітися була домовленістю. А може, була ще якась причина. Щось таке, що трошки важче досягнути. Тоді він іще цього не знав, звичайно, але йому судилося витратити стільки чвертей годин свого життя, чекаючи на неї, що в його старого батька очі б вилізли на лоба, якби він про це дізнався. І коли вона нарешті з'явилась у довгій квітчастій спідниці та в кардигані, такому червоному, що Уве аж переступив з ноги на ногу, він вирішив, що, можливо, її нездатність приходити вчасно — не найважливіше.

Жінка в магазині квітів спитала його, «чого він бажає». Він похмуро пояснив їй, що це якесь дурнувате запитання. Зрештою, це ж вона продає всю цю зелень, а він — той, хто її купує, а не навпаки. Жінка трохи розхвилювалася, та потім

спитала, що, може, в отримувача квітів є улюблений колір? «Рожевий», — упевнено сказав Уве, хоч зовсім цього не знав.

І ось тепер вона стояла перед вокзалом у своєму червоному кардигані й щасливо притискала до грудей його квіти, і решта світу, порівняно з нею, здавалася намальованою самим лише сірим кольором.

— Вони цілковито прекрасні, — усміхалася вона так щиро й безпосередньо, що Уве тільки й лишалося втупитися в землю і колупати ногою гравій.

Уве не був любителем ресторанів. Він ніколи не розумів, навіщо треба кудись іти й проїдати шалені гроші, якщо можна поїсти вдома. На нього не справляли враження розкішні меблі й витончена кухня, до того ж він добре знав, який із нього співрозмовник. Хай там як, а він принаймні поїв заздалегідь, ото ж міг тепер дозволити їй вибирати в меню все, що їй до вподоби, а собі взяти щось найдешевше. Зрештою, якщо вона питає його про щось, то він хоч не відповідатиме їй із напханим ротом. Йому здавалося, що план був непоганий.

Поки вона робила замовлення, офіціант заповідливо усміхався. Уве чудово знав, що саме він та інші відвідувачі в ресторані подумали, коли вони з Сонею увійшли. Вона була занадто гарною для Уве — ось що вони всі думали. І через це Уве почувався дуже по-дурному. Здебільшого тому, що він повністю поділяв їхню думку.

Вона жваво розповідала йому про своє навчання, про книжки, які прочитала, про фільми, які проглянула. І вона дивилася на Уве так, що він уперше відчував себе єдиним чоловіком у світі. Та в Уве вистачило порядності, щоб зрозуміти, що це все неправильно, що він не може сидіти тут і брехати далі. Тому він прокашлявся, зібрався з силами й розповів їй правду. Про те, що він узагалі не служив в армії, що насправді він був простим прибиральником, який має проблеми з серцем і

який брехав тільки тому, що йому дуже подобалося їздити разом із нею у потязі. І що він розумів, що то була їхня єдина вечеря, і що вона, на його думку, не заслуговує на вечерю з шахраєм. Закінчивши свою промову, Уве поклав серветку на стіл і витяг гаманець, щоб розрахуватися.

— Мені шкода, — пробурчав він, палаючи від сорому, і копнув легенько свій стілець, перш ніж тихо, ледве чутно додати: — Я просто хотів дізнатися, як почуватється той, на кого ти дивишся.

Коли він підводився, вона потяглася через стіл і поклала свою руку на його.

— Я ніколи раніше не чула, щоб ти говорив так багато слів, — усміхнулась вона.

Уве пробуркотів щось про те, що це не змінює фактів. Він — брехун. Вона попросила його знову сісти за стіл. Він послухався і знову сів на стілець. Вона не розсердилась, як, йому здавалося, мусило бути. А почала сміятися. Нарешті сказала, що було не так важко здогадатися, що він не служив у армії, адже вона ніколи не бачила його у формі.

— У будь-якому разі, всі знають, що солдати не йдуть додому о п'ятій по буднях.

Уве навряд можна було назвати обережним, ніби російський шпигун, додала вона. Та вона вирішила, що в нього на це були свої причини. А ще їй сподобалось, як він її слухав. І змушував сміятися. А цього, сказала вона, для неї було більш ніж достатньо.

А потім вона запитала його, що б він хотів зробити зі своїм життям, якби міг вибирати що завгодно. І Уве сказав, навіть не задумуючись, що хотів би будувати будинки. Конструювати їх. Малювати креслення. Розраховувати все якнайкраще, щоб вони надійно стояли на своїх місцях. І тоді вона не засміялася, як він очікував. Вона розсердилася.

— То чому ж ти тоді цього не робиш? — вимогливо запитала вона.

На це в Уве не знайшлося пристойної відповіді.

У понеділок вона прийшла до нього додому з брошурами заочних курсів для отримання інженерної кваліфікації. Стара господиня була надзвичайно вражена, побачивши гарну молоду жінку, яка впевнено піднімалася сходами. Трохи згодом вона легенько постукала Уве по спині й шепнула, що ті квіти, схоже, виявилися дуже вдалою інвестицією. І Уве не міг не погодитися.

Коли він зайшов у свою кімнату, вона сиділа в нього на ліжку. Уве, похмурий, стояв у дверях, засунувши руки в кишені. Вона подивилася на нього й розсміялася.

— То ми тепер пара? — спитала вона.

— Ну, так, — відповів він нерішуче. — Думаю, що так воно може бути.

І так воно й було.

Вона віддала йому брошури. Це були дворічні курси, під час яких виявилось, що весь той час, який Уве витратив, навчаючись будувати будинок, не пішов намарне, як йому колись здалося. Може, для навчання в звичайному сенсі цього слова Уве й не був пристосований, але він розбирався в числах, а також у будинках. І завдяки цьому він просунувся далеко. Він склав іспит через шість місяців. Потім ще один. І ще. А потім Уве отримав місце у житловому управлінні й лишився там на більш як третину століття. Старанно працював, ніколи не хворів, виплатив іпотеку, платив податки, виконував свої обов'язки. Купив невеличкий двоповерховий блоковий будинок у новому житловому масиві в лісі. Вона хотіла одружитися — і Уве їй освідчився. Вона хотіла дітей — і це його влаштувало, сказав Уве. І, на їхню думку, діти мали жити у районах блокових будинків серед інших дітей.

І ось, менш як сорок років потому, навколо будинку вже нема лісу. Лише інші будинки. І одного дня вона лежала в лікарні, тримала його руку й казала, щоб він не хвилювався. Що все буде добре. Легко їй говорити, думав Уве, а в грудях у нього все пульсувало від гніву й печалі. А вона все шепотіла: «Все буде добре, любий Уве», і спиралася рукою на його руку. А потім ніжно заховала вказівний палець у його долоню. А потім заплющила очі й померла.

Уве просидів там кілька годин, тримаючи її руку у своїй. Поки до палати не увійшли санітари з м'якими голосами й обережними рухами, пояснюючи, що їм треба забрати тіло. Уве підвівся зі стільця, кивнув і пішов у похоронне бюро оформляти документи. У неділю її поховали. У понеділок він вийшов на роботу.

Та якби хтось його спитав, то він би сказав, що взагалі не жив до зустрічі з нею. І після того теж.

15. Чоловік на ім'я Уве та потяг, який запізнився

У повнуватого чоловіка по той бік оргскла зачесане назад лискуче волосся і руки, вкриті татуюваннями. Ніби йому мало було того, що в нього на голові наче розтанула пачка маргарину, то він ще й розмалював себе карлючками. Тут нема навіть якоїсь певної спільної теми, наскільки Уве розуміє, просто хаотичний набір візерунків. Невже доросла людина при здоровому глузді може на таке погодитися? Розгулювати з руками, на які мовби начеплені рукава від піжами?

— Ваш термінал для продажу квитків не працює, — повідомляє йому Уве.

— Ні? — перепитує чоловік за оргсклом.

— Що значить «ні»?

— Я хотів сказати... Я питаю, він що, не працює?

— Я вам щойно сказав, що він зламаний!

У чоловіка за оргсклом якийсь непевний вираз обличчя.

— Може, щось не так з вашою карткою? Бруд на магнітній стрічці? — припускає він.

Уве дивиться на чоловіка за оргсклом так, наче той щойно заявив про можливість в Уве імпотенції. Чоловік за оргсклом замовкає.

— Ніякого бруду на моїй магнітній стрічці немає, можете бути певні, — шипить Уве.

Чоловік за оргсклом киває. Потім передумує і трясє головою. Намагається пояснити Уве, що та машина «точно працювала сьогодні». Звісно, Уве пропускає це нікчемне базікання повз

вуха, бо зараз вона точно зламалася. Чоловік за оргсклом цікавиться, чи немає в Уве готівки натомість. Уве відповідає, що це не його собаче діло. Западає напружена мовчанка.

Нарешті чоловік за оргсклом питає, чи можна йому «перевірити картку». Уве дивиться на нього так, ніби вони зустрілися в темному провулку й він питає, чи можна «перевірити» інтимні місця Уве.

— Нічого з нею не робить, — попереджає Уве, неохоче проштовхуючи картку під віконце.

Чоловік за оргсклом хапає картку й немилосердно тре об свою ногу. Наче Уве ніколи не читав у газетах про те, що вони називають «скімінгом»^[7]. Наче Уве ідіот.

— Що ви РОБИТЕ? — вигукує Уве й гатить долонею у вікно з оргскла.

Чоловік, так само під віконцем, проштовхує картку назад.

— Тепер спробуйте, — каже він.

Будь-якому старому дурневі ясно, думає Уве, що картка, яка не працювала півхвилини тому, зараз теж не запрацює. Це ж саме він каже і чоловіку за оргсклом.

— Прошу? — каже чоловік.

Уве демонстративно зітхає. Забирає свою картку, не відриваючи очей від оргскла. Картка працює.

— От бачите! — насмішкувато каже чоловік за оргсклом.

Уве пильно розглядає картку, наче відчуває, що вона його надурила, потім ховає її в гаманець.

— Гарного дня, — гукає йому вслід чоловік за оргсклом.

— Побачимо, — бурчить Уве.

Уже років із двадцять майже кожен зустрічний торочив Уве про те, що краще платити за все карткою. Але Уве завжди цілком влаштовувала готівка. Готівка, насправді, чудово

служила людству тисячі років. А банкам з усією їхньою електронікою Уве не довіряв.

Але його дружина наполягла на тому, щоб все ж таки завести якусь картку, хоч Уве й застерігав її від цього. А коли вона померла, банк просто прислав Уве нову картку на його ім'я, але прив'язану до її рахунку. І тепер, після того, як він протягом останніх шести місяців купував квіти на її могилу, на картці лишилась сума в 136 крон і 54 ере. І Уве точно знав, що ці гроші зникнуть у кишені якогось директора банку, якщо Уве помре, не встигнувши їх витратити.

Але зараз, коли Уве таки хоче скористатися цією чортовою пластиковою картою, вона, звичайно ж, не працює. Або, якщо користуватися нею в магазині, то звідкись беруться додаткові націнки. І це лише доводить, що Уве мав рацію. Усе це він збирається розповісти своїй дружині, щойно зустрінеться з нею, щоб вона це краще розуміла й була пильніша.

Він вийшов із дому сьогодні вранці ще задовго до того, як сонце набралось сил, щоб виповзти з-за обрію, не кажучи вже про його сусідів. Уве уважно вивчив розклад руху потягів, який висів у коридорі. Потім вимкнув усе світло, перекрив батареї і замкнув вхідні двері, залишивши конверт з інструкціями в коридорі на килимку під дверима. Уве подумав, що хтось зрештою знайде цей конверт, коли прийдуть забирати будинок.

Він приніс лопату для снігу, повідкидав сніг перед входом у будинок, відніс лопату назад у сарай. Замкнув сарай. Якби Уве був трохи уважнішим, то помітив би доволі помітну заглибину в формі kota у великому заметі за своїм сараєм, коли він вирушив у бік парковки. Та в його голові крутилися значно важливіші думки, тож він нічого й не помітив.

Навчений недавнім досвідом, Уве не поїхав «Саабом», а натомість пішов на станцію пішки. Бо цього разу ні вагітні іноземки, ні біляві шкапи, ні дружина Руне, ні бракована

мотузка не матимуть жодної можливості зіпсувати ранок Уве. Він продув цим людям батареї, позичив їм свої речі, підвіз їх до лікарні. Але тепер він нарешті йде своїм шляхом.

Уве ще раз перевірів розклад потягів. Він ненавидів запізнюватися. Це руйнувало всі плани. Збивало з ритму. Його дружина була абсолютно нездатна на це — дотримуватися планів. Але в жінок завжди так. Вони не дотримуються плану, навіть якщо їх до нього приклеїти, як переконався Уве. Коли він куди-небудь їхав, то писав розклади і складав плани, вирішуючи, де вони будуть заповнювати документи, де зупиняться випити кави, — усе для того, щоб якомога продуктивніше розподілити час подорожі. Уве вивчав карти, вираховував, скільки часу піде на кожен відрізок подорожі, як їм уникнути години пік та розвідати місця, де можна скоротити шлях — словом, робив усе те, в чому водії зі супутниковими навігаторами не тямлять ні бельмеса. Уве завжди мав чітку стратегію подорожі. Його ж дружина, навпаки, вічно вигадувала якісь божевільні ідеї: «піти туди, куди підкаже серце» і «не перейматися». Наче доросла людина може таким робом кудись взагалі дістатися в житті. А потім вона постійно згадувала, що їй треба зателефонувати, або що вона забула якийсь шарф, чи ще щось. Або вона в останній момент ніяк не могла вирішити, яке пальто спакувати. Або ще що-небудь. І вона завжди забувала термос із кавою — єдину справді важливу річ — на підставці для сушки. У тих клятих сумках було чотири пальта, але не було кави. Наче в дорозі можна було щогодини заїжджати на заправку й купувати оту спалену лисячу сечу, яку там продавали. І ще більше затримуватися. А коли Уве починав сердитися, вона завжди дивувалася, навіщо взагалі здався той погодинний план, якщо вони просто кудись їхали. «Ми ж однаково нікуди не поспішаємо», — казала вона. Наче це мало якийсь стосунок до справи.

Тепер Уве стоїть на платформі, засунувши руки в кишені. Він не одягнув піджак. Той дуже забруднився й від нього добряче тхне вихлопними газами, отож Уве подумав, що вона всипле йому перцю, якщо він з'явиться в такому вигляді. Їй не подобаються сорочка і джемпер, які зараз на ньому, та принаймні вони чисті й мають пристойний вигляд. Надворі майже п'ятнадцять градусів нижче нуля. Він ще не перевдягся з синьої осінньої куртки в синє зимове пальто, і її продуває наскрізь. Уве мусить визнати, що останнім часом став трохи неуважним. Він навіть взагалі не подумав, як подати себе, прибувши нагору. Спочатку йому здавалося, що треба причепуритись і триматися формально. Можливо, там буде якась подоба уніформи, для порядку. Він припускає, що там будуть найрізноманітніші люди: іноземці, наприклад, одягнені один одного дивніше. Мабуть, там можна буде дати раду своєму одягу; можливо, там буде навіть якась гардеробна кімната?

Платформа майже порожня. Навпроти через колію — якісь сонні молодики із величезними рюкзаками, котрі, вирішує Уве, найімовірніше напхані наркотиками. Поряд із ними стоїть чоловік років сорока в сірому костюмі й чорному пальті. Він читає газету. Ще трохи далі щебечуть кілька жінок у самому розквіті літ, з логотипами ради округу на грудях і фіолетовими кучерями. Вони безперервно курять довгі ментолові сигарети.

На тому боці, де стоїть Уве, немає нікого, крім трьох дебелих муніципальних робітників років за тридцять, у робочих штанах і касках. Вони стоять колом і всі разом вдивляються вниз у дірку. Навколо них — недбало почеплена огорожувальна стрічка. Перший тримає чашку кави з логотипом «7-Eleven», другий їсть банан, а третій намагається щось натискати на телефоні, не знімаючи рукавиць. Виходить не дуже. А дірка нікуди не зникає. А ми все ще дивуємось, коли весь світ стрімголов летить у прірву фінансової кризи, думає Уве. Тим

часом, як усі тільки те й роблять, що цілий день стоять без діла, їдять банани й заглядають у дірки в землі.

Він дивиться на годинник. Лишилась одна хвилинка. Уве стає на край платформи. Частина підошов його черевиків виступає за край. Він визначає, що падати вниз тут не більше як півтора метра. Ну, нехай метр шістдесят. У тому, що саме потяг забере його життя, є якийсь символізм, який йому не дуже подобається. Уве не думає, що водій потяга мусить бачити весь цей жах. Тому він вирішує стрибати тоді, коли потяг буде дуже близько, щоб його штовхнув на рейки бік першого вагона, а не велике лобове скло спереду. Він дивиться туди, звідки має з'явитися потяг, і починає повільно рахувати. Важливо правильно вибрати час, вирішує він. Саме зійшло сонце; воно вперто світить просто йому в очі, наче дитина, якій дали в руки ліхтарик.

І саме тоді Уве чує перший крик.

Він піднімає голову якраз вчасно, щоби побачити, як чоловік у костюмі й чорному пальті починає розгойдуватися вперед-назад, ніби панда, якій дали забагато валіуму. Це триває приблизно секунду, а потім погляд у чоловіка в костюмі скляніє, і його тіло починає нервово тіпатися. Його руки конвульсивно здригаються. А потім, наче цей момент складається з довгої послідовності фотографій, газета випадає в нього з рук, він непритомніє і падає з платформи на колію, гупнувши, наче ящик із цементним розчином.

Тітки з цигарками й логотипами ради округу на грудях починають кричати в паніці. Наркоманоподібні молодики витріщаються на колію, вчепившись у ремені своїх рюкзаків, ніби бояться беркицьнутися слідом за тим чоловіком. Уве стоїть на краю платформи на другому боці й роздратовано переводить погляд із одного на іншого.

— Та заради ж Бога, — кипить від злості Уве, стрибаючи зрештою вниз на колію. — АНУ, ТРИМАЙТЕ, ЧИ ЩО! — кричить він до одного з рюкзаків на платформі.

Паралізований від страху молодик повільно просувається до краю платформи. Уве підсаджує чоловіка в костюмі так, як це здатні зробити чоловіки, котрі жодного разу не переступали поріг спортзалу, але все життя тягали по дві бетонні плити в кожній руці. Він подає тіло чоловіка прямо в руки молодика з рюкзаком так, як не зробили б оті водії «Ауді» у неоновояскравих панталонах для бігу підтюпцем.

— Він же не може лежати тут на шляху в потяга, ви що, не розумієте?

Молодики з рюкзаками збентежено кивають і нарешті спільними зусиллями спромагаються витягти тіло в костюмі на платформу. Жінки із ради округу досі верещать, наче щиро впевнені, що в таких обставинах це найбільш конструктивний підхід. Чоловік, здається, дихає, але Уве залишається на колії. Він чує, як наближається потяг. Він планував це зробити трохи інакше, але зійде й так.

Уве спокійно виходить на середину колії, засовує руки в кишені й дивиться на фари. Чує застережний свисток, схожий на сигнал для туманної погоди. Відчуває, як під його ногами потужно здригається колія, ніби на нього суне накачаний тестостероном бик. Видихає. Посеред того пекла й дрижання, крику й жахливого вереску гальм потяга Уве відчуває глибоке полегшення.

Нарешті.

Наступні миті для Уве розтягуються, ніби сам час натиснув на гальма та сповільнив усе навколо. Вибухи звуків приглушуються в його вухах до тихого шипіння, потяг наближається так повільно, ніби його тягнуть два старезних воли. Фари відчайдушно йому блимають. І у проміжку між

двома спалахами, коли його не засліплює світло, він раптом виявляє, що дивиться просто в очі водія потяга. Йому не більше двадцяти років. Він один із тих, кого старші колеги й досі називають «цуценя».

Уве вдивляється в обличчя «цуценяти». Стискає кулаки в кишнях, наче проклинає себе за те, що він збирається зробити. Та вже нічого не вдієш, думає він. Можна йти правильним шляхом. А можна — неправильним.

Тож, коли потяг уже зовсім близько, метрів за п'ятнадцять, Уве роздратовано лається і спокійно, наче збирається налити собі чашку кави, сходить з колії і застрибує назад на платформу.

Поїзд рівняється з ним саме тоді, коли водієві вдається його зупинити. Страх «цуценяти» висмоктає усю кров із його обличчя. Хлопець явно ледве стримує сльози. Двоє чоловіків дивляться один на одного крізь вікно локомотива так, наче вони щойно вийшли з якоїсь апокаліптичної пустелі й тепер розуміють, що вони не останні люди на землі. Одному від цієї думки стає легше. А другий — розчарований.

Хлопець у локомотиві обережно киває. Уве сумирно киває у відповідь.

Цілком зрозуміло, що Уве більше не потрібне його життя. Але людина, яка руйнує життя іншого, зустрівшись із ним поглядом за секунду до того, як її тіло перетвориться на криваве м'ясо на його лобовому склі, — чорт забирай, Уве не така людина. Ні його батько, ні Соня ніколи б не пробачили його за це.

— Ви в порядку? — гукає один із тих, що в касках.

— Ще хвилинка, і вам настав би кінець! — верещить другий із них.

Вони стоять і дивляться на нього, майже так само, як оце стояли кілька хвилин тому, витріщаючись на дірку. Мабуть, це і є їхня основна робота: все розглядати. Уве дивиться на них.

— Ще секунда, я хотів сказати, — пояснює чоловік, усе ще тримаючи банан у руці.

— Ото було б вам непереливки, еге ж, — хихикає перший у касці.

— Ще й як непереливки, — погоджується другий.

— Ви могли б загинути, насправді, — уточнює третій.

— Ви справжній герой!

— Врятували їхнє життя!

— Його. Врятував «його» життя, — виправляє Уве й чує у своєму голосі голос Соні.

— А так могли б загинути, — повторює третій, відкушуючи чималий шматок банана.

На колії стоїть потяг, мерехтить усіма аварійними вогнями, пихкає й вищить, наче товстун, який щойно врізався в стіну. Ціла купа екземплярів айти-консультантів, як визначає їх Уве, та іншого малоповажного люду валом валить із потяга й стовбичить біля краю платформи. Уве засовує руки в кишені штанів.

— Думаю, у вас тут іще до біса потягів затримається, — каже він, із особливою відразою поглядаючи на хаотичну тисняву людей на платформі.

— Точно, — каже перший у касці.

— Ще б пак, — каже другий.

— Сила-силенна затримок, — погоджується третій.

Уве видушує із себе звук, мовби громіздкий письмовий стіл із дверцятами на іржавих завісах. Тоді йде повз усіх трьох, не мовивши ні слова.

— Куди ж ви? Ви ж герой! — здивовано кричить йому перший у касці.

— Авжеж! — кричить другий.

— Герой! — кричить третій.

Уве не відповідає. Він іде повз чоловіка за оргсклом, виходить на засніжені вулиці й рушає додому.

Навколо нього повільно прокидається місто зі своїми іномарками, зі своїми статистичними даними, заборгованістю за кредитними картками та іншим лайном.

Ну ось, і цей день зіпсовано, з гіркотою підсумовує він.

Ідучи вздовж велосипедного гаража біля парковки, Уве бачить білу «Шкоду», яка їде від будинку Аніти й Руне. На пасажирському місці сидить рішучого вигляду жінка в окулярах, тримаючи в руках повно файлів і паперів. За кермом сидить чоловік у білій сорочці. Уве мусить відскочити вбік із дороги, щоб машина не наїхала на нього, на швидкості повернувши з-за рогу.

Чоловік за лобовим склом піднімає підпалену сигарету в бік Уве і зверхньо посміхається. Наче це Уве винен, що мало не потрапив йому під колеса, а він — такий шляхетний, що великодушно не звертає на це уваги.

— Ідіот! — кричить Уве вслід «Шкодi», та чоловік у білій сорочці й вухом не веде.

Уве встигає запам'ятати номерний знак, поки автомобіль не зникає за рогом.

— Скоро настане й твоя черга, старий пердун, — шипить позаду нього злорадний голос.

Уве швидко обертається, інстинктивно піднявши перед собою кулаки, і втуплюється у власне відображення в сонцезахисних окулярах Білявої Шкапи. Вона тримає на руках ту кляту шавку, яка гарчить на нього.

— Це з соціальної служби, — глузливо шкіриться Білява Шкапа, киваючи в бік дороги.

Уве бачить, як на парковці зі свого гаража задом виїжджає на своєму «Ауді» той кретин Андерс. У нього нові хвилеподібні фари, помічає Уве, спеціально призначені для того, щоб

затемна кожен чітко розумів, що ось наближається машина, за кермом якої сидить повне лайно.

— А твоє яке діло? — питає Уве Шкапу.

Її губи складаються в подобу гримаси, яка нагадує справжню усмішку настільки, наскільки це взагалі можливо для жінки, губи якої наколоті екологічними відходами й нейротоксинами.

— Це моє діло, бо цього разу вони запроторять у притулок того чортового старигана в кінці вулиці. А потім настане і твоя черга!

Вона плює на землю біля нього й рушає до «Ауді». Уве проводить її поглядом, його груди здіймаються і опадають під сорочкою. Коли «Ауді» повертає за ріг, Шкапа показує йому середній палець у вікно з іншого боку. Перше бажання Уве — побігти за ними й роздерти на дрібнесенькі шматочки того німецького монстра, відштампованого з листа металу, разом із кретинами всередині, шкапами, злучими шавками і хвилеподібними фарами. Та раптом він відчуває, що йому бракне повітря, ніби він щодуху біг крізь снігопад. Уве нахилиється вперед, спирається руками на коліна і розлючено помічає, що справді задихається, а його серце шалено колотиться.

Десь через хвилину він випрямляється. У правому оці якесь мерехтіння. «Ауді» поїхав. Уве повертається і повільно прямує додому, притискаючи одну руку до грудей.

Підходячи до будинку, він зупиняється біля сараю. Заглядає у заглибину в заметі — ту, що котячої форми.

Там, на самому дні, лежить кіт.

Хто б сумнівався, чорт забирай.

16. Чоловік, якого звали Уве, і вантажівка в лісі

До того дня, коли похмурий і трохи незграбний хлопець із м'язистим тілом і сумними блакитними очима сів поряд із Сонею в тому потязі, було тільки три речі в її житті, які вона безумовно любила: книжки, батько й коти.

За нею було кому упадати, річ була не в тому. Залицяльники траплялися яких завгодно форм і розмірів. Високі й чорняві, невисокі й біляві, веселуни, зануди, елегантні, хвалькуваті, вродливі, жадібні. І якби їх трохи не відлякували плітки, які ходили по селу: наприклад, про те, що батько Соні приховав пару стволів у затишному місці в дерев'яному будиночку посеред лісу, — то вони, мабуть, були б ще й наполегливі. Але жоден із них не дивився на неї так, як дивився той хлопець, що сів біля неї в потязі. Так, наче вона була єдиною дівчиною на світі.

Час від часу, особливо перші кілька років, деякі з її подруг допитувались у неї, чому вона зробила саме такий вибір. Соня була дуже вродлива, і всі навколо вважали своїм обов'язком постійно їй про це говорити. А ще вона любила сміятися, і хай би що життя їй не підкидало, вона була з тих людей, які завжди й в усьому бачили позитивний бік. Але Уве був... ну, Уве — це був Уве. І про це люди навколо неї теж весь час їй торочили.

Він був старим сварливим буркотуном ще з першого класу початкової школи, запевняли вони. А вона могла знайти когось набагато кращого.

Але для Соні Уве ніколи не був ані похмурим, ані незграбним, ані різким. Для неї він був трохи розтріпаними рожевими квітами на їхньому першому побаченні. Він був батьківським костюмом, трохи затісним для його широких, понурих плечей. Він був тим, хто твердо вірить у справедливість і порядність, у важку працю і світ, де правильне мусить бути правильним. Не для того, щоб його за це нагородили медаллю чи дипломом або поплескали по спині, а тільки тому, що так воно має бути. Таких людей уже майже не буває, зрозуміла Соня. Отож вона й трималася поближче до одного з таких. Може, він і не писав їй віршів, не співав серенад, не приходив додому з дорогими подарунками. Але жоден інший хлопець не їздив щодня кілька годин потягом у зовсім інший бік тільки тому, що йому подобалося сидіти з нею поряд і слухати, як вона говорить.

А коли вона трималася за його передпліччя, завтовшки з її стегно, й лоскотала його, аж поки насуплене обличчя хлопця не відкривалося в усмішці, — це було схоже на те, коли гіпсовий зліпок тріскався навколо коштовності. І в цей момент Соні здавалося, ніби щось співає всередині неї. І такі моменти — вони належали тільки їй.

Соня не розсердилася на нього того першого вечора, коли у ресторані він сказав їй, що набрехав про військову службу. Певна річ, пізніше вона сердилася на нього неймовірну кількість разів із найрізноманітніших причин, але не того вечора.

— Кажуть, найкращі люди народжуються зі своїх помилок і потім часто стають кращими, набагато кращими, ніж якби вони зовсім не робили нічого поганого, — сказала вона м'яко.

— Хто це сказав? — спитав Уве й подивився на потрійний набір столових приладів перед собою так, як дивляться на ящик, який відкрили зі словами: «Оберіть собі зброю».

— Шекспір, — сказала Соня.

— Це щось гарне? — поцікавився Уве.

— Це щось фантастичне, — кивнула Соня, усміхаючись.

— Я ніколи не читав нічого з ним, — пробуркотів Уве в скатертину.

— У нього, — виправила Соня і ніжно поклала свою руку на його.

За їхні майже чотири десятиліття разом Соня навчила читати й писати сотні дітей із труднощами в навчанні, а також привчила їх читати вибрані твори Шекспіра. За цей же час їй так і не вдалося змусити Уве прочитати бодай одну п'єсу Шекспіра. Та щойно вони переїхали у свій блоковий будинок, він щовечора кілька тижнів поспіль пропадав у сараї. І коли все було готово, у їхній вітальні з'явилася найчудовіша у світі книжкова шафа.

— Треба ж тобі їх десь зберігати, — пробурчав Уве, тицьнувши кінчиком викрутки у поріз на великому пальці.

І вона вмостилася в нього на руках і сказала, що любить його.

І він кивнув.

Вона лише раз запитала його про опіки в нього на руках.

І їй довелося по крихтах збирати всі обставини того, як він втратив батьківську хату, виловлюючи деталі зі скупих розповідей Уве про тодішні події. Зрештою Соня з'ясувала, звідки в нього ті шрами. І коли якась із її подружок питала, чому вона покохала саме його, Соня відповідала, що більшість чоловіків тікають від пекла. А такі чоловіки, як Уве, біжать просто в нього.

Уве вистачило б пальців на руках, щоб порахувати, скільки разів він зустрічався з батьком Соні. Старий жив набагато північніше, далеко в лісі, наче він заздалегідь звирився з усіма картами країни і роздивився, де є якісь населені пункти, тільки щоб оселитися якнайдалі від людей.

Мати Соні померла при пологах. Більше батько не одружувався.

— У мене є дружина. Просто зараз її немає вдома, — відрізав він ті кілька разів, коли хтось наважився порушити це питання.

Соня переїхала в найближче містечко, почавши готуватися до випускних іспитів — із самих лише гуманітарних предметів — у коледжі. Коли вона запропонувала батькові поїхати з нею, він подивився на неї з безмежним обуренням. «Що мені там робити? Дивитися на людей?» Він завжди вимовляв слово «люди», ніби якусь лайку. Тож Соня дала йому спокій. Якщо не рахувати її щотижневі візити на вихідні та його щомісячну поїздку вантажівкою в продуктовий магазин до найближчого села, куди його супроводжував тільки Ернест.

Ернест був найбільшим у світі сільським котом. Коли Соня була маленька, вона була впевнена, що він — поні. Він приходив і розгулював у батька в хаті, де хотів, але не жив там. А от де він жив, ніхто не знав. Соня назвала його Ернестом на честь Ернеста Гемінгвея. Її батько ніколи не цікавився книжками, та коли його дочка у віці п'яти років зачитувалася газетами, йому вистачило розуму звернути на це увагу. «Не треба дівчинці читати таке лайно, а то вона з глузду з'їде», — заявив він, підштовхуючи її до стійки бібліотеки в селі. Старий бібліотекар не дуже зрозумів, що той мав на увазі, але те, що в дівчинки був неабиякий розум, не викликало жодних сумнівів.

Щомісячна подорож у продуктовий магазин просто трохи подовжиться за рахунок заїзду до бібліотеки, вирішили разом бібліотекар з батьком без подальших обговорень. Коли Соні виповнилося дванадцять років, вона прочитала всі ті книжки принаймні двічі. А які полюбила найбільше, наприклад «Старий і море», — читала стільки разів, що просто збилася з ліку.

Отож Ернеста врешті назвали Ернестом. Він був сам собі хазяїн. Не розмовляв, але любив ходити на риболовлю з її

батьком, який його дуже поважав. Прийшовши додому, вони ділили улов порівну.

Коли Соня вперше привела Уве у старий дерев'яний будинок у лісі, Уве та її батько з годину сиділи в напруженій тиші один навпроти одного, втупившись у тарілки, поки вона намагалася завести хоч якусь подобу світської бесіди. Ні той, ні інший не розуміли, що вони тут роблять, крім того, що це було потрібно єдиній жінці, яка була дорога кожному з них. Обидва чоловіки категорично й на повен голос протестували проти цієї затії, та марно.

Батько Соні від самого початку був налаштований негативно.

Усе, що він знав про цього хлопця, — це те, що той приїхав із міста і, як згадувала Соня, що він не дуже любить котів. На думку її батька, вже цих двох характеристик було цілком достатньо, щоби вважати Уве ненадійним.

Що ж до Уве, то йому здавалося, ніби він на співбесіді в роботодавця, а в таких справах він був не мастак. Тож коли Соня таки замовкала, а говорила вона майже без перерви, в кімнаті западала така тиша, яка могла виникнути тільки між чоловіком, який не хотів утратити свою дочку, і чоловіком, котрий ще не до кінця зрозумів, що його обрано, аби він її звідси забрав. Урешті Соня копнула Уве по нозі, щоб той сказав що-небудь. Уве відірвав очі від тарілки й помітив сердите посіпування в куточках її очей. Він прокашлявся й роззирнувся довкола, розпачливо шукаючи, про що б запитати цього старого. Бо Уве добре з'ясував: якщо не знаєш, що сказати, спитай про щось. Якщо й існує спосіб змусити людину забути про її нелюбов до тебе — це дати їй можливість поговорити про себе.

Через якийсь час погляд Уве упав на вантажівку, яку було видно з кухонного вікна старого.

— Це ж L10, так? — спитав він, тицьнувши в той бік виделкою.

— Угу, — сказав старий, не відриваючи погляду від тарілки.

— Тепер їх випускає «Сааб», — повідомив Уве, коротко кивнувши.

— «Сканія»! — гаркнув старий, з викликом глянувши на Уве.

І кімната знову потонула в тиші, яка може виникнути тільки між коханим жінки та її батьком.

Уве похмуро опустив очі в тарілку. Соня штурхонула батька по нозі. Батько розлючено глипнув на неї. Аж поки не помітив сердите посіпування в куточках її очей. Він був не такий дурний, щоб накликати на себе те, що буває після цього посіпування. Тому він прокашлявся і сердито штрикнув виделкою свою їжу.

— Тільки тому, що якийсь піжон із «Сааба» помахав своїм гаманцем і купив завод, він не перестав бути «Сканією», — тихо пробурчав він, уже не так сердито, і відсунув ногу подалі від доньчиного черевика.

Батько Соні завжди їздив на вантажівках «Сканія». Він не міг зрозуміти, для чого користуватися чимось іще. А потім, після стількох років відданості споживачів, відбулося злиття з «Саабом». Це була зрада, яку він їм так і не пробачив.

Уве, який навпаки дуже зацікавився «Сканією», коли вона злилася із «Саабом», задумливо дивився у вікно, жуючи картоплину.

— Вона нормально їздить? — поцікавився він.

— Ні, — роздратовано пробурчав старий і повернувся до їжі.

— Жодна з їхніх моделей нормально не їздить. Жодна не зроблена правильно. Механіки три шкури деруть за будь-який ремонт, — додав він, наче розмовляв із кимось, хто сидів під столом.

— Я можу поглянути, якщо дозволите, — сказав Уве з несподіваним запалом.

Це вперше Соня чула, щоб він так захоплено й енергійно про щось говорив.

Чоловіки якусь мить дивилися один на одного. Потім батько Соні кивнув. А Уве коротко кивнув у відповідь. Відтак вони цілеспрямовано й рішуче підвелися, наче двоє чоловіків, які щойно вирішили піти й убити третього. Через кілька хвилин батько Соні, спираючись на палицю, повернувся на кухню й опустився на стілець зі звичним невдоволеним бурчанням. Так він просидів довгенько, акуратно набиваючи люльку, потім кивнув на каstrулі й сказав:

— Чудово.

— Дякую, тату, — усміхнулася Соня.

— Це ж ти приготувала. Не я, — сказав він.

— Я дякувала не за їжу, — відповіла вона і прибрала тарілки, ніжно цілуючи батька в лоб і водночас дивлячись, як Уве пірнає під капот вантажівки у дворі.

Батько нічого не сказав, тільки підвівся, коротко пирхнувши, і взяв газету з кухонного стола. На півдорозі до свого крісла у вітальні він усе ж зупинився і постояв трохи нерішуче, спершись на палицю.

— Він ловить рибу? — пробурчав він, не дивлячись на доньку.

— Не думаю, — відповіла Соня.

Батько похмуро кивнув. Довго стояв мовчки.

— Зрозуміло. Тоді доведеться йому навчитись, — пробурчав він нарешті, потім взяв люльку і пішов у вітальню.

Соня ніколи не чула, щоб він кому-небудь робив кращий комплімент.

17. Чоловік на ім'я Уве й кіт-липучка у сніговому заметі

— Він мертвий? — із жахом питає Парване, підбігаючи так швидко, наскільки дозволяє її вагітний живіт, зупиняється і заглядає в заглибину.

— Я не ветеринар, — відповідає Уве, не те щоб непривітно, а просто для інформації.

Він ніяк не второпає, звідкіля весь час з'являється ця жінка. Хіба вже не можна у власному садку тихо й спокійно постояти над діркою у формі kota в заметі?

— Ви повинні дістати його звідти! — кричить Парване й лупить Уве рукавичкою по плечу.

Уве сердиться і глибше засовує руки в кишені куртки. Йому ще й досі важкувато дихати.

— Нічого я не повинен, — каже він.

— Господи, та що з вами таке?

— Я щось не дуже ладнаю з котами, — заявляє Уве, вдавлюючи підбори у сніг.

Та її погляд, коли вона обертається до нього, змушує його відійти від неї трохи далі.

— Може, він спить, — припускає Уве, заглядаючи в отвір. І додає: — Буде відлига — вилізе.

Коли повз нього знову пролітає рукавичка, він переконується, що правильно зробив, відійшовши подалі.

Але далі Уве бачить, як Парване пірнає в замет; через секунду вона з'являється, тримаючи у своїх тонких руках ту

маленьку замерзлу істоту — схожу на чотири порції фруктового льоду, сяк-так загорнуті у подертій шарф.

— Відчиніть двері! — кричить Парване, вже справді втрачаючи терпіння.

Уве глибше вдавлює в сніг підошви своїх черевиків. Із самого ранку сьогодні в нього не було жодного наміру впускати додому ані жінок, ані котів, і він хотів, щоб вона це чітко зрозуміла. Але Парване рішуче йде просто на нього, тримаючи в руках тварину. І тільки від швидкості його реакції залежить, пройде вона крізь нього чи повз нього. А коли вона починає розводитись про «достойних людей», які щось їй там кажуть, то її годі витримати. Уве знову відчуває, що задихається. Ледве витримується, щоб не схопитися за груди.

Вона не зупиняється. Він поступається. Вона проходить повз нього.

Маленький клубок у неї в руках, весь у бурульках, уперто викликає в пам'яті Уве цілий потік спогадів, перш ніж він встигає його зупинити; спогадів про Ернеста — товстого, дурного, старого Ернеста, якого Соня так любила, що коли вона дивилася на нього, то аж чутно було, ніби в неї на серці ніжно подзвонюють срібні монетки.

— ТА ВІДЧИНІТЬ ЖЕ ДВЕРІ! — лементує Парване й так різко повертає голову до Уве, що ризикує отримати добрячу травму.

Уве витягає з кишені ключі. Неначе хтось інший керує його рукою. Йому важко усвідомити, що він, власне, робить. Одна його частина кричить «НІ!» у нього в голові, у той час як решта його тіла охоплена якимось підлітковим бунтом.

— Дайте мені якісь ковдри! — командує Парване й біжить через поріг, не роззуваючись.

Уве зупиняється на хвилину, відхекується і трусить за нею далі.

— Тут просто до біса холодно. Увімкніть батареї! — Парване сипле словами, наче це щось саме собою зрозуміле, нетерпляче жестикулює в бік Уве, вкладаючи kota на його диван.

— Ніякі батареї тут ніхто не вмикатиме, — твердо заявляє Уве.

Він зупиняється у дверях вітальні й думає, чи не вперіщить вона його знову рукавичкою, якщо він попросить хоча б підкласти під kota кілька газет. Коли Парване знову повертається до нього, Уве передумує. Він ще ніколи не бачив такої сердитої жінки.

— У мене є ковдри нагорі, — каже він нарешті, уникаючи її погляду й нібито неймовірно зацікавившись люстрою в коридорі.

— Ну то несіть!

В Уве такий вигляд, наче він про себе повторює її слова манірним, зневажливим тоном; але він знімає черевики і перетинає вітальню на значній відстані від неї та її бойової рукавички.

Усю дорогу нагору й униз сходами він бурмоче собі під ніс, що на цій чортовій вулиці до біса важко побути хоч трошки в тиші та спокої. Нагорі Уве зупиняється і кілька разів глибоко вдихає. Біль у грудях минає. Серце знову б'ється нормально. Таке з ним трапляється час від часу, та це його не лякає. Воно завжди минає. І взагалі це серце буде потрібне йому ще зовсім недовго, тож нема про що й турбуватися.

Уве чує голоси у вітальні й не вірить власним вухам. Ці сусіди постійно заважають і не дають йому спокійно померти, але якщо їм треба довести людину до божевілля і самогубства, то вони ні перед чим не зупиняться. Це вже точно.

Коли Уве спускається сходами з ковдрою в руках, посеред вітальні стоїть той дуже повний хлопець із сусіднього будинку і з цікавістю дивиться на kota й Парване.

— Гей, привіт! — каже він весело й махає Уве.

На ньому сама лише футболка, хоча надворі сніг.

— Так, аякже, — відповідає Уве, дивуючись про себе, що варто лише на хвилину відволіктися й забігти на другий поверх, як не зчуєшся — а ти вже власник пансіонату «Нічліг і сніданок».

— Я почув якісь крики і просто хотів переконатися, що тут усе гаразд, — жваво пояснює хлопець, знизуючи плечима так, що складки жиру в нього на спині зминають футболку глибокими зморшками.

Парване хапає ковдру з рук Уве й закутує в неї kota.

— Ви його так ніколи не зігрієте, — люб'язно каже хлопець.

— Не заважайте, — гримає Уве, який хоч і не є експертом із розморожування котів, та все ж не збирається миритися з тим, що абихто вривається в його дім і роздає команди про те, що та як тут має робитися.

— Помовчте, Уве! — каже Парване і благально дивиться на хлопця. — Що ж нам робити? Він крижаний!

— Не затикайте мені рота, — бубонить Уве.

— Він помре, — з притиском каже Парване.

— Та чорта лисого помре, просто трохи замерз... — перебиває Уве, знову намагаючись узяти ситуацію під контроль.

Вагітна Іноземка прикладає вказівний палець до його губ, змушуючи замовкнути. Здається, що Уве роздратований цим настільки, що зараз закрутиться, як скажена дзиґа.

Парване показує йому kota, який із фіолетового вже починає перетворюватися на білого. Помітивши це, Уве втрачає частку своєї впевненості. Він дивиться на Парване. А потім неохоче відступає і здається.

Молодий товстий хлопець скидає футболку.

— Та якого... це вже просто... що ти РОБИШ? — заїкається Уве.

Його очі перебігають від Парване, що стоїть біля дивана, тримаючи кота, який розмерзається і з якого крапає вода просто на підлогу, до хлопця, котрий з оголеним торсом стоїть посеред вітальні Уве, а його жир тремтить від грудей аж до колін, ніби він — величезний пакет морозива, який спершу розтав, а потім його знову заморозили.

— Ану, дайте його мені, — каже хлопець, наче так і треба, і простягає до Парване обидві руки, товсті, мов стовбури дерева.

Парване передає йому кота, і він ховає його у своїх величезних обіймах, притискаючи до грудей, наче збирається зробити величезний рулет із котячою начинкою.

— Між іншим, мене звать Джиммі, — звертається він до Парване й усміхається.

— А я — Парване, — відповідає Парване.

— Чудове ім'я, — каже Джиммі.

— Дякую! Воно означає «метелик», — усміхається Парване.

— Чудово! — каже Джиммі.

— Ви роздушите того кота, — зауважує Уве.

— О, дайте йому спокій, Уве, — каже Джиммі.

— Я думаю, він би радше погодився достойно замерзнути, ніж щоб його задушили, — кидає Уве, киваючи на мокрий клубок шерсті, затиснутий у хлопця в руках.

Добродушне обличчя Джиммі розпливається в широченній усмішці.

— Охолоньте трохи, Уве. Можете говорити про нас, товстунів, що завгодно, та коли йдеться про те, щоб поділитися зайвим теплом — у цьому ми найкращі!

Парване нервово вдивляється в місце над пухким передпліччям і обережно доторкається долонею до котячого носа. Обличчя в неї прояснюється.

— Він теплішає, — вигукує жінка, тріумфально обертаючись до Уве.

Уве киває. Він уже збирався сказати щось уїдливе, як раптом зніяковіло відчув, що йому полегшало від цієї новини. Уве намагається заглушити це відчуття, старанно перевіряючи справність пульта дистанційного управління.

Не те щоб він дуже переживав за цього kota. Просто Соня була б щаслива. Та й усе.

— Я нагрію трохи води, — каже Парване і тієї ж миті ковзає повз Уве й несподівано опиняється в нього на кухні, сіпаючи його кухонні шафи.

— Якого чорта, — бурмоче Уве, полишає пульт і кидається за нею.

Коли він заходить туди, Парване непорушно і трохи знічено стоїть посеред кухні з електрочайником у руці. У неї приголомшений вигляд, ніби вона тільки зараз починає розуміти, що сталося.

Уперше Уве бачить, щоб ця жінка не знала, що сказати. В кухні все охайно й прибрано, але скрізь лежить пилюка.

Тут пахне настояною кавою, у тріщини набилося бруду, і скрізь лежать речі дружини Уве. На вікні — її невеличкі прикраси, на кухонному столі — її шпильки, на холодильнику — папірці-стікери, де щось написано її рукою.

По всій кухні повно ледь помітних слідів від коліс. Ніби хтось тисячі разів їздив туди-сюди на велосипеді.

Плита й кухонна стільниця значно нижчі, ніж звичайно.

Наче кухня була призначена для дитини. Парване дивиться на все це так, як дивляться всі, хто бачить це вперше. Уве вже звик. Після того нещасного випадку він сам перебудував кухню. Певна річ, рада відмовилася допомогти.

У Парване такий вигляд, наче її громом прибило.

Уве бере електрочайник із її витягнутих рук, уникаючи її погляду. Повільно наливає в нього води і вмикає.

— Я не знала, Уве, — шепоче вона з каяттям.

Уве нахилиється над низькою раковиною спиною до неї. Парване підходить до нього й легенько торкається кінчиками пальців його плеча.

— Вибачте, Уве. Справді. Мені не треба було вдиратися до вашої кухні, не спитавши дозволу.

Уве відкашлюється й киває не повертаючись. Він не знає, як довго вони так простояли. Її рука лишається м'яко лежати на його плечі. Він вирішує не відштовхувати її.

Тишу порушує голос Джиммі.

— У вас є що-небудь поїсти? — гукає він із вітальні.

Плече Уве висковзує з-під руки Парване. Він трусить головою, витирає обличчя тильним боком долоні й рушає до холодильника, не дивлячись на неї.

Джиммі вдячно квокче, коли Уве виходить із кухні й простягає йому бутерброд із сосискою. Уве, з трохи похмурым виглядом, влаштовується за кілька метрів.

— То як він? — питає Уве, коротко кивнувши на kota в руках Джиммі.

Вода вже рясно крапає на підлогу, і тваринка повільно, але впевнено, відновлює свою форму й колір.

— Здається, вже краще, так? — усміхається Джиммі, ум'явши бутерброд за один укус.

Уве кидає на нього скептичний погляд. Джиммі пітніє, наче шматок сала, який поклали на котел у сауні. Його очі сумнішають, коли він знову дивиться на Уве.

— Знаєте, це було... дуже погано з вашою дружиною, Уве. Я завжди її любив. Вона готувала, типу, найкращу хавку в місті.

Уве дивиться на нього, і вперше за весь ранок у нього зовсім не сердитий вигляд.

— Так. Вона... готувала дуже смачно, — погоджується він.

Тоді підходить до вікна і, повернувшись спиною до кімнати, сіпає ручку, наче перевіряючи її. Поправляє гумову прокладку.

Парване стоїть у дверях кухні, обійнявши руками свій живіт.

— Він може побути тут, поки зовсім не розмерзнеться, а потім вам доведеться його забрати, — каже Уве, киваючи на кота.

Краєм ока він помічає, що Парване пильно на нього дивиться. Наче через стіл у казино хоче вирахувати, які в нього карти на руках. Йому стає якось не по собі.

— Боюся, що я не зможу, — відгукується Парване. — У дівчаток... алергія, — додає вона.

Уве вловлює невеличку паузу перед словом «алергія». Він з підозрою розглядає її віддзеркалення у вікні, але не відповідає. Натомість розвертається до товстого хлопця.

— Тоді потурбуватися про нього доведеться тобі, — каже він.

Із Джиммі не тільки градом котиться піт, його шкіра вкривається плямами, а обличчя червоніє. Юнак приязно дивиться вниз на кота. Той уже потрошку починає ворухити обрубком свого хвоста й ховає мокрий ніс глибше в щедрі складки жиру на плечі хлопця.

— Не думаю, що це гарна ідея — мені доглядати за котиком. Вибачте, друже, — каже Джиммі й знизує плечима, а тоді починає тремтіти, так що кіт ніби робить сальто, перекидаючись догори лапами.

Джиммі простягає руки. У нього червона, наче обпечена шкіра.

— Я теж трохи алергік...

Парване скрикує, підбігає до нього, забирає в нього кота і знову швиденько закутує його в ковдру.

— Нам треба їхати в лікарню! — кричить вона.

— Мені заборонено заходити в лікарню, — відповідає Уве машинально.

Коли він дивиться в її бік, то бачить, що вона вже готова запустити в нього котом. Уве знов опускає голову й розпачливо

стогне. «Єдине, чого я хочу, — це померти», — думає він і натискає великими пальцями ніг на одну з дошок підлоги.

Дошка трохи прогинається. Уве дивиться на Джиммі. Дивиться на кота.

Розглядає мокру підлогу. Трясе головою в бік Парване.

— Тоді нам треба взяти мою машину, — бурмоче він.

Потім знімає куртку з гачка й відчиняє вхідні двері. Через кілька секунд встромляє голову назад у коридор. Утуплюється в Парване.

— Але я не підганятиму машину до будинку, бо це заборон...

Вона перебиває його кількома словами на фарсі, яких Уве не розуміє. Проте вони здаються йому занадто драматичними. Парване щільніше закутує кота в ковдру й виходить повз Уве у сніг.

— Правила є правила, ви ж розумієте, — каже Уве войовниче, йдучи за нею на парковку, але вона не відповідає.

Уве повертається і вказує на Джиммі.

— А ти вдягни джемпер. Або нікуди не поїдеш у «Саабі», так і знай.

Парване платить за парковку біля лікарні. Уве не влаштовує розбірок щодо цього.

18. Чоловік, якого звали Уве, та кіт на ім'я Ернест

Річ не в тім, що Уве не любив саме цього кота. Просто він узагалі не дуже любив котів. Він завжди вважав, що їм не можна довіряти. Особливо якщо вони, як у випадку з Ернестом, були великі, як мопеди. Тут і справді було важко визначити, чи то надзвичайно великий кіт, чи неймовірно малий лев. І не варто заводити дружбу з чимось, що може скористатися нагодою і зжертви тебе, поки ти спиш.

Але Соня любила Ернеста так беззастережно, що Уве втримав при собі це своє цілком розсудливе спостереження. У нього вистачало глузду не говорити погано про те, що вона любила; зрештою, Уве дуже добре розумів, що значило отримувати її любов, коли ніхто навколо не міг утямити, за що це йому така честь. Тому вони з Ернестом навчилися добре уживатися під час їхніх відвідин хатини в лісі, якщо не враховувати того, що Ернест одного разу вкусив Уве, коли Уве сів на його хвіст на одному з кухонних стільців. Або принаймні їм удавалося тримати дистанцію. Так само, як Уве тримав дистанцію з батьком Соні.

І хоч Уве вважав, що цей «кіт-липучка» не має права сидіти на одному стільці, а свій хвіст розкласти на іншому, він заплющив на це очі. Заради Соні.

Уве навчився ловити рибу. Упродовж двох осеней після їхнього першого візиту дах будинку вперше не протікав. А вантажівка заводилася з першим поворотом ключа. Певна річ, батько Соні відкрито не виказував своєї вдячності. Та з іншого

боку, він більше ніколи не виказував і свого занепокоєння тим, що Уве, мовляв, «із міста». А це для батька Соні було чималим виявом прихильності.

Минуло дві весни й два літа. А на третій рік, в одну з прохолодних червневих ночей, батько Соні помер. І Уве ніколи не бачив, щоб хтось так плакав, як плакала тоді Соня. Перші кілька днів вона майже не вставала з ліжка. Уве, який за своє життя не раз стикався зі смертю, тепер ніяк не міг розібратися у своїх почуттях. І, сидючи на кухні в лісовому будинку, він просто відштовхнув усе це від себе в якомусь сум'ятті. Із сільської церкви прийшов пастор обговорити деталі поховання.

— Хороший чоловік, — коротко сказав пастор і вказав на одну з фотографій Соні з батьком на стіні у вітальні. Уве кивнув. Він не знав, що йому на це сказати. Потім він вийшов надвір подивитися, чи не треба щось поправити на вантажівці.

На четвертий день Соня встала з ліжка й заходилася прибирати в будинку з такою божевільною енергією, що Уве тримався від неї подалі, як розумні люди намагаються уникати торнадо, що насувається. Він блукав по подвір'ю, шукаючи, за що б взятися. Він перебудував сарай для дров, який завалився під час зимової бурі. За наступні кілька днів він заповнив його новими дровами. Скопив траву. Пообрубував гілки, які з лісу нависали над будинком. Пізно ввечері шостого дня їм зателефонували з продуктового магазину.

Усі, звичайно, казали, що то був нещасний випадок. Але той, хто знав Ернеста, ніколи б не повірив, що він випадково вискочив перед машиною. Скорбота робить дивні речі з живими істотами. Тієї ночі Уве мчав з такою швидкістю, як ніколи в житті. Соня всю дорогу тримала велику голову Ернеста у своїх руках. Він ще дихав, коли вони дісталися до ветеринара, але його рани були надто серйозні, а втрата крові надто суттєва.

Просидівши дві години біля нього в операційній, Соня поцілувала широкий котячий лоб і прошепотіла: «Прощавай, любий Ернесте». А потім з її рота злетіли слова, ніби загорнуті у невагомій хмаринці: «І ти прощавай, мій любий батьку».

І тоді кіт заплющив очі й помер.

Коли Соня вийшла з приймальні, вона міцно притиснулася лобом до широких грудей Уве.

— Я відчуваю таку втрату, Уве. Таку втрату, наче моє серце б'ється поза моїм тілом.

Вони довго стояли в тиші, в обіймах одне одного. Нарешті вона підняла обличчя і дуже серйозно подивилася йому в очі.

— Тепер ти повинен любити мене вдвічі сильніше, — сказала вона.

І тоді Уве збрехав їй удруге й востаннє: він це пообіцяв. Хоч і знав, що просто неможливо любити її ще сильніше, ніж він уже любив.

Вони поховали Ернеста біля озера, де він ловив рибу з батьком Соні. Там був і пастор, щоб прочитати благословення. Після цього Уве завантажив «Сааб», і вони поїхали назад вузькими дорогами. Голова Соні лежала в нього на плечі. По дорозі Уве зупинився в першому ж маленькому містечку, яке лежало на їхньому шляху. Соня домовилася про зустріч тут із кимось. Уве не знав, із ким. Це була одна з його рис, яку Соня цінувала в ньому найбільше, і потім часто це згадувала. Вона не знала більше нікого, хто б міг годину просидіти в машині, не вимагаючи пояснень про те, чого йому так довго доводиться чекати або скільки часу це займе. Не можна було сказати, що Уве не нарікав, бо в наріканні він був майстер. Особливо, коли треба платити за парковку. Але він ніколи не питав, що вона робить. І завжди чекав на неї.

Потім Соня нарешті вийшла й знову сіла всередину, зачинила дверцята, обережно їх притиснувши, бо саме так

треба було їх зачиняти, щоб не наразитися на його вражений погляд, наче вона вдарила живу істоту, й ніжно взяла його за руку.

— Я думаю, нам треба купити власний будинок, — м'яко сказала вона.

— Навіщо? — поцікавився Уве.

— Я думаю, нашій дитині слід рости в будинку, — сказала Соня й обережно перемістила його руку на свій живіт.

Уве мовчав дуже довго; довго навіть за мірками Уве. Він уважно дивився на її живіт, наче чекав, що той підніме якийсь прапор. Потім випростався, повернув ручку настройки радіо на півоберта вперед і на півоберта назад. Поправив бокові дзеркала. І розважливо кивнув.

— Тоді нам треба купити маєток для «Сааба».

19. Чоловік на ім'я Уве і кіт, який вже був зламаний

Більшу частину вчорашнього дня Уве кричав на Парване, що цей клятий кіт житиме в його хаті тільки через його труп.

І ось тепер він стоїть і дивиться на цього кота. А кіт дивиться на нього.

А Уве й досі не скидається на труп.

І все це надзвичайно його дратує.

Разів із п'ять Уве прокидався вночі, коли кіт досить безцеремонно залазив до нього на ліжко й розлягався в нього під боком. І стільки ж разів прокидався кіт, коли Уве грубо зіштовхував його додолу.

Тепер уже за чверть шоста, Уве встав, а кіт всівся посеред кухні. У нього такий сердитий вираз, наче Уве винен йому гроші. Уве дивиться на нього з підозрою, як він би дивився на кота, який подзвонив у його двері, тримаючи в лапах Біблію, наче свідок Єгови.

— Ти, мабуть, чекаєш, що я тебе погодую, — зрештою бурчить Уве.

Кіт не відповідає. Він покусує залишки шерсті, й безтурботно вилизує подушечку на одній із лапок.

— Але в цьому домі ти не будеш тинятися, мов якийсь консультант, і чекати, що смажені горобці самі залітатимуть тобі до рота.

Уве йде до раковини. Вмикає кавоварку. Дивиться на годинник. Дивиться на кота. Коли вони вже поверталися з лікарні, Парване вдалося додзвонитися до знайомого, котрий,

певно, був ветеринаром. Ветеринар прийшов оглянути kota і зробив висновок, що в kota «серйозне обмороження і тривале недоїдання». А потім вручив Уве довжелезний список інструкцій про те, чим годувати kota та як за ним доглядати.

— У мене не контора з ремонту котів, — пояснює Уве котіві. — Ти тут тільки тому, що я не зміг домовитися з тією вагітною жінкою, — він киває через вітальню на вікно, що виходить на будинок Парване.

Кіт, зайнятий спробами лизнути своє око, не відповідає.

Уве тримає чотири маленькі шкарпетки. Їх дав йому ветеринар. Очевидно, що цьому липучці конче потрібно рухатися, а це вже Уве точно може забезпечити. Що далі ці кігті від його шпалер, то краще. Так вважає Уве.

— Давай, залазь у ці штуки, і можемо вирушати. Я вже запізнююсь!

Кіт поволі підводиться і довгими, обережними кроками рушає до дверей. Ніби йде по червоній доріжці. Спершу він скептично дивиться на ті шкарпетки, але не дуже пручається, коли Уве досить грубо натягає їх на його лапи. Закінчивши, Уве підводиться й уважно оглядає kota з голови до хвоста. Хитає головою. Кіт у шкарпетках — це не нормально. Кіт стоїть і роздивляється свої обновки. Несподівано вони неймовірно припадають йому до душі.

Уве робить гак до кінця доріжки. За будинком Аніти й Руне він піднімає недопалок сигарети. Качає його між пальцями. Щось цей водій «Шкоди» з ради роз'їздився тут, наче у себе вдома. Уве чортихається і кладе недопалок у кишеню.

Коли вони повертаються додому, Уве неохоче годує нещасну тварину, а потім повідомляє, що на них ще чекають справи. Можливо, його тимчасово й присилювали жити разом із цією малою істотою, та хай йому грець, якщо він залишить дикого звіра у себе вдома самого. Отож кіт має йти з ним. Між Уве й

котом одразу виникає непорозуміння через те, повинен чи не повинен кіт сидіти на газеті на пасажирському місці в «Саабі». Спочатку Уве саджає kota на два додатки з розважальними новинами, але ображений кіт скидає їх на підлогу задніми лапами. І зручненько вмощується на м'якій оббивці. Тоді Уве міцно хапає kota за загривок, і той шипить на нього, виявляючи далеко не пасивну агресію, коли чоловік підстеляє під нього додатки про культурне життя й огляди книжок. Кіт кидає на нього розлючений погляд. Уве знову саджає його, і, на превеликий подив, кіт залишається сидіти на газетах, втупившись у вікно з похмурим і ображеним виглядом. Уве вирішує, що він виграв битву, задоволено киває, заводить «Сааб» і виїжджає на головну дорогу. Тільки тоді кіт повільно й демонстративно продирає кігтями довгу дірку через усю газету і засовує туди обидві передні лапи. Ще й зухвало дивиться на Уве, наче питає: «Ну, і що ти тепер зробиш?»

Уве вдаряє по гальмах «Сааба», від чого переляканого kota викидає вперед, і він вдаряється носом у панель приладів. «Ось, що я тепер зроблю!» — ніби говорить переможний вираз на обличчі Уве. Після цього кіт до кінця поїздки й голови не повертає в бік Уве, а просто сидить, згорблений, в куточку сидіння, і з дуже ображеним виглядом потирає лапкою ніс. Та поки Уве заходить у магазин квітів, кіт облизує кермо, пасок безпеки і внутрішній бік дверей машини, залишаючи довгі мокрі сліди.

Коли Уве повертається з квітами й виявляє, що в машині повно котячої слини, він загрозово розмахує вказівним пальцем, мов ятаганом. І тоді кіт кусає його за той «ятаган». І Уве не розмовляє з ним до кінця подорожі.

Приїхавши на цвинтар, Уве вирішує не ризикувати, а згрібає всі газети в жмут і грубо виштовхує ними kota з машини. Потім дістає квіти з багажника, замикає дверцята «Сааба» ключем,

обходить навколо машини й перевіряє всі дверцята. Разом вони видираються на вкритий гравієм мерзлий схил, що веде до церкви, й пробиваються через сніг, аж поки не зупиняються біля Соні. Тильним боком долоні Уве змітає трохи снігу з надгробка і легенько струшує квіти.

— Я прихопив трохи квітів, — бурмоче він. — Рожеві. Як ти любиш. В магазині кажуть, що квіти пропадуть на морозі, та вони це говорять, тільки щоб змусити купити дорожчі.

Кіт зручно вмощується в снігу. Уве похмуро зиркає на нього; потім переводить погляд на надгробок.

— Так, так... це той Кіт-Липучка. Він тепер живе з нами. Мало не замерз до смерті у нас під будинком.

Кіт кидає на Уве образений погляд. Уве прокашлюється.

— Він вже таким був, коли з'явився, — пояснює чоловік, і в його голосі зненацька чуються виправдовувальні нотки. Потім, кивнувши на kota й на надгробок, додає:

— Отож ні, це не я його зламав. Він уже був зламаний, — каже він Соні.

Кіт і надгробок мовчки чекають біля нього. Уве якусь мить роздивляється свої черевики. Щось бурчить. Стає на коліна в снігу і ще змітає сніг із каменю. Обережно кладе на нього руку.

— Я сумую за тобою, — шепоче він.

Щось зблискує в куточку ока Уве. Він відчуває, як щось м'яке доторкається до його руки. Минає кілька секунд, перш ніж він розуміє, що то кіт обережно поклав голову йому в долоню.

20. Чоловік на ім'я Уве та зловмисник

Уже хвилин із двадцять Уве сидить на водійському місці в «Саабі» з відчиненими дверима гаража. Перші п'ять хвилин кіт нетерпляче дивиться на нього з пасажирського місця. Ще через п'ять хвилин він починає хвилюватися по-справжньому. Врешті кіт намагається відчинити двері сам. Коли йому це не вдається, він швидко вкладається на сидіння і засинає.

Уве дивиться, як кіт перекидається на бік і починає похропувати. Уве мусить визнати, що Кіт-Липучка дуже безпосередньо підходить до вирішення проблем.

Уве переводить погляд через парковку на гараж навпроти. Він, мабуть, із сотню разів стояв там із Руне. Колись вони були друзями. Небагатьох у своєму житті він міг так назвати. Уве й Соня першими оселилися на цій вулиці блокових будинків багато років тому, коли вона щойно була забудована і все ще оточена деревами. У той самий день сюди переїхали й Руне з дружиною. Аніта теж була вагітна, і, звісно, відразу ж стала найкращою подругою дружини Уве, так, як вміють тільки жінки. І так само, як роблять жінки, котрі стали найкращими подругами, вони вирішили, що Руне й Уве теж мають стати найкращими друзями. Бо в них було так багато «спільних інтересів». Уве не дуже розумів, що вони мали на увазі. Як-не-як, Руне їздив на «Вольво».

Не те щоб Уве, крім цього, мав щось конкретно проти Руне. У того була пристойна робота, він говорив не більше, ніж потрібно. Правда, він їздив на «Вольво», але дружина Уве

наполягала, що це не обов'язково робить людину аморальною. Тож Уве якось поладнав з ним. Згодом він навіть позичав йому інструменти. А якось увечері, стоячи на парковці, заправивши великі пальці за пояси, вони розговорилися про ціни на газонокосарки. А, прощаючись, потисли один одному руки. Наче взаємне рішення стати друзями було діловою угодою.

Коли згодом обидва чоловіки побачили, що в цій місцині оселялися дуже різні люди, вони зібралися на кухні Уве й Соні обговорити подальші дії. В результаті вони розробили загальну систему правил і знаків, які вказували, що можна, а що ні, а також створили керівну групу для цієї Асоціації мешканців. Уве був головою, Руне — заступником голови.

У наступні місяці вони цілком поринули в роботу. Лаялися з тими, хто неправильно паркував свої машини. Торгувалися з продавцем залізних виробів за фарбу й дренажні труби, стояли над душею в робітника з телефонної компанії, коли той прийшов встановлювати телефони й розетки до телефонів, безцеремонно вказуючи йому, де та як краще робити. Не те щоб вони розбиралися в тому, як треба прокладати телефонні кабелі, але обидва добре знали, що треба пильнувати, щоби такі шмаркачі, як оцей, не пошили тебе в дурні. От, власне, і все.

Іноді обидві пари разом вечеряли. Якщо це можна було назвати вечерею, бо Уве й Руне здебільшого просто стояли весь вечір на парковці, буцали шини своїх автомобілів і порівнювали їхню вантажопідйомність, радіус повороту та інші важливі речі. От, власне, і все.

Животи Соні й Аніти невпинно росли, через що, як сказав Руне, Аніта «трохи очманіла». Коли вона була на третьому місяці, йому чи не щодня доводилося шукати кавник у холодильнику. Соня, щоб не відставати, стала така нервова, що спалахувала швидше, ніж розчахалися двері салуна від удару ковбойської ноги у фільмах із Джоном Вейном, що взагалі

відбивало в Уве охоту відкривати рота. І це тільки підливало масла у вогонь. Якщо її не кидало в жар, то морозило. Щойно Уве набридало сперечатися з нею і він на півподілki відкручував батареї, як вона вже пітніла, і йому доводилося бігати по хаті знову їх закручувати. До того ж Соня поглинала банани в таких кількостях, що в супермаркеті, мабуть, думали, що він завів собі зоопарк.

— Гормони вийшли на стежку війни, — сказав Руне, проникливо киваючи, в один із вечорів, коли вони з Уве сиділи надворі за його будинком, а жінки усамітнилися на кухні й гомоніли про свої жіночі справи.

Руне розповів йому, як напередодні Аніта, сидячи під радіо, всі очі виплакала з тієї лише причини, «яка це була чудова пісня».

— Чудова... пісня? — приголомшено перепитав Уве.

— Чудова пісня, — підтвердив Руне.

Обидва чоловіки похитали головами, не ймучи такому віри, й задивилися в темряву. Запала мовчанка.

— Не завадило б підстригти траву, — озвався нарешті Руне.

— Я купив нові леза для газонокосарки, — кивнув Уве.

— Скільки за них заплатив?

І їхня дружба тривала далі.

Вечорами Соня грала музику для свого живота, бо це змушувало дитину рухатися, як вона казала. Уве переважно сидів у кріслі в іншому кінці кімнати й удавав, що дивиться телевизор, поки вона цим займалась. У своїх найпотаємніших думках він хвилювався, що ж буде, коли дитина нарешті вирішить з'явитися на світ. А раптом дитина, наприклад, не полюбить Уве, бо йому байдуже до музики?

Не те щоб Уве боявся. Він просто не знав, як підготуватися до батьківства. Він поцікавився, чи нема якогось посібника, та

Соня просто посміялася з нього. Уве не зрозумів чому. До всього ж існують інструкції.

Він сумнівався, чи зможе бути для когось гарним батьком. Уве страшенно не любив дітей. У нього не дуже виходило навіть самому бути дитиною. Соня вважала, що йому варто поговорити про це з Руне, бо вони були «в подібній ситуації». Уве не дуже розумів, що вона хотіла цим сказати. Руне ж збирався стати батьком не дитини Уве, а зовсім іншої дитини. Принаймні Руне погодився з Уве в тому, що тут нема про що розбалакувати, і це вже було щось. Тож коли вечорами приходила Аніта й вони всідалися на кухні із Сонєю й розмовляли про болі, страждання і всяке таке, Уве й Руне, під приводом того, що їм треба «дещо обговорити», йшли в сарай Уве й просто мовчки стояли там, перебираючи різні речі на верстаку Уве.

Отак, стоячи поряд за зачиненими дверима третій вечір поспіль, не знаючи, куди себе подіти, вони вирішили, що їм треба чимось зайнятися, бо, як сказав Руне, «нові сусіди подумують, що тут творяться якісь темні справи».

Уве згодився, що так буде найкраще — зробити те, що він запропонував. І робота закипіла. Вони майже не розмовляли, коли це робили, лише допомагали один одному робити креслення, вимірювати кути, перевіряти, щоб кути були прямі й гарно оброблені. І якось пізно ввечері, коли Аніта й Соня були вже на четвертому місяці, в дитячих кімнатах їхніх блокових будинків з'явилися два блакитні дитячі ліжечка.

— Можна буде його зачистити й перефарбувати в рожевий колір, якщо народиться дівчинка, — пробуркотів Уве, показуючи його Соні. Соня обняла його, й він відчув, як уся його шия стала мокрою від її сліз. Зовсім нерозумні гормони.

— Я хочу, щоб ти запропонував мені стати твоєю дружиною, — прошепотіла вона.

Так і сталося. Вони одружилися в мерії, дуже скромно. Ні в кого з них не було сімей, тож прийшли тільки Руне й Аніта. Соня й Уве наділи свої обручки, а потім усі четверо пішли в ресторан. Платив Уве, але Руне допомагав перевірити рахунок, щоб переконатися, що «все було зроблено, як слід». Ясно, що «як слід» не було. Отож, після суперечки з офіціантом упродовж години, обом чоловікам вдалося його переконати, що йому краще вдвічі зменшити рахунок, або вони «на нього заявлять». І хоч ніхто до пуття не знав, хто кому і за що «заявить», та зрештою, після достатньої кількості лайок та розмахувань руками, офіціант здався, пішов на кухню і виписав їм новий рахунок. Руне й Уве похмуро кивнули один одному, не помічаючи, що їхні дружини, як завжди, взяли таксі й хвилини двадцять тому поїхали додому.

Уве киває сам до себе, сидячи в «Саабі» й дивлячись на двері гаража Руне. Він не пам'ятає, коли востаннє бачив їх відчиненими. Він вимикає фари «Сааба», штовхає kota, щоб той прокинувся, і виходить.

— Уве? — чується жвавий, незнайомий голос.

Якась невідома жінка, явно власниця цього незнайомого голосу, встромляє голову в гараж. Їй років сорок п'ять, на ній потерті джинси й зелена спортивна куртка, явно завелика для неї. Вона без косметики, волосся зібране у хвіст. Жінка пхається в його гараж, зацікавлено озирючись. Кіт виступає наперед і загрозливо шипить на неї. Вона зупиняється. Уве засовує руки в кишені.

— Уве? — знову випалює вона таким перебільшено приязним тоном, який буває у тих людей, які хочуть впарити вам якусь дурницю, але вдають, що навіть і не думають про це.

— Мені нічого не треба, — каже Уве, киваючи на двері гаража — прямий натяк на те, що вона може не перейматися пошуком

інших дверей і що буде просто чудово, якщо вона вийде так само, як і ввійшла.

У жінки такий вигляд, наче її заскочили зненацька.

— Мене звать Лена. Я журналістка з місцевої газети, і, ну... — починає вона, а потім простягає руку.

Уве дивиться на її руку. І дивиться на неї.

— Мені нічого не треба, — знову каже він.

— Що?

— Ви, мабуть, продаєте передплату. Але мені вона не потрібна.

Жінка дивується.

— Так... ну, насправді... я не продаю газету. Я пишу для неї. Я журналістка, — повторює вона повільно, наче з ним щось не так.

— Мені все одно нічого не треба, — повторює Уве, починаючи випроваджувати її у двері гаража.

— Але я хочу поговорити з вами, Уве! — протестує вона і намагається втиснутися назад усередину.

Уве махає на жінку руками, ніби хоче прогнати її, витрушуючи перед нею невидимий килимок.

— Учора на станції ви врятували людині життя! Я хочу взяти у вас інтерв'ю про це! — кричить вона збуджено.

Очевидно, жінка збирається ще щось сказати, аж раптом помічає, що втратила увагу Уве. Його погляд падає на щось інше позаду неї. Його очі перетворюються на щілинки.

— А тряся ж твоїй матері, — бурмоче Уве.

— Так... я б хотіла спитати ва... — поважним тоном знову починає вона. Та Уве вже прослизнув повз неї і побіг до білої «Шкоди», яка з'явилася біля парковки і рушила далі до будинків.

Коли Уве підлітає до машини і гупає у вікно, заскочена зненацька жінка в окулярах, судомно сіпнувшись, підкидає файли з документами собі в обличчя. Чоловік у білій сорочці, навпаки, абсолютно незворушний. Він опускає вікно.

— Так? — питає він.

— У житловій зоні заборонено їздити на транспортних засобах, — шипить Уве й тикає пальцем на кожен будинок, на «Шкоду», на чоловіка в білій сорочці й на парковку.

— У цій Асоціації мешканців паркуються на парковці!

Чоловік у білій сорочці дивиться на будинки. Потім на парковку. Потім на Уве.

— У мене є дозвіл від ради під'їжджати до будинків. Тому я вимушений просити вас відійти з дороги.

Уве настільки вражений його реакцією, що добрих кілька секунд не може навіть вилятися як слід у відповідь. Тим часом, чоловік у сорочці бере пачку сигарет з панелі приладів і постукує нею об свою ногу.

— Чи не будете ви такі люб'язні, щоб відійти з дороги? — питає він Уве.

— Що ви тут робите? — випалює Уве.

— Вам зовсім не треба про це хвилюватися, — каже чоловік у білій сорочці монотонним голосом, наче він — голосове повідомлення, згенероване комп'ютером, яке повідомляє Уве, що його поставили у телефонну чергу.

Він бере сигарету, яку витрусив із пачки, вставляє собі до рота й закурює. Уве дихає так важко, що його груди здіймаються і опадають під курткою. Жінка збирає свої папери до купи, поправляє окуляри. Чоловік тільки зітхає, ніби Уве — вередлива дитина, яка відмовляється перестати кататися на скейтборді по тротуару.

— Ви знаєте, що я тут роблю. Ми забираємо Руне із будинку в кінці вулиці в притулок, під опіку.

Він виставляє руку з вікна і збиває попіл із сигарети, постукуючи нею об бічне дзеркало.

— Забираєте його під опіку?

— Так, — каже чоловік, байдуже киваючи.

— А якщо Аніта цього не хоче? — шипить Уве, постукуючи вказівним пальцем по даху машини.

Чоловік у білій сорочці дивиться на жінку на пасажирському місці й злегка посміхається. Потім знову розвертається до Уве й говорить дуже повільно, ніби інакше Уве не зрозуміє його слова.

— Це вирішуватиме не Аніта. Це — компетенція експертної групи.

Дихання Уве стає ще напруженішим. Він відчуває свій пульс у горлі.

— Ви не заїдете цією машиною в цей район, — каже він крізь зціплені зуби.

Кулаки в нього стискаються. Його тон уїдливий і загрозливий. Та його опонент абсолютно спокійний. Він гасить сигарету об двері й кидає її на землю.

Наче все, що казав Уве, — це невизначне белькотіння божевільного старого.

— А що саме ви збираєтесь робити, щоб зупинити мене, Уве?

Почувши, як він вимовляє його ім'я, Уве відчуває, що його наче довбнею огріли. Він утуплюється в чоловіка в білій сорочці, трохи роззявивши рота й водячи очима по машині.

— Звідки ви знаєте моє ім'я?

— Я багато про вас знаю.

Уве лише встигає прибрати ногу з-перед колеса, як «Шкода» рушає і їде до будинків. Шокований Уве стоїть, дивлячись їм услід.

— Хто це був? — питає позаду нього жінка в спортивній куртці.

Уве різко обертається.

— Звідки ви знаєте моє ім'я? — вимогливо питає він.

Вона відступає на крок. Відкидає з обличчя кілька неслухняних пасом волосся, не зводячи очей зі стиснутих кулаків Уве.

— Я працюю в місцевій газеті... ми питали людей на платформі про те, як ви врятували того чоловіка...

— Звідки ви знаєте моє ім'я? — знову питає Уве, його голос тремтить від люті.

— Ви користувалися карткою, купуючи квиток на потяг. Я дивилася квитанції на касі, — пояснює жінка, відступаючи ще на кілька кроків.

— А він!!! Звідки ВІН знає моє ім'я? — кричить Уве і махає рукою в той бік, куди поїхала «Шкода», на лобі у нього набухли вени.

— Я... не знаю, — каже вона.

Уве розлючено сопе й пропікає її поглядом. Ніби намагається піймати її на брехні.

— Я навіть не уявляю, я ніколи раніше не бачила цього чоловіка, — присягається жінка.

Уве ще пильніше вдивляється в неї. Нарешті похмуро киває сам до себе. Потім розвертається і йде додому. Вона щось кричить йому вслід, та Уве не реагує. Кіт забігає за ним у коридор. Уве зачиняє двері. Далі по вулиці чоловік у білій сорочці й жінка в окулярах дзвонять у двері будинку Руне й Аніти.

Уве важко опускається на стілець у коридорі. Тремтить від приниження.

Він майже забув це відчуття. Це приниження. Безсилля. Усвідомлення того, що чоловіків у білих сорочках неможливо перемогти.

І тепер вони знову повернулися. Їх не було тут відтоді, як вони із Сонею повернулися з Іспанії. Після аварії.

21. Чоловік, якого звали Уве, та країни, де в ресторанах грають іноземну музику

Звичайно, автобусний тур був її ідеєю. Уве не бачив у цьому ніякого сенсу. Якщо їм треба кудись їхати, то чому просто не взяти «Сааб»? Але Соня наполягала, що тури — це «романтично», а такі речі надзвичайно важливі, вже затямив Уве. Тож так воно зрештою і вийшло. Хоча всі у тій Іспанії, здавалося, вважають себе якимись особливими — весь час позіхають, п'ють і грають у ресторанах іноземну музику, а ще вкладаються спати посеред білого дня.

Уве категорично не збирався нічим таким захоплюватися. Але Соня була така збуджена й так перейнялася усім цим, що зрештою воно передалось і Уве. Вона так голосно сміялася в його обіймах, що цей сміх проймав усе його тіло. Тож навіть Уве не міг перед цим встояти.

Вони зупинилися в маленькому готелі, з маленьким басейном і маленьким рестораном, де хазяйнував чоловік, котрого, як зрозумів Уве, звали Хосе. Писалося воно Jose, та люди в Іспанії, схоже, не були надто вибагливі щодо вимови. Хосе жодного слова не знав шведською, але побалакати був мастак. Соня мала при собі маленьку книжечку, з якою раз по раз звірялася, тож могла вже сказати іспанською «захід сонця» і «шинка». Та Уве здавалося, що свинячий зад так і залишиться свинячим задом, як його не назви, хоча вголос цього не казав.

З іншого боку, він постійно їй товкмачив, щоб вона не давала грошей жебракам на вулиці, бо вони, мовляв, однаково їх

проп'ють. Та Соня продовжувала давати.

— Вони можуть робити з тими грошима що хочуть, — казала Соня.

Якщо Уве протестував, вона тільки всміхалась, брала його великі руки у свої і цілувала їх, пояснюючи, що коли людина щось дає іншій людині, то благословенний не лише той, хто бере, а й той, хто дає.

На третій день Соня лягла спати серед білого дня. Бо так роблять усі в Іспанії, сказала вона, а до «місцевих звичаїв» треба пристосовуватися. Уве запідозрив, що то не так були звичаї, як їй самій того хотілося, але звичаї були зручною відмовкою. Вона й так спала по шістнадцять годин на добу відтоді, як завагітніла.

Щоб зайняти себе, Уве пішов на прогулянку. Він вийшов на дорогу, яка оминала готель і вела в село. Усі навколишні будинки були зроблені з каменю, зауважив Уве. Схоже, в багатьох із них не було порогів перед вхідними дверима, та й у вікнах не видно було пристойних ущільнювачів. Це якесь варварство, подумав Уве. Не можна ж так, чорт забирай, зводити будинки.

Він уже повертався в готель, коли на узбіччі побачив Хосе, котрий нахилився над коричневою машиною, з якої йшов дим. Усередині сиділи двоє дітей і старенька жінка з шаллю на голові. Схоже, вона почувалася не дуже добре.

Хосе помітив Уве й щосили замахав руками, в його очах читалася паніка.

— Сеньйор! — загукав він до Уве, як щоразу звертався до нього в розмові, ще відколи вони приїхали. Уве припускав, що це означало «Уве» іспанською, але так і не уточнив у Сониному розмовнику.

Хосе вказав на машину, а потім почав знову несамовито розмахувати руками. Уве встромив руки в кишені штанів і зупинився на безпечній віддалі з зацікавленим виглядом.

— Хоспіталь! — знову крикнув Хосе і вказав на стару жінку в машині.

У неї і справді був поганенький вигляд, переконався Уве. Хосе вказував на жінку, а потім — під капот, звідки пробивався дим, і розпачливо повторював: «Хоспіталь! Хоспіталь!» Уве пильніше придивився до дійства і зробив висновок, що «хоспіталь» — це марка цього задимленого автомобіля іспанського виробництва.

Він нахилився над двигуном і зазирнув униз. Не дуже й складно, подумав Уве.

— Хоспіталь, — повторив Хосе і закивав головою з дуже стривоженим виглядом.

Уве не знав, що має на це сказати. Цілком зрозуміло, що виробництву автомобілів у Іспанії приділяється дуже серйозна увага, і Уве був тільки «за».

— Са-аа-аб, — сказав він, красномовно тицяючи пальцем себе в груди.

Хосе якусь мить здивовано дивився на нього. Потім показав на себе.

— Хосе!

— Я не питаю ваше ім'я, чорт забирай, я лише хотів сказа... — почав було Уве, та запнувся, зустрівшись із поглядом по той бік капота — тьмяним, як підземне озеро.

Очевидно, що шведську Хосе розумів ще гірше, ніж Уве іспанську. Уве зітхнув і занепокоєно подивився на дітей на задньому сидінні. Вони трималися за руки старої жінки і мали зляканий вигляд. Уве знову нахилився над двигуном.

Потім він засукав рукава й махнув Хосе, щоб той не заважав. Через десять хвилин вони вже знову виїхали на дорогу, і Уве ще ніколи не бачив, щоб комусь так полегшало після ремонту автомобіля.

І скільки Соня не копирсалася потім у своєму маленькому розмовнику, вона так і не зрозуміла, чому того тижня вони жодного разу не заплатили за їжу в ресторані Хосе. Та вона щоразу аж заходилася від сміху, коли низенький іспанець, господар ресторану, спалахував, як сонце, при кожній зустрічі з Уве, розводив руками й вигукував: «Сеньйор Сааб!!!»

Її денний сон і прогулянки Уве перетворилися на ритуал. Наступного дня Уве проходив повз чоловіка, який будував огорожу, й зупинився, щоб пояснити йому, що він робить це абсолютно неправильно. Чоловік ні слова не зрозумів із його пояснень, і зрештою Уве вирішив, що швидше буде показати. На третій день він разом із сільським священиком будував нову зовнішню стіну на будівництві церкви. На четвертий день разом із Хосе пішов на поле за селом, де допоміг якомусь другу Хосе витягти коня, застряглого у болотистій канаві.

Через багато років Соні спало на думку розпитати його про той час. Коли Уве нарешті все їй розповів, вона довго й сильно хитала головою.

— Тож поки я спала, ти тихенько вислизав і допомагав людям... і ремонтував їхні паркани?.. Люди можуть казати що завгодно про тебе, Уве. Але ти — найдивніший супергерой, про якого я коли-небудь чула.

В автобусі дорогою додому з Іспанії вона поклала руку Уве на свій живіт, і він відчув, як там ворухиться дитинка — ледве чутно, ніби хтось тицяється в його долоню крізь дуже товсту кухонну рукавичку-прихватку. Так вони сиділи кілька годин, прислухаючись до легеньких поштовхів. Уве не казав нічого, та Соня помітила, як він витер очі тильною стороною долоні, а потім устав зі свого місця, пробуркотівши, що йому «треба до вбиральні».

Це був найщасливіший тиждень у житті Уве.

І судилося так, що після нього настав найнещасливіший.

22. Чоловік на ім'я Уве та дехто в гаражі

Уве й кіт мовчки сидять у «Саабі» перед лікарнею.

— Не дивись на мене так, ніби це я винен, — звертається Уве до кота.

Кіт оглядається на нього, наче й не сердито, але розчаровано.

Уве зовсім не збирався знову сидіти під цією лікарнею. Зрештою, він ненавидить лікарні, а тепер стирчить тут, якогось чорта, вже втретє за тиждень. Це неправильно і так не має бути. Та іншого вибору в нього не було.

Бо сьогодні із самого початку все пішло шкереберть.

Почалося з того, що Уве й кіт під час щоденного обходу виявили, що знак про заборону їздити на транспортних засобах по житловій зоні хтось переїхав. Це надихнуло Уве на такі колоритні вислови, що навіть коту стало трохи ніяково. Розлючений Уве кудись пішов і незабаром повернувся з лопатою для снігу. Потім він зупинився, поглядаючи на будинок Аніти й Руне, і так сильно стиснув щелепи, що аж зуби заскрипіли.

Кіт дивився на нього з осудом.

— Хіба я винен, що старий зануда взяв і постарів, — сказав Уве рішучіше.

Вигляд кота свідчив, що для того це пояснення було зовсім неприйнятним. Тоді Уве вказав на нього лопатою для снігу.

— Ти думаєш, я оце вперше сварюся з тією радою? Це рішення щодо Руне, ти думаєш, вони й справді ухвалять щось конкретне? Та НІКОЛИ! Подадуть апеляцію, а ті потім тягтимуть

кота за хвіст за всіма законами своєї чортової бюрократії! Розумієш? Ти сподіваєшся, що все це відбудеться швидко, але на це йдуть місяці! Роки! Ти хочеш, щоб я тут товкся тільки тому, що той чортів зануда став зовсім безпорадним?

Кіт не відповідав.

— Ти не розумієш! Розумієш? — просичав Уве й відвернувся.

Йдучи всередину, він відчував спиною погляд кота.

Та не це було причиною того, що Уве й кіт сидять тепер у «Саабі» на парковці перед лікарнею. Хоча воно має безпосередній стосунок до моменту, коли Уве відкидав сніг і коли, не знати звідки, перед його будинком вигулькнула та сама журналістка в завеликій зеленій куртці.

— Уве? — спитала вона позаду нього так, ніби боялася, що він змінив ім'я з того часу, як вона востаннє приходила морочити йому голову.

Уве й далі відкидав собі сніг, ніби й не помічаючи її присутності.

— Я тільки хотіла поставити вам кілька запитань... — почала жінка.

— Поставте їх комусь іншому. Мені вони тут не потрібні, — відповів Уве, розкидаючи сніг навколо себе так, що важко було сказати, чи він його відкидає чи копає.

— Та я ж тільки хот... — промовила вона, але Уве з котом її перебили, пішовши геть у будинок і грюкнувши дверима в неї перед носом.

Уве й кіт усілися навпочіпки в коридорі й чекали, поки вона піде. Та жінка не йшла. Вона почала калатати у двері й кричати: — Але ж ви герой!!!

— Та вона просто психопатка, ця жінка, — сказав Уве котові.

Кіт змушений був погодитись.

Жінка гупала й репетувала ще голосніше, і Уве, не знаючи, що робити, різко відчинив двері й притиснув пальця до свого

рота, змушуючи її замовкнути, наче наступної миті збирався їй повідомити, що насправді це бібліотека.

Вона спробувала усміхнутися, розмахуючи чимось, що Уве інстинктивно прийняв за якусь камеру. Чи щось таке. Тепер не розбереш, на що ті камери схожі в цьому клятому суспільстві.

Потім спробувала влізти в коридор. Мабуть, їй не слід було цього робити.

Уве підняв свою ручищу й рефлекторно відштовхнув її з порога, і жінка мало не полетіла сторчака в сніг.

— Я нічого не хочу, — сказав Уве.

Жінка втрималася на ногах, розмахуючи перед ним камерою і щось лементуючи. Уве не слухав. Він глянув на камеру, наче то була зброя, і вирішив тікати. Ця особа точно несповна розуму.

Тож кіт і Уве вийшли з дверей, замкнули їх і рвонули до парковки. Журналістка підтюпцем бігла за ними.

Сказати по правді, усе це ніяким боком не стосується того, чому Уве тепер сидить біля лікарні. Але коли хвилин за п'ятнадцять Парване постукала у двері будинку Уве, тримаючи за руку трирічну малу, і ніхто не відчинив, а потім вона почула голоси на парковці, то це, можна сказати, має неабиякий стосунок до того, що Уве сидить біля лікарні.

Парване з дитиною завернули за ріг парковки й побачили, що Уве стоїть перед зачиненими дверима свого гаража, сердито засунувши руки в кишені. Кіт з винуватим виглядом сидів у нього біля ніг.

— Що це ви робите? — спитала Парване.

— Нічого, — сказав Уве, ніби обороняючись.

Зсередини гаража почувся якийсь стукіт у двері.

— Що це було? — запитала Парване, здивовано поглянувши на двері.

Уве раптом надзвичайно зацікавився якимось шматочком асфальту під одним зі своїх черевиків. Кіт напустив на себе

такий вигляд, наче він зараз, насвистуючи, змиється кудись подалі.

Зсередини гаража знову почувся стукіт у двері.

— Агов? — гукнула Парване.

— Агов! — відгукнулись двері гаража.

Очі Парване округлилися.

— Господи... ви що, зачинили когось у гаражі, Уве?!

Уве не відповів. Парване трусонула його, ніби намагаючись збити кілька кокосових горіхів.

— УВЕ!

— Так, так. Але я зробив це ненавмисне, їй-Богу, — пробуркотів він і випручався з її чіпкої хватки.

Парване похитала головою.

— Точно ненавмисне?

— Точно, точно ненавмисне, — запевнив Уве, наче на цьому дискусію можна було закінчити.

Помітивши, що Парване явно чекає якихось пояснень, він почухав потилицю і зітхнув.

— Її. Гаразд. Вона — одна із тих журналістів. Це не я, чорт забирай, її там зачинив. Я хотів сам там зачинитися разом із котом. А вона влізла за нами. Ну, ви розумієте. Далі пішло як пішло.

Парване почала розтирати скроні.

— Це вище моїх сил...

— Неслухняний, — сказала трирічна мала й пригрозила Уве пальчиком.

— Є хто? — обізвалися двері гаража.

— Тут нікого немає! — просичав Уве у відповідь.

— Але ж я вас чую! — відказали двері гаража.

Уве зітхнув і розпачливо глянув на Парване. Наче хотів вигукнути: «Самі чуєте, тепер зі мною навіть гаражні двері розмовляють!»

Парване відмахнулась від нього, підійшла до дверей, притиснулась до них вухом і обережно постукала. Двері постукали у відповідь.

Наче тепер вони вирішили перейти на азбуку Морзе. Парване прокашлялась.

— Навіщо ви хочете поговорити з Уве? — спитала вона, надавши перевагу звичайному алфавіту.

— Він — герой!

— Він... хто?

— Гаразд, вибачте. Отож: мене звать Лена; я працюю в місцевій газеті й хочу взяти інтер...

Парване приголомшено подивилася на Уве.

— Що це вона має на увазі: герой?

— Та вона просто базікає! — запротестував Уве.

— Він урятував життя чоловіку — той упав на колію! — заверещали двері гаража.

— А ви впевнені, що вам потрібен саме цей Уве? — поцікавилася Парване.

Уве аж образився.

— Ясно. Тобто тепер ніхто і не припускає, що я можу бути героєм, еге ж? — пробурчав він.

Парване придивилася до нього з підозрою. Трирічна, радісно заверещавши: «Киця!», намагалася вхопити те, що залишилося від котового хвоста. «Кицю» це зовсім не потішило, і тварина спробувала захватися в ногах Уве.

— Уве, що ви зробили? — спитала Парване тихим, довірчим голосом, відійшовши на два кроки від дверей гаража.

Трирічна ганялася за котом навколо його ніг. Уве намагався придумати, куди йому подіти руки.

— Ой, ну підняв якийсь костюм з рейок, нема чого здіймати стільки бісового галасу, — пробурчав він.

Парване намагалася втримати на обличчі незворушний вираз.

— І хихотіти теж не треба, — додав Уве кисло.

— Вибачте, — сказала Парване.

Двері гаража загукали:

— Агов? Ви ще там?

— Ні! — гаркнув Уве.

— А чого ви так сильно розізрилися? — поцікавились гаражні двері.

Уве завагався. Він нахилився до Парване.

— Я... не знаю, як від неї відчепитися, — мовив він, і якби Парване не знала його, вона б могла сказати, що в його очах було щось благальне. — Я не хочу, щоб вона там довго сиділа наодинці із «Саабом»! — прошепотів він похмуро.

Парване кивнула на підтвердження сумних перспектив такого сусідства. Уве опустив втомлену руку арбітра між трирічною і котом, поки ситуація навколо його черевиків не вийшла з-під контролю. Трирічна всім своїм видом виражала намір обійняти кота. А кіт, здавалося, був рішуче налаштований вхопити малу за шкірку й потягти в поліційний відділок на процедуру ідентифікації особистості. Уве вдалося впіймати трирічну, яка тут-таки вибухнула фонтаном реготу.

— А що, власне, ви тут робите? — вимогливо запитав він Парване, передаючи їй невеличкий дитячий клунок, як мішок картоплі.

— Ми збираємося на автобус до лікарні, щоб забрати Патрика й Джиммі, — відповіла вона.

Парване помітила, як при слові «автобус» обличчя Уве сіпнулося на вилицях.

— Ми... — почала Парване, збираючись щось сказати.

Вона глянула на двері гаража, потім — на Уве.

— Мені не чути, про що ви там говорите! Кажіть голосніше!
— заволали двері гаража.

Уве негайно відступив від них на два кроки. А Парване раптом упевнено йому всміхнулася. Наче тільки-но знайшла потрібні слова для кросворду.

— Гей, Уве! А як вам таке: ви підвозите нас до лікарні, а я допомагаю вам відкараскатися від журналістки. Згода?

Уве глянув на неї. Вигляд у нього був не дуже впевнений. Парване виставила наперед руки.

— Або я натякну цій журналістці, що можу розказати їй історію, або й парочку, про вас, Уве, — сказала вона, піднявши брови.

— Історію? Яку історію? — загукали двері гаража і збуджено загрюкали.

Уве пригнічено подивився на двері гаража.

— Це — шантаж, — розпачливо сказав він Парване.

Парване весело кивнула.

— Уве акатував клауна! — проголосила трирічна й по-змовницьки кивнула котові, бо відчула, що огиду Уве до лікарні потрібно пояснювати кожному, хто не був там з ними того разу.

Кіт явно не розумів, що все це означає. Але якщо той клоун хоч трохи нагадував оцю набридливу трирічну малу, то кіт закрие очі на те, що Уве когось там побив.

Саме це і є справжньою причиною того, що Уве тепер тут сидить. Кіт ображений до глибини душі зрадою Уве, який примусив його всю дорогу їхати на задньому сидінні з трирічною малою. Уве розстеляє газети на сидіннях. Він відчуває, що його надурили. Коли Парване сказала, що вона «відкараскається» від журналістки, він не уявляв, як саме вона це зробить. Певна річ, Уве не чекав, що журналістка зникне у хмарі диму, або що її приб'ють лопатою, чи закопають на пустирі, чи щось подібне.

А все, що зробила Парване, — це відчинила двері гаража, дала тій журналістці свою візитівку і сказала: «Зателефонуйте мені, й ми поговоримо про Уве». Хіба це метод, щоб позбутися когось? Правду кажучи, Уве не вважав, що таким чином взагалі можна від кого-небудь відкараскатися.

Та тепер уже пізно, звісно. Тепер, трясця його бери, він сидить тут під лікарнею і чекає, втретє за неповний тиждень. Шантаж, от що це таке.

Більше того, Уве ще й мусить терпіти ображений котячий погляд. Щось у цих очах нагадує йому те, як на нього дивилась Соня.

— Вони не приїдуть, щоб забрати Руне. Вони тільки так кажуть, а самі на роки застрягнуть у судовій тяганині, — пояснює Уве котові.

А може, він каже це Соні. А може, і собі. Він не знає.

— Принаймні, перестань себе так жаліти. Якби не я, жив би ти зараз із отією дитиною, і тоді від твого хвоста взагалі б нічого не лишилося. Подумай про це! — пирхає він до kota, намагаючись змінити тему.

Кіт перевертається на бік, спиною до Уве, і засинає на знак протесту. Уве знову визирає у вікно. Він чудово знає, що в трирічної малої немає алергії. Він чудово знає, що Парване просто збрехала йому, щоб самій не піклуватися про цього Кота-Липучку.

Він же не якийсь чортів старий маразматик.

23. Чоловік, якого звали Уве, і автобус, який так і не доїхав

«Кожна людина має знати, за що вона бореться». Так, здається, кажуть. Принаймні це було те, що Соня якось уголос прочитала Уве з якоїсь книжки. Уве не пам'ятав, із якої саме; навколо цієї жінки завжди була сила-силенна книжок. В Іспанії вона накупила їх цілу сумку, хоча навіть не говорила іспанською. «Я вчитимусь читаючи», — сказала вона. Наче це так робиться. Уве сказав їй, що він краще думатиме своєю головою, ніж читатиме те, що повидумували всілякі телепні. Соня лише усміхнулась і погладила його по щоці.

Потім він заніс її величезні до безглуздості валізи в автобус. Відчув запах вина, проходячи повз шофера, та подумав, що може, тут, в Іспанії, так прийнято, й промовчав. Коли він сів на своє місце, Соня приклала його руку до свого живота, і саме тоді він відчув, як штовхається його дитина, вперше й востаннє. Уве підвівся, пішов до вбиральні, а коли був на середині проходу, автобус раптом нахилився вбік, черкнув по центральному бар'єру, а потім на мить запала тиша. Ніби час робив глибокий вдих. Потім — вибух роздробленого скла. Немилосердний скрегіт деформованого металу. Жахливий хрускіт, коли ззаду в автобус врізались машини.

І всі оті крики. Він ніколи їх не забуде.

Уве викинуло з автобуса, і він пам'ятав тільки, що впав на живіт. Він роззирався навколо, нажаханий, шукаючи її серед мішанини людських тіл, та її ніде не було. Уве кинувся вперед,

весь порізався під дощем скла зі стелі, але тоді ніби якась скажена дика тварюка шарпонула його назад і швиргнула на підлогу в безтямному прагненні принизити. Це щоночі переслідуватиме його до кінця життя: його повна безпорадність у тій ситуації.

Упродовж першого тижня він ні на мить не відходив від її ліжка. Поки медсестри не примусили його помитися і перевдягтися. Усі дивилися на Уве дуже прихильно й висловлювали «співчуття». Прийшов лікар і розмовляв із ним байдужим, «лікарняним» голосом про необхідність «приготуватися до можливості того, що вона ніколи не прокинеться знову». Уве викинув того лікаря через двері. Через зачинені й замкнені двері. «Вона не мертва! — ревів на весь коридор Уве. — Перестаньте ставитись до неї, як до мертвої!» Більше ніхто в лікарні не наважувався робити таку помилку.

На десятий день, коли у вікна періщив дощ, а радіо повідомляло про найсильніший шторм за кілька останніх десятиліть, Соня розплющила очі болючими маленькими щілинками, побачила Уве й тихенько вклала свою руку в його, заховавши зігнутий вказівний палець у його долоню.

А потім Соня заснула й проспала всю ніч. Коли вона знову прокинулася, медсестри запропонували розповісти їй, та Уве похмуро наполіг на тому, що сам це зробить. А потім він усе їй розповів спокійним голосом, і все голубив її руки, наче вони дуже, дуже змерзли. Уве розповів їй про водія, від якого тхнуло вином, і про те, як автобус занесло й він ударився об відбійник на автостраді, і про аварію. І про запах горілої гуми. І про оглушливий звук, з яким усе трощилося.

І про дитину, яка тепер ніколи не з'явиться.

І вона заридала. Древній, безутішний розпач, який кричав, рвав і шматував їх обох упродовж безкінечних годин. Час, скорбота й лють сплелися в міцну, довжелезну темряву. В ту

мить Уве зрозумів, що ніколи не пробачить собі, що встав зі свого місця саме в той момент, що його не було тоді поряд, щоб захистити їх. І він знав, що цей біль — назавжди.

Але Соня не була б Сонею, якби дозволила темряві перемогти. Отож якось вранці, — Уве вже й не пам'ятав, скільки днів минуло після аварії, — висловлюючись дуже коротко, вона заявила, що хоче почати курс фізіотерапії. І коли Уве подивився на неї так, ніби то його власний хребет при кожному русі кричить, мов замордована тварина, Соня ніжно притулилася головою до його грудей і прошепотіла: «Ми можемо займатися або життям, або смертю, Уве. Ми маємо рухатися далі».

І так воно й сталося.

Упродовж наступних місяців Уве зустрічався з незліченною кількістю чоловіків у білих сорочках. Вони сиділи за столами зі світлого дерева в різних муніципальних кабінетах, і в них, вочевидь, була безмежна кількість часу для того, щоб пояснювати Уве, які документи і для чого заповнювати, і зовсім не було часу обговорити, що саме треба зробити, аби Соні стало краще.

Із одного з органів муніципальної влади в лікарню прислали якусь жінку, і вона жвавенько пояснила, що Соню можна помістити в «спеціальний будинок для догляду за людьми, які перебувають в її ситуації». Ще щось про те, що «напруга повсякденного життя», цілком зрозуміло, може бути «надмірною» для Уве. Жінка не сказала прямо, та було ясно як божий день, куди вона хилить. Вона не вірила, що Уве за всяку ціну прагнув бути поряд зі своєю дружиною. Жінка постійно повторювала фразу «за умов, що склалися», непомітно киваючи в бік ліжка. Вона говорила з Уве так, ніби Соні взагалі не було в кімнаті.

Того разу Уве таки відчинив двері, але й цю жінку виштовхав так само.

— Єдиний будинок, куди ми поїдемо, — наш власний! Той, де ми ЖИВЕМО! — кричав на неї Уве, і в нападі розчарування й люті пожбурих з кімнати один із черевиків Соні.

Потім йому довелося іти й питати в медсестер, у яких він мало не поцілив, чи не бачили вони, куди той черевик подівся. Що, звичайно ж, злило його ще більше. І тут, уперше після аварії, він почув, як Соня сміється. Наче сміх виливався з неї і переливався через край, і неможливо було його зупинити, наче її придавило до землі її власне хихотіння. Вона сміялась, і сміялась, і сміялась, аж поки голосні звуки не покотилися по стінах і по підлозі, ніби хотіли стерти на порошок закони часу й простору. І тоді Уве відчув, як його груди неначе повільно звільняються від уламків будинку, розваленого землетрусом. І в його серця з'являється простір, щоб знову битися.

Уве поїхав додому й перебудував увесь будинок, викинув геть стару кухонну стільницю і зробив нову, нижчу. Йому навіть вдалося знайти плиту під замовлення. Переробив дверні коробки й обладнав пандусами всі пороги. У той день, коли Соню виписали з лікарні, вона повернулася до навчання на педагога. Навесні склала іспит. У газеті було оголошення про вакансію вчителя в школі з найгіршою репутацією в місті, в класі, куди добровільно не зайшов би жоден кваліфікований учитель, у якого всі клепки були на місці. Це був суцільний синдром дефіциту уваги з гіперактивністю до того, як його придумали. «Ці хлопці й дівчата безнадійні, — чесно попереджав директор на співбесіді. — Це не навчання, це — утримання». Та, мабуть, Соня розуміла, як це, коли про тебе так говорять. І на цю вакансію знайшовся всього один кандидат. І вона привчила тих хлопців і дівчат читати Шекспіра.

Тим часом Уве був настільки сповнений гніву, що Соня іноді просила його виходити надвір, щоб він не трошив меблі. Їй було боляче до глибини душі дивитися на його плечі, які згиналися

від бажання нищити. Знищити водія автобуса. Туристичну агенцію. Відбійник на тій автомагістралі. Виробника вина. Усе й усіх. Гатити й гатити, поки кожен виродок не буде стертий з лиця землі. Це все, що він хотів зробити. Увє вихлюпував цю лють у своєму сараї. У гаражі. Він розкидав її навколо під час своїх обходів. Та це було не все. Зрештою він почав виливати її в листах. Увє писав уряду Іспанії. Шведським органам влади. В поліцію. В суд. Але ніхто не брав відповідальність на себе. Усім було байдуже. У своїх відповідях вони посилалися на закони або на інші органи влади. Виправдовувалися. Коли рада відмовилася збудувати пандус на сходах школи, де працювала Соня, Увє писав листи й скарги впродовж місяців. Він писав листи в газети. Він намагався судитися з ними. Він буквально затопив їх тією незбагненою мстивістю обкраденого батька.

Та скрізь, рано чи пізно, його зупиняли чоловіки в білих сорочках із суворими, самовдоволеними виразами на своїх обличчях. Їх неможливо було перемогти. Держава не тільки була на їхньому боці, вони самі були державою. Останню скаргу було відхилено. Боротьба закінчилася, бо білі сорочки так вирішили. І Увє їм цього не пробачив.

Соня все це бачила. Вона розуміла, де йому болить. Тому й дозволяла йому злитися, дозволяла його люті якимось чином знаходити вихід назовні. Але в один із тих ранніх літніх вечорів у травні, які завжди приносять із собою легенький подих майбутнього літа, вона під'їхала до нього, залишаючи на паркеті ледь помітні сліди. Увє сидів за кухонним столом і писав один зі своїх листів. Соня забрала в нього ручку, вклала свою руку в його руку, притиснувши вказівний палець до його грубої долоні. Ніжно притулилася лобом до його грудей.

— Досить уже, Увє. Не треба більше листів. За тими твоїми листами немає місця для життя.

Глянула на нього, ніжно погладила його щоку й усміхнулася.

— Досить уже, мій любий Уве.

І тоді було досить.

Наступного ранку Уве встав удосвіта, приїхав «Саабом» до її школи, і власноруч побудував той пандус, який відмовилася будувати рада. І з того часу, скільки пам'ятає Уве, вона щовечора поверталася додому й розповідала йому із сяючими очима про своїх хлопчиків і дівчаток. Про тих, які приходили в школу в супроводі поліції, а коли випускалися, то читали напам'ять вірші, написані чотириста років тому. Про тих, які могли змусити її плакати, і сміятися, і співати, аж поки її голос не починав відбиватися від стель їхнього маленького будинку. Уве ніколи не міг зрозуміти тих неможливих дітей, але він майже любив їх за те, що завдяки ним робилося із Сонею.

Кожна людина має знати, за що вона бореться. Так вони казали. І Соня боролася за добро. За дітей, яких у неї ніколи не було. А Уве боровся за неї.

Бо це було єдине в цілому світі, що мало для нього сенс.

24. Чоловік на ім'я Уве та мала бешкетниця, яка малює кольорами

У «Сааб» напхалося стільки людей, що, від'їжджаючи від лікарні, Уве раз у раз перевіряє показчик рівня палива, наче боїться, що стрілка ось-ось почне насмішкувато витанцьовувати. У дзеркало заднього виду він бачить, що Парване безтурботно дає трирічній аркуш паперу й кольорові олівці.

— Їй обов'язково робити це в машині? — гаркає Уве.

— А що, хай сидить без діла, й тоді почне цікавитись, як би повідривати оббивку з сидінь? — спокійно питає Парване.

Уве не відповідає. Лише поглядає на трирічну в дзеркало. А та розмахує великим фіолетовим олівцем перед котом на колінах у Парване й лементує: «Я МУЛЮЮ!» Кіт пильно стежить за малою, щоб була не перетворитися на полотно для малювання.

Між ними сидить Патрик, зігнувшись і скрутившись, щоб знайти зручне положення для своєї загіпсованої гомілки, яку він вклинив на підлокітник між двома передніми сидіннями.

А це не так легко, бо він щосили старається не зсунути газети, які Уве постелив на сидіння і під загіпсовану ногу.

Трирічна впускає олівець, який викочується з-під переднього сидіння під ноги Джиммі, який приєднався до компанії, щоб допомогти. Зробивши віртуозний рух, гідний олімпійського акробата, як на людину його комплекції, Джиммі спробує нахилитися вперед і вхопити олівець із килимка перед собою.

Якусь мить він дивиться на нього, усміхається, потім розвертається до Патрикової витягнутої ноги й малює на гіпсі велику смішну фізіономію. Помітивши це, мала верещить од радості.

— Тобто ви теж будете свинячити? — каже Уве.

— Гарно вийшло, правда? — сміється Джиммі, який, здається, зараз так і гукне до Уве: «Дай п'ять!»

Уве закочує очі.

— Вибачте, друже, не втримався, — каже Джиммі, трохи присоромлений, і віддає олівець Парване.

У кишені Джиммі щось вимогливо пищить. Він витягає мобільний телефон завбільшки з добрячу долоню і починає несамовито тарабанити пальцями по екрану.

— А чий це кіт? — питає ззаду Патрик.

— Увина киця! — заявляє трирічна із залізобетонною впевненістю.

— Ні, — відразу виправляє її Уве.

У дзеркалі заднього виду він бачить Парване, яка глузливо йому усміхається.

— Так! — каже вона.

— Ні, це НЕ ТАК! — править Уве.

Вона сміється. Патрик зовсім розгублюється. Парване підбадьорливо гладить його по коліну.

— Не зважай на те, що каже Уве. Це цілком і повністю його кіт.

— Він — чортів бродяга, ось він хто! — виправляє Уве.

Кіт підводить голову, щоб з'ясувати, через що такий шум, вирішує, що воно не варте уваги, і знову пригортається до колін Парване. Точніше, до її живота.

— То що, його нікуди не віддають? — цікавиться Патрик, розглядаючи kota.

Кіт трохи підводить голову і коротко шипить замість відповіді.

— Що значить «віддають»? — різко перебиває його Уве.

— Ну, там... у котячий притулок, чи ще куд...? — починає Патрик, та не встигає договорити, як Уве гаркає: — Нікого не віддають ні в який чортів притулок!

І на цьому тема вичерпана. Патрик намагається прибрати переляк з обличчя. Парване ледве стримується, щоб не вибухнути сміхом. Нікому з них це не вдається.

— Ми не можемо десь зупинитися і перекусити? — перебиває Джиммі й зручніше вмощується на сидінні. «Сааб» починає розгойдуватися.

Уве дивиться на компанію, яка зібралася навколо нього, так, ніби його викрали й перенесли в паралельний світ. У якийсь момент він думає різко звернути з дороги, але потім розуміє, що в гіршому випадку вся ця компанія перекочує за ним і в потойбіччя. Після цієї здогадки Уве скидає швидкість і значно збільшує відстань між своїм автомобілем і тим, що попереду.

— Пі! — верещить трирічна.

— Уве, ми не можемо зупинитися? Насанін треба пі-пі, — кричить Парване, як уперто роблять деякі люди, чомусь вважаючи, що задне сидіння розташоване метрів за двісті від водія.

— Авжеж! А заодно й перекусити зможемо, — киває Джиммі, смакуючи наперед.

— Точно, давайте так і зробимо, мені теж треба пі-пі, — каже Парване.

— У «Макдональдсі» є вбиральні, — дуже доречно підказує їм Джиммі.

— «Макдональдс» — це непогано, зупинімося там, — киває Парване.

— Не буде ніяких зупинок, — твердо каже Уве.

Парване дивиться на нього в дзеркало заднього виду. Уве дивиться на неї. Через десять хвилин він сидить у «Саабі», чекаючи, поки вони вийдуть із «Макдональдса». Навіть кіт пішов туди разом із ними. Зрадник. Парване виходить надвір і стукає Уве у вікно.

— Ви точно нічого не хочете? — м'яко питає вона.

Уве киває. У неї трохи пригнічений вигляд. Він знову піднімає вікно. Парване обходить машину і залазить на пасажирське місце.

— Дякую, що зупинилися, — усміхається вона.

— Гарзд, гарзд, — каже Уве.

Вона їсть картоплю фрі. Уве нахилиється і кладе побільше газет на підлогу перед нею. Парване починає сміятися. Уве не розуміє з чого.

— Мені потрібна ваша допомога, Уве, — несподівано каже вона.

Це не викликає в Уве ні раптового, ні надмірного ентузіазму.

— Я подумала, що ви б могли допомогти мені скласти іспит з водіння, — веде вона далі.

— Що ви сказали? — питає Уве, не вірячи своїм вухам.

Парване знижує плечима.

— Патрик буде в гіпсі кілька місяців. Мені треба отримати водійські права, щоб я могла підвозити дівчаток. Я думала, що ви б могли мені дати кілька уроків водіння.

Уве такий розгублений, що навіть забуває розсердитися.

— Тобто, іншими словами, у вас немає водійських прав?

— Нема.

— То це був не жарт?

— Ні.

— Ви загубили свої права?

— Ні. В мене їх ніколи не було.

Схоже, мозок Уве не зразу обробляє цю інформацію, яка для нього просто поза межами розуміння.

— Ким ви працюєте?

— А яке це має значення? — каже Парване.

— Певна річ, що велике значення!

— Я агентка з нерухомості.

Уве киває.

— І нема водійських прав?

— Нема.

Уве похмуро хитає головою, наче жахаючись, до чого може дійти людська безвідповідальність. Парване знову всміхається своєю глузливою усмішкою. Жмакає порожній пакет з-під картоплі фрі й відчиняє двері.

— А ви подивіться на це з іншого боку, Уве: невже ви справді хочете, щоб хтось інший учив мене водити в житловій зоні?

Вона виходить з машини й іде до урни. Уве не відповідає. Просто пирхає.

У дверцята заглядає Джиммі.

— Можна мені поїсти в машині? — питає він крізь шматок курятини, який стирчить у нього з рота.

Спочатку Уве хоче сказати «ні», але потім розуміє, що з такою швидкістю вони звідси ніколи не виїдуть. Натомість він розстеляє на пасажирському місці й на підлозі стільки газет, наче збирається перефарбовувати машину.

— Сідай, та вже поїдемо додому, — стогне він, махаючи Джиммі.

Джиммі радісно киває. У нього пищить мобільник.

— І припини цей шум — тут тобі не чортів зал ігрових автоматів.

— Вибачте, друже, весь час приходять електронні листи з роботи, — каже Джиммі, утримуючи їжу в одній руці, а іншою намацує мобільник у кишені.

— То у тебе є робота? — питає Уве.

Джиммі киває з ентузіазмом.

— Я програмую додатки до айфона.

В Уве більше немає запитань.

Нарешті в машині стає відносно тихо, принаймні на ті десять хвилин, поки вони заїжджають на парковку перед гаражем Уве. Уве зупиняється біля велосипедного гаража, ставить «Сааб» на нейтральну передачу, не вимикаючи двигун, і красномовно дивиться на пасажирів.

— Чудово, Уве. Патрик звідси й на милицях дійде, — пирхає Парване з явною іронією.

— У житловій зоні заборонено їздити на машині, — каже Уве.

Безстрашний Патрик виплутує себе і свій гіпс із заднього сидіння автомобіля, а Джиммі вичавлюється з переднього пасажирського сидіння із заляпаною жиром гамбургера футболкою.

Парване витягає автокрісло з трирічною і ставить його на землю. Дівчинка розмахує чимось у повітрі й вигукує якісь покручені слова.

Парване киває, повертається до машини, зазирає в передні дверцята й подає Уве аркуш паперу.

— Що це? — питає Уве, навіть не збираючись його торкатися.

— Це малюнок Насанін.

— І що мені з ним робити?

— Вона намалювала вас, — каже Парване і вкладає малюнок йому в руки.

Уве неохоче дивиться на нього. Малюнок заповнений лініями й завитками.

— Це Джиммі, це кіт, а це Патрик і я. А оце — ви, — пояснює Парване.

Вимовляючи останню фразу, вона вказує на фігуру в центрі малюнка. Все інше на папері намальовано чорним, але фігура

посередині — це справжній вибух кольорів. Буяння жовтого, червоного, синього, зеленого, оранжевого і фіолетового.

— Ви — найкумедніше з того, що вона знає. Тому вона завжди зображує вас у кольорі, — каже Парване.

Потім вона зачиняє пасажирські двері й іде.

Минає кілька секунд, поки Уве оговтується і гукає їй услід: — Що значить «завжди»?

Але на той час вони вже вирушили по своїх домівках.

Трохи ображений, Уве поправляє газету на пасажирському сидінні. Кіт перелазить ззаду і зручно вмощується на ній. Уве задом заводить «Сааб» в гараж. Зачиняє двері. Ставить «Сааб» на нейтральну передачу, не вимикаючи двигун. Відчуває, як вихлопні гази повільно заповнюють гараж, і дивиться на пластикову трубку, що висить на стіні. Упродовж кількох хвилин він чує тільки дихання kota й ритмічне чахкання двигуна. Найпростіше було би просто сидіти тут, чекаючи на невідворотне. Це найлогічніше, з точки зору Уве. Він так довго цього прагне. Кінця. Він так сумує за нею, що іноді йому несила втриматись у власному тілі. Найраціональніше було би просто сидіти тут, поки дим не приспить його й kota, і не покладе цьому всьому кінець.

Але потім Уве дивиться на kota. І вимикає двигун.

Наступного ранку вони встають за чверть до шостої. П'ють каву і їдять тунця: кожен своє. Після обходу Уве старанно відкидає сніг перед своїм будинком. Закінчивши, зупиняється перед сараєм, спершись на лопату для снігу, і дивиться на ряд блокових будинків.

Потім переходить дорогу й починає відкидати сніг перед іншими будинками.

25. Чоловік на ім'я Уве та шматок гофрованого заліза

Аж після сніданку Уве випустив кота надвір. Тільки тоді він узяв пластикову пляшечку з верхньої полицки у ванній. Зважив її в руці, наче збирався кудись пожбурити, легенько потрусив, щоб прикинути, чи багато там залишилося пігулок.

Під кінець лікарі виписували Соні дуже багато знеболювального. Їхня ванна кімната й досі нагадує склад колумбійської мафії. Уве, звісно, не довіряє медицині, він завжди був переконаний, що єдиним її результатом є вплив на психіку, і діє вона тільки на безмозких недоумків.

Та лише зараз йому спало на думку, що вкоротити собі віку можна й пігулками, не така це вже й дивина.

За вхідними дверима він чує якийсь шум — щось кіт на диво швидко повернувся, шкребеться біля порогу й верещить, ніби потрапив у капкан. Наче здогадується, що Уве надумав. Уве припускає, що розчарував кота. Він і не чекає, що той зрозуміє його дії.

Уве намагається уявити, як буде почуватися, зробивши це. Він ніколи не вживав наркотиків. Навіть не п'янів. Йому не подобається відчуття втрати контролю. З роками він зрозумів, що саме це відчуття люблять і до нього прагнуть нормальні люди, але на думку Уве, тільки закінчені ідіоти можуть свідомо прагнути неконтрольованості. Йому цікаво, чи буде його нудити, чи буде йому боляче, коли його органи здадуться і перестануть функціонувати. Чи він просто засне, коли його тіло стане ні на що не здатним.

Тепер кіт уже завиває там у снігу. Уве заплющує очі й думає про Соню. Це не значить, що він із тих людей, які здаються і вмирають; він не хоче, щоб вона про нього так думала. Але насправді все це неправильно. Вона вийшла за нього заміж. І тепер він не знає, як йому жити, коли кінчик її носа не ховається в ямку між його горлом і плечем. Оце й усе.

Уве відкручує кришечку й розкладає пігулки по краю раковини. Дивиться на них, ніби чекає, що вони перетворяться на маленьких кровожерливих роботів. Звісно, вони цього не роблять. Як і не справляють на Уве ніякого враження. У нього не вкладається в голову, як ці маленькі білі крапочки можуть йому зашкодити, хай скільки б він їх з'їв. У kota вже такий голос, ніби він обплювує снігом усі вхідні двері. Та раптом його перебиває другий, зовсім інший звук.

Собачий гавкіт.

Уве прислухається. На кілька секунд усе стихає, а потім він чує, як кіт виє від болю. Знову гавкіт. І лемент Білявої Шкапи.

Уве стоїть, ухопившись за раковину. Заплющує очі, наче можна моргнути й позбутися цього звуку. Це не діє. Тоді він нарешті зітхає і випростовується. Відкручує пляшечку, зсипає туди пігулки. Спускається сходами. Перетинаючи вітальню, ставить пляшечку на підвіконня. І у вікно бачить Біляву Шкапу на дорозі, яка прицілюється і мчить до kota.

Уве відчиняє двері саме в той момент, коли вона збирається щосили вдарити тварину по голові. Кіт швидко ухиляється від її гострого, як голка, підбору й тікає до сараю Уве. Шавка істерично валує, із пащі в усі боки розлітається слина, як у скаженої тварюки. У її щелепах жмут шерсті. Уве зауважує, що це вперше він бачить Шкапу без сонцезахисних окулярів. У її зелених очах іскриться злоба. Вона відхиляється назад, готуючись до нового удару, та помічає Уве й зупиняється на півдорозі. Її нижня губа тремтить від люті.

— Я пристрелю цю гидоту! — шипить вона, вказуючи на кота.

Уве дуже повільно хитає головою, не зводячи з неї очей. Вона судомно ковтає. Щось у виразі його обличчя, ніби висіченого з каменю, охолоджує її кровожерливість.

— Це ч-ч-чортів бродячий кіт, і... і він здохне! Він подряпав Принца! — белькоче Шкапа.

Уве не мовить ні слова, але його очі стають чорними. І нарешті навіть собака задкує від нього.

— Ходімо, Принце! — каже Білява Шкапа, зникаючи за рогом, наче Уве її в шию виштовхав.

Уве не сходить з місця, важко дихаючи. Він притискає кулак до грудей, відчуваючи, як безладно б'ється в нього серце. Тихо стогне. Потім дивиться на кота. Кіт дивиться на нього. На боці в тварини нова рана. На хутрі знову кров.

— Дев'яти життів тобі не надовго вистачить, еге ж? — питає Уве.

Кіт лиже лапу з таким виглядом, ніби чхати він хотів на якісь там підрахунки.

Уве киває і відступає вбік.

— Ну то заходь.

Кіт перебирається через поріг. Уве зачиняє двері.

Він стоїть посеред вітальні. Звідусіль на нього дивиться Соня. Тільки тепер Уве помічає, що порозвішував фотографії з нею так, що вони супроводжують його по всьому будинку, куди б він не йшов. Вона на столі в кухні, на стіні в коридорі й на півдорозі на сходах. Вона на підвіконні у вітальні, куди саме застрибнув і всівся кіт. Він кидає на Уве сердитий погляд, зачіпає пляшечку з пігулками, і та з гуркотом падає додолу. Уве піднімає пляшечку, а кіт дивиться на нього з жахом, ніби ось-ось кричить: «Я звинувачую!»

Уве злегка буцає плінтус, розвертається і йде на кухню, щоб поставити пляшечку в шафу. Потім варить каву й наливає воду в

миску для кота.

Вони п'ють у тиші.

Уве бере порожню миску й ставить її в раковину біля чашки з-під кави. Довгенько стоїть, узявшись у боки. Потім розвертається і йде в коридор.

— Ану, ходімо, — кличе він кота, не дивлячись на нього, — покажемо цій безпородній дворнязі, що до чого.

Уве одягає темно-синю зимову куртку, взуває клоги, випускає поперед себе кота. Дивиться на фотографію Соні на стіні. Вона сміється йому у відповідь. Померти ніколи не пізно, можна відкласти на якусь годину, думає Уве й виходить за котом надвір.

Він іде до будинку Руне, чекає кілька хвилин, поки відчинять двері. Перш ніж у дверях повертається замок, чується якийсь звук, наче там щось тягнуть, ніби до дверей наближається привид, а за ним волочуться важезні ланцюги. Нарешті двері відчиняються, на порозі стоїть Руне і дивиться на Уве й на кота порожнім поглядом.

— У тебе є гофроване залізо? — цікавиться Уве без зайвих розмов.

Руне секунду-дві пильно вглядається в нього, ніби його мозок відчайдушно бореться, згадуючи.

— Гофроване залізо? — питає він себе, ніби пробуючи це слово на смак, наче людина, яка щойно прокинулась і силкується згадати, що їй снилося.

— Гофроване залізо, так, — каже Уве, киваючи.

Руне дивиться на нього, чи радше — кудись крізь нього. Його очі блищать, як щойно наваксований капот. Він змарнів і згорбився, борода сива, майже біла. Колись це був міцний чолов'яга, який напускав на себе поважного вигляду, а зараз одяг мішком висить на ньому. Він постарів: зовсім, зовсім

постарів, думає Уве, і йому несподівано стає дуже боляче. У погляді Руне щось спалахує. Потім його рот починає сіпатися.

— Уве? — вигукує він.

— Та-ак, ну... не Папа Римський, це вже точно, — відповідає Уве.

Обвисла шкіра на обличчі Руне збирається зморшками в слабку усмішку. Чоловіки, колись такі близькі, наскільки близькими можуть бути такого типу люди, дивляться один на одного. Один з них ніяк не може забути минулого, а другий узагалі його не пам'ятає.

— Ти постарів, — каже Уве.

Руне усміхається.

Потім чується стривожений голос Аніти, а наступної миті — її швидкі дріботливі кроки, що наближаються.

— Хтось прийшов, Руне? Що ти тут робиш? — перелякано гукає вона, з'явившись у дверях. Тоді бачить Уве.

— О... привіт, Уве, — каже вона й різко зупиняється.

Уве стоїть, засунувши руки в кишені. У kota поряд із ним такий вигляд, ніби він зробив би те саме, якби мав кишені. Або руки. Аніта — маленька і безбарвна у своїх сірих штанях, сірій плетеній кофті, із сивим волоссям і сіруватою шкірою. Але Уве помічає її червоні, набряклі очі. Вона швидко витирає очі й моргає, приховуючи біль. Як завжди роблять жінки її покоління. Наче вони щоранку стоять у дверях і рішуче вимітають усі скорботи геть із дому. Аніта ніжно бере Руне за плечі й веде його до інвалідного візка біля вікна у вітальні.

— Привіт, Уве, — приязно, але здивовано повторює вона, повернувшись до дверей. — Чим я можу допомогти?

— У вас є гофроване залізо? — питає він.

Вигляд у неї спантеличений.

— Горьоване залізо? — бурмоче вона, наче це залізо чимось сильно засмучене, і тепер хтось мусить підбадьорити його.

Уве глибоко зітхає.

— Боже мій, гофроване залізо.

Не схоже, що Анітине спантеличення бодай трохи зменшилось.

— А воно має в мене бути?

— У Руне точно має бути в сараї, — каже Уве й простягає руку.

Аніта киває. Знімає з гачка на стіні ключі від сараю і кладе в руку Уве.

— Гофроване. Залізо? — знову промовляє вона.

— Так, — каже Уве.

— Але ж у нас не залізний дах.

— А до чого тут це?

Аніта хитає головою.

— Ні... ні, мабуть, ні до чого, звичайно.

— У кожного в сараї завжди знайдеться якийсь лист металу, — каже Уве, наче це прописна істина.

Аніта киває. Як людина, котра зіткнулася з незаперечним фактом, що шматок гофрованого заліза — така річ, яку всі нормальні, розсудливі люди тримають у своїх сараях саме на той випадок, якщо комусь він буде потрібен.

— А в тебе в сараї хіба немає такого металу? — цікавиться вона, загалом, щоб щось сказати.

— Свій я вже використав, — пояснює Уве.

Аніта киває з розумінням. Як той, хто стикається з незаперечним фактом, що нічого дивного немає в тому, що звичайна людина, в якій дах зроблений не з металу, використовує свій запас гофрованого заліза з такою швидкістю, що його просто не вистачає.

Через хвилину в дверях із переможним виглядом з'являється Уве, тягнучи величезний лист гофрованого заліза завбільшки з килим у вітальні. Аніта, чесно кажучи, не має жодного уявлення

про те, як такий великий шматок металу взагалі помістився в їхньому сараї, щоб вона про це й не знала.

— Я ж тобі казав, — говорить Уве, киваючи, і віддає їй ключі.

— Так... так, звісно, казав, авжеж, — змушена визнати Аніта.

Уве обертається до вікна. Звідти визирає Руне. І саме тоді, як Аніта розвертається, щоб зайти в будинок, Руне знову всміхається, піднімає руку й злегка махає. Наче саме тоді, буквально на секунду, він згадує, хто такий Уве і що він тут робить.

Аніта нерішуче зупиняється. Розвертається.

— Знову приїжджали із соціальної служби, вони хочуть забрати Руне від мене, — каже вона, дивлячись додолу.

Коли Аніта вимовляє ім'я чоловіка, її голос надламується, ніби суха газета. Уве длубає пальцем лист гофрованого заліза.

— Вони кажуть, що я не здатна подбати про нього. З його хворобою і всім іншим. Кажуть, що він мусить їхати в притулок, — продовжує вона.

Уве далі длубає лист гофрованого заліза.

— Він помре, якщо я віддам його в притулок, Уве. Ти ж знаєш... — шепоче Аніта.

Уве киває і дивиться на недопалок сигарети, що вмерз між двома плитками бруківки. Краєм ока він помічає, як Аніта трохи припадає на одну ногу. Згадує, як десь рік тому Соня розказувала, що то результат операції із заміни кульшового суглобу. А тепер у Аніти ще й тремтять руки. «Перша стадія розсіяного склерозу», — також пояснювала Соня. А кілька років тому Руне захворів на Альцгеймера.

— Твій хлопець міг би приїхати й підсобити вам, — тихо бурмоче він.

Аніта підводить погляд. Дивиться Уве прямо в очі й поблажливо всміхається.

— Йохан? Ах... він живе в Америці, ти ж знаєш. У нього теж проблем вистачає. Ти ж знаєш цих молодих людей!

Уве не відповідає. Аніта вимовляє «Америка», ніби це — царство небесне, куди змився її син-егоїст. Відколи захворів Руне, цей негідник тут ні разу не з'явився, думає Уве. Вже дорослий чоловік, а на батьків йому часу не вистачає.

Аніта спохвачується, наче ловить себе на чомусь негарному, що її дискредитує. Вона вибачливо усміхається Уве.

— Пробач, Уве, не варто мені тут стояти й марнувати твій час своїми теревенями.

Аніта повертається в будинок. Уве не рухається з місця, тримаючи лист гофрованого заліза. Кіт сидить поряд. Уве щось бурмоче собі під ніс, поки не зачинилися двері. Аніта з подивом обертається, визирає в прочинені двері й дивиться на нього.

— Прошу?

Уве відвертається, уникаючи її погляду. Тоді розвертається і рушає, а слова мимоволі злітають з його вуст:

— Я сказав, що якщо в тебе знову будуть проблеми з тими чортовими батареями, можеш приходити і дзвонити мені у двері. Ми з котом будемо вдома.

Зморшкувате обличчя Аніти розтягається в здивованій усмішці. Вона на півкроку виходить із дверей, наче хоче щось додати. Може, щось про Соню, про те, як сильно вона сумує за своєю найкращою подругою. Про те, що сумує за тим, як вони тоді жили, всі четверо, коли першими переїхали на цю вулицю майже сорок років тому. Що вона сумує навіть за тим, як Руне й Уве сперечалися. Та Уве вже зник за рогом.

Повернувшись у сарай, Уве бере запасний акумулятор для «Сааба» й дві великі металеві скоби. Кладе лист гофрованого заліза на бруківку між сараєм і будинком та старанно притрушує його снігом.

Він стоїть поряд із котом і довго роздивляється своє творіння. Ідеальна пастка для собаки, схована під снігом, аж тріщить від електрики, готова вкусити. Це буде абсолютно рівноцінна відплата. Наступного разу, коли Білява Шкапа проходитиме тут зі своїм дурним псом, і йому заманеться надзюрити на доріжку Уве, той дворняжка зробить це на електрифікований металевий лист-провідник. А тоді побачимо, як їм буде весело, думає собі Уве.

Кіт нахилиє голову й дивиться на металевий лист.

— Це буде наче удар блискавки в уретрі, — каже Уве.

Кіт довго дивиться на нього. Наче хоче сказати: «Ти ж це не всерйоз, правда?» Нарешті Уве всовує руки в кишені й хитає головою.

— Ні... ні, думаю, що ні, — похмуро зітхає він.

А потім Уве збирає акумулятор, скоби, гофрований лист заліза і заносить усе це в гараж. Не тому, що він вважає, що ті виродки не заслуговують на добрячий удар струмом. Бо вони таки заслуговують. А тому, що вже давно йому ніхто не нагадував про різницю між тим, коли тобі доводиться бути злим, і тим, коли ти просто можеш таким бути.

— А ідея була таки непогана, — підсумовує Уве, звертаючись до kota, коли вони йдуть додому.

Кіт прямує у вітальню і зневажливим рухом свого тільця наче тихенько каже: «Авжеж, авжеж, непогана...».

А потім вони обідають.

26. Чоловік на ім'я Уве і світ, де вже ніхто й велосипеда відремонтувати не може

Багатьом людям важко жити з тими, хто любить бути на самоті. Це дратує тих, хто самотність терпіти не може. Але Соня на те не дуже нарікала. «Я прийняла тебе таким, яким ти був», — казала вона.

Та все ж Соня чудово розуміла, що навіть таким людям, як Уве, іноді хочеться з кимось перекинутися словом. А він уже давно ні з ким не розмовляв.

— Я виграв, — коротко сказав Уве, почувши брязкіт поштової скриньки.

Кіт зістрибнув з підвіконня у вітальні й подріботів на кухню. «Не любить програвати», — подумав Уве, прямуючи до вхідних дверей. Уже давненько він ні з ким не бився об заклад, коли принесуть пошту. Колись він закладався з Руне, коли вони влітку були у відпустці, і вони тоді так захопилися, що навіть розробили складну систему визначення точності вгадування аж до граничних розширень і півхвилин. Отак було в ті часи. Пошта прибувала рівно о дванадцятій. І треба було вміти дуже чітко встановлювати межі, щоб визначити, хто був найточнішим. Сьогодні ж зовсім не те. Сьогодні пошту могли принести коли завгодно, мало не під вечір. Поштове відділення сяк-так слідкувало за цим, і на тому дяка. Уве пробував закладатися із Сонею, коли вони з Руне перестали розмовляти. Але вона не розуміла правил. Тому він кинув цю затію.

Хлопець ледве встигає ухилитися, щоб не злетіти зі сходинок від удару дверима, які Уве різко відчиняє. Уве дивиться на нього з подивом. На хлопцеві форма листоноші.

— Так? — питає Уве.

Хлопець явно не може знайти, що сказати, і мене в руках газету й лист. Уве помічає, що це той самий шмаркач, який кілька днів тому лаявся з ним через велосипед біля сараю. Той велосипед, який він збирався «ремонтувати». Звісно, Уве знає, що то за ремонт. «Ремонтувати» значить «вкрасти й продати через інтернет». Ось що це означає для цих негідників, не більше й не менше.

Хлопець, якщо це взагалі можливо, ще менше радий зустрічі з Уве. У нього такий вигляд, як в офіціанта, який вирішує, чи ставити перед вами тарілку, чи понести на кухню і плюнути в неї. Хлопець холодно дивиться на Уве, неохоче вручає йому пошту з похмурим «ось, будь ласка». Уве бере її, не зводячи з нього очей.

— Ваша поштова скринька зламана, то я хотів віддати вам у руки, — пояснює хлопець.

Він киває на зігнутий у три погібелі мотлох, який колись був поштовою скринькою Уве, поки Довготелесий, який не вміє маневрувати з причепом, не в'їхав у неї тим причепом, а потім киває на газету й лист в руках Уве. Уве дивиться на них. Газетка — одна з місцевих ганчірок, які роздають задарма, навіть якщо ти клеїш знак, який чітко вказує не робити цих дурниць. А лист — найімовірніше, реклама, думає Уве. Правда, його ім'я та адреса написані на конверті від руки, та це просто рекламний трюк. Аби ти подумав, що лист від реальної людини. А потім ти його відкриваєш, і раз — тебе вже втягли в той маркетинг. Але з Уве такі фокуси не проходять.

Хлопець стоїть, розгойдуючись на п'ятках і втупившись у землю. Ніби він бореться із чимось усередині, а воно рветься

назовні.

— Щось іще? — цікавиться Уве.

Шмаркач проводить рукою по жирній, підлітковій копиці волосся.

— А, якого чорта... я просто хотів запитати, чи у вас є дружина на ім'я Соня, — видушує він.

Уве дивиться на нього з підозрою. Хлопець указує на конверт.

— Я побачив прізвище. У мене була вчителька з таким ім'ям. Просто хотів запитати...

Схоже, він уже проклинає себе за те, що взагалі відкрив рота. Хлопець різко повертається й рушає геть. Уве прокашлюється і копає ногою поріг.

— Зачекай... ну, може й так. І що Соня?

Хлопець зупиняється десь за метр.

— А, чорт... Я просто любив її, це все, що я хотів сказати. Я... ну, знаєте... Я не так добре читаю і пишу, ну, і все таке.

Уве мало не каже: «Ніколи б не подумав», — та стримується. Хлопець якось незграбно перекручується. Розгублено проводить рукою по волоссю, ніби сподівається знайти там потрібні слова.

— Вона — єдина вчителька з усіх, які в мене були, котра не думала, що я дурний як пень, — бурмоче він, майже задихаючись від емоцій. — Вона привчила мене читати цього, ну, знаєте... Шекспіра. Я не думав, що взагалі зможу читати, ну типу того. А вона змусила мене прочитати найважчу товстелезну книжку, і все таке. Я почувався справді гівняно, коли почув, що вона померла, знаєте.

Уве не відповідає. Хлопець дивиться в землю. Знизує плечима.

— Ось так...

Він мовчить. А потім вони обидва стоять, п'ятдесятидев'ятирічний чоловік і підліток, за кілька метрів

один від одного, копирсаючи ногами сніг. Наче копирсаються у самих спогадах, у пам'яті про жінку, яка наполягала, що в деяких людях можна розгледіти більший потенціал, ніж вони самі у собі бачать. І ніхто з них не знає, що їм робити з цим спільним досвідом.

— То що там із тим велосипедом? — нарешті питає Уве.

— Я пообіцяв моїй дівчині відремонтувати його. Вона живе отам, — відповідає хлопець, киваючи на будинок у кінці їхнього ряду, навпроти будинку Аніти й Руне. Там, де живуть оті майстри утилізації, коли не їздять у Таїланд, чи куди вони там ще їздять.

— Хоча, знаєте, вона ще не моя дівчина. Але мені здається, я хочу, щоб вона нею була. Щось таке.

Уве розглядає хлопця, як чоловіки середнього віку часто розглядають молодших чоловіків, які ось-ось почнуть вигадувати власну граматику, якщо їх не зупинити.

— А в тебе є якісь інструменти? — питає він.

Хлопець хитає головою.

— А як же ти збираєшся ремонтувати велосипед без інструментів? — вражено питає Уве, швидше надзвичайно здивований, ніж розсерджений.

Хлопець знизує плечима.

— Хтозна.

— Навіщо тоді ти пообіцяв його відремонтувати?

Хлопець товче ногою сніг. Збентежено тре обличчя всією п'ятірнею.

— Бо я люблю її.

Уве навіть не знає, що на це сказати. Тоді він скручує газету й лист і постукує цим рулоном по долоні, наче кийком.

— Мені треба йти, — майже нечутно бурмоче хлопець і знову збирається повернутися.

— Тоді приходь після роботи, і я витягну тобі той велосипед.

Слова Уве ніби вискакують нізвідки.

— Але мушиш принести власні інструменти, — додає він.

Хлопець аж сяє.

— Ви серйозно, дядьку?

Уве постукує рулоном по руці. Хлопець судомно ковтає.

— Чудово! Стривайте... а, чорт... Я не зможу забрати його сьогодні! Мені треба на іншу роботу! Але завтра, дядьку, я зможу прийти завтра. Це нормально, якщо я заберу його типу завтра?

Уве хитає головою і дивиться так, наче все сказане вилетіло з рота персонажа якогось мультфільму. Хлопець глибоко зітхає і опановує себе.

— Що за інша робота? — питає Уве так, наче отримав неповну відповідь у фінальному раунді «Джепарді»^[8].

— Я, типу, працюю у кав'ярні вечорами і на вихідні, — каже хлопець, і в його очах знову спалахує надія врятувати свої уявні стосунки з дівчиною, яка навіть не підозрює, що вона його дівчина, — стосунки, які тільки й може мати підліток із жирним волоссям.

— Мені треба дві роботи, бо я збираю гроші, — пояснює він.

— На що?

— На автомобіль.

Уве мимоволі помічає, як хлопець аж трохи випрямляється, коли каже «автомобіль». Якусь мить Уве дивиться на нього із сумнівом. Потім знову повільно, але насторожено постукує рулоном по долоні.

— Що за автомобіль?

— Та я тут придивився собі «Рено», — сяє хлопець і ще більше випрямляється.

На якусь соту долю подиху все завмирає навколо обох чоловіків. Їх раптом охоплює моторошна тиша. Якби це була

сцена з фільму, то камера спокійнісінько могла б зробити повне коло навкруг них, перш ніж Уве нарешті втрачає самовладання.

— «Рено»? «Рено»? Це ж чортів ФРАНЦУЗ! Та не можна ж, в біса, отак просто піти й купити ФРАНЦУЗЬКУ машину!!!

Здається, хлопець хоче щось сказати, але не може, бо Уве трясє всією верхньою частиною тіла так, наче хоче відігнати настирливу осу.

— Господи, ти, щеня! Ти хоч трохи тямиш у автомобілях?

Хлопець хитає головою. Уве глибоко зітхає і кладе руку на лоб, наче при раптовому нападі мігрені.

— А як же ти збираєшся доправити велосипед до кав'ярні, якщо в тебе немає машини? — питає він дуже згодом, явно намагаючись відновити самовладання.

— Я... не подумав про це, — каже хлопець.

Уве хитає головою.

— «Рено»? Святий Боже...

Хлопець киває. Уве засмучено тре очі.

— Де хоч та чортова кав'ярня, в якій ти працюєш? — бурмоче він.

Через двадцять хвилин Парване здивовано відчиняє вхідні двері. На порозі стоїть Уве, задумливо постукуючи по руці паперовим рулоном.

— У вас є оті зелені наклейки?

— Що?

— У вас мають бути такі зелені наклейки, якщо ви вчитеся водити. Є у вас вони чи ні?

Парване киває.

— Ага... так, є, але що...

— Через дві години я прийду й заберу вас. Візьмемо мою машину.

Уве повертається і, не чекаючи відповіді, тупотить назад вузьенькою доріжкою.

27. Чоловік на ім'я Уве та урок водіння

За сорок років, які вони жили в цьому ряду блокових будинків, таке траплялося час від часу: якийсь недоумкуватий або новий сусід набирався хоробрості й питав у Соні про справжню причину такої глибокої ворожості між Уве та Руне. Чому двоє чоловіків, які колись були друзями, раптом почали ненавидіти один одного з такою надзвичайною силою?

Соня завжди відповідала, що все дуже просто. Це почалося з того, що, коли двоє чоловіків зі своїми дружинами оселилися у своїх будинках, Уве водив «Сааб 96», а Руне — «Вольво 244». Десь через рік чи більше Уве купив «Сааб 95», а Руне купив «Вольво 245». Через три роки Уве купив «Сааб 900», а Руне купив «Вольво 265». Упродовж наступних кількох десятиліть Уве купив ще два «Сааби 900», а потім — «Сааб 9000». Руне купив ще один «Вольво 265», а потім — «Вольво 745», але потім повернувся до седанів і придбав «Вольво 740». Після чого Уве купив ще один «Сааб 9000», а Руне, зрештою, перейшов на «Вольво 760», а потім Уве купив собі «Сааб 9000i», а Руне поміняв свій з доплатою на «Вольво 760 Турбо».

А потім настав день, коли Уве пішов до агента з продажу автомобілів подивитися на недавно випущений «Сааб 9-3», а коли повернувся додому, виявилось, що Руне купив «БМВ».

— «БМВ»! — кричав Уве Соні. — Ну от як можна напоумити таку людину? Як?

Можливо, це було не вичерпне пояснення того, чому ці двоє чоловіків відчували таку відразу один до одного, як зазвичай

додавала Соня. Та ви або розуміли це, або ні. А якщо ви цього не розуміли, то не було сенсу навіть намагатися пояснити решту.

А більшість людей таки нічого не розуміли, часто зауважував Уве. Ну, а чого ви хотіли, хто зараз має якесь уявлення про вірність? Машина стала лише «засобом пересування», а дорога — ускладненням між двома пунктами. Уве переконаний, що саме тому дороги такі паскудні. Якби люди трохи дбали про свої автомобілі, то не їздили б, як ідіоти, думає він, занепокоєно спостерігаючи, як Парване скидає додолу газети, які він розстелив на її сидінні. Їй доводиться максимально відсунути крісло водія, щоби влізти в машину зі своїм вагітним животом, а потім присунути те крісло якомога ближче до керма.

Урок водіння починається не дуже вдало. Точніше, він починається з того, що Парване намагається сісти в «Сааб» із пляшкою газованого соку в руці. Не слід їй було цього робити. Потім вона пробує покрутити ручку радіоприймача Уве, щоб знайти «трохи веселіший канал». І цього теж їй не варто було робити.

Уве збирає газети з підлоги, скручує їх у трубку й починає нервово постукувати нею собі по руці, зробивши таким чином агресивнішу версію м'ячика-антистресу. Парване хапається за кермо й дивиться на прилади з дитячою цікавістю.

— З чого почнемо? — нетерпляче кричить вона, погодившись після довгих переговорів віддати сік Уве.

Уве зітхає. Кіт сидить на задньому сидінні й, схоже, напружено думає, що котам не зайве було б уміти пристібатися паском безпеки.

— Натисніть на педаль зчеплення, — дещо похмуро каже Уве.

Парване дивиться навколо свого сидіння, наче щось шукає. Потім переводить погляд на Уве й запобігливо усміхається.

— А яка з них — зчеплення?

На обличчі Уве проступає відчай.

Парване знову роздивляється навкруг сидіння, повертається до спинки, де кріпиться ремінь безпеки, ніби там теж може бути зчеплення. Уве хапається за голову. Вираз обличчя Парване відразу стає кислим.

— Я ж вам казала, що мені потрібні права для автомобіля з коробкою-автомат! Навіщо ви мене змусили сідати у ваш автомобіль?

— Бо ви отримуєте справжні права! — відрізає Уве, підкреслюючи слово «справжні», і стає ясно, що права для автомобіля з коробкою-автомат так само можуть вважатися «справжніми водійськими правами», як автомобіль з автоматичною коробкою може вважатися «справжнім автомобілем».

— Перестаньте на мене кричати! — кричить Парване.

— Я не кричу! — кричить у відповідь Уве.

Переляканий кіт згортається в клубок на задньому сидінні, не бажаючи опинитися у гущавині цього, чим би воно не було. Парване схрещує руки на грудях і відвертається до бокового вікна. Уве ритмічно постукує паперовою трубкою по своїй долоні.

Крайня зліва — це педаль зчеплення, — нарешті бурчить він.

Вдихнувши так глибоко, що йому аж доводиться зупинитися на півдорозі, щоб відпочити і вдихати далі, він продовжує:

— Та, що посередині, це гальмо. Праворуч — акселератор. Повільно відпускаєте педаль зчеплення, поки не відчуєте момент зчеплення, потім додаєте трохи газу, відпускаєте педаль зчеплення і рушаєте.

Схоже, Парване приймає це як вибачення. Вона киває і заспокоюється. Береться за кермо, заводить машину й виконує його інструкції. «Сааб» нахиляється вперед, сіпається, завмирає, тоді з гарчанням зривається з місця в бік гостьової парковки і мало не вривається в інший автомобіль. Уве смикає ручне

гальмо. Парване кидає кермо й панічно верещить, закривши очі руками, аж поки «Сааб» раптово не зупиняється. Уве відсапується, наче добрався до ручного гальма через військову смугу перешкод. М'язи в нього на обличчі сіпаються, ніби йому в очі бризнули лимонним соком.

— Що мені тепер робити? — репетує Парване, побачивши, що «Сааб» за два сантиметри від задніх фар машини попереду.

— Назад. Здайте назад, — встигає сказати Уве крізь зуби.

— Я майже врізалася в ту машину! — задихається Парване.

Уве вдивляється за капот. І раптом на його обличчя повертається спокій. Він дивиться на неї і байдуже киває.

— Нічого страшного. Це — «Вольво».

Хвилин за п'ятнадцять вони вибираються з парковки і виїжджають на головну дорогу. Тут Парване газує на першій передачі так, що «Сааб» починає вібрувати, наче ось-ось вибухне. Уве каже їй, щоб вона перейшла на іншу передачу, а вона відповідає, що не знає як. Тим часом кіт явно намагається відчинити задні двері.

Коли вони зупиняються на першому червоному світлофорі, великий чорний джип із двома голомозими молодиками на передніх сидіннях так близько прилаштовується до їхнього заднього бампера, що Уве аж не сумнівається, що по приїзду додому побачить відбиток їхнього номерного знаку на лакофарбовому покритті «Сааба». Парване нервово дивиться в дзеркало. Джип набирає оберти, наче хоче висловити подобу якоїсь думки. Уве обертається і виглядає в заднє вікно. Він помічає, що в обох молодиків горлянки вкриті татуюванням. Наче мало самого джипа на підтвердження їхньої тупості.

Спалахує зелене світло. Парване тисне на зчеплення, «Сааб» шипить, а приладова панель гасне. Перелякана Парване повертає ключ у замку запалювання, та видобуває лише несамовите деренчання. Двигун гарчить, чмихає і знову глухне.

Голомозі молодики з татуйованими горлянками тиснуть на клаксон. Один із них жестикулює.

— Натисніть на педаль зчеплення і додайте газу, — каже Уве.

— Саме це я і роблю! — відповідає Парване.

— Саме цього ви й не робите.

— Ні, роблю!

— Тепер ви кричите.

— Я НЕ КРИЧУ, ЧОРТ ЗАБИРАЙ! — кричить вона.

Джип реве своїм клаксоном. Парване натискає на педаль зчеплення. «Сааб» відкочується на кілька сантиметрів назад і вдаряється в передню частину джипа. Татуйовані Горлянки буквально виснуть на клаксоні, наче оголошують повітряну тривогу.

Парване розпачливо сіпає ключ, та добивається тільки того, що двигун знову глухне. Тоді вона несподівано все кидає і затуляє обличчя руками.

— Боже прав... ви що, тепер плачете? — питає ошелешений Уве.

— Я НЕ ПЛАЧУ, ЧОРТ ЗАБИРАЙ! — завиває вона, розбризкуючи сльози по приладовій панелі.

Уве відхиляється назад і втуплюється у свої коліна. Перебирає в пальцях край паперового рулона.

— Це просто таке напруження, все оце, ви розумієте? — Парване хлипає і притуляється лобом до керма, наче сподівається, що воно м'яке й пухнасте. — Я ж типу ВАГІТНА! У мене просто невеличкий СТРЕС. Може хтось виявити хоч краплю розуміння до чортової вагітної жінки, в якій просто невеличкий СТРЕС????!!

Уве незручно крутиться на місці пасажира. Вона кілька разів гатить по керму, щось бурмоче про те, що єдине, чого вона хоче, це «випити трошки бісового лимонаду», кидає руки на кермо, заривається обличчям у свої рукава й знову починає плакати.

Джип позаду них сигналить, не перестаючи, аж поки здається, що на них зараз наїде фінський паром. І тоді щось клацає всередині Уве. Він різко розчиняє двері, вилазить з машини, повільно обходить джип і ривком відчиняє двері водія.

— Ти що, ніколи не був новачком за кермом, чи що?

Водій не встигає відповісти.

— Ти, тупий виродку! — репетує Уве прямо в пику цьому голомозому молодика з татуйованою горлянкою, бризкаючи слиною на їхні сидіння.

Татуйована Горлянка не встигає відповісти, але Уве й не чекає. Натомість хапає молодика за комір і сіпає його з такою силою, що його тіло незграбно випадає з машини. Це — мускулястий тип, вагою не менше ста кілограмів, та Уве тримає його непорушною сталевною хваткою. Видно, що Татуйована Горлянка настільки вражений міццю руки старого, що йому й на думку не спадає опиратися. В очах Уве палає лют, коли він притискає цього, приблизно на тридцять п'ять років молодшого парубка до джипа так, що аж кузов тріщить. Він приставляє вказівний палець до середини виголеної голови і так близько заглядає Татуйованій Горлянці в очі, що вони чують дихання один одного.

— Якщо ти ще хоч раз натиснеш на клаксон, це буде ОСТАННЄ, що ти зробиш на цій землі. Затямив?

Татуйована Горлянка насмілюється тільки кинути миттєвий погляд на свого, такого ж мускулястого, приятеля всередині машини і на все більшу чергу інших машин позаду джипа. Ніхто й пальцем не ворухне, щоб допомогти йому. Ніхто не сигналить. Всі завмерли. Схоже, всі думають про те саме: якщо якийсь чоловік без татуювання на горлі віку Уве не вагаючись підійшов до чоловіка з татуюванням на горлі віку Татуйованої Горлянки і отак притиснув його до машини, то, найімовірніше, треба

боятися роздратувати зовсім не чоловіка з татуванням на горлі.

Очі Уве почорніли від люті. Через якусь хвилю прозріння Татуйована Горлянка, схоже, впевнюється, що цей стариган точно не жартує. Кінчик його носа майже непомітно ворухиться вгору й вниз.

Уве киває на підтвердження і дозволяє йому сповзти на землю. Потім розвертається, обходить джип і сідає в «Сааб». Парване дивиться на нього, роззявивши рота.

— Тепер ви мене послухайте, — спокійно каже Уве, обережно зачиняючи дверцята. — Ви народили двох дітей, скоро народите третю. Ви приїхали сюди дуже здалеку і, найімовірніше, ви тікали від війни, переслідувань та іншого безглуздя. Ви вивчили нову мову, отримали освіту, а ще ви управляєте цілою сім'єю явних нездар. І хай мене грім поб'є, якщо досі я бачив, щоб ви чогось боялися в цьому світі.

Уве дивиться їй прямо в очі. У Парване й досі роззявлений рот. Уве владно вказує на педаль в неї під ногами.

— Я не прошу вас робити операцію на мозку. Я прошу вас вести машину. Є акселератор, гальмо і зчеплення. Найбільші кретини в історії людства розібралися в тому, як воно працює. Розберетесь і ви.

А потім він вимовляє п'ять слів, які Парване завжди пам'ятатиме, як наймиліший комплімент, який вона від нього чула.

— Бо ви не повна кретинка.

Парване відкидає з обличчя пасмо волосся, мокре й липке від сліз. Знову незграбно хапається за кермо обома руками. Уве киває, пристібається паском безпеки і вмощується зручніше.

— Тепер натисніть на педаль зчеплення і робіть, що я казатиму.

І того дня Парване навчилася водити машину.

28. Чоловік, якого звали Уве, та чоловік, якого звали Руне

Соня часто казала, що Уве не вміє прощати. Наприклад, він вісім років не заходив у місцеву булочну після того, як вони дали йому не ту решту, коли він купив у них тістечка якось в кінці 1990-х. Уве називав це «мати тверді принципи». Їм не завжди вдавалося дійти згоди, коли мова заходила про слова та їхні значення.

Уве знає, що Соня розчарована тим, що вони з Руне ніяк не могли помиритися. Він знає, що ворожнеча між ним та Руне до певної міри завадила Соні та Аніті стати найкращими подругами, як їм того хотілося. Та конфлікт затягся настільки, що виплутатися з нього вже неможливо, бо ніхто вже й не пам'ятає, з чого він, власне, почався. Уве теж не пам'ятає, з чого він почався.

Зате пам'ятає, чим він закінчився.

«БМВ». Хтось розумів це, хтось не розумів. Були, мабуть, і такі, що не бачили зв'язку між автомобілями й емоціями. Але навряд чи існує точніше пояснення того, чому ці двоє чоловіків стали ворогами на все життя.

Як водиться, почалося все досить невинно, незабаром після того, як Уве й Соня повернулися з Іспанії після аварії. Того літа Уве поклав нову тротуарну плитку в їхньому садку, тоді як Руне поставив новий паркан навколо свого. А Уве поставив ще вищий паркан навколо свого саду, тоді Руне пішов у будівельну контору

й через кілька днів роздзвонив усій вулиці, що «побудував собі басейн». Та ніякого басейну там не було, — шаленів Уве перед Сонею. То була якась хлюпанка для малого, який недавно народився в Руне й Аніти, ото й усе. Уве навіть збирався повідомити про це в департамент планування як про незаконну забудову, але тут уже спротивилася Соня й відправила його «постригти газон» і заспокоїтися. Тож Уве цим і обмежився, хоча зовсім не заспокоївся.

Газон був продовгуватий, завширшки метрів із п'ять, і тягся вздовж будинків Уве й Руне — позаду й між ними. Цей проміжок Соня й Аніта скоро назвали «нейтральною зоною». Ніхто до пуття не знав, що то був за газон та яке в нього було призначення. Очевидно, коли проектували цей блоковий район, якимось міським архітекторам сяйнула ідея, що мусять бути газони то там то сям, з тієї лиш причини, що це гарно виглядало на їхніх кресленнях. Коли Уве й Руне організовували Асоціацію мешканців і ще були друзями, вони вирішили, що Уве відповідатиме за впорядкування території і підстригатиме газон. Уве й раніше це робив. Яюсь інші сусіди запропонували, щоб Асоціація поставила тут столи й лавки, щоб створити «спільний простір для всіх сусідів». Та Уве й Руне негайно поклали цьому край. Тому що з цього вийшов би хіба чортів безлад і купа галасу.

І поки так воно тривало, все було тихо й мирно. Принаймні настільки, наскільки щось може бути «тихим і мирним», якщо у справі такі люди, як Уве й Руне.

Незабаром після того, як Руне побудував собі «басейн», через щойно підстрижений газон Уве пробіг пацюк і заховався в деревах по інший бік. Уве негайно скликав «екстрене засідання» Асоціації і поставив вимогу, щоб усі місцеві жителі розклали навколо своїх будинків щурячу отруту. Сусіди запротестували, бо вони бачили на узліссі їжаків і переживали, щоб ті бува не

наїлися отрути. Руне також був проти, оскільки боявся, що отрута рано чи пізно потрапить у його басейн. Уве запропонував Руне стулити пельку й сходити до психолога з приводу своїх ілюзій про життя на французькій Рив'єрі. Руне відпустив злий жарт на адресу Уве, мовляв, той пацюк був всього лише плодом фантазії Уве. Всі засміялися. Уве так і не пробачив цього Руне. Наступного ранку хтось порозсипав пташиний корм за будинком Руне, і Руне потім кілька тижнів лопатою відбивався від десятка здоровенних, як пирососи, пацюків. Після цього Уве отримав дозвіл розкласти отруту, хоч Руне й буркотів, що він йому за це відплатить.

Через два роки Руне виграв «Велику битву за дерево», отримавши на щорічних зборах дозвіл спиляти дерево, яке з одного боку закривало йому з Анітою вечірнє сонце. Це ж дерево з іншого боку прикривало спальню Уве й Соні від сліпучого вранішнього сонця. Крім того, Руне вдалося відхилити вимогу розлюченого Уве, який вважав, що Асоціація тепер мусить заплатити йому за новий навіс.

Однак уже наступної зими Уве помстився під час «Сутички за прибирання снігу», коли Руне захотів проголосити себе «головним розчищувальником снігу», та ще й нав'язати Асоціації купівлю гігантського снігомета. Уве не мав бажання за гроші Асоціації дозволяти Руне носитися скрізь із тією чортовою штуковиною і запльовувати снігом вікна Уве, про що він отак прямо й заявив на зборах керівної групи.

Руне все ж таки обрали відповідальним за розчищення снігу, але, на його величезну досаду, він мусив усю зиму вручну вигрібати сніг між будинками. Щоб поквитатися, він систематично відкидав сніг перед усіма будинками в їхньому ряду, крім будинку Уве й Соні. Просто щоб позлити Руне, десь усередині січня Уве взяв напрокат величезний снігомет і розчистив від снігу десять квадратних метрів перед своїм

будинком. Руне мало не луснув від злості, як ще й досі з задоволенням згадує Уве.

Звісно, Руне знайшов спосіб відплатити йому наступного літа, купивши один із тих жахливих міні-тракторів для стрижки газонів. Далі, пустивши в хід зраду, брехню і змову, він зумів на щорічних зборах отримати згоду на те, щоб перебрати на себе обов'язки Уве з підстригання газону на підставі того, що в нього було «більш відповідне обладнання для цього, ніж у людини, яка займалась цим раніше».

Років за чотири Уве певною мірою компенсував образу, зірвавши плани Руне поставити собі вдома нові вікна, бо, після тридцяти трьох листів і десятка розлючених телефонних дзвінків, департамент з планування здався і погодився з аргументом Уве, що це «порушить гармонійний архітектурний стиль району».

Упродовж наступних трьох років Руне інакше й не називав Уве, як «цей чортів бюрократ». Уве сприймав це як комплімент. І через рік поміняв власні вікна.

Наступної зими керівна група вирішила, що цьому району потрібна нова спільна система опалення. Певна річ, зовсім випадково вийшло так, що Руне й Уве мали діаметрально протилежні погляди на те, яку саме систему опалення слід обрати, що інші сусіди жартома назвали «Битвою за водяний насос». Це переросло у вічну боротьбу між двома чоловіками.

Так воно й тривало.

Але, як казала Соня, бували й інші моменти. Їх було небагато, але такі жінки, як Соня й Аніта, знали, як отримати з них максимальну користь. Бо конфлікт іноді й пригасав. Наприклад, якось улітку 1980-го Уве купив «Сааб 9000», а Руне — «Вольво 760». І вони так цьому раділи, що на кілька тижнів між ними запанувало перемир'я. Соня й Аніта навіть спромоглися тоді влаштувати кілька сімейних обідів з різних приводів. Син Руне

й Аніти, який на той час устиг перетворитися на підлітка, з невідворотно притаманними цьому віку непривабливістю та різкістю, сидів з одного боку столу, як дразливий чинник. Цей хлопчик злий від народження, із сумом у голосі казала Соня, але Уве й Руне трималися так добре, що під кінець вечері навіть разом випили віскі.

Як на гріх, останній обід того літа Уве й Руне надумали організувати у вигляді барбекю. Зрозуміло, що сперечатися вони почали відразу, вибираючи найдієвіший спосіб розпалювання сферичного гриля Уве. Через п'ятнадцять хвилин суперечка розрослася до таких масштабів, що Соня й Аніта вирішили, що краще взагалі обідати окремо. Ці двоє чоловіків устигли купити й продати «Вольво 760 Турбо» і «Сааб 9000i», перш ніж знову заговорили один з одним.

А тим часом у їхньому ряді блокових будинків з'являлися і зникали нові сусіди. Кінець кінцем у дверях інших будинків з'явилося так багато нових облич, що всі вони злилися в сіре місиво. Там, де раніше був ліс, тепер стирчали лише будівельні крани. Уве й Руне стояли перед своїми будинками, як древні релікти посеред нової епохи, з упертим виглядом засунувши руки в кишені своїх штанів, а цілі процесії пихатих агентів з продажу нерухомості, які ледве виглядали з-за грейпфрутоподібних вузлів своїх краваток, гасали вузенькими доріжками між будинками й усе поглядали на них — наче стерв'ятники, що кружляли над підстаркуватими буйволами. Тільки й чекають, як би впхати в їхні будинки сім'ї якихось чортових консультантів, — чудово розуміли Уве й Руне.

Син Руне й Аніти поїхав з дому, коли йому виповнилося двадцять, на початку 1990-х років. Найімовірніше, в Америку, як зрозумів Уве з того, що розповідала Соня. Більше вони його не бачили. Час від часу він телефонував Аніті перед Різдвом, але «в нього зараз стільки своїх справ», як казала Аніта, стараючись

не подавати виду, хоч Соня бачила, що вона ледве стримує сльози. Деякі хлопці лишають усе позаду й ніколи не озираються. І нічого тут не вдієш.

Руне про це не говорив. Але той, хто знав його багато років, помітив би, що за кілька наступних років він ніби став на кілька сантиметрів нижчим. Ніби зігнувся, глибоко вдихнувши, і більше ніколи нормально не дихав.

Через кілька років Руне й Уве вже всоте зчепилися через ту спільну систему опалення. Розлючений Уве кулею вискочив зі зборів Асоціації мешканців і більше туди не приходив.

Остання битва двох чоловіків відбулася десь на початку нульових років, коли Руне купив роботизовану газонокосарку, яку виписав із Азії, і запустив її дзиччати на газон за будинками. Руне навіть міг дистанційно програмувати її, щоб вона вистригала «певні шаблони», вражено розповідала Соня якось увечері, коли повернулася від Аніти. Досить скоро Уве помітив, що тим «певним шаблоном» була звичка малої роботизованої гидоти всю ніч із гуркотом гасати туди-сюди під вікнами спальні Уве й Соні. Якось увечері Соня помітила, що Уве взяв викрутку й вийшов з дверей веранди. Наступного ранку маленький робот абсолютно незрозумілим чином заїхав просто в басейн Руне.

Через місяць Руне вперше пішов у лікарню. Він так і не купив іншу газонокосарку. Уве й сам не знав, як почалася їхня ворожнеча, але точно знав, що вона закінчилася там і тоді. Після цього залишилися тільки спогади для Уве та їх відсутність — для Руне.

А ще бувають люди, які думають, що чоловічі почуття неможливо прочитати по тому, на яких автомобілях вони їздять.

Але коли вони оселилися в цьому кварталі блокових будинків, Уве їздив на «Саабі 96», а Руне — на «Вольво 244».

Після аварії Уве купив «Сааб 95», щоб там було місце для інвалідного крісла Соні. Того ж року Руне купив «Вольво 245», щоб там було місце для дитячого візка. Через три роки Соня отримала сучасніше інвалідне крісло, й Уве купив хетчбек — «Сааб 900». Руне купив «Вольво 265», бо Аніта заговорила про ще одну дитину.

Потім Уве купив ще два «Сааба 900», а після цього — свій перший «Сааб 9000». Руне купив «Вольво 265», і нарешті — солідний «Вольво 745 Естейт». Але дітей більше не було. Якось увечері Соня повернулася додому і сказала, що Аніта була в лікаря.

А через тиждень біля гаража Руне вже стояв «Вольво 740». Седан.

Уве побачив його, коли мив свій «Сааб». Того вечора Руне знайшов у себе перед дверима півпляшки віскі. Вони ніколи про це не говорили.

Може, печаль за дітьми, які так і не з'явилися на світ, могла б зблизити цих чоловіків. Але в таких випадках печаль — річ ненадійна. Якщо люди нею не діляться, то вона їх радше відштовхне один від одного.

Може, Уве так і не пробачив Руне за те, що в Руне був син, хоч він навіть не зміг знайти з ним спільної мови. А може, Руне так і не пробачив Уве за те, що той не зміг пробачити йому. Може, вони обидва не могли пробачити собі того, що не змогли дати жінкам, яких любили понад усе, те, чого вони хотіли найбільше. Син Руне й Аніти виріс і дременував із дому, щойно випала нагода. І тоді Руне пішов і купив спортивний «БМВ», один із тих автомобілів, де було місце тільки для двох людей і сумочки. Тому що тепер були лише вони вдвох з Анітою, як він сказав Соні, коли вони зустрілися на парковці. «Та й не можна ж усе життя їздити на “Вольво”», — сказав Руне, нерішуче стараючись усміхнутися. Соня чула, що він намагається

проковтнути сльози. І саме в той момент Уве зрозумів, що частина Руне здалася назавжди. А цього не могли простити ні Уве, ні Руне.

Отож були, звісно, люди, які вважали, що про почуття не можна було судити по автомобілях. Та вони помилялись.

29. Чоловік на ім'я Уве та збоченець

— Серйозно, куди ми йдемо?! — питає захекана Парване.

— Дещо полагодити, — коротко відповідає Уве, випереджаючи її на три кроки. Кіт трюхикає збоку.

— Що саме?

— Дещо!

Парване зупиняється і віддихується.

— Тут! — гукає Уве й різко зупиняється перед маленькою кав'ярнею.

З-за скляних дверей пахне свіжими круасанами. Парване дивиться на стоянку на протилежному боці вулиці, де вони лишили «Сааб». Зрештою, припаркуватись ближче до кав'ярні їм би й не вдалося. Спочатку Уве був абсолютно переконаний, що кав'ярня розташована на іншому кінці кварталу. Саме тоді Парване запропонувала там припаркуватись. Та від цієї ідеї довелося відмовитися, бо година парковки там коштувала на одну крону дорожче.

Натомість вони припаркувались тут і обійшли весь квартал, шукаючи цю кав'ярню. Бо Уве, як скоро зрозуміла Парване, був із тих людей, які, коли точно не знали, куди йти, просто йшли прямо, нітрохи не сумніваючись, що дорога приведе їх куди треба. І тепер, коли вони виявили, що ця кав'ярня була просто навпроти того місця, де вони припаркувались, Уве всім своїм виглядом демонструє, що так і було задумано. Парване витирає піт зі щік.

Посеред вулиці, спершись на стіну, стоїть чоловік із розтріпаною, брудною бородою. Перед ним — паперовий стаканчик. Біля входу до кав'ярні Уве, Парване й кіт зустрічають худорлявого хлопця, на вигляд років двадцяти, у якого навколо очей щось схоже на сажу. Уве майже одразу розуміє, що це хлопець, який стояв позаду парубка з велосипедом, коли Уве вперше його зустрів. У нього трохи насторожений вигляд, та все ж він усміхається Уве, а Уве не може придумати нічого кращого, як кивнути йому. Ніби бажаючи уточнити, що, хоч він і не має наміру всміхатись у відповідь, він усе ж готовий підтвердити отримання усмішки.

— Чому ви не дали мені припаркуватися біля тієї червоної машини? — цікавиться Парване, коли вони відчиняють скляні двері й заходять усередину.

Уве не відповідає.

— Я б зуміла! — заявляє вона самовпевнено.

Уве втомлено хитає головою. Дві години тому Парване не знала, де педаль зчеплення, а тепер вона злиться, що він не дав їй втиснутись у вузьке місце на парковці.

Коли вони заходять до кав'ярні, Уве краєм ока помічає, як худорлявий хлопець із наквацьованими сажею очима пропонує жебракові бутерброди.

— Привіт, Уве! — чується радісний голос, який на високих нотах зривається на фальцет.

Уве повертається і бачить хлопця з велосипедного гаража. Він стоїть за довгим, відполірованим прилавком у передній частині залу. На голові в нього бейсболка, помічає Уве. У приміщенні.

Кіт і Парване зручненько всідаються, Парване витирає піт з лоба, хоча тут дуже холодно. Навіть холодніше, ніж надворі. Вона наливає собі трохи води з глечика на прилавку. Кіт безтурботно хлебче з її склянки, коли Парване не дивиться.

— Ви що, знайомі? — здивовано питає Парване, дивлячись на хлопця.

— Ми з Уве типу друзі, — киває парубійко.

— Правда? Ми з Уве теж типу друзі! — усміхається Парване, злегка імітуючи його ентузіазм.

Уве зупиняється на безпечній відстані від прилавка. Наче хтось накинеться на нього з обіймами, якщо він підійде ближче.

— Мене звать Адріан, — каже хлопчина.

— Парване, — каже Парване.

— Не хочете чогось випити? — пропонує він.

— Мені лате, будь ласка, — промовляє Парване таким тоном, наче їй несподівано почали масажувати плечі. Вона промокає лоб серветкою. — Бажано охолоджений лате, якщо у вас є!

Уве переступає з лівої ноги на праву і роззирається по приміщенню. Він ніколи не любив кав'ярні. Соня, звісно, їх любила. Могла просидіти там цілий вихідний, «просто розглядаючи людей», як вона казала. Уве намагався всидіти поряд із нею, читаючи газету. Так вони робили щонеділі. Та відколи вона померла, ноги його не було в жодній кав'ярні. Уве зводить очі й бачить, що Адріан, Парване й кіт чекають на його відповідь.

— Ну, тоді каву. Чорну.

Адріан чуває чуприну під бейсболкою.

— Тобто... еспресо?

— Ні. Каву.

Тепер Адріан шкребе підборіддя.

— Яку... типу чорну каву?

— Так.

— З молоком?

— Якщо вона буде з молоком, то це буде не чорна кава.

Адріан пересовує кілька цукорниць на прилавку. Просто щоб кудись подіти руки й не мати безглузлого вигляду. Трохи

запізно, думає Уве.

— Звичайну фільтровану каву. Звичайну чортову фільтровану каву, — повторює Уве.

Адріан киває.

— А, таку... Гарзд. Я не знаю, як її приготувати.

Уве різко тицяє в перколятор у кутку, який ледь видніється з-за велетенського сріблястого космічного корабля, за допомогою якого, як розуміє Уве, вони й готують еспресо.

— А, он яку, — каже Адріан, наче до нього оце тільки дійшло.
— Ага... я, правда, не знаю, як ця штука працює.

— А мав би знати, чорт... — бурмоче Уве, заходить за прилавок і бере справу в свої руки.

— Хтось може мені сказати, що ми тут робимо? — гукає Парване.

— У цього хлопця є велосипед, який треба відремонтувати, — пояснює Уве, наливаючи воду в глечик.

— Це той велосипед, який висить ззаду на машині?

— Ви привезли його? Дякую, Уве!

— Ну, в тебе ж немає машини, так? — відповідає той, риючись у шафі в пошуках кавових фільтрів.

— Дякую, Уве! — каже Адріан і робить крок до нього, потім опановує себе і зупиняється, поки не зробив якоїсь дурниці.

— То це твій велосипед? — усміхається Парване.

— Ну, типу того — це моєї дівчини. Тобто, я хочу, щоб вона стала моєю дівчиною... якимось так.

Парване усміхається.

— Тобто я і Уве проїхали всю цю дорогу, щоб віддати тобі велосипед, аби ти зміг його відремонтувати? Для дівчини?

Адріан киває. Парване нахилиється над прилавком і поплескує Уве по руці.

— Ви знаєте, Уве, іноді можна запідозрити, що у вас є серце...

— То в тебе є тут інструменти, чи ні? — питає Уве в Адріана, забираючи руку.

Адріан киває.

— Ну, тоді піди й принеси їх сюди. Велосипед на «Саабі», на парковці.

Адріан швидко киває і зникає на кухні. Десь за хвилину він повертається з великим ящиком інструментів, який тягне до виходу.

— А ви сидіть тихо, — каже Уве Парване.

Вона єхидно усміхається, так що стає ясно, що мовчати вона не збирається.

— Я просто привіз сюди велосипед, щоб він, повернувшись додому, не товкся там по гаражах... — додає Уве.

— Авжеж, авжеж, — каже Парване, сміючись.

— О, привіт, — гукає Адріан, коли через хвилину хлопець із наквацьованими очима з'являється знову. — Це — мій бос.

— Привіт, а що... вибачте, що ви робите? — питає «бос», із деякою цікавістю спостерігаючи за метким незнайомцем, який хазяйновито орудує за прилавком його кав'ярні.

— Малий збирається ремонтувати велосипед, — відповідає Уве, наче це так просто й очевидно. — Де ви зберігаєте фільтри для справжньої кави?

Хлопець із наквацьованими очима показує на одну із шухляд. Уве скося дивиться на нього.

— Це що, макіяж?

Парване шикає на нього. Уве сердиться.

— Що? Що такого, як я питаю?

Хлопець трохи нервово усміхається.

— Так, це макіяж, — киває він, намагаючись витерти фарбу навколо очей. — Я ходив на дискотеку вчора ввечері, — веде далі, вдячно усміхаючись, коли Парване зі спритністю

товариша-змовника витягає вологу серветку зі своєї сумочки й простягає йому.

Уве киває і повертається до свого кавоваріння.

— І в тебе теж проблеми з велосипедами, коханням і дівчатами? — питає він машинально.

— Ні, ні, в жодному разі не з велосипедами. І не з коханням, я думаю. Ну і точно не з дівчатами, — хлопець хихоче.

Уве вмикає перколятор, і коли той починає шипіти, повертається і спирається на внутрішню частину прилавка, наче це найприродніша у світі дія в кав'ярні, у якій ти не працюєш.

— Ти голубий, так?

— УВЕ! — вигукує Парване і б'є його по руці.

Уве відсмикує руку з дуже ображеним виглядом.

— Що?!

— Не говоріть... не називайте це так, — каже Парване, явно не бажаючи знову повторювати це слово.

— Збоченець? — пропонує Уве.

Парване знову намагається вдарити його по руці, але Уве тепер спритніший.

— Не кажіть так! — наказує вона йому.

Уве повертається до хлопця з наквацьованими очима, щиро здивований.

— Що, «голубий» казати не можна? А як же це тепер називається?

— Треба казати «гомосексуал». Або «ЛГБТ-особа», — втручається Парване, перш ніж встигає зупинитись.

— Ой, та кажіть, як хочете, мені байдуже, — хлопець усміхається, обходить прилавок і надіває фартух.

— Ясно, гаразд. Добре, коли все зрозуміло. Значить, один із тих геїв, — бурмоче Уве. Парване вибачливо хитає головою; хлопець просто сміється. — Ну, що ж, — кивнувши, каже Уве, і починає наливати собі каву, поки вона ще фільтрується.

Потім бере чашку, мовчки виходить надвір і йде на парковку. Хлопець із наквацьованими очима і слова не каже щодо того, що Уве виніс чашку з кав'ярні. Це було б трохи зайвим за таких обставин, коли цей чоловік, пробувши в його кав'ярні якихось п'ять хвилин, уже призначив себе баристою і розпитав про його сексуальні уподобання.

Адріан стоїть надворі, поряд із «Саабом», із таким виглядом, наче він заблукав у лісі.

— І як тут просуваються справи? — ставить Уве риторичне запитання, відсьорбуючи каву й дивлячись на велосипед, який Адріан навіть не зняв з машини.

— Ну-у... ви знаєте. Типу. Добре, — починає Адріан, нервово шкребучи груди.

Уве дивиться на нього десь із півхвилини. Робить іще один великий ковток кави. Роздратовано киває, ніби хтось, хто помацав авокадо і виявив, що плід перезрів. Тоді з зусиллям вкладає чашку в руки хлопця і підступає ближче до машини, щоб зняти велосипед. Перевертає його догори колесами й відкриває ящик з інструментами, принесений хлопцем із кав'ярні.

— Тебе твій батько не навчив ремонтувати велосипед? — питає Уве, не дивлячись на Адріана, а нахилившись над пробитою шиною.

— Мій батько сидить, — відповідає Адріан майже нечутно, чухаючи плече, і роззирається навколо, ніби шукає велику чорну діру, щоб провалитися в неї.

Уве зупиняється, піднімає голову й дивиться на нього оцінювальним поглядом. Хлопець утуплюється в землю. Уве прокашлюється.

— Це не так уже, в біса, й важко, — зрештою бурчить він і жестом показує Адріану присісти.

Їм вистачає десяти хвилин, щоб залатати дірку. Уве гиркає односкладові інструкції; Адріан весь час мовчить. Але він уважний і спритний, і Уве мусить визнати, що він зовсім не справляє враження дурня. Може, руки в нього не такі незграбні, як мова. Вони витирають грязюку ганчіркою з багажника «Сааба», уникаючи дивитися один одному в очі.

— Сподіваюся, леді того варта, — каже Уве й зачиняє багажник.

Тепер сконфужений вигляд у Адріана.

Коли вони повертаються до кав'ярні, там на драбині стоїть приземкуватий кремезний чоловік у брудній сорочці й колупається в чомусь, що нагадує Уве тепловентилятор. Хлопець із наквацьованими очима стоїть під драбиною і тримає в піднятій руці букет викруток. Він усе ще намагається витерти залишки макіяжу навколо очей, знервовано поглядаючи на огрядного чоловіка на драбині. Наче боїться, що його викриють. Парване збуджено повертається до Уве.

— Це — Амель! Він — власник кав'ярні! — так і сипле вона, вказуючи на приземкуватого чоловіка на драбині.

Амель, не повертаючись, випускає довгі черги твердих приголосних, і хоч Уве не розуміє, що той каже, але припускає, що то комбінації слів з трьох літер та назв частин тіла.

— Що він говорить? — питає Адріан.

Хлопець з наквацьованими очима знічено щулиться.

— А... він... щось про те, що цей тепловентилятор трохи схожий на фею...

Він кидає погляд на Адріана, потім швидко опускає голову.

— Що таке? — питає Уве, підходячи ближче до нього.

— Ну... він має на увазі, що цей вентилятор так само нічого не вартий, як і гомики, — хлопець із наквацьованими очима говорить так тихо, що тільки Уве розбирає його слова.

Парване, навпаки, захоплено показує на Амеля.

— Не чутно, що він каже, але якимось чином зрозуміло, що майже все це — лайка! Він ніби ваш двійник, Уве!

Не схоже, щоб Уве дуже радів з того. Так само, як і Амель.

Він перестає колупатися в тепловентиляторі та вказує викруткою на Уве.

— Кіт? Це ваш кіт?

— Ні, — каже Уве.

І не тому, що він хоче наголосити, що це не його тварина, а тому, що хоче пояснити, що це нічий кіт.

— Кота геть! Ніяких тварин у кав'ярні! — Амель із притиском вимовляє кожну приголосну, тож ці звуки в нього мов підскакують, наче неслухняні діти, піймані в реченні.

Уве з цікавістю дивиться на тепловентилятор над головою Амеля. Потім на kota на барному табуреті. Тоді на ящик з інструментами, який і досі тримає Адріан. Потім знову на тепловентилятор. І на Амеля.

— Якщо я вам його відремонтую, кіт залишиться.

І ця його пропозиція звучить радше як твердження, ніж як запитання. Схоже, що Амель на кілька секунд втрачає самовладання. І поки встигає повернути його, то вже загадковим для себе чином перетворюється з людини, яка стоїть на драбині, на людину, яка тримає драбину. Уве кілька хвилин копирсається у вентиляторі, злазить додолу, витирає долоні об холоші й віддає викрутку й розвідний ключ хлопцю з наквацьованими очима.

— Ви відремонтували! — раптом вигукує Амель, коли тепловентилятор оживає.

Він збуджено хапає Уве за плечі.

— Віскі? Хочете? У мене на кухні є віскі!

Уве дивиться на годинник. Уже чверть на третю пополудні. Він хитає головою, почуваячись не дуже затишно, почасти через віскі й почасти через Амеля, який і досі тисне на плечі

Уве. Хлопець із наквацьованими очима зникає за кухонними дверима, все ще несамовито тручи очі.

* * *

Адріан наздоганяє Уве й кота, коли вони йдуть до «Сааба».

— Уве, друже, ви ж не розкажете, що Мірсад...

— Хто?

— Мій бос, — каже Адріан. — Той, що з макіяжем.

— Збоченець? — каже Уве.

Адріан киває.

— Я до того, що його батько... Тобто Амель... він не знає, що Мірсад...

Адріан намагається підібрати потрібне слово.

— Гей? — додає Уве.

Адріан киває. Уве знизує плечима. З ними порівнюється Парване, розхитуючись і задихаючись.

— Куди ви пропали? — питає її Уве.

— Я віддала йому дрібняки, — каже Парване, киваючи на чоловіка з брудною бородою.

— Ви ж знаєте, що він їх просто проп'є, — навіть не сумнівається Уве.

У Парване округлюються очі, як підозрює Уве, від сарказму.

— Справді? Та невже? А я та-а-а-к сподівалася, що він ними погасить свої студентські кредити за те, що вивчав в університеті фізику елементарних частинок!

Уве пирхає і відчиняє «Сааб». Адріан усе ще стоїть з іншого боку машини.

— Що? — дивується Уве.

— Ви ж не скажете нічого про Мірсада, правда? Серйозно?

— Та якого чорта я щось казатиму? — Уве роздратовано вказує на нього пальцем. — Ти! Ти збираєшся купити французький автомобіль. Не переймайся так проблемами інших, у тебе своїх вдосталь.

30. Чоловік на ім'я Уве та суспільство без нього

Уве зчищає сніг із надгробка. Розгрібає мерзлу землю й обережно прикопує свіжі квіти. Підводиться, обтрушується і безпорадно дивиться на її ім'я, відчуваючи сором. Він, який завжди бурчав на неї за спізнення. Тепер він стоїть тут, очевидно, зовсім нездатний піти за нею, як планував.

— Це все через той чортів бедлам, — бурмоче Уве до каменя.
І знову замовкає.

Він не знає, що відбувалося з ним після її похорону. Дні й тижні злилися в один потік і пропливали у такій німій тиші, що навряд він міг би описати, що саме робив. Поки Парване з тим Патриком не в'їхали задом у його поштову скриньку, Уве, здається, і словом не перемовився з жодною людською істотою, відколи померла Соня.

Іноді ввечері він забуває поїсти. Такого раніше не траплялось, наскільки він пам'ятає. З тих самих пір, як Уве сів біля неї тоді в тому потязі майже сорок років тому. Поки була Соня, у них був свій розпорядок. Уве вставав за чверть до шостої, варив каву, йшов на свій обхід. О пів на сьому Соня приймала душ, вони снідали й пили каву. Соня їла яйця, Уве — хліб. О п'ятій на восьму Уве переносив її на пасажирське сидіння «Сааба», вантажив її інвалідний візок у багажник і відвозив до школи.

Потім їхав на роботу. За чверть до десятої в них окремо були перерви на каву. Соня додавала в каву молоко; Уве пив чорну каву. О дванадцятій вони обідали. За чверть до третьої була ще одна перерва на каву. О сімнадцятій п'ятнадцять Уве забирав

Соню зі шкільного двору, влаштував її на пасажирському сидінні, а інвалідний візок ховав у багажник. О вісімнадцятій вони вже були за кухонним столом і вечеряли, зазвичай м'ясо з картоплею і соусом. Улюблена їжа Уве. Потім Соня розв'язувала кросворди, сидячи на дивані й підклавши під себе ноги. Уве возився в сараї і дивився новини. О пів на десяту Уве переносив її нагору в спальню. Вона роками просила його перенести спальню вниз у порожню кімнату для гостей, але Уве відмовлявся. Приблизно років за десять Соня зрозуміла, що то був його спосіб показати їй, що він не збирався здаватися. Що Богу, всесвіту й усьому іншому не вдасться виграти. Що та свиня може забиратися в пекло. І більше вона його не просила.

Увечері по п'ятницях вони засиджувалися перед телевізором до пів на одинадцятую. По суботах у них був пізній сніданок, іноді аж о восьмій. Потім вони їхали у справах. Будівельний магазин, меблевий магазин і садовий центр. Соня купувала землю для вазонів, а Уве любив роздивлятися інструменти. У них був маленький блоковий будиночок із крихітною ділянкою, та все ж здавалося, що там завжди щось можна було посадити й побудувати. Дорогою додому вони зупинялися поїсти морозива. Соня брала собі морозиво з шоколадом, а Уве — з горіхами. Раз на рік ціну на морозиво піднімали на одну крону, і тоді, як казала Соня, з Уве «траплялася істерика». Коли вони поверталися додому, Соня з'їжджала з невеличкої тераси у дворик, і Уве допомагав їй вибратися з крісла й обережно садив на землю, так щоб вона могла попоратися на своїх улюблених клумбах. Тим часом Уве брав викрутку і зникав у будинку. Це була найкраща властивість будинку – його ремонт ніколи не закінчувалося. Завжди десь був якийсь гвинт, котрого Уве треба було підкрутити.

По неділях вони ходили в кав'ярню і пили каву. Уве читав газету, а Соня щось розказувала. А потім наставав понеділок.

І одного понеділка її більше не було.

Уве не міг точно сказати, коли він став таким тихим. Він і завжди був неговірким, але це було щось зовсім інше. Може, він почав більше говорити у себе в голові. Може, потроху божеволів (він іноді розмірковував і над цим). Наче не хотів, щоб інші люди з ним розмовляли, наче боявся, що їхнє базікання заглушить пам'ять про її голос.

Його пальці ніжно ковзають по надгробку, ніби він проводить ними по довгих китицях дуже товстого килима. Уве ніколи не розумів молодих людей, які все прагнули «знайти себе». Він чув, як тридцятирічні без кінця торочили про це на роботі. Усе, про що вони говорили, зводилося до того, як їм хочеться більше «вільного часу», наче головна мета роботи полягала в тому, щоб якомога скоріше настав момент, коли вже не треба буде її робити. Соня завжди сміялася з Уве й називала його «найнепохитнішою людиною у світі». Уве не сприймав це як образу. Він завжди думав, що в усьому повинен бути порядок. Мають бути певні правила, з якими людина може почуватися в безпеці. Він не розумів, що в цьому поганого.

Соня часто розповідала в компанії про той час, коли Уве, мабуть, у момент якогось тимчасового психічного розладу в середині 1980-х років піддався на її вмовляння купити собі червоний «Сааб», хоча скільки вона його знала, він завжди водив синій. «То були найгірші три роки в житті Уве», — хихикала Соня. Відтоді Уве завжди їздив винятково на синіх «Саабах».

— Інші жінки зляться, бо їхні чоловіки не помічають їх нову стрижку. Коли я роблю стрижку, мій чоловік кілька днів злиться на мене, бо в мене не такий вигляд, як завжди, — казала Соня.

Ось за чим Уве сумує найбільше. Щоб усе було як завжди.

Люди мають виконувати якусь функцію, вважає він. А він завжди був функціональним, і ніхто в нього це не відбере.

* * *

Минуло вже тринадцять років відтоді, як Уве купив свій синій «Сааб 9-5 Естейт». Незабаром після того, як янки з «Дженерал Моторз» скупили останні шведські акції цієї компанії. Того ранку Уве закрив газету і видав потік лайки, що розтягнувся на добрячу частину дня. Більше він не купив жодного автомобіля. Уве запрягся, що ноги його не буде в американському автомобілі, хіба що ногу разом із рештою тіла спершу покладуть у домовину, хай так і знають, трясця їх бери. Соня, звісно, теж прочитала цю статтю, і в неї були певні заперечення стосовно точності версії Уве про хід подій, пов'язаних із національною приналежністю компанії, та це не мало ніякого значення. Уве так вирішив, і край! Він збирався їздити на своїй машині доти, доки або він, або вона не зламається. Так чи інакше, а гарних машин тепер більше не роблять, дійшов Уве висновку. Тепер усередині них напхано електроніки та іншого лайна. Наче їдеш на комп'ютері. Їх тепер навіть розбирати не можна, бо виробники зразу починають скиглити про «порушення гарантії». Тож хай так і буде. Соня якось сказала, що машина розвалиться від скорботи в той день, коли Уве поховають. І може, вона мала рацію.

«Та всьому свій час», — також казала вона. Часто. Наприклад, тоді, коли лікарі поставили їй діагноз чотири роки тому. Соня вирішила, що легше пробачити, на відміну від Уве. Пробачити Бога, і всесвіт, і все. А Уве, навпаки, розлютився. Може, тому, що відчував, що хтось мусив розлютитися за неї, коли, здавалося, все зло повстало проти єдиної людини із всіх, кого він знав, яка на це не заслуговувала.

Тому Уве боровся проти світу. Боровся з персоналом лікарні, боровся з фахівцями і головними лікарями. Боровся з чоловіками у білих сорочках і з представниками ради, яких під кінець набігло стільки, що він майже не пам'ятав їхніх імен. Був страховий поліс для цього, страховий поліс для того, була одна контактна особа, бо Соня була хвора, а друга контактна особа — бо Соня була в інвалідному візку. Далі ще третя контактна особа, щоб Соня могла більше не працювати, і четверта контактна особа, яка намагалася переконати ту чортову владу, що Соня саме цього й хотіла: працювати.

Неможливо було боротися з чоловіками у білих сорочках. Неможливо було боротися з діагнозом.

У Соні був рак.

«Ми мусимо приймати це як є», — сказала Соня. Так вони й робили. Вона й далі працювала, навчаючи своїх любих бешкетників, скільки могла, аж поки Уве не довелося щоранку завозити її в клас, бо в неї вже не було сил це робити. Через рік її повний робочий тиждень скоротився до сімдесяти п'яти відсотків. Через два роки — до п'ятдесяти. Через три роки — до двадцяти п'яти. Коли їй врешті довелося залишитися дома, Соня написала кожному своєму учневі довгого особистого листа й закликала їх телефонувати їй, якщо їм треба буде з кимось поговорити.

Зателефонували майже всі. Довгими вервечками вони приходили її відвідувати. Якось у вихідні їх стільки набилося у блоковий будиночок, що Уве довелося вийти надвір і шість годин сидіти в сараї. Коли того вечора розійшлися останні, він обійшов увесь будинок, щоб переконатися, що ніхто нічого не поцупив. Як завжди. Поки Соня не гукнула йому, щоб він не забув перерахувати яйця в холодильнику. Тоді Уве облишив це. Він ніс її нагору, а вона з нього сміялася. Він уклав її в ліжко, а потім, перед тим, як заснути, вона повернулася до нього.

Сховала свій вказівний палець йому в долоню. Притулилася носом йому під ключицю.

— Бог забрав у мене дитину, любий Уве. Але він дав мені тисячу інших.

На четвертий рік вона померла.

Тепер Уве стоїть і проводить рукою по її надгробку. Знову й знову. Наче хоче цим повернути її до життя.

— Цього разу я справді це зроблю. Я знаю, тобі це не подобається. Мені теж це не подобається, — тихо каже він.

І глибоко вдихає. Ніби хоче налаштувати себе проти її умовлянь не робити цього.

— Побачимося завтра, — твердо каже Уве й обтупує сніг із черевиків, наче хоче перебити її спроби відмовити його.

Потім він вузькою доріжкою спускається на парковку, кіт м'яко ступає поряд із ним. Уве виходить із чорних воріт, обходить «Сааб», на задніх дверях якого й досі видніється наліпка водія-учня. Відчиняє пасажирські двері. Парване дивиться на нього, її великі карі очі повні співчуття.

— Я тут подумала про дещо, — каже вона обережно, заводячи «Сааб» і рушаючи.

— Не треба.

Але її не зупинити.

— Я подумала, може, я би допомогла вам прибрати в будинку. Може, скласти речі Соні в коробки і...

Вона ледве встигає вимовити ім'я Соні, як обличчя Уве темніє і від люті застигає маскою.

— Більше жодного слова! — гаркає він, аж по машині йде гул.

— Але я просто поду...

— Більше жодного чортового СЛОВА. Вам ясно?!

Парване киває і замовкає. Тремтячи від гніву, Уве всю дорогу додому не відводить погляд од вікна.

31. Чоловік на ім'я Уве маневрує з причепом заднім ходом. Знову

Наступного ранку, випустивши кота надвір, він дістає з горища стару рушницю батька Соні. Уве вирішив, що його відразу до зброї не може перевищити його відразу до всіх пусток, які вона залишила по собі в їхньому тихому маленькому будинку. Час настав.

Та, здається, хтось десь знає, що єдиний спосіб зупинити Уве — це поставити на шляху щось, що розізлить його настільки, аби він цього не робив.

Ось чому Уве стоїть зараз на вузькій доріжці між будинками, демонстративно схрестивши руки, дивиться на чоловіка в білій сорочці й каже:

— Я тут, бо по телевізору не було нічого цікавого.

Упродовж усієї розмови чоловік у білій сорочці розглядає його без жодного натяку на емоцію. Насправді, коли б Уве не зустрів його, той більше нагадував машину, ніж людину. Так само, як усі інші білі сорочки, з якими Уве довелось зустрічатись. Ті, які казали, що Соня помре після аварії, ті, які потім відмовилися взяти на себе відповідальність, і ті, які відмовилися притягти інших до відповідальності. Ті, які не побудували пандус у школі. Ті, які не хотіли, щоб вона працювала. Ті, які пройшлися по параграфах, написаних дрібним шрифтом, і повідраляли деякі пункти, щоб не платити ніяких страхових грошей. Ті, які хотіли запхати її в притулок.

У них усіх були однакові порожні очі. Наче то були просто якісь блискучі оболонки, якими вони рухали туди-сюди, шліфуючи їх об звичайних людей і розриваючи життя цих людей на шматки.

Та коли Уве каже, що по телевізору не було нічого цікавого, він помічає якесь сіпання на скроні білої сорочки. Можливо, це спалах розчарування. А може, суміш здивування й гніву. Швидше за все, зневага. Уве зауважує, що це вперше йому вдалося задіти білу сорочку за живе. Єдину з усіх білих сорочок.

Чоловік клацає щелепою, розвертається і рушає геть. Не тією виваженою, цілеспрямованою ходою представника ради, який повністю контролює ситуацію, а якоюсь іншою. Зі злістю. Нетерпінням. Мстивістю.

Уве вже й не пам'ятає, коли востаннє щось завдавало йому такої невимовної втіхи.

Авжеж, він збирався померти сьогодні. Планував тихо й мирно вистрелити собі в голову зразу ж після сніданку. Прибрав на кухні, випустив kota надвір і зручно влаштувався у своєму улюбленому кріслі. Уве спланував це саме таким чином, бо кіт завжди просився надвір саме у цей час. Однією з небагатьох рис kota, яку він високо цінував, було небажання гидити в чужих будинках. Уве й сам такого не любив.

Але ж потім прибігла Парване й почала грюкати в його двері, наче це остання в усьому цивілізованому світі справна вбиральня. Наче цій жінці ніде було помочитися вдома. Уве заховав рушницю за батарею, щоб Парване не побачила й не втручалася. Він відчинив двері, й вона насильно увіпхнула свій телефон йому в руку, перш ніж він зібрався його взяти.

— Що це таке? — поцікавився Уве, тримаючи телефон вказівним і великим пальцями, наче від нього смерділо.

— Це для вас, — застогнала Парване, притримуючи свій живіт і витираючи піт з лоба, хоч надворі була мінусова

температура. — Це та журналістка.

— Нащо мені здався її телефон?

— Господи. Це не її телефон, це мій телефон. Вона на лінії! — нетерпляче сказала Парване.

Потім, перш ніж Уве встиг заперечити, вона протиснулася повз нього й помчала в його вбиральню.

— Так, — сказав Уве, піднявши телефон і тримаючи його на відстані кількох сантиметрів від вуха, не зовсім упевнений у тому, чи він і досі розмовляє з Парване, чи вже з людиною на другому кінці.

— Привіт! — заверещала та журналістка, Лена. Уве відчув, що краще відсунути телефон подалі від вуха. — То як, тепер ви готові дати мені інтерв'ю? — завела вона знову оптимістично налаштованим тоном.

— Ні, — сказав Уве, тримаючи телефон перед собою і намагаючись зрозуміти, як покласти слухавку.

— Ви прочитали листа, якого я вам надіслала? Або газету? Ви прочитали газету? Мені здалося, що краще вам її показати, щоб ви мали уявлення про наш журналістський стиль!

Уве пішов на кухню. Взяв газету й листа, які той хлопець Адріан приніс кілька днів тому.

— Ви отримали? — лементувала журналістка.

— Та заспокойтеся ви. Я ж читаю, чи як? — голосно сказав Уве телефону й нахилився над столом.

— Мені просто цікаво, чи... — не вгавала вона.

— Та ви можете ЗАСПОКОЇТИСЯ, жінко! — гаркнув Уве.

Аж тут, глянувши у вікно, Уве помітив, як повз його будинок на «Шкодi» проїжджає чоловік у білій сорочці.

— Алло? — встигла гукнути журналістка, перш ніж Уве вилетів у вхідні двері.

— О Боже, Боже, — стурбовано пробуркотіла Парване, вийшовши з убиральні й ледве встигнувши помітити, як він

мчить між будинками.

Чоловік у білій сорочці виліз зі «Шкоди» з боку водія перед будинком Руне й Аніти.

— Досить уже! Ти чуєш? Ти більше НЕ в'їдеш на територію житлової зони! На жоден чортів МЕТР! Ясно тобі? — репетував Уве здалеку, ще навіть не наздогнавши його.

Маленький чоловічок у білій сорочці з найпихатішим виглядом поправив коробку сигарет у нагрудній кишені, незворушно зустрівши погляд Уве.

— У мене є дозвіл.

— Чорта з два!

Чоловічок у білій сорочці стенив плечима. Наче відганяючи набридливу комаху, тільки й того.

— А що, власне, ви можете зробити, Уве?

Це запитання просто вивело Уве з рівноваги. Знову. Він зупинився, від злості в нього затремтіли руки, на язиці крутилося з десяток лайок. Та, на своє здивування, Уве не міг змусити себе вимовити хоч одну.

— Я знаю, хто ви такий, Уве. Я знаю все про листи, які ви писали про нещасний випадок із вашою дружиною, і про хворобу вашої дружини. Ви просто легенда в нашому управлінні, до вашого відома, — сказав чоловік у білій сорочці абсолютно рівним голосом.

Рот Уве розтулився, нагадуючи тріщину. Чоловік у білій сорочці кивнув.

— Я знаю, хто ви такий. А я просто виконую свою роботу. Рішення є рішення. І ви тут нічого не вдієте, ви вже мали б це зрозуміти.

Уве підступив до нього на крок, та чоловік виставив уперед руку навпроти його грудей і натиснув. Без зусилля. Без агресії. М'яко, але рішуче, наче ця рука належала не йому, а була

безпосередньо скерована роботом у комп'ютерному центрі органа місцевої влади.

— Підіть краще подивіться щось по телевізору. Поки у вас не виникли нові проблеми з серцем.

Із пасажирського боку «Шкоди» вийшла рішучого вигляду жінка в такій самій білій сорочці, тримаючи в руках купу паперів. Чоловік зачинив автомобіль гучним писклявим сигналом. Потім повернувся спиною до Уве, наче тут зроду не було ніякого Уве й він із ним не розмовляв.

Уве не зрушив з місця, його кулаки були стиснуті й опущені вздовж тіла, а підборіддя стирчало вперед, мов у розлюченого лося. Біла Сорочка зник у будинку Аніти й Руне. Минула хвилина, поки Уве оговтався настільки, що зміг хоча б обернутися. Та потім він рішуче крутнувся і сердито закрокував до будинку Парване. Парване стояла на півдорозі посеред вузьенької доріжки.

— Ваш недолугий чоловік удома? — проревів Уве, крокуючи повз неї і не чекаючи на відповідь.

Парване встигла лише кивнути, коли Уве чотирма довгими кроками вже дістався до їхніх вхідних дверей. Патрик відчинив двері, стоячи на милицях. Чи не половина його тіла була в гіпсі.

— Привіт, Уве! — весело вигукнув він, пробуючи помахати милицею, через що одразу ж утратив рівновагу й вривався в стіну.

— Цей причеп, який був у вас, коли ви переїхали. Де ви його взяли? — вимогливо запитав Уве.

Патрик сперся здоровою рукою об стіну. Наче хотів, щоб скидалося на те, ніби він навмисно притулився до стіни.

— Що? А... той причеп. Я позичив його в приятеля на роботі...

— Зателефонуйте йому. Вам треба позичити його знову.

Це й була причина, через яку Уве сьогодні не помер. Бо те, що його затримало, розлютило його настільки, що перебрало на себе всю його увагу.

Коли десь за годину чоловік і жінка в білих сорочках виходять із будинку Аніти й Руне, вони виявляють, що їхня маленька біла машина з логотипом ради заблокована великим причепом в крихітному глухому куті. Причепом, який хтось, поки вони були в будинку, припаркував саме так, щоб повністю заблокувати дорогу позаду них. Скидається навіть на те, що зроблено це було навмисне.

Жінка щиро здивована. Але чоловік у білій сорочці тут-таки підходить до Уве.

— Це ваша робота?

Уве, схрестивши руки, холодно дивиться на нього.

— Ні.

Чоловік у білій сорочці зверхньо посміхається. Так, як чоловіки в білих сорочках, які звикли, що все завжди робиться по-їхньому, посміхаються, коли хтось намагається з ними не погодитись.

— Негайно приберіть його.

— І не подумаю, — каже Уве.

Чоловік у білій сорочці зітхає, ніби загроза, яку він далі висловлює, адресована дитині.

— Приберіть причіп, Уве, або я викличу поліцію.

Уве безтурботно хитає головою, вказуючи на знак далі по дорозі.

— Проїзд транспортних засобів у житловій зоні заборонений. На знаку чітко сказано.

— Вам що, більше нема чим зайнятися, крім стояти тут і корчити із себе командира? — сичить чоловік у білій сорочці.

— По телевізору не було нічого цікавого, — каже Уве.

І саме тоді на скроні чоловіка в білій сорочці щось ледве помітно сіпається. Наче трохи сповзла його маска, лише краєчок. Він дивиться на причіп, на заблоковану «Шкоду», на знак, на Уве, який стоїть перед ним зі схрещеними руками. Здається, якусь мить чоловік роздумує, чи не змусити Уве силою, та наступної миті він розуміє, що це, ймовірно, буде надзвичайно погана ідея.

— Це дуже нерозумно з вашого боку, Уве. Це дуже й дуже нерозумно, — шипить він нарешті.

І його блакитні очі вперше наливаються справжньою люттю. Обличчя Уве не виражає жодної емоції. Чоловік у білій сорочці йде геть, у бік гаражів і головної дороги, такими кроками, що стає зрозуміло — це ще не кінець цієї історії.

Жінка з паперами поспішає за ним.

Могло здатися, що Уве проведжатиме їх переможним поглядом. Він би й сам від себе цього чекав. Та натомість у нього сумний і втомлений вигляд. Наче він не спав кілька місяців. Наче в нього вже немає сил навіть руки підняти. Уве засовує руки в кишені та йде додому. Але не встигає він зачинити двері, як у них знову гупають.

— Вони збираються забрати Руне в Аніти, — швидко каже Парване, рвучко розчиняючи двері, перш ніж Уве навіть береться за ручку.

— Тьху, — втомлено пирхає Уве.

Приреченість у його голосі явно застає зненацька і Парване, й Аніту, яка стоїть позаду. Можливо, Уве й сам дивується. Він швидко вдихає носом. Дивиться на Аніту. Вона ще більше посивіла, дуже змучена, з червоними набряклими очима.

— Вони кажуть, що приїдуть на цьому тижні й заберуть його і що я не зможу сама його доглядати, — Аніта говорить таким тремтливим голосом, що він ледве пробивається крізь її губи.

— Ми повинні щось зробити! — вигукує Парване, хапаючи його за руку.

Уве забирає руку, уникаючи її погляду.

— Тьху! Та минуть роки й роки, перш ніж вони приїдуть. Спочатку буде апеляція, а потім почнеться вся та бюрократична тяганина, — каже Уве.

Він хоче здаватися переконливішим і впевненішим у собі, ніж є насправді. Та в нього не стає сил придурюватись. Він просто хоче, щоб вони пішли.

— Ви не розумієте, що говорите! — кричить Парване.

— Це ви не розумієте, про що говорите, ви ніколи не стикалися з окружною радою, ви уявлення не маєте, що значить боротися з ними, — говорить Уве монотонно, опустивши плечі.

— Але вам треба поговорити... — голос Парване починає тремтіти.

Здається, що з тіла Уве витікає вся енергія, навіть коли він просто стоїть.

Може, це вигляд змарнілого обличчя Аніти. А може, розуміння того, що виграна маленька битва, за великим рахунком, — ніщо. Заблокована «Шкода» нічого не змінить. Вони завжди повертаються. Так, як вони робили із Сонею. Так, як вони завжди роблять. Зі своїми положеннями й документами. Чоловіки в білих сорочках завжди виграють. А такі, як Уве, завжди втрачають таких, як Соня. І ніщо не поверне її назад.

Зрештою, не залишається нічого, крім безкінечних буднів, яких нічим заповнити, хіба що змащуванням кухонних стільниць. І Уве більше не може з цим упоратися. В цей момент він відчуває це як ніколи чітко. Він більше не може боротися. Більше не хоче боротися. Просто хоче, щоб усе закінчилося.

Парване намагається сперечатися з ним, та він просто зачиняє двері. Вона гатить у них, але Уве не слухає. Він важко

опускається на стілець у коридорі й відчуває, як тремтять руки. У нього голосно гупає серце, і здається, ось-ось вибухнуть вуха. Груді здавлює так, ніби якась жахлива темрява наступила черевиком йому на горло, і відпускає лише хвилин за двадцять.

І тоді Уве починає плакати.

32. Чоловік на ім'я Уве — не директор клятого готелю

Соня якось сказала, що, аби зрозуміти таких людей, як Уве й Руне, треба із самого початку пам'ятати, що вони – люди, які потрапили не в той час. Люди, яким від життя потрібно лише кілька простих речей. Дах над головою, тиха вулиця, правильна марка автомобіля і дружина, якій вони будуть вірними. Робота, де ти виконуєш належну функцію. Будинок, де речі обов'язково ламаються через однакові проміжки часу, щоб завжди було з чим поводитися.

«Усі люди хочуть жити гідним життям, просто різні люди по-різному розуміють, що таке гідність», — сказала Соня. Для Уве й Руне гідністю було рости, покладаючись на власні сили, щоб потім у дорослому віці ні від кого не залежати. Управляти власним життям — у цьому була їхня гордість. У власній правоті. У тому, що ти або знаєш, яку дорогу обрати або як вкрутити гвинт, або не знаєш. Такі люди, як Уве й Руне, були з покоління, яке вважало, що ти — це те, що ти робиш, а не те, що ти говориш.

Соня розуміла, звісно, що Уве не знав, як дати раду своєму безіменному гніву. Йому треба було почепити ярлик. Розподілити по категоріях. Тож коли чоловіки в білих сорочках із ради, імена яких жодна нормальна людина не могла відслідкувати, спробували зробити те, чого не хотіла Соня — змусити її покинути роботу, забрати її з власного дому, переконати її, що вона менш цінна, ніж здорова людина, яка може ходити, і заявити, що вона помирає, — Уве оголосив їм

війну. Із документами, листами в газети, зверненнями, аж до такого майже непомітного, як пандус у школі. Він так завзято боровся за неї з тими чоловіками в білих сорочках, що врешті почав вважати їх персонально відповідальними за те, що сталося з його дружиною. І з дитиною.

А потім вона лишила його самого у світі, де він більше не розумів цієї мови.

Пізно вночі, коли Уве й кіт уже повечеряли і трохи подивилися телевизор, він вимикає лампу у вітальні й іде нагору. Кіт дріботить назирці за ним, ніби відчуваючи, що той збирається зробити щось таке, про що його не поінформували. Поки Уве роздягається, кіт сидить на підлозі в спальні з виглядом, ніби хоче розгадати фокус.

Уве вкладається в ліжко й лежить непорушно, поки той клятий кіт на Сониній половині ліжка цілу годину товчеться й не може заснути. Не те щоб Уве ішов на такі крайнощі через якесь там почуття обов'язку перед котом; у нього просто нема сил на суперечки. Він не збирається пояснювати концепцію життя і смерті тварині, яка навіть не могла подбати про власну шерсть.

Коли кіт нарешті перекочується на спину на Сониній подушці й починає похропувати відкритим ротом, Уве якомога тихіше вислизає з ліжка. Йде вниз у вітальню, дістає рушницю зі схованки за батареєю. Витягає чотири шматки міцного брезенту, які він приніс із сараю і сховав у комірчині, щоб кіт не помітив. Починає розвішувати їх на стінах у коридорі. Після деяких роздумів Уве вирішив, що це, напевне, буде найкраще місце для цієї справи, бо площа поверхні тут найменша. Він припускає, що коли хтось стріляє собі в голову, то бризків буває чимало, а Уве не хоче лишати після себе зайвий бруд. Соня завжди сердилась, коли він влаштовував безлад.

Уве знову дістає вихідне взуття, одягає костюм. Костюм брудний і все ще смердить вихлопними газами, але згодиться й так. Уве зважує рушницю в руці, ніби шукає центр її ваги. Наче це матиме вирішальне значення у долі цієї справи. Повертає і крутить її, намагається зігнути ствол, наче збирається скласти рушницю навпіл. Він не дуже знається на зброї, але ж завжди так чи інакше хочеться знати, чи маєш справу із чимось путнім. І оскільки Уве припускає, що якість рушниці копняком не визначиш, він вирішує, що це можна зробити, зігнувши й розігнувши її, і подивитися, що з того вийде.

Поки він це робить, йому спадає на думку, що це відверто погана ідея — вдягнути найкращий одяг. Увесь костюм буде в крові, думає Уве. Якось по-дурному. Тому він відкладає рушницю, іде у вітальню, роздягається, старанно складає костюм і акуратно кладе його поряд із вихідними черевиками. Потім дістає листа з інструкціями для Парване і під заголовком «Організація похорону» дописує: «Поховайте мене в моєму костюмі», після чого кладе листа на купку одягу. Він уже написав чітко й однозначно, щоб не було ніякої метушні з інших приводів. Ніяких пишних церемоній та подібної дурні. Закопати Уве поряд із Сонею, і все. Місце вже приготоване й оплачене, а гроші за перевезення тіла він поклав у конверт.

Отож, залишившись тільки в шкарпетках і спідньому, Уве повертається в коридор і бере рушницю. Він помічає своє відображення у дзеркалі в коридорі. Уве не бачив себе в такому вигляді років, мабуть, із тридцять п'ять. Іще досить м'язистий і міцний. Безперечно, у кращій формі, ніж більшість чоловіків його віку. Але щось сталося з його шкірою: через неї в нього такий вигляд, ніби він тане. Це жахливо.

У будинку дуже тихо. Як і в усій окрузі. Усі сплять. І тільки тепер Уве розуміє, що звук пострілу може розбудити kota. Налякає бідну тварину до смерті, думає Уве. Він роздумує над

цим досить довго, потім рішуче відкладає рушницю і йде на кухню, щоб увімкнути радіо. Не те щоб була потрібна музика, аби звести рахунки з життям, і не те щоб його тішила думка, що радіо крутитиме електроенергію, коли його вже не буде. Все тому, що кіт може прокинутися від звуку пострілу, але просто подумає, що це якась із сучасних пісень, що їх зараз весь час крутять по радіо. І знову засне. Так думає собі Уве.

Уве повертається в коридор, знову береться за рушницю і чує, що по радіо не передають ніяких сучасних пісень. Лунає огляд місцевих подій. Отож він зупиняється ненадовго і слухає. Насправді це не так уже й важливо — слухати місцеві новини, збираючись вистрелити собі в голову, але Уве вважає, що непогано бути в курсі подій. Розказують про погоду. І про економіку. І про дорожній рух. І про те, що місцеві власники нерухомості мусять бути пильними під час вихідних, бо в місті лютують численні банди злодіїв-домушників. «Чортові хулігани», — бурмоче Уве, чуючи це, й міцніше стискає рушницю.

Із чисто об'єктивної точки зору, два інших хулігани, Адріан і Мірсад, могли б здогадатися, що Уве має рушницю, коли через кілька секунд безтурботно підбігали до вхідних дверей Уве. Тоді б вони чудово зрозуміли, що почувши, як риплять на снігу їхні кроки, він би вигукнув не «Гості, як чудово!», а, найімовірніше, «Та щоб я був проклятий!». І тоді б вони були готові до того, що Уве, в самих лише шкарпетках і трусах, із майже столітньою мисливською рушницею в руках, ударом ноги розчахне двері навстіж, як підстаркуватий, напівголий місцевий Рембо. І, можливо, тоді Адріан не верещав би таким пронизливим голосом, який прорвався в усі вікна вулиці, і вже точно не розвернувся б панічно й не рвонув би щодуху в сарай, мало не вбившись об нього.

Після кількох безладних криків і чималої метушні Мірсаду вдається пояснити, що він звичайний хуліган, а не хуліган-злодій, а Уве насилу вдається розібратися, що взагалі відбувається. А до того він розмахує перед ними рушницею, від чого Адріан верещить, як сирена повітряної тривоги.

— Цить! Розбудиш чортового kota! — сердито шипить Уве, поки Адріан, хитаючись, бредє назад із гулею на лобі завбільшки з невеликий пакет пельменів.

— Що ви тут, в біса, робите? — гарчить Уве, усе ще наставляючи на них рушницю. — Серед глупої ночі?

У Мірсада в руках велика сумка, яку він м'яко впускає у сніг. Адріан імпульсивно піднімає руки, наче його зараз будуть грабувати, втрачає рівновагу і знову падає.

— Це була ідея Адріана, — починає Мірсад, втуплюючись у сніг.

— Знаєте, Мірсад сьогодні зізнався! — випалює Адріан.

— Що?

— Він... зізнався, ну, знаєте. Сказав усім, що він... — каже Адріан якось неуважно: частково через те, що сердитий старий у трусах наставляє на нього рушницю, і частково через те, що відчуває в себе щось на кшталт струсу мозку.

Мірсад випростовується і рішучіше киває Уве.

— Я сказав батькові, що я гей.

В очах Уве трохи меншає загрози. Але рушницю він не опускає.

— Мій батько ненавидить геїв. Він часто каже, що вб'є себе, якщо хтось із його дітей виявиться геєм, — розповідає Мірсад.

Помовчавши секунду, додає:

— Він не дуже добре це сприйняв. М'яко кажучи.

— Він випихнув його з дому! — втручається Адріан.

— Випхав, — виправляє Уве.

Мірсад піднімає з землі свою сумку й знову киває Уве.

— Це була дурна ідея. Нам не варто було турбувати...

— І чим же ви мене потурбували? — обриває його Уве.

Йому здається, що раз уже він стоїть тут при мінусовій температурі в самому спідньому, то він принаймні може спитати чому.

Мірсад глибоко вдихає. Наче фізично заштовхує свою гордість глибше в горло.

— Батько сказав, що я хворий і що мені нема місця під його дахом з моїми... «неприродними нахилами», — каже він, судомно ковтаючи, перш ніж видавити слово «неприродними».

— Бо ти збоченець? — уточнює Уве.

Мірсад киває.

— У мене немає ніяких родичів тут, у місті. Я сподівався переночувати в Адріана, але там новий бойфренд його мами...

Він замовкає. Схоже, відчуває себе по-дурному.

— Це була ідіотська ідея, — бурмоче тихо, уже збираючись повернутися й піти геть.

Адріан, навпаки, здається, відновив бажання подискутувати — і жваво шкутильгає через сніг до Уве.

— Та якого біса, Уве! У вас тут повно місця! Отож ми подумали, що, може, він би міг перебути у вас цю ніч?

— Тут? Це вам не чортів готель! — каже Уве, піднімаючи рушницю так, що груди Адріана наштовхуються прямо на ствол.

Адріан застигає на місці. Мірсад робить два великі кроки вперед по снігу і кладе руку на рушницю.

— Нам більше не було куди йти, вибачте, — говорить він тихо, обережно відводячи ствол від Адріана.

Уве, здається, потроху оговтується. Опускає зброю до землі. Майже непомітно відступає на півкроку назад у коридор, наче тільки тепер відчуває холод, який огортає його не зовсім одягнене тіло, і краєм ока помічає фото Соні на стіні. Червона сукня. Автобусний круїз в Іспанію, коли вона була вагітна. Він

стільки разів просив її прибрати ту чортову фотографію, але вона відмовлялася. Казала, що то був «спогад, такий самий, як усі інші».

Уперта жінка.

* * *

Отож, це мав бути день, коли Уве нарешті помер. Натомість, день перейшов у вечір і ніч перед ранком, коли він прокинувся не тільки з котом, але й зі збоченцем, який жив у його блоковому будинку. Соні це б точно сподобалося. Вона любила готелі.

33. Чоловік на ім'я Уве та обхід, не такий, як завжди

Іноді важко пояснити, чому деякі чоловіки раптом роблять те, що роблять. Іноді причиною є те, що вони знають: вони ж однаково зроблять це рано чи пізно, то чому б не зробити зараз. А іноді зовсім навпаки — вони розуміють, що вже давно треба було це зробити. Можливо, Уве завжди знав, що він має зробити, але ж усі люди, по суті, оптимістично налаштовані щодо часу. Нам завжди здається, що в нас повно часу, аби щось зробити разом з іншими людьми. Чи щось їм сказати. А потім раптово що-небудь трапляється, і лишається лише повторювати слова «якби» та «коли б».

Коли наступного ранку він спускається сходами, то просто застигає в коридорі. Так не пахло в будинку, відколи померла Соня. Уве обережно сходить двома останніми сходами, ступає на паркет і зупиняється у дверях кухні в такій позі, наче піймав злодія на гарячому.

— Це ти смажиш хліб?

Мірсад стривожено киває.

— Так... Я сподіваюся, це окей. Вибачте. Тобто, все добре?

Уве помічає, що він ще й каву зварив. Кіт сидить на підлозі, їсть тунця. Уве киває, але не відповідає.

— Ми з котом маємо трохи пройтися, — натомість пояснює він.

— Можна з вами? — швидко питає Мірсад.

Уве кидає на нього такий погляд, ніби Мірсад, виряджений піратом, зупинив його в якомусь пішохідному пасажі й просить

вгадати, під якою з трьох чашок він заховав срібну монету.

— Може, я міг би чимось допомогти? — з готовністю припускає хлопець.

Уве йде в коридор і засовує ноги в клоги.

— Це вільна країна, — бурмоче він, відчиняючи двері й випускаючи кота.

Мірсад витлумачує це як «Звичайно, можна!», швиденько надіває куртку й черевики і поспішає слідом за Уве.

— Привіт, хлопці! — радісно гукає Джиммі, коли вони виходять на тротуар. Енергійно сопучи, він вискакує з-за спини Уве у ядуче зеленому спортивному костюмі, який так щільно облягає його тіло, що Уве спочатку й не розбере, чи це одяг, чи, може, боді-арт.

— Джиммі! — каже Джиммі, важко дихаючи, й простягає руку Мірсаду.

У кота такий вигляд, наче він не проти ласкаво потертись об ноги Джиммі, але потім передумує, згадуючи, що коли він востаннє робив щось подібне, Джиммі опинився у лікарні. Натомість він вибирає не гірший варіант — і качається в снігу. Джиммі обертається до Уве.

— Я часто бачу, як ви в цей час гуляєте, тож мені захотілося приєднатися до вас. Якщо ви не проти, я за вами побігаю. Знаєте, я вирішив тренуватися!

Він киває з таким задоволенням, що жир під його підборіддям гойдається, як вітрило під час шторму. Уве недовірливо дивиться на нього.

— Ти завжди встаєш у цей час?

— Та де там, в біса, друже. Я ще й не лягав! — сміється Джиммі.

Тож ось так вони — кіт, огрядний алергік, збоченець та Уве — роблять обхід того ранку.

Мірсад коротко пояснює, що посварився з батьком і тимчасово живе в Уве; Джиммі не вірить, що Уве щодня встає так рано.

— А чому ви посварилися з твоїм старим? — питає Джиммі.

— Це не твоє діло! — гаркає Уве.

Мірсад кидає на Уве вдячний погляд.

— Серйозно, Уве, ви це робите кожного ранку? — весело питає Джиммі.

— Так, щоб перевірити, чи не побували тут якісь злодії.

— Правда? А що, тут повно злодіїв?

— Поки когось не пограбують, здається, що злодіїв узагалі немає, — бурмоче Уве й прямує до гостьової парковки.

Кіт дивиться на Джиммі й, схоже, скептично ставиться до його спортивних успіхів. Джиммі надувається і торкається свого живота, явно вважаючи, що уже втратив трохи зайвої ваги.

— А ви чули про Руне? — гукає він, прискорюючи ходу, і майже біжить за Уве підтюпцем.

Уве не відповідає.

— Знаєте, соціальні служби хочуть його забрати, — пояснює Джиммі, наздогнавши їх.

Уве розгортає свій блокнот і починає записувати номерні знаки автомобілів. Джиммі, очевидно, сприймає його мовчання за прохання говорити далі.

— Ну, знаєте, коротше кажучи, Аніта звернулася з проханням про додаткову допомогу в хатній роботі. Руне зовсім підупав на здоров'ї, і вона сама вже не могла дати собі раду. Тоді соцслужба провела розслідування, і якийсь тип зателефонував Аніті й сказав, що вони вирішили, мовляв, вона сама не впорається. І що вони збираються поселити Руне в один із тих закладів, ну, ви знаєте. Тоді Аніта сказала, що вони можуть про це забути, що їй, мовляв, і додаткова допомога більше не потрібна. А той тип тоді став дибки й почав на неї наїжджати й поводитись по-хамськи.

Напирав на те, що вона тепер не може дати розслідуванню зворотний хід і що це вона сама їх попросила взятися за це. А тепер за результатами розслідування вже винесене рішення, і його треба виконувати, і нічого не вдієш, знаєте. І все, що вона говорить, не має тепер ніякого значення, бо той тип із соцслужби просто робить свою роботу, розумієте, про що я?

Джиммі замовкає і киває Мірсаду, сподіваючись на якусь реакцію.

— Не круто... — нерішуче промовляє Мірсад.

— ЗБІСА не круто! — киває Джиммі, поки його тулуб не починає здригатися.

Уве кладе ручку і блокнот у внутрішню кишеню куртки і прямує у приміщення з контейнерами для сміття.

— Аякже, та вони до скону віків ухвалюватимуть таке рішення. Кажуть, що заберуть його зараз, а самі й пальцем не поворухнуть ще рік чи два, — пирхає Уве.

Він знає, як працює та чортова бюрократія.

— Але... рішення вже ухвалене, друже, — каже Джиммі, чухаючи чуприну.

— Треба просто подати ту чортову апеляцію! На це підуть роки! — похмуро бурчить Уве, проходячи повз нього.

Джиммі дивиться на нього, ніби намагається вирішити, чи варто за ним бігати.

— Так вона вже це зробила! Аніта вже два роки пише листи й усяке таке!

Уве не зупиняється, почувши це. Але уповільнює кроки. Він чує, як Джиммі важко тупає за ним по снігу.

— Два роки? — питає він, не обертаючись.

— Плюс-мінус, — каже Джиммі.

Здається, що Уве подумки підраховує місяці.

— Брехня. Тоді б Соня про це знала, — каже він зневажливо.

— Мене попросили нічого не говорити Соні. Аніта цього не хотіла. Ви ж знаєте...

Джиммі заговкає. Втуплюється вниз, у сніг. Уве повертається. Зводять брови.

— Знаю що?

Джиммі глибоко вдихає.

— Вона... думала, що у вас своїх проблем вистачає, — тихо каже він.

Тиша, яка запала, така густа, хоч сокирою рубай. Джиммі не піднімає голови. А Уве мовчить. Він заходить у приміщення із контейнерами для сміття. Виходить. Заходить у гараж для велосипедів. Виходить. Нарешті йому прояснюється. Останні слова Джиммі накривають завісою всі його рухи, усередині Уве піднімається незбагнений гнів, набираючи обертів торнадо у його грудях. Він сіпає двері з усе більшою люттю. Буцає пороги. А коли Джиммі в кінці мимрить: «Усе вже вирішено, друже, тепер вони заберуть Руне в притулок, знаєте», Уве так хряпає дверима, що здригається все приміщення з контейнерами для сміття. Він мовчки стоїть спиною до них, усе важче й важче дихаючи.

— З вами... все гаразд? — питає Мірсад.

Уве повертається і тицяє пальцем у Джиммі, ледве стримуючи лють.

— Вона так і сказала? Аніта не хотіла звертатися до Соні по допомогу, бо в нас «своїх проблем вистачало»?

Джиммі стривожено киває. Уве не відриває погляду від снігу, його груди здіймаються під курткою. Він намагається уявити, як би це сприйняла Соня, коли б дізналась. Якби вона знала, що її найкраща подруга не попросила її про допомогу, бо в Соні «проблем вистачало». У неї б серце розірвалося.

Іноді важко пояснити, чому деякі чоловіки раптом роблять те, що вони роблять. І Уве, мабуть, весь час знав, що він має

робити, кому він мусить допомогти, перш ніж померти. Але ми завжди оптимістично налаштовані, коли йдеться про час, нам здається, що в нас попереду ще купа днів, аби робити щось разом з іншими людьми. І повно часу, щоб встигнути їм щось сказати.

Час на оскарження.

Уве знову повертається до Джиммі з похмурым обличчям.

— Два роки?

Джиммі киває. Уве прокашлюється. Уперше в нього невпевнений вигляд.

— Я думав, вона тільки почала. Я думав... у мене більше часу, — бурмоче він.

Джиммі явно намагається збагнути, з ким розмовляє Уве. Уве підводить голову.

— Отже, вони хочуть забрати Руне просто зараз? Серйозно? Ніякої бюрократичної тяганини, апеляцій та іншого лайна? Ти ПЕВЕН?

Джиммі знову киває. Він розкриває рота, щоб іще щось сказати, та Уве вже рушає геть. Він іде між будинками ходою героя вестерна, який прагне розплати за вчинену щодо нього смертельну несправедливість. Звертає до будинку в кінці вулиці, де й досі припарковані причіп і біла «Шкода». Гамселиць у двері з такою силою, що хтозна, чи встигнуть вони відчинитися, перш ніж він рознесе їх на друзки. Аніта відчиняє, шокована. Уве стрімко заходить просто в її коридор.

— Папери з адміністрації в тебе?

— Так, але я дум...

— Давай їх сюди!

Пізніше Аніта розповідатиме сусідам, що не бачила Уве таким розлюченим із 1977 року, коли «Сааб» і «Вольво» вели переговори про злиття.

34. Чоловік на ім'я Уве та хлопець у сусідньому будинку

Уве приніс із собою синій пластиковий шезлонг, поставив його в сніг і всівся. Він знає, що на це може піти трохи часу. Так завжди бувало, коли йому треба було сказати Соні щось таке, що їй би не сподобалось. Уве старанно змів з надгробка весь сніг, аби вони добре бачили одне одного.

Майже за сорок років найрізноманітніші люди жили в їхньому ряду блокових будинків. Помешкання між будинками Уве й Руне населяли тихі, галасливі, допитливі, нестерпні й малопомітні типи. Там жили сім'ї, чиї діти-підлітки, напиваючись, дзюрили на паркан, або сім'ї, які намагалися посадити в себе в садку несанкціоновані кущі, або сім'ї, у котрих руки свербіли пофарбувати свій будинок у рожевий колір. І якщо й було щось, у чому Уве й Руне однозначно доходили згоди, незалежно від того, наскільки ворожими були їхні стосунки в той чи інший час, то це те, що хто б тимчасово не населяв той будинок, усі вони були кретинами.

У кінці 1980-х років цей будинок купив якийсь чоловік, який, очевидно, був кимось на кшталт менеджера банку, бо Уве чув, як той вихвалявся перед агентом з нерухомості, ввертаючи слово «інвестиція». Цей «менеджер», у свою чергу, впродовж кількох років здавав той будинок в оренду різному люду. Якось улітку — трьом молодикам, котрі зробили зухвалу спробу перетворити його на вільну зону для сонмища наркоманів, проститутток і кримінальних елементів. Гучні вечірки тривали цілодобово,

вузькі проходи між будинками були засипані битим склом пивних пляшок, ніби конфетті, музика гриміла так гучно, що у вітальні Соні й Уве падали зі стін картини.

Уве пішов до них, щоб покласти край цьому неподобству, та молодики почали з нього глузувати. А коли це не подіяло, один із них пригрозив Уве ножем. Уранці Соня спробувала їх присоромити, але вони лише обізвали її «старою паралізованою торбою». Увечері вони увімкнули музику ще голосніше, а коли Аніта в повному розпачі вийшла надвір і почала на них кричати, вони швиргнули в неї пляшкою, яка влетіла прямо у вікно їхньої вітальні.

А це, очевидно, вже була геть кепська ідея.

Уве негайно почав розробляти свій план помсти, вивчаючи фінансові справи їхнього домовласника. Він звертався до юристів і податківців з проханням заборонити здавати цей будинок в оренду і попередив, що буде наполягати на цьому, навіть якщо доведеться пройти «всі бісові інстанції аж до Верховного Суду», як він сказав Соні. Але він так і не встиг зрушити цю ідею з місця.

Якось вночі Уве побачив, як Руне йшов на парковку, тримаючи ключі від машини. Повертався він, несучи пластиковий пакет, вміст якого Уве не зміг визначити. А наступного дня приїхали полісмени й забрали трьох молодиків у наручниках, звинувативши їх у зберіганні великої кількості наркотиків, які після анонімного попередження були знайдені в них у сараї.

Уве й Руне стояли на вулиці, коли це трапилось. Їхні погляди зустрілися. Уве почухав підборіддя.

— А я навіть не знаю, де в цьому місті можна купити наркотики, — сказав він задумливо.

— На вулиці за залізничною станцією, — відповів Руне, тримаючи руки в кишенях. — Принаймні так я чув, — додав він

із усмішкою.

Уве кивнув. Вони ще довго стояли там мовчки, усміхаючись.

— Як працює автомобіль? — спитав нарешті Уве.

— Як швейцарський годинник, — усміхнувся Руне.

Ще місяців зо два після цього в них були дружні стосунки. Потім, звичайно, вони знову полаялися через систему опалення. Але ті два місяці були чудовими, казала Аніта.

Упродовж наступних років орендарі в'їжджали й виїжджали. До більшості з них Уве й Руне ставилися з поблажливістю і доброзичливістю. Сприйняття інших дуже впливає на добре ім'я людей.

Якось улітку в середині 1990-х років тут оселилася молода жінка з пухкеньким хлопчиком років дев'яти, якого Соня і Аніта відразу полюбили всім серцем. Тато хлопчика покинув їх одразу після його народження, як дізналися Соня і Аніта. А новим коханням матері був чоловік з волячою шиєю років під сорок, сморід перегару від якого дві жінки спочатку намагалися ігнорувати. Він рідко бував удома, й Аніта з Сонею не ставили зайвих питань. Вони припускали, що дівчина, мабуть, бачить у ньому якісь риси, їм незрозумілі. «Він піклується про нас, а ви ж знаєте, як воно. Бути матір'ю-одиначкою зовсім нелегко», — іноді казала дівчина, хоробро всміхаючись, отож сусідки цим і обмежились.

Коли вони вперше почули, як крізь стіни лунає крик чоловіка з волячою шиєю, то вирішили, що кожна людина має право вирішувати свої справи в себе вдома. Наступного разу вони подумали, що в кожній сім'ї люди час від часу сваряться, і це навряд щось серйозніше.

А коли чоловік з волячою шиєю знову кудись завіявся, Соня запросила ту жінку з хлопчиком на каву. Силувано підсміюючись, жінка пояснила, що набила оті синці, занадто різко відчинивши дверцята кухонної шафи. Увечері Руне зустрів

чоловіка з волячою шиєю на парковці. Той вилазив зі своєї машини, п'яний як чіп.

У наступні дві ночі в обох сусідніх будинках було чути, як горлав той чоловік у хаті та як кидали речі на підлогу. Вони почули, як жінка коротко скрикнула від болю, а коли крізь стіни донісся плач дев'ятирічного хлопчика та його благання припинити, Уве вийшов надвір і зупинився перед своїм будинком. Руне вже чекав.

Тоді між ними саме була в розпалі найбільша за весь час сварка за владу в Асоціації мешканців. Майже рік вони навіть не розмовляли. А тепер лише коротко глянули один на одного й розійшлися по домівках. Через дві хвилини вони, повністю одягнені, зустрілися перед вхідними дверима. Подзвонили у дзвінок. Той покидьок накинувся на них, ледве встигнувши відчинити двері. Та Уве зацідив йому кулаком у перенісся. Чоловік заточився, випрямився, схопив кухонний ніж і кинувся на Уве. Але не добіг. Масивний кулак Руне хряснув його, наче молот. У свої найкращі роки він був ще той кадр, цей Руне. Тільки повний дурень міг вирішити битися з ним навкулачки.

Наступного дня той чоловік зник із їхньої вулиці й більше не з'являвся. Молода жінка ще зо два тижні ночувала в Аніти й Руне, перш ніж вони з хлопчиком ризикнули повернутися додому. Тоді Руне й Уве поїхали до міста, пішли в банк, і вже ввечері Соня з Анітою пояснювали молодій жінці, що вона може вважати це подарунком, чи позикою, чи як їй завгодно. Але обговоренню це не підлягає. Отож так і вийшло, що молода жінка залишилася в цьому будинку зі своїм сином — пухкеньким хлопчиком, який дуже любив комп'ютери, на ім'я Джиммі.

Тепер Уве нахилиється і дуже серйозно дивиться на надгробок.

— Я просто подумав, що мені потрібно буде трохи часу. Щоб усе... зробити.

Вона не відповідає.

— Я знаю, як ти не любиш, коли я вплутуюсь у проблеми, Соню. Але цього разу ти маєш зрозуміти. Цих людей неможливо напоумити.

Він тицяє нігтем великого пальця в долоню. Надгробок ніяк не реагує, та Уве не потрібні слова, щоб знати, що б вона подумала. Мовчанка — її улюблений прийом у суперечках із ним. Жива вона чи мертва.

Уранці Уве зателефонував у адміністрацію служби соціальної допомоги, чи як там вона, в чорта, називається. Телефонував він із дому Парване, бо в нього більше не було телефонної лінії. Парване порадила йому бути «приятним і поступливим». Одразу ж усе пішло шкереберть, бо Уве з'єднали з «відповідальним працівником», яким виявився отой курець у білій сорочці. Він тут-таки заговорив про те, що надзвичайно хвилюється через маленьку білу «Шкоду», яка й досі припаркована в кінці вулиці перед будинком Руне й Аніти. І так, Уве міг би значно поліпшити свої переговірні позиції, якби негайно вибачився і, можливо, навіть визнав би, що то було неподобство, коли він навмисне поставив чоловіка в білій сорочці в скрутне становище, позбавивши його засобу пересування. І це, певна річ, було б значно кращою альтернативою, ніж прошипіти: «То, може, ти хоч тепер навчишся читати знаки! Неписьменний виродку!»

Далі Уве спробував переконати того чоловіка, що Руне ніяк не можна забирати в притулок. Чоловік повідомив Уве, що «Неписьменний виродок!» — дуже невдалі слова, щоб порушувати це питання. Після цього сторони обмінялися великою кількістю неввічливих виразів, перш ніж Уве прямо заявив, що так робити неприпустимо. Що не можна просто так

приходити й забирати людей із їхніх домівок та запроторювати їх в абиякі заклади тільки тому, що їхній стан пам'яті трохи похитнувся. Чоловік на тому боці на це холодно відказав, що зараз нема великої різниці, куди саме вони помістять Руне «у його теперішньому стані», бо для нього «навіть чи має значення, де він взагалі перебуває». Уве відповів на це серією добірної лайки. А потім чоловік у білій сорочці бовкнув щось зовсім дурне.

— Рішення вже ухвалене. Розслідування тривало два роки. Ви нічого не зможете зробити, Уве. Нічого. Зовсім.

І поклав слухавку.

Уве подивився на Парване. Подивився на Патрика. Хряснув мобільником Парване об їхній кухонний стіл і крикнув, що їм потрібен «Новий план! Негайно!». Вигляд у Парване був дуже нещасний, але Патрик відразу кивнув, схопив милиці й швидко зашкунтильгав до дверей. Наче він тільки й чекав, що Уве заговорить про новий план. Через п'ять хвилин, на превелику досаду Уве, Патрик повернувся з тим дурним піжоном Андерсом із сусіднього будинку. І з Джиммі, який весело приєднався до компанії.

— Що він тут робить? — спитав Уве, вказуючи на піжона.

— Я думав, що вам потрібен план, — сказав Патрик, теж киваючи на Андерса, дуже задоволений собою.

— Андерс — це наш план! — додав Джиммі.

Андерс трохи ніяково роззирався коридором, явно трохи демотивований виразом обличчя Уве. Але Патрик і Джиммі наполегливо підштовхували його у вітальню.

— Ну, давайте, скажіть йому, — підказав Патрик.

— Сказати мені що?

— Гарзд, отож я чув, що у вас якісь проблеми з власником тієї «Шкоди», так? — почав Андерс, нервово глянувши на Патрика. Уве нетерпляче кивнув, щоб він казав далі.

— Так от, я, мабуть, вам не розповідав, яка саме в мене компанія, правда? — нерішуче продовжував Андерс.

Уве засунув руки в кишені. Вмостився вільніше. А потім Андерс йому розповів. І навіть Уве змушений був визнати, що це прозвучало більш ніж доречно.

— А де ви тримаєте ту блондинисту фіфу... — заїкнувся він, коли Андерс закінчив, та урвав фразу, відчувши, що Парване штурхонула його по нозі. — Вашу подругу, — виправився він.

— О, ми розійшлися. Вона виїхала, — сказав Андерс і вступився у свої черевики.

І йому довелося пояснити, що вона, вочевидь, була дуже засмучена ворожнечею з Уве через її собаку. Але її роздратування — то ще були квіточки проти істерики, яку вона зчинила, коли Андерс, почувши, що Уве називає її пса «шавкою», не втримався й усміхнувся.

І сталося так, що, коли чоловік у білій сорочці, який ніколи не випускав із рота цигарки, з'явився після обіду того дня на їхній вулиці в супроводі полісмена, щоб змусити Уве визволити його білу «Шкоду» з глухого кута, то і причіп, і біла «Шкода» десь зникли. Уве стояв перед своїм будинком, спокійно тримаючи руки в кишенях, тим часом, як у його супротивника нарешті куди й поділася вся його незворушність, і він почав репетувати, обзиваючи Уве найбруднішою лайкою. Уве пояснив, що не мав жодного уявлення, як так сталося, але дозволив собі по-дружньому зауважити, що такого б не сталося, якби він просто звернув увагу на знак заборони проїзду автомобілів у даному районі. Певна річ, він не вдавався в подробиці й не згадував, що Андерс був власником компанії, яка займалася буксируванням автомобілів, і що один із його евакуаторів в обідню перерву вже забрав «Шкоду» й відвіз її у величезний гравійний кар'єр за сорок кілометрів від міста. І коли полісмен тактовно запитав, чи

він і справді нічого не бачив, Уве подивився просто в очі чоловіка в білій сорочці й сказав:

— Та не знаю. Я міг і забути. У моєму віці вже починаються проблеми з пам'яттю.

Коли полісмен роздивився навколо, а потім поцікавився, чому ж Уве стоїть на вулиці, якщо він не причетний до зникнення «Шкоди», Уве лише невинно стенив плечима й утупився в чоловіка в білій сорочці:

— Ще й досі нічого цікавого по телевізору.

Від гніву вся кров відлинула від обличчя чоловіка — й воно навіть, наскільки це можливо, стало білішим від його сорочки. Чоловік зірвався з місця, страшенно розлючений, погрожуючи, що «це ще не кінець». Звісно, так воно й вийшло. Не минуло й години, як Аніта відчинила двері кур'єру, який вручив їй рекомендованого листа з ради. Підписаного, затвердженого, із зазначенням часу й дати «передачі під опіку».

І тепер Уве стоїть біля Сониного надгробка й намагається пояснити, «як йому шкода».

— Я знаю, що ти сердишся, коли я лаюся з людьми. Але так воно виходить. Тобі доведеться трохи довше почекати на мене. У мене немає часу померти просто зараз.

Потім він викопує із землі старі, мерзлі рожеві квіти, саджає нові, підводиться, складає шезлонг і прямує до парковки, бурмочучи щось, що підозріло нагадує «бо йде ця чортова війна».

35. Чоловік на ім'я Уве та соціальна некомпетентність

Коли Парване, з панікою в очах, забігає в коридор Уве й мчить у вбиральню, навіть не потурбувавшись сказати «доброго ранку», Уве вчергове дивується, як це може людині так припекти на відстані якихось двадцяти секунд ходи від власного дому. Але «в пеклі не набереться стільки люті, як у вагітної жінки, коли їй щось треба», — якось сказала йому Соня. Тому він тримає рот на замку.

Сусіди кажуть, що останніми днями він ніби «інша людина», що вони ніколи не бачили, щоб Уве був настільки чимось «зацікавлений». На це Уве роздратовано відповідає, що це тільки тому, що раніше він просто ніколи, в біса, не пхав свого носа в їхні справи. А так він завжди був, чорт забирай, «зацікавленою» особою.

Патрик каже, що коли він отак ходить із будинку в будинок і постійно хряпає дверима, то схожий на «розлюченого робота-месника з майбутнього». Уве не розуміє, що він хоче цим сказати. Проте, хай там як, та він провів чимало вечірніх годин, сидячи із Парване, Патриком і дівчатками, а Патрик всіляко намагався вмовити Уве не тицяти розлючено пальцями в монітор його комп'ютера, коли той хоче щось показати. Джиммі, Мірсад, Адріан і Андерс також тут бували. Джиммі весь час намагався переконати всіх називати кухню Парване й Патрика «Зіркою Смерті», а Уве — «Дартом Уве»^[9]. За останні кілька днів вони перебрали купу планів — аж до вирощування

марихуани в сараї чоловіка в білій сорочці, що міг би запропонувати Руне. Та по кількох ночах Уве, схоже, готовий здатися. Він похмуро киває, вимагає дати йому телефон і човгає в іншу кімнату, щоб зателефонувати.

Йому зовсім не хотілося цього робити. Але якщо війна, то війна.

Парване виходить із вбиральні.

— Ви вже? — обережно цікавиться Уве, наче підозрює, що це може бути якась тимчасова пауза.

Парване киває, та дорогою до вхідних дверей помічає дещо в його вітальні й зупиняється. Уве стоїть у дверях, але він добре знає, куди вона дивиться.

— Це... Тьху ти! Та якого дідька, нічого там особливого, — бурмоче Уве й намагається жестами відвернути її увагу.

Парване не реагує, і він дає добрячого копняка одвірку.

— Воно тільки збирало пилюку. Я його зачистив, пофарбував і полакував, тільки й того. Не стільки там тієї роботи, — роздратовано бурчить Уве.

— Ой, Уве, — шепоче Парване.

Уве зайнятий тим, що кілька разів буцає поріг, перевіряючи його міцність.

— Можна буде його зачистити й пофарбувати в рожевий. Тобто, якщо це буде дівчинка, — бурмоче він.

Прокашлюється.

— Та навіть якщо хлопчик. Тепер хлопчиків можна вдягати і в рожеве, правда ж?

Парване, притуливши руку до рота, дивиться на блакитне дитяче ліжечко.

— Якщо ви зараз почнете плакати, то ви його не отримаєте, — попереджає Уве.

І коли вона таки починає плакати, Уве зітхає — «кляті жінки» — повертається і рушає дорогою.

Через півгодини чоловік у білій сорочці чавить недопалок черевиком і грюкає у двері Аніти й Руне. Він прихопив із собою трьох молодиків у формі санітарів, наче готувався до запеклого опору. Коли двері відчиняє маленька тендітна Аніта, молодики помітно знічуються, але чоловік у білій сорочці підступає до неї, вимахуючи своїм папірцем, немов сокирою.

— Час настав, — оголошує він нетерпляче й намагається увійти в коридор.

Але вона стає в нього на шляху. Наскільки людина її зросту й комплекції може стати в когось на шляху.

— Ні! — каже Аніта, не відступивши ні на сантиметр.

Чоловік у білій сорочці зупиняється й дивиться на неї. Втомлено хитає головою і морщить шкіру навколо носа так, що той майже ховається в щоках.

— У вас було два роки, щоб змиритися з цим, Аніто. А тепер рішення вже ухвалене. І питання закрите.

Він знову намагається пройти повз неї, але Аніта не рухається з місця, непохитна, наче древній моноліт.

Вона глибоко вдихає, не відводячи погляду.

— Що ж це за любов, якщо ти віддаєш когось, коли стає важко? — кричить вона, і її голос тремтить від горя. — Віддати когось замість того, щоб боротися? Скажіть мені, що це за любов така?

Чоловік стискає губи. На вилицях у нього з'являється нервово посіпування.

— Руне через раз навіть не розуміє, де він перебуває, як показало розслідув...

— Зате Я РОЗУМІЮ! — перебиває Аніта, вказуючи на трьох санітарів. — Я РОЗУМІЮ! — кричить вона їм.

— Ну а хто ж буде його доглядати, Аніто? — риторично питає чоловік, хитаючи головою. Потім він робить крок уперед і

помахом руки командує трьом санітарам слідувати за ним у будинок.

— Я буду його доглядати! — відповідає Аніта, і її погляд стає темним, наче морські глибини.

Чоловік у білій сорочці хитає головою, намагаючись проштовхнутися повз неї. І тільки тепер помічає тінь, яка піднімається за нею.

— І я буду, — каже Уве.

— І я буду, — каже Парване.

— І я! — кажуть Патрик, Джиммі, Андерс, Адріан і Мірсад в один голос, проштовхуючись до дверей, поки не падають один на одного.

Чоловік у білій сорочці зупиняється. Його очі звужуються й перетворюються на щілинки.

Раптом перед ним з'являється жінка у пошарпаних джинсах і в завеликій зеленій вітровці з диктофоном у руці.

— Я з місцевої газети, — оголошує Лена, — і я б хотіла поставити вам кілька запитань.

Чоловік у білій сорочці довго дивиться на неї. Потім переводить погляд на Уве. Двоє чоловіків мовчки втуплюються один в одного очима. Лена, журналістка, дістає із сумки цілу купу паперів. Впихає все це йому в руки.

— Ось тут — усі пацієнти, за яких ви і ваш відділ були відповідальні протягом останніх років. Усіх цих людей, як Руне, передали під опіку і запроторили до притулків проти їхньої волі й волі їхніх сімей. Усі порушення, які мали місце в геріатричних установах^[10], куди ви поміщали цих людей. Усі випадки недотримання правил і призначення невідповідних процедур, — заявляє вона.

Усе це Лена виголошує таким тоном, наче передає йому ключі від машини, яку він щойно виграв у лотерею. Потім

додає, усміхаючись:

— Знаєте, що найбільше вражає, коли проводиш журналістське дослідження бюрократії? Те, що першими бюрократичні закони завжди порушують якраз самі бюрократи.

Чоловік у білій сорочці на неї навіть не дивиться. Він не зводить погляду з Уве. Жоден із них не вимовляє ані слова. Біла Сорочка повільно стискає щелепи.

Позаду Уве прокашлюється Патрик і вискакує з будинку на своїх милицях, киваючи на купу паперів у чоловіка в руках.

— Крім того, у нас є виписки з ваших банківських рахунків за останні сім років. Усі ваші залізничні та авіаквитки, які ви купували, користуючись своєю карткою, і перелік усіх готелів, у яких ви зупинялися. А також історія перегляду веб-сторінок з вашого комп'ютера. І вся ваша електронна кореспонденція: як робоча, так і особиста...

Погляд чоловіка в білій сорочці блукає по їхніх обличчях. Його щелепи так міцно стиснуті, що шкіра на обличчі стає ніби безкровна.

— Там не обов'язково має бути щось таке, що ви б хотіли приховати, — каже Лена з усмішкою.

— Зовсім ні, — погоджується Патрик.

— Але ж ви знаєте...

— Коли починаєш ґрунтовно копатися в чиемусь минулому...

— ...то зазвичай знаходиш речі, які люди не хотіли б нікому показувати, — каже Лена.

— І хотілося би якомога швидше їх... забути, — уточнює Патрик, киваючи на вітальню, де з-за крісла виглядає голова Руне.

Там бубонить телевізор. Звідти долинають пахощі свіжозвареної кави. Патрик піднімає одну зі своїх милиць і легенько тицяє нею в купу паперів у руках чоловіка, і на білу сорочку чоловіка сиплеться трохи снігу.

— На вашому місці я би звернув особливу увагу на історію перегляду веб-сторінок, — пояснює він.

А потім вони просто стоять. Аніта, і Парване, і та журналістка, і Патрик, і Уве, і Джиммі, і Андерс, і чоловік у білій сорочці з трьома санітарами — у такій тиші, яка зазвичай западає лише на кілька секунд перед тим, як гравці в покер, які поставили на карту все, викладають карти на стіл.

Нарешті, через якусь мить, коли вже всім здається, ніби їх занурили у воду, де ніяк не вдихнути, чоловік у білій сорочці починає гортати папери у себе в руках.

— Де ви нашкребли це лайно? — сичить він, піднявши плечі вище шиї.

— В інтерНЕТІ! — різко й люто гаркає Уве, виходячи з будинку Аніти й Руне зі стиснутими кулаками по боках.

Чоловік у білій сорочці знову піднімає голову. Лена прокашлюється і послужливо вказує на купу паперів.

— Може, в усіх цих старих записах нема нічого протизаконного, але мій редактор цілком упевнений, що якщо все правильно подати в засобах масової інформації, то мине багато місяців, перш ніж ваш відділ пройде всі правові процедури. А, може, й багато років... — журналістка знову м'яко кладе руку чоловіку на плече. — Тож мені здається, що для всіх зацікавлених сторін буде найпростіше, якщо ви зараз просто підете, — шепоче вона.

А потім, на превелике здивування Уве, маленький чоловічок саме так і робить. Він повертається і йде геть у супроводі трьох санітарів; завертає за ріг і зникає, як тінь, коли сонце стоїть у зеніті. Або як злодії наприкінці казок.

Лена самовдоволено киває Уве.

— Я ж вам казала, що в усіх жижки трусяться воювати з журналістами!

Уве засовує руки в кишені.

— Не забувайте, що ви мені обіцяли, — усміхається вона.

Уве стогне.

— Між іншим, ви прочитали листа, якого я вам надіслала? — питає Лена.

Уве хитає головою.

— Зробіть це! — наполягає вона.

Уве відповідає щось схоже на «так, так» або на сердите сопіння. Важко сказати.

Він виходить із будинку аж через годину, просидівши у вітальні за тихою і довгою розмовою сам на сам із Руне. Бо їм із Руне треба поговорити — так, щоб «ніхто не заважав», роздратовано пояснює Уве, випроваджуючи Парване, Аніту й Патрика на кухню.

І якби Аніта забула, що цього не може бути, то могла б заприсягтися, що впродовж наступних хвилин Руне кілька разів голосно засміявся.

36. Чоловік на ім'я Уве та віскі

Важко визнавати, що помиляєшся. Особливо, якщо помиляєшся протягом дуже тривалого часу.

Соня говорила, що Уве визнав свою помилку лише раз за всі роки, впродовж яких вони були одружені. І це було ще на початку 1980-х, коли він погодився з нею, а пізніше це виявилось неправильним. Сам Уве наполягав, що то була брехня, клята брехня. Насправді, він лише визнав, що то вона помилялася, а не він.

— Когось любити — це все одно що оселитися в будинку, — казала Соня. — Спочатку ти закохуєшся в усі нові речі, щоранку радієш, що все це належить тобі, ніби побоюючись, що хтось увірветься у двері й заявить, що сталася жахлива помилка і що ти не можеш жити в такому чудовому місці. Потім, з роками, стіни вивітрюються, дошки тріскаються тут і там, і ти починаєш любити цей будинок уже не так за його переваги, як за його недосконалості. Ти знаєш усі його закуточки й щілинки. І як зробити так, щоб у замку не застряг ключ, коли надворі мороз. І яка з дошок трохи прогинається під ногою. І як відчинити дверцята шафи, щоб вони не скрипіли. Ці маленькі секрети й роблять його твоєю домівкою.

Уве, звісно, підозрював, що в цьому прикладі він виступав у ролі дверцят шафи. І час від часу він чув, як Соня бурчала щось на кшталт «іноді я просто дивуюся, що тут можна зробити, якщо сам фундамент нікуди не годився із самого початку», коли сердилася на нього. І Уве чудово розумів, на що вона натякала.

— Я просто кажу, що це, звісно, залежить від вартості дизельного двигуна? А скільки він споживає на кілометр? — безтурботно торохтить Парване, зупиняючи «Сааб» на червоне світло і з крехтінням намагаючись зручніше вмотитися на сидінні.

Уве дивиться на неї з безмежним розчаруванням, наче вона зовсім не слухала, що він їй казав. Він спробував навчити цю вагітну жінку основам володіння автомобілем. Пояснював, що раз на три роки треба міняти автомобіль, щоб не втратити гроші. Скрупульозно, крок за кроком, пройшовся по всьому, що відомо усім, хто хоч трохи петрає, а саме — що за рік треба проїхати принаймні двадцять тисяч кілометрів, щоб заощадити гроші, й віддавати перевагу дизельному, а не бензиновому двигуну. І що вона робить? Вона починає базікати, сперечатися, як завжди, розумувати про те, що «ясна річ, що ви не заощадите гроші, купуючи новий автомобіль», або що «це залежить від того, скільки коштує автомобіль». А потім вона питає: «Чому?».

— Тому! — відрізає Уве.

— Ясно, — каже Парване, і при цьому так заковче очі, що Уве здається, ніби вона зовсім не визнає його авторитет у цих питаннях, хоча їй зовсім не завадило б прислухатися до його порад.

Минає кілька хвилин, і Парване зупиняється на парковці через дорогу.

— Я почекаю тут, — каже вона.

— Не чіпайте моїх налаштувань радіо, — наказує Уве.

— Навіщо вони мені здались, — огризається Парване з такою усмішкою, яка за останні кілька тижнів уже перестає йому подобатись. — До речі, чудово, що ви вчора зайшли, — додає вона.

Уве відповідає одним зі своїх звуків, ніби й не слів, а якогось сопіння й чмихання. Вона плескає його по коліну.

— Дівчатка раді, коли ви приходите. Вони вас люблять!

Уве мовчки вибирається з машини. Вечеря вчора була таки смачна, мусить він визнати. Хоча він не думає, що треба зчиняти такий переполох через приготування їжі, як робить Парване. М'ясо, картопля і соус — цього абсолютно достатньо. Але якщо комусь до вподоби так усе ускладнювати, як їй, то що ж, Уве може погодитися, що рис із шафраном був цілком їстівний. Це точно. Тому він з'їв дві порції. А кіт — півтори.

Після вечері, поки Патрик мив посуд, трирічна мала зажадала, щоб Уве почитав їй казку на ніч. Уве зрозумів, що домовитися з малим тролем неможливо, бо ніякі аргументи тут не діяли. Тож він невдоволено пішов за нею коридором у її кімнату, сів на ліжко й почав читати, як завжди, «Уве-емоційно», за визначенням Парване, хоч він і гадки не мав, що, в біса, вона має на увазі. Коли трирічна мала заснула, поклавши голову йому на руку й на розкриту книжку, Уве вклав їх з котом у ліжко й вимкнув світло.

На зворотному шляху через коридор він проходив повз кімнату семирічної. Вона, звичайно ж, сиділа за комп'ютером, тарабанячи по клавішах. Схоже, тепер так роблять усі діти, зрозумів Уве. Патрик розповідав, що «пробував давати їй нові ігри, але вона весь час грала тільки в ту одну», що налаштувало його доброзичливіше як до семирічної малої, так і до її комп'ютерної гри. Уве подобалися люди, які не робили того, що їм казав робити Патрик.

Повсюди на стінах її кімнати були малюнки. Переважно чорно-білі малюнки олівцем. Досить непогані, на погляд Уве, враховуючи, що вони були зроблені за відсутності дедуктивних здібностей і з недорозвиненою моторикою семирічного віку. На жодному не було людей. Самі будинки. Уве це здалося надзвичайно привабливим.

Він увійшов до її кімнати й став поряд із нею. Семирічна мала відірвала погляд від комп'ютера з похмурим виразом, який, здавалося, ніколи не сходив з обличчя цієї дитини. Схоже, її не дуже тішила його присутність. Але Уве все стояв, і вона врешті вказала йому на перевернутий пластмасовий ящик на підлозі. Уве вмовився на ньому. І вона тихо почала пояснювати, що це гра, де треба будувати будинки, а потім із тих будинків створювати міста.

— Я люблю будинки, — пробуркотіла семирічна мала.

Уве глянув на неї. Вона глянула на нього. Уве тицьнув вказівним пальцем в екран, залишаючи великий відбиток, вказав на порожнє місце на вулиці міста й спитав, що буде, якщо вона тут клацне. Дівчинка підвела туди курсор і клацнула, і за якусь мить комп'ютер помістив туди будинок. Уве подивився на це з підозрою. Тоді він зручніше вмовився на пластмасовій коробці й тицьнув у інше порожнє місце. Через дві з половиною години сердито притупотіла Парване і пригрозила, що висмикне штепсель з розетки, якщо хтось негайно не вкладеться спати.

Коли Уве стояв у дверях, готуючись іти, семирічна мала обережно сіпнула його за рукав сорочки й показала на малюнок на стіні просто біля нього.

— Це твій будинок, — прошепотіла вона, наче це була їхня таємниця.

Уве кивнув. Зрештою, може, вони й не зовсім безнадійні, ці двоє дітей.

Він залишає Парване на парковці, переходить вулицю, відчиняє скляні двері й заходить усередину. У кав'ярні порожньо. Тепловентилятор угорі кахикає, наче наковтався сигаретного диму. Амель стоїть за прилавком у заплямованій сорочці, витираючи склянки білим рушником.

Здається, що його приземкувате тіло потонуло саме в собі, немов після довгого вдиху. На його обличчі відбивається поєднання глибокої скорботи й невимовного гніву, таке характерне для людей його покоління і його батьківщини. Уве зупиняється посеред кімнати. Двоє чоловіків якусь хвилину стоять, схрестивши погляди. Один з них не може просто взяти й випхати з дому хлопця-гомосексуаліста, а інший — цілком зміг. Зрештою Уве похмуро киває і всідається на один із барних табуретів.

Складає руки на прилавку й сухо дивиться на Амеля.

— Я б не відмовився від того віскі, якщо пропозиція ще в силі.

Груди Амеля здіймаються й опадають, коли він кілька разів судомно вдихає. Спочатку здається, що він хоче щось сказати, та потім передумує. Він мовчки дотирає склянки. Згортає рушник і кладе його біля кавомашини. Не мовивши й слова, зникає на кухні. Повертається з двома склянками та пляшкою з незнайомими для Уве літерами на етикетці. Ставить усе це на прилавок між ними.

Важко визнавати, що помиляєшся. Особливо, якщо помиляєшся протягом дуже тривалого часу.

37. Чоловік на ім'я Уве та купа нахаб, які пхають свого носа, куди не слід

— Я шкодую про це, — каже Уве скрипучим голосом. Він змітає сніг із надгробка. — Але ти ж знаєш, як воно. Зараз не заведено виказувати повагу до особистого життя людини. До тебе в хату вриваються, не стукаючи, здійсмають гармидер, вже навіть на унітазі спокійно не посидиш, — пояснює він, викопуючи мерзлі квіти і проштовхуючи крізь сніг свіжі.

Уве дивиться на неї, ніби чекає, що вона кивне на знак згоди. Та вона, звичайно ж, не киває. Кіт сидить у снігу біля Уве й усім своїм виглядом висловлює згоду. Особливо з тією частиною, де йдеться про неможливість спокійно посидіти у вбиральні.

Вранці до Уве прийшла Лена, щоб занести примірник газети. Уве був на першій сторінці й мав вигляд класичного старого зануди. Він дотримав слова й дав їй інтерв'ю. Але чітко заявив, що не буде по-ослячому шкіритися в камеру.

— Це фантастичне інтерв'ю! — гордо повторювала вона.

Уве не відповів, але її це зовсім не обходило. Схоже, Лена дуже поспішала, аж нетерпляче переступала з ноги на ногу, поглядаючи на годинник, наче вже запізнювалась.

— Не смію затримувати, — пробуркотів Уве.

Замість відповіді вона придушено захихикала, як підліток:

— Ми з Андерсом ідемо на озеро кататися на ковзанах!

Уве лише злегка кивнув, ніби на підтвердження того, що розмову закінчено, й зачинив двері. Він поклав газету під

килимком біля дверей; якраз стане у пригоді, щоб увібрати сніг і грязюку, які наносили кіт з Мірсадом.

Повернувшись на кухню, він заходився перебирати всі рекламні й безкоштовні газети, які Адріан залишив разом із денною поштою (може, Соня й навчила цього поганця читати Шекспіра, та, вочевидь, напису з трьох слів «РЕКЛАМУ НЕ ВКИДАТИ» він не здатен подужати).

На дні цієї купи він знайшов листа від Лени, якого Адріан приніс, вперше подзвонивши у двері Уве.

Тоді цей хлопчисько хоч у двері дзвонив, а зараз вбігає і вибігає, наче живе тут, бурчить Уве, тримаючи листа навпроти кухонної лампи — так, ніби перевіряє банкноту. Потім дістає столовий ніж із кухонної шухляди, хоч Соня завжди казилася, коли він відкривав конверт столовим ножом, а не біг шукати канцелярського.

«Шановний Уве,

Сподіваюся, ви мені вибачите, що я звертаюся до вас таким чином. Лена, журналістка з газети, натякнула мені, що ви не хочете роздувати з цього велику подію, але вона люб'язно дала мені вашу адресу. Бо для мене це велика подія, і я не хочу бути людиною, яка промовчить і не скаже вам цього, Уве. Я поважаю ваше бажання не отримувати подяку особисто, та мені хотілося б принаймні познайомити вас із кількома людьми, які завжди будуть вдячні за вашу мужність і самовідданість. Таких людей, як ви, більше не роблять. “Дякую” — це занадто мале слово».

Лист був підписаний тим чоловіком у чорному костюмі й сірому пальті, якого Уве підняв з колії, коли той знепритомнів. Лена розповіла Уве, що ця непритомність виявилася симптомом якогось складного захворювання мозку. І якби її не виявили й не почали вчасно лікувати, то через кілька років він був би приречений. «Отож, можна сказати, що ви двічі врятували йому життя», — вигукнула вона таким збудженим голосом, аж Уве

трохи пошкодував, що не залишив її тоді під замком у гаражі, коли в нього ще була можливість.

Він склав листа й запхав його назад у конверт. Узяв фотографію. На нього дивилися троє дітей, найстарший — підліток, а інші приблизно такого віку, як старша дочка Парване. Хоча ні, насправді вони не дивилися, вони радше валялися покотом, усі тримали по водяній рушниці й, вочевидь, реготали до вереску. За ними стояла білява жінка років сорока п'яти, з широкою усмішкою і розпростертими, як у великої хижої птахи, руками, в кожній з яких вона тримала по пластмасовому відерцю, з яких щедро лилася вода. В самому низу цієї купи лежав той чоловік у чорному костюмі, тільки тепер на ньому була блакитна сорочка поло, і марно намагався захиститися від водоспаду.

Уве викинув листа разом із рекламою, зав'язав мішок і поклав його біля вхідних дверей. Пішов на кухню, дістав із нижньої шухляди магніт і почепив фотографію на холодильник. Просто біля того неймовірно кольорового малюнка, на якому трирічна мала зобразила його, коли вони поверталися з лікарні.

Уве знову проводить рукою по надгробку, хоч він уже й змів увесь сніг, який можна було змести.

— Ну, так, я їм казав, що будь-яка нормальна людина, взагалі-то, хоче трошки миру й спокою. Так вони ж не слухають, зовсім не слухають, — стогне він, втомлено махаючи рукою в бік надгробка.

— Привіт, Соню, — каже Парване позаду нього, так жваво махаючи руками, що з них злітають великі рукавички.

— Привііід! — радісно гукає трирічна.

— «Привіт», треба казати «привіт», — виправляє семирічна.

— Привіт, Соню, — кажуть Патрик, Джиммі, Адріан і Мірсад, киваючи по черзі.

Уве обтупує сніг із черевиків, киває на kota, який сидить поряд із ним, і бурчить:

— Авжеж. Ще й кіт, якого ти вже знаєш.

У Парване вже такий великий живіт, що вона схожа на гігантську черепаху, коли присідає, однією рукою доторкаючись до надгробка, а другою тримаючись за руку Патрика. Ясна річ, Уве навіть не заїкається про метафору з черепахою. Є набагато приємніші способи звести рахунки з життям, відчуває він. І це говорить той, хто вже перепробував їх чимало.

— Ця квітка від Патрика, дітей і мене, — каже Парване, приязно усміхаючись до каменя.

Потім вона дістає іншу квітку й додає:

— А ця — від Аніти й Руне. Вони посилають море любові.

Строката компанія розвертається і рушає до парковки, але Парване залишається біля надгробка. Коли Уве питає навіщо, вона просто кидає йому: «Не вашого ума діло!», із такою усмішкою, що Уве хочеться чимось у неї жбурнути. Не чимось важким, мабуть. Суто символічно.

Він відповідає пирханням у нижньому діапазоні октави, але потім, після деяких роздумів, вирішує, що суперечка з двома цими жінками водночас приречена із самого початку. І повертається до «Сааба».

— Дівоча розмова, — каже Парване, коли нарешті теж повертається на парковку й усідається на місце водія.

Уве не знає, що вона хоче цим сказати, та вирішує облишити це. Старша сестра Насанін допомагає їй пристебнутися паском безпеки на задньому сидінні. Тим часом Джиммі, Мірсаду й Патрику вдається втиснутися в Адріанів новий автомобіль, що стоїть попереду. «Тойота». Навряд чи це оптимальний вибір автомобіля для людини бодай з дрібкою глузду. Уве йому сто разів про це говорив, коли вони стояли в автосалоні. Але хоча б не французька. До того ж Уве вдалося збити ціну на вісім тисяч

крон і прослідкувати, щоб хлопцю поклали в багажник зимові шини за таку саму ціну. Тож це здавалося прийнятним, попри все.

Коли Уве зайшов тоді в автосалон, бісів хлопець розглядав «Хюндай». Тож могло бути й гірше.

Вони повертаються на свою вулицю і розходяться різними дорогами. Уве, Мірсад і кіт махають Парване, Патрику, Джиммі й дітворі та завертають за ріг сараю Уве.

Важко сказати, як довго цей приземкуватий чоловік чекав надворі перед будинком Уве. Може, й увесь ранок. У нього суворий вигляд вартового з прямою спиною, якого поставили десь у дикому степу. Наче його вирізали зі стовбура товстого дерева й до мінусової температури йому байдуже. Та коли Мірсад виходить з-за рогу сараю, приземкуватий чоловік помічає його й одразу оживає.

— Привіт, — каже він, випростовуючись і сіпнувшись назад, щоб ступнути назустріч.

— Привіт, тату, — бурмоче Мірсад.

Того дня Уве вечеряє з Парване й Патриком, поки на кухні в Уве батько й син розмовляють двома мовами про розчарування, надії і маскуліність. Може, найбільше вони говорять про сміливість. Соні б це сподобалось, Уве точно знає. Але він намагається не дуже усміхатися, щоб не помітила Парване.

Перш ніж семирічна мала йде спати, вона вкладає в руку Уве аркуш паперу, на якому написано: «Запрошення на вечірку з нагоди дня народження». Уве дуже уважно читає, що там написано, ніби це угода про передачу прав на довгострокову оренду.

— Зрозуміло. І ти хочеш подарунок, наскільки я розумію? — каже він нарешті, шморгнувши носом.

Мала втуплюється в підлогу й хитає головою.

— Вам не треба нічого купувати. Хоча, я б хотіла одну річ.

Уве складає запрошення і кладе його в задню кишеню штанів. Потім, як відповідальна людина, наділена певними повноваженнями, притискає долоні до боків.

— Правда?

— Мама каже, що це дуже дорого, тож це все одно не має значення, — каже вона, не підводячи погляд, а потім знову хитає головою.

Уве по-змовницьки киває, як злочинець, який тільки-но подав знак іншому злочинцю, що телефон, який вони використовують, прослуховується. Він і дівчинка роззираються по коридору, перевіряючи, чи її мама або тато бува не наставили десь за рогом своїх довгих вух, щоб крадькома підслуховувати їх. А потім Уве нахиляється нижче, а дівчинка складає руки трубочкою навколо рота й шепоче йому на вухо:

— Айпад.

В Уве такий вигляд, наче вона сказала щось на кшталт «Авртинкислмод».

— Це такий комп'ютер. Там є спеціальна програма для малювання. Для дітей, — шепоче мала трохи голосніше.

І щось сяє в її очах.

Щось, що Уве впізнає.

38. Чоловік на ім'я Уве та кінець історії

Якщо не вдаватися в деталі, існують два типи людей. Ті, які розуміють, наскільки важливими є білі кабелі, і ті, які не розуміють. Джиммі належить до першого типу. Він любить білі кабелі. І білі телефони. І білі комп'ютерні монітори з зображенням фрукту на корпусі. Приблизно це вловлює Уве під час поїздки машиною до міста, впродовж якої Джиммі збуджено торохтить про деякі речі, якими кожна розумна людина просто неодмінно зобов'язана цікавитись. Аж поки Уве зрештою поринає в якийсь глибоко медитативний стан, в якому бубоніння надміру повного хлопця перетворюється на одноманітне шипіння у вухах.

Щойно хлопець плюхнувся в пасажирське крісло «Сааба», тримаючи великий бутерброд із гірчицею, Уве пошкодував, що попросив Джиммі про допомогу в такій справі. Ще більше він у цьому впевнився, коли Джиммі, не встигли вони увійти в магазин, чкурнув кудись «глянути на кілька кабельочків».

Хочеш, щоб щось було зроблено, — зроби це сам, уже вкотре переконується Уве, самотою прямуючи до касира. І тільки коли Уве репетує: «Вам що, фронтальну лоботомію зробили, чи як?» на молодого чоловіка, який намагається показати йому весь асортимент портативних комп'ютерів, Джиммі поспішає на допомогу. Після чого виявляється, що допомога потрібна не Уве, а продавцю.

— Ми разом, — киває Джиммі продавцю, кинувши на нього погляд, який спрацьовує, як таємне рукостискання для передачі

повідомлення: «Не переживай, я — один із вас!»

Продавець-консультант розлючено зітхає і вказує на Уве.

— Я намагаюся йому допомогти, але...

— Ви просто намагаєтеся впарити мені купу ЛАЙНА — ось що ви робите! — верещить Уве у відповідь, не даючи продавцеві договорити і погрожуючи чимось, що він спонтанно вхопив із найближчої полиці.

Уве точно не знає, що то таке, воно має вигляд білого електричного штепселя, достатньо замашного, щоб ним принагідно можна було добряче швиргоннути в продавця. Продавець-консультант дивиться на Джиммі, навколо його очей щось сіпається: те, що Уве, здається, вже навчився викликати в тих людей, з якими він контактує. Це настільки часто трапляється, що вже можна описати цілий синдром і назвати його на честь Уве.

— Він не має на меті нічого поганого, друже, — доброзичливо каже Джиммі.

— Я намагаюся показати йому макбук, а він у мене питає, на якій машині я їжджу, — випалює продавець-консультант, ображений до глибини душі.

— Цілком релевантне запитання, — бурмоче Уве, впевнено киваючи Джиммі.

— У мене немає машини! Бо вона мені не потрібна, і я хочу використовувати екологічно безпечніші види транспорту! — пояснює продавець-консультант тоном, що місцями зривається з непримиренно-гнівного до первинно-утробного.

Уве дивиться на Джиммі й розводить руками, мовляв, ну що тут скажеш?

— Ну як з такими людьми можна домовитися? — киває він, чекаючи на миттєву підтримку. — Де тебе чорти носили, до речі?

— Та я просто дивився там на монітори, — пояснює Джиммі.

— Ти що, купуєш монітор? — питає Уве.

— Ні, — каже Джиммі й дивиться на Уве, ніби почув справді дивне запитання. Так Соня, бувало, питала: «А до чого тут це?», коли Уве питав у неї, чи їй справді «потрібна» ще одна пара черевиків.

Продавець-консультант пробує розвернутися й здиміти, але Уве швидко виставляє вперед ногу, щоб перепинити його.

— Куди це ви зібрались? Ми ще не закінчили.

Тепер у продавця-консультанта зовсім нещасний вигляд. Джиммі плескає його по спині, щоб підбадьорити.

— Уве просто хоче вибрати айпад — можете нам щось запропонувати?

Продавець-консультант кидає на Уве похмурий погляд.

— Гарзд, але я вже питав його, яку модель він хоче. На 16, 32 чи 64 гігабайти?

Уве впивається поглядом у продавця-консультанта, наче хоче змусити хлопця перекрити цей потік комбінацій випадкових літер.

— Існують різні моделі з різним обсягом пам'яті, — перекладає Джиммі для Уве, наче перекладач у Департаменті імміграції.

— І я припускаю, що вони хочуть за це до чорта зайвих грошей, — пирхає Уве у відповідь.

Джиммі киває, зрозумівши ситуацію, і повертається до продавця-консультанта.

— Мені здається, Уве хотів би знати більше про відмінності між різними моделями.

Продавець-консультант стогне.

— Гарзд, вам потрібна звичайна чи 3G-модель?

Джиммі обертається до Уве.

— Ним будуть користуватися в основному вдома, чи вона вноситиме його й надвір?

Уве піднімає вказівний палець і тицяє ним просто в консультанта.

— Гей! Я хочу, щоб у неї був НАЙКРАЩИЙ! Зрозумів?

Продавець-консультант нервово відступає назад. Джиммі усміхається й розводить своїми величезними руками, ніби готуючись до грандіозних обіймів.

— Ну, скажімо, 3G, 128 гігів, з усіма можливими наворотами й прибабасами. І вкиньте ще туди кабель.

Через кілька хвилин Уве хапає з прилавка поліетиленовий пакет, де лежить коробка з айпадом, і бурмоче щось про «вісімтисячдвістідев'ностоп'ятькрон, і вони навіть не поклали клавіатуру!», а потім — «злодюги», «бандити» та інші непристойності.

Отож виходить, що того вечора семирічна мала отримує айпад від Уве. І білий кабель від Джиммі.

Вона стоїть у коридорі, просто в дверях, не зовсім розуміючи, як їй сприйняти цю новину, і врешті просто киває і каже: — Дуже приємно... дякую.

Джиммі швидко киває у відповідь.

— А у вас є щось пожувати?

Мала показує на вітальню, де повно людей. Посеред кімнати видніється іменинний торт із вісьмома запаленими свічками — саме до нього тілистий юнак швиденько пробирається. Дівчинка, якій виповнилося вісім років, стоїть у коридорі й зачудовано торкається коробки з айпадом. Ніби не наважується повірити, що вона справді тримає його в руках. Уве нахиляється до неї.

— Так само я почуваюся щоразу, коли купую новий автомобіль, — тихо каже він.

Дівчинка озирається, чи ніхто не бачить; потім усміхається й обнімає його.

— Дякую, дідусю, — шепоче вона і біжить у свою кімнату.

Уве тихо стоїть у коридорі, тицяючи домашніми ключами в мозолі на долоні. Повз нього, шкандибаючи на милицях, проходить Патрик, шукаючи восьмирічну малу. Схоже, йому цього вечора випало найневдячніше завдання: переконати дочку, що сидіти в сукні серед гурту дорослих зануд і їсти торт — набагато цікавіше, ніж зачинитись у кімнаті, слухати поп-музику й завантажувати додатки на свій новенький айпад. Уве стоїть у коридорі в куртці й хвилин з десять дивиться невидючим поглядом у підлогу.

— Ви в порядку?

Голос Парване м'яко торкається його, немов виводячи з глибокого сну. Вона стоїть у дверях вітальні, склавши руки на своєму сферичному животі й притримуючи його, наче великий кошик із білизною. Уве зводить трохи затуманені очі.

— Так, так, звичайно.

— Не хочете зайти на шматочок торта?

— Ні... ні. Я не люблю торти. Я трохи пройдуся з котом.

Великі карі очі Парване останнім часом все частіше дивляться на нього дуже пильно й проникливо, від чого йому стає незатишно. Наче вони наповнені темним передчуттям.

— Добре, — каже Парване нарешті, але в її голосі не відчувається повної упевненості. — У нас буде завтра урок водіння? Я подзвоню у ваші двері о восьмій, — додає вона.

Уве киває. Кіт виходить у коридор із залишками торта на вусах.

— Тепер ти задоволений? — пирхає на нього Уве, і коли кіт задирає голову, збираючись підтвердити, що так і є, Уве дивиться на Парване, перебирає в руці ключі й тихо каже: — Гарзд. Тоді завтра о восьмій.

Коли Уве й кіт виходять надвір і рушають вузькою доріжкою між будинками, навкруги лежить густа зимова темрява. Сміх і музика вечірки на честь дня народження

вихлюпуються назовні й розгортаються між стінами великим теплим килимом. Соні б це сподобалося, думає собі Уве. Вона б раділа всьому, що тут почалося з приїздом цієї божевільної вагітної іноземки та її абсолютно некерованої сім'ї. Вона б часто сміялася. Господи, як Уве не вистачає цього сміху.

Вони з котом ідуть до парковки. Уве перевіряє стійкість усіх дороговказів, даючи кожному гарного копняка. Сіпає двері гаража. Обходить гостьову парковку й повертається. Перевіряє приміщення із контейнерами для сміття. Коли вони йдуть назад між будинками вздовж сараю Уве, він помічає, як щось рухається біля останнього будинку на тому боці дороги, де живуть Парване й Патрик. Спочатку Уве думає, що то хтось із гостей, та згодом помічає, що постать рухається біля сараю, який прилягає до будинку тієї «сортувальної» сім'ї. Вони, наскільки знає Уве, й досі в Таїланді. Він, мружачись, вдивляється в темряву, аби переконатися, що йому не привиділось, і кілька секунд справді нічого не бачить. Та якраз тоді, коли Уве готовий визнати, що його зір уже не той, який був раніше, та постать з'являється знову. А за нею ще дві. А потім він чує характерний звук постукування молотком по вікну, на яке наклеєна ізоляційна стрічка. Так роблять, щоб зменшити шум, коли розбивається скло. Уве зразу впізнає цей звук — так вони робили на залізниці, щоб не ранити руки, коли доводилося вибивати розбите скло з вікон вагонів.

— Агов! Що це ви робите? — кричить він у темряву.

Постаті внизу біля будинку перестають ворушитися.

— Чуєте, ви! — лементує Уве й біжить до них.

Він бачить, як один із них робить кілька кроків назустріч йому, і чує, як хтось щось кричить. Уве прискорюється і налітає на них, мов таран. Він ще встигає подумати, що треба було прихопити із сараю якусь залізцяку, щоб відбиватися, та вже пізно. Краєм ока він помічає, як одна з постатей розмахує

чимось довгим і вузьким, затиснутим у кулаці, тож Уве вирішує вдарити того негідника першим.

Коли його груди пронизує гострий біль, Уве спочатку думає, що хтось із них напав на нього ззаду і вдарив кулаком у спину. Але потім у грудях коле знову. Гірше, ніж будь-коли. Наче хтось проштрикує його багнетом, починаючи з голови й далі, крізь усе тіло, аж поки той багнет не виходить у нього зі стоп назовні. Уве хапає ротом повітря, але ніякого повітря нема. Він падає посеред дороги. Всією вагою валиться в сніг. Відчуває тупий біль, коли обдирає щоку об лід, а потім наче щось здавлює величезним, безжальним кулаком усі нутрощі в його грудях. Як здавлюють в руці алюмінієву бляшанку.

Уве чує, як риплять по снігу кроки грабіжників, і розуміє, що вони тікають. Він не знає, скільки минає секунд, але біль у голові просто нестерпний, наче вибухає довгий ряд люмінесцентних ламп. Він хоче крикнути, але в легенях нема повітря. Усе, що він чує, — віддалений голос Парване крізь оглушливу пульсацію крові у вухах. Чує, як вона тупоче по снігу, ковзаючи й спотикаючись, несучи своє непропорційно велике тіло на крихітних ступнях. Останнє, про що Уве встигає подумати, перш ніж усе темніє, — вона мусить йому пообіцяти не пускати швидку допомогу їздити між будинками.

Бо в житловій зоні рух транспортних засобів заборонений.

39. Чоловік на ім'я Уве

Смерть — незбагненна річ. Люди проживають ціле життя, ніби її не існує, але часто вона виступає одним із найсильніших стимулів, щоб жити. З часом хтось так цим проймається, що починає жити суворіше, упертіше, завзятіше. Комусь потрібна її постійна присутність, щоб хоч трошки пам'ятати про її протилежність. А деяких так поглинають роздуми про неї, що вони влаштовуються в залі очікування задовго до того, як смерть оголосить про своє прибуття. Ми боїмося її, але більшість із нас дужче боїться того, що вона може забрати не нас, а когось іншого. Бо найстрашніше в смерті те, що вона може обійти нас стороною. І залишити у повній самотності.

Люди завжди називали Уве «колючим». Та він не був «колючим», чорт забирай. Просто він не всміхався постійно на всі боки. Хіба через це треба ставитись до людини як до злочинця? Уве так не думав. Щось усередині тебе розбивається вщент, коли мусиш ховати ту єдину, яка тебе розуміла. І не вистачить ніякого часу, щоб залікувати цю рану.

А час — дивовижна річ. Більшість із нас живе тільки тим часом, який маячіє прямо перед нами. Кілька днів, тижнів, років. Найболючіший момент у житті кожної людини, мабуть, настає з раптовим розумінням, що вона вже дожила до того віку, коли позаду всього більше, ніж попереду. І коли час уже не стелиться перед тобою, треба жити чимось іншим. Можливо, спогадами. Полудень під сонцем, і чиясь рука, стиснута у твоїй руці. Аромат квітників у свіжому цвіту. Вихідні в кав'ярні. Може,

онуками. Хтось знаходить сенс у житті заради майбутнього інших. І коли Соня покинула його, Уве не помер разом із нею. Він просто перестав жити.

Горе — немислима річ.

Коли співробітники лікарні не дозволили Парване супроводжувати Уве на ношах в операційну, то відтягнути її назад і втримати кулаки, якими вона розмахувала, вдалося лише спільними зусиллями Патрика, Джиммі, Андерса, Адріана, Мірсада і чотирьох санітарів. Коли лікар попросив її зважати на те, що вона вагітна, й запропонував сісти й «не брати близько до серця», Парване перекинула в приймальні одну з дерев'яних лавок, і та впала йому на ногу. А коли з дверей вийшов ще один лікар із клінічно дистильованим виразом обличчя і, лаконічно висловлюючись, закликав усіх «готуватися до найгіршого», вона голосно скрикнула й упала на підлогу, немов розбита порцелянова ваза, сховавши обличчя в долоні.

Любов — химерна річ. Вона заскакує зненацька.

О пів на четверту ранку по неї приходить медсестра. Парване відмовилась іти з приймальні. Її волосся розтріпане, очі почервоніли і злиплися від висохлих сліз і розтертої туші. Коли вона заходить у маленьку кімнатку в кінці коридору, то вже така слабка, що медсестра біжить до неї, щоб не дати вагітній жінці розвалитися на шматки, коли та переступатиме поріг. Парване спирається на одвірок, глибоко вдихає, усміхається примарною усмішкою до медсестри й запевняє її, що в неї «все гаразд». Вона ступає в кімнату й на якусь мить завмирає, ніби вперше цієї ночі усвідомлює весь жах того, що сталося.

Потім підходить до ліжка зі свіжими сльозами на очах. Починає бити Уве по руці обома долонями.

— Ти не помреш у мене на руках, Уве, — ридає вона. — Навіть не думай.

Пальці Уве слабо ворухнуться. Парване хапає їх обома руками й ховає обличчя йому в долоню.

— Думаю, тобі краще заспокоїтися, жінко, — хрипко шепоче Уве.

І тут вона знову починає бити його по руці. І він розуміє, що краще йому тихенько полежати якийсь час. Але Парване стоїть поряд, тримаючи його руку обома своїми, а тоді важко опускається на стілець, і в її великих карих очах — суміш хвилювання, співчуття й чистого жаху. І в цей момент Уве піднімає другу руку і гладить її по волоссю. До його носа підведені трубки, під ковдрою важко здіймаються груди. Наче кожен подих — суцільний імпульс болю. Кожне слово супроводжується хрипом.

— Ти ж не дозволила тим негідникам заїхати «швидкою» в житловий район, правда?

Минає хвилин із сорок, перш ніж медсестри наважуються повернутися в кімнату. Ще через кілька секунд заходить молодий лікар в окулярах і гумових капцях, який, на думку Уве, має такий вигляд, наче в нього шпичка в одному місці, й відчужено стає біля ліжка. Зазирає в папірець.

— Парр... нава...? — ніяк не вимовить він і переводить погляд на Парване.

— Парване, — виправляє вона.

Не схоже, щоб лікар помітив різницю.

— Ви вказані тут як «найближчий родич», — каже він, коротко глянувши на цю підкреслено іранську тридцятирічну жінку на стільці й на цього до сліз неіранського шведа в ліжку.

Коли жоден з них навіть не пробує пояснити, як таке може бути, хіба що Парване легенько штурхає Уве, хихикаючи: «А-а-а, найближчий родич!», а Уве відповідає: «Стули пельку, будь ласка!», лікар зітхає і веде далі.

— Уве має проблему з серцем... — починає він заспокійливим голосом, а потім супроводжує це купою таких термінів, що жодна людська істота, яка не має за плечима десятирічної підготовки у медінституті, або не обтяжена нездоровою пристрасстю до певних телевізійних серіалів, не годна це второпати.

Коли Парване зводить на нього погляд, повний знаків питання і оклику, лікар знову зітхає, так, як часто зітхають молоді лікарі в окулярах, гумових капцях і зі шпичкою в одному місці, стикаючись з людьми, які хоча б для годиться не повчилися трошки в медичному, перш ніж пертися в лікарню.

— Його серце занадто велике, — розтлумачує лікар.

Парване довго тупо витріщається на лікаря. Потім дуже пильно — на Уве в ліжку. Потім знову на лікаря, ніби чекає, що він зараз почне танцювати, як у джазових мюзиклах, і закричить: «Це ж просто жарт!»

А коли він цього не робить, вона починає сміятися. Спочатку це більше схоже на кашель, потім здається, що вона ось-ось чхне, а потім усе це переходить у довгий, нестримний, хрипкий напад гиготіння. Парване тримається за край ліжка, однією рукою розмахує в себе перед обличчям, наче хоче себе цим зупинити, але марно. Нарешті все це вибухає довгим, утробним реготом аж до кольок, який виривається з кімнати й змушує медсестер у коридорі застромлювати голови в прочинені двері й здивовано питати: «Що тут відбувається?»

— Ну ось, бачите, з чим мені доводиться миритися? — втомлено шипить Уве, звертаючись до лікаря і закочуючи очі, поки Парване, в істериці, заривається обличчям в одну з подушок.

Судячи з виразу обличчя лікаря, семінарів на тему, як поводитися в таких випадках, у нього не було, тому він голосно прокашлюється і злегка тупає ногою, щоб нагадати їм, хто тут

головний, так би мовити. Звісно, це не допомагає, але після кількох повторних спроб, Парване оговтується настільки, щоб видушити:

— Серце Уве занадто велике... ой, я зараз помру!

— Це я помираю, чорт забирай! — заперечує Уве.

Парване хитає головою і тепло усміхається лікарю.

— І це все?

Лікар покійно закриває теку.

— Якщо він прийматиме ліки, ми зможемо тримати це під контролем. Але в таких випадках важко сказати напевне. На це може піти кілька місяців, або й років.

Парване зневажливо махає рукою.

— О, про це навіть не турбуйтеся. Абсолютно очевидно, що Уве — ПОВНИЙ НЕВДАХА щодо вмирання!

На це Уве дуже ображається.

Через чотири дні Уве вже шкандибає по снігу до свого будинку. З одного боку його підтримує Парване, з іншого — Патрик. Один на милицях, інша — вагітна. Підтримка вищий клас, думає Уве. Але вголос не каже. Кілька хвилин тому Парване зчинила істерику, коли Уве не дозволяв їй заднім ходом проїхати на «Саабі» між будинками. «Я ЗНАЮ, УВЕ! Гаразд! Я ЗНАЮ! Якщо ви скажете це ще хоч раз, клянусь Богом, я спалю ваш чортів знак!» — кричала вона. Уве це здалося, м'яко кажучи, занадто драматичним.

Під його ногами рипить сніг. У вікнах світиться. Надворі перед дверима сидить кіт і виглядає його. В кухні на столі лежить повно малюнків.

— Це дівчатка вам намалювали, — каже Парване й кладе його запасні ключі в кошик біля телефону.

Вона бачить очі Уве, коли він читає букви в нижньому куточку одного з малюнків, і трохи ніяковіє.

— Вони... вибачте, Уве, не зважайте на те, що вони понаписували! Ви ж знаєте цих дітей. Мій батько помер в Ірані. У них ніколи не було... ну, ви розумієте...

Уве не дивиться на неї, просто бере малюнки й іде до кухонних шухляд.

— Вони можуть називати мене, як хочуть. А тобі нічого пхати сюди свого клятого носа.

І він один за одним чіпляє малюнки на холодильник. Той, де написано «Для Дідуся», опиняється на самому верху. Парване ховає усмішку. Та в неї не дуже виходить.

— Перестань хихикати. Краще звари каву. Я принесу ящики з горища, — бурмоче Уве й шкутильгає нагору.

Отож того вечора Парване з дівчатками допомагають йому прибрати в будинку. Вони загортають у газети кожну Сонину річ і старанно складають увесь її одяг у коробки. Спогад за спогадом. А о пів на десяту, коли все готово, й дівчатка поснули на дивані Уве зі слідами газетного чорнила на пальчиках і залишками шоколадного морозива в куточках ротів, тоді раптом рука Парване хапає Уве за плече, мов залізними лещатами. І коли Уве стогне «ОЙ!», вона стогне у відповідь «Ш-Ш-Ш!»

А потім їм знову доводиться їхати в лікарню.

Це хлопчик.

Чоловік на ім'я Уве та епілог

Життя — Дивовижна Штука.

На зміну зимі приходить весна, й Парване здає тест з водіння. Уве вчить Адріана міняти шини. Хоч хлопчина й купив «Тойоту», але він не зовсім безнадійний, розповідає Уве Соні якось у неділю в квітні. Потім показує їй кілька фотографій хлопчика Парване. Чотиримісячне й товстеньке, як дитинча тюленя. Патрик хотів нав'язати Уве одну з тих мобілок із фотокамерою, та Уве їм не довіряє. І носить у гаманці товсту пачку паперових фотографій, перев'язану гумкою. І показує кожному зустрічному. Навіть продавцям у магазині квітів.

На зміну весні приходить літо, а коли настає осінь, настирлива журналістка Лена переїжджає до того жевжика Андерса, який їздить на «Ауді». Фургон із речами веде Уве. Він упевнений, що ті дурні не зможуть провести авто задом між будинками, не пом'явши при цьому його поштову скриньку, тож краще так. Певна річ, Лена не вірить в «інститут шлюбу», каже він Соні, пирхаючи, що свідчить про те, що вся вулиця жваво обговорювала це питання. Але наступної весни Уве приходить до надгробка й показує їй весільне запрошення.

Мірсад, одягнений у чорний костюм, буквально тремтить від нервозності. Парване мусить налити йому чарку текили перед походом у мерію. Джиммі чекає всередині. Уве — його свідок, і з такої нагоди купує новий костюм. Вони влаштовують вечірку в кав'ярні Амеля. Приземкуватий чоловік тричі намагається виголосити промову, але так сильно хвилюється, що видобуває

із себе лише кілька нерозбірливих слів. До всього, він називає сендвіч іменем Джиммі, на що Джиммі каже, що це — найчудовіший подарунок за все його життя. Він так і живе в будинку своєї матері разом із Мірсадом. Наступного року вони вдочеряють маленьку дівчинку. Джиммі неодмінно приводить її додому до Аніти й Руне щодня о третій годині, коли вони п'ють каву.

Руне не кращає. Іноді він цілими днями зовсім нікого не впізнає. Але щоразу, як ця маленька дівчинка вбігає в їхній будинок, простягаючи ручки до Аніти, все його обличчя світиться від щасливої усмішки. Без винятків.

На цій вулиці з'являється ще більше будинків. За кілька років вона перетворюється з тихої заводи на ще один район міста. Та від цього Патрик не починає краще розбиратись у відкриванні вікон та складанні шаф «ІКЕА». Якось уранці він з'являється на порозі будинку Уве з двома чоловіками приблизно свого віку, які, вочевидь, теж не дуже в тому розбираються. Вони пояснюють, що в них є будинки кількома вулицями далі. Вони взяли їх ремонтувати, та в них виникла проблема з балками над перегородками. І вони не знають, що тепер робити. Але Уве, звісно ж, знає. Він щось бурмоче, схоже на «дурні», і йде, щоб показати їм, як це робиться. Наступного дня заходить ще один сусід. А потім ще один. І ще один. За кілька місяців Уве побував скрізь, ремонтуючи то те, то се майже в кожному будинку в раді- усі чотирьох вулиць. Звісно, він завжди нарікає на «людську некомпетентність». Але коли сидить потім на самоті біля Сониного надгробка, то бурмоче про все це, що «іноді непогано буває чимось зайнятися протягом дня».

Дочки Парване святкують свої дні народження, і перш ніж хтось встигає пояснити, як так трапилось, трирічна мала перетворюється на шестирічну абсолютно зухвалим чином, який часто притаманний трирічним.

Уве йде з нею до школи в її перший день. Мала вчить його вставляти смайлики в СМС-ки, а він бере з неї обіцянку не розповідати Патрику, що він купив собі мобілку. Восьмирічна мала, яка так само зухвало перетворилася на десятирічну, влаштовує свою першу піжамну вечірку. Їхній маленький братик розкидає свої іграшки по всій кухні Уве. Уве влаштовує для нього невеличкий ставочок біля свого будинку, але коли хтось називає його «невеличким ставочком», Уве пирхає, що «насправді це чортів басейн, хіба не ясно?». Андерса знову обирають головою Асоціації мешканців. Парване купує нову газонокосарку для клаптика за будинками.

Літа переходять в осені, а осені — в зими, і ось одного крижаного недільного ранку в листопаді, майже через чотири роки відтоді, як Парване й Патрик в'їхали причепом у поштову скриньку Уве, Парване раптово прокидається, ніби хтось щойно поклав змерзлу руку на її лоб. Вона встає, визирає у вікно спальні й перевіряє час. Чверть на дев'яту. Сніг перед будинком Уве не розчищений.

Парване біжить вузенькою доріжкою в нічній сорочці й капцях, вигукуючи його ім'я. Відчиняє двері запасним ключем, якого він їй дав, мчить у вітальню, спотикаючись мокрими капцями на сходах, біжить нагору і, відчуваючи, що серце б'ється десь у горлі, пробирається в його спальню.

Здається, що Уве спить дуже глибоким сном. Вона ніколи не бачила в нього таке умиротворене обличчя. Кіт лежить поряд із ним, обережно поклавши свою маленьку голівку в його долоню. Помітивши Парване, кіт повільно, повільно підводиться, наче тільки зараз усвідомлюючи, що сталося, а потім залазить до неї на коліна. Вони сидять разом на краю ліжка, й Парване пестить тонкі пасма волосся на голові Уве, аж поки туди заходить бригада «швидкої» і обережними, ласкавими словами й рухами пояснює, що їм треба забрати тіло. Потім вона нахиляється до

нього й шепоче йому на вухо: «Передай Соні мою любов і подякуй їй за позику». Потім вона бере з приліжкового столика великий конверт, на якому від руки написано «Для Парване», і спускається сходами.

У конверті повно документів і сертифікатів, початкових планів будинку, інструкція до відеоплеєра, сервісний буклет для «Сааба». Номери банківських рахунків і страхові поліси. Номер телефону адвоката, якому Уве «залишив усі свої справи». Ціле життя, зібране і розкладене у теки. Закриття рахунків. А зверху — лист для неї. Парване сідає за кухонний стіл, щоб прочитати його. Лист не довгий. Наче Уве знав, що вона залле його сльозами, перш ніж дочитає до кінця.

«Адріан отримує “Сааб”. Усе інше — на твій розсуд. Ключі від будинку в тебе. Кім їсть тунця двічі на день і не любить гидити в чужих будинках. Будь ласка, постався до цього з повагою. У місті є адвокат, у якого всі банківські папери та все інше. Є рахунок на 11 563 013 крон і 67 ере. Від батька Соні. У старого були акції. Він був жадібний як чорт. Ми з Сонею так і не придумали, що з цим робити. Твої діти отримують по мільйону, коли їм виповниться вісімнадцять, і дівчинка Джиммі — так само. Все інше — твоє. Але, прошу, не доручай Патрику займатися цим. Соня б вибрала тебе. І не дозволяй новим сусідам їздити по житловій зоні.

Уве».

У нижній частині листа він дописав великими літерами: «ТИ НЕ ПОВНА ІДІОТКА!» І додав смайлик після фрази, як навчила його Насанін.

У листі чіткі інструкції щодо похорону, який за жодних обставин «не треба перетворювати на чортову метушню». Уве не хотів ніяких церемоній, хотів тільки, щоб його поклали в землю біля Соні, й усе. «Ніяких людей. Ніякого гармидеру!» — чітко і ясно написав він Парване.

На похорон прийшло більше трьохсот людей.

Коли прийшли Патрик, Парване й дівчатка, люди стояли вздовж стін і проходів. Кожен тримав запалену свічку із написом «Фонд Соні». Бо Парване саме так вирішила використати гроші Уве: створити благодійний фонд для дітей-сиріт. Її очі набрякли від сліз, у горлі пересохло так, ніби вона задихається кілька днів поспіль. Від вигляду свічки їй стає трохи легше дихати. І коли Патрик бачить усіх цих людей, які прийшли попрощатися з Уве, він легенько штовхає її ліктем у бік і задоволено усміхається.

— Чорт. Уве б розізлився, правда?

І тоді Парване сміється. Бо він би точно розізлився.

Увечері вона показує молодій, нещодавно одруженій парі будинок Уве й Соні. Жінка вагітна. Її очі сяють, коли вона ходить по кімнатах, — так, як сяють очі в людини, котра уявляє, як майбутні спогади її дитини з'являтимуться у цих стінах. Схоже, її чоловіку це місце не дуже подобається. На ньому робочі теслярські штани, він ходить по будинку з роздратованим виглядом і підозріло буцає плінтуси. Парване розуміє, що це не має жодного значення, бо по очах дівчини бачить, що рішення вже ухвалене. Та коли парубок похмуро питає, де ж той «гараж», про який ідеться в оголошенні, Парване міряє його поглядом, сухо киває і питає, який у нього автомобіль. Молодий хлопець уперше випрямляється, майже невловимо усміхається і дивиться їй прямо в очі з такою непереборною гордістю, яку може виразити тільки одне слово:

— «Сааб».

Слова вдячності

Йонасу Крамбі. Чудовому журналісту й справжньому джентльмену. Бо це ти знайшов Уве й дав йому ім'я того першого разу, так щедро дозволяючи мені створити цю історію.

Джону Хеттблomu. Моєму редактору. Бо ти талановито й скрупульозно вказував на всі мої мовні недоліки, а також терпів і смиренно сприймав ті випадки, коли я повністю ігнорував твої поради.

Рольфу Бакману. Моєму батькові. Бо я сподіваюся, що відрізняюся від тебе якнайменше.

Примітки

[1] Кавовий перколятор — пристрій для приготування кави, специфічна старомодна кавоварка. — *Тут і далі примітки перекладачки.*

[2] Клоги — дерев'яні черевики, у багатьох країнах це елемент давнього традиційного вбрання.

[3] Блокові малоповерхові будинки складаються з декількох прилеглих один до одного ізольованих блоків-квартир з окремим виходом з кожної квартири на приквартирну ділянку.

[4] Йдеться про твір Клайва Льюїса «Лев, Біла відьма та шафа» (із серії «Хроніки Нарнії») — фентезійну притчу про паралельний світ, входом у який є платтяна шафа.

[5] Пільзнер — сорт пива.

[6] Фарсі — перська мова, основна мова іранської групи, поширена в Ірані, Афганістані, Таджикистані та деяких інших регіонах.

[7] Скімінг — карткове шахрайство з використанням спеціального пристрою «скімера», який дозволяє зчитувати дані з магнітних стрічок банківських карт і ПІН-коди прямо в банкоматі, а потім знімати з цих карт гроші.

[8] «Джепарді» — популярна американська інтелектуальна гра, в якій гравці відповідають на запитання з різних тем.

[9] Деталі з кіноепопеї «Зоряні війни»: «Зірка Смерті» — потужна бойова космічна станція, здатна нищити планети; Дарт Вейдер — центральний персонаж, головний антагоніст, який став уособленням темної сили.

[10] Геріатрія — окремий розділ науки геронтології, яка досліджує процес старіння людини; займається вивченням,

профілактикою та лікуванням хвороб старечого віку.